

ROČNÉ OBDOBIA

Nový úvod

V tejto mojej knihe (Ročné obdobia) bude reč o školskom roku. Aj takýto rok má svoje obdobia. Dokonca je ich oveľa viac, než v kalendárnom roku. Myslím si, že svojím veľkým počtom prekvapia nielen laikov, ale aj profesionálov.

Inšpirovali ma obdobia v kalendárnom roku. Aj školské obdobia sa opakujú, i keď niekedy intenzívnejšie, inokedy menej nápadne.

Prečo ich opisujem?

1, Komunizmom pozdvihnutý, neodôvodnene zvýhodňovaný lumpenproletariát po roku 1989 dostal ďalšiu veľkú príležitosť: dostať sa k výrobným prostriedkom a nakradnúť si neprimeraný horibilný majetok. Títo „ľudia“, a ich rodiny, teraz podceňujú úlohu svedomitej práce a vzdelania. Žiaľ náš systém ich v tom úplne hlúpo podporuje. Takže už desaťročia, čím ďalej, tým intenzívnejšie idiotsky útočia na lekárov, lekárnikov a učiteľov (ktorí v skutočnosti tento štát držia pri živote – aj v neskutočných hanebných macošských podmienkach).

Lumpen-smotánka si vymýšľa a vyrevúva, na internet si vypisuje: že učelia nič nerobia, koľko voľna, aké nezaslúžené platy majú, atď.

Dokonca stále vážnejšie sú názory, že prácu lekárnika a učiteľa môže zastupovať hocijaký stredoškólak! Čiže lumpen-smotánka si myslí, že napríklad práca učiteľa je len jeho prítomnosť v triede ... (Ešte horšie je, že táto neznalosť sa dá vycítiť aj z prejavov mnohých „odborných“ nadriadených!) Nemajú poňatia o tom, čo všetko robí učiteľ, čo všetko má vedieť! Aké veľké financie, energie a časové úseky obetuje pre svoju neohodnotenú, neužnanú prácu ...

Týmto deformovaným existenciám môže táto moja kniha odhaliť čo – to z učiteľského života ...

(Pokiaľ táto „smotánka“ je schopná tak veľa si prečítať ...)

2, Druhý môj cieľ je: ukázať hlavne mladým – čo ich v „zborovni“ čaká.

Je síce pravda, že čo škola, čo rok, vždy je to kúsok inakšie, ale všeličo sa opakuje. Navyše: málokedy sa to vyvíja k lepšiemu, k rozumnejšiemu ...

Dovoľujem si tvrdiť, že v súčasnosti sme v oveľa komplikovanejšej situácii, než sme boli v rokoch ktoré som opisoval v knižke „Socialistická škola“. Teraz sú dominantne výrazné problémy v oblastiach: učiteľ a škola, učiteľ a žiak, učiteľ a spoločnosť, učiteľ a rodina, učiteľ a on sám. Takto som členil túto knihu, v samostatnej web-stránke. No „dnes“ (august 2008), keď svoj web prerábam, si myslím, že toto dielo ešte musím doplniť, a keďže bude dlhé, tak ho aj rozdeliť ...

Každopádne: nasleduje pôvodný text, s viacerými, oveľa konkrétnejšími informáciami, než to bolo v „Socialistickej škole“

Teda začíname, presnejšie: pokračujeme – pôvodným úvodom, škrupinou, ktorá tento svet drží pokope. Najprv ale ešte pôvodné (aj teraz platné) upresnenie:

Upresnenie

Rád by som na začiatku, skôr, než čitateľa napadne používať nasledujúce kapitoly na niečo iné, než na čo sú určené, vysvetlil niektoré „veci“:

1, S obsahom nasledujúcich kapitol môže byť menej starostí. Ten obsah dobre poznám. Pozná ho aj každý skutočne dlhodobo praktizujúci svedomitý, zneužívaný, na začiatku celkom normálny učiteľ. Dokonca si myslím, že každý z nich ešte by nejaké tie svoje kapitoly aj pridal.

2, K problémom je citlivejšia forma nasledujúcich kapitol ...

Preto prosím návštevníka, aby ihneď radšej zavrel túto web-stránku, pokiaľ je náchylný namiesto prezerania informácií analyzovať ich formálnu, štylistickú, alebo gramatickú stránku. Lebo:

a, Neznášam vyumelkované texty časopisov, z ktorých každému je jasné, že opýtaný by tak nikdy nehovoril, ako to novinár, či dokonca korektor zdeformoval.

b, Keď niekto má iné predstavy, nech si ich zrealizuje sám!

c, Kto už publikoval dlhšie texty, vie, že:

- chce to veľa času, a človek ten čas nie vždy má k dispozícii,
- pri prepisovaní a realizácii sa vyrobia ďalšie chyby,
- veľa chýb sa skryje aj po mnohých kontrolách,
- človek oproti svojim predstavám je nútený sa uskromňovať.

d, Ďalší čitateľ by si to aj tak predstavoval inakšie...

e, Ja môžem byť lepší v tom, v čom „kritik“ sa ani nevyzná.

3, Pokiaľ náhodou niekto by sa cítil ako trafená hus, nech sa nad sebou zamyslí – než zagága.

Istotne bude veľa osôb, zo školstva, ktoré čítajúc tieto vety sa urazia, budú ich chápať ako kritiku proti nim. Dúfam však, že časom pochopia skutočnosť:

- Smerom k laickej verejnosti chcem ukázať, že práca učiteľa je značne iná, než čo oni si dokážu predstaviť.

- Smerom k „profesionálom“ som chcel zhrnúť to, čo v častiach poznajú, ale báli sa to vidieť ako celok, báli sa, alebo ani nedokázali to vyjadriť.

Myslím si, že keď aspoň jedného človeka, aspoň k jednej rozumnej myšlienke, alebo činu tieto riadky inšpirujú, tak už nie sú zbytočné!

Škrupina

Užívam si jednu z mála výhod (?) svojho zamestnania. Potom, ako pozriem, či som nedostal nejaký "mail", bleskovo si naladím správy www.sme.sk, alebo iné.

(Doma finančne na sieť sa ešte necítim, ale tu v škole, pracovať s internetom momentálne patrí k uznávanému, žiadanému bontónu.) ((V čase prvej tvorby tohto textu ...))

Touto cestou sa ku mne dostal názor, že je zbytočné chodiť do školy, učiť sa, keď všetko je na internete.

"Je". Aj tento mylný názor...

Jeho autor zabudol na niekoľko maličkostí:

- nájsť tam správnu informáciu nie je také ľahké, ako pornostránku,
- hlavne, keď človek nevie, čo vlastne má hľadať...

"Maličkým" problémom potom by bolo aj to: kto by tam dával nové informácie, keby každý by len bral? Hodne veľkým problémom je aj: nájsť v tom smetisku pravdu.

Smeti tam dáva veľa ľudí. Niektorí z hlúposti, niektorí zo zákernosti.

V novembri 2003 sa v internetovských debatách zdvihla vlna útokov proti lekárnikom.

Vášniví diskutéri nevideli rozdiel medzi lekárnikom – zamestnancom, medzi zúfalým podnikateľom a medzi bohatým skrytým majiteľom:

"Súhlasím s ministrom Zajacom. Moja známa (dúfam, že nezistí, že som ju nabonzoval) má lekára. Za ten čas si kúpila už tretie auto, 2-krát do roka chodí k moru a nie hocikde, ale Kanárske, Florida, Thajsko a pod. Chodí aj na rôzne kongresy a potom nám ukazuje drzo fotky alebo video. A teraz ziape, že nemá za čo nakupovať lieky."

(pozorovateľ, 11.11.2003 9:53).

Niektorí "múdri" išli až tak ďaleko, že navrhovali predávať antibiotiká v hypermarketoch, a na benzínových čerpadlách! (Lebo lekárnici pre nich sú zbytoční...) Zrejme o rezistentných baktériách nemajú informácie ... ale ich sebavedomie je o to väčšie...

O chvíľu prišli na rad lekári.

Jeden z nich sa snažil vysvetliť situáciu:

"Zbožňujem podobné články, pomaly sa bez nich nezaobíde ani jedno vydanie novín a televíznych správ, ako kto umrel kvôli lekárom, Slovensko je plné fundovaných novinárov a iných povolaných ľudí, ktorí sa stopercentne rozumejú do zdravotníckej problematiky. Veľmi dobre slúžia na to aby kompletne rozoštváli pacientov a lekárov a v zmysle hesla "rozdeľ a panuj", tak odvádzali pozornosť od skutočných problémov v zdravotníctve – že nie sú lieky, prístroje, že sa rušia lekárske služby prvej pomoci, nedôstojné podmienky v čakárňach, nemocniciach atď. Takže Zajac a celá banda okolo neho si môže mädlieť ruky. "Lekári sú podráždení, unavení, nevrlí, nekomunikatívni" – prečo? Ved' teraz je módne, aby na nich napľul hocijaký pisálek, alebo redaktorko, ľudia to majú radi a on má svoj článok. Som v pohode – trčím na centrálnom príjme nemocnice, do ktorej som prišiel včera ráno o 7.00 a odídem zajtra o 15.30 (32,5 hod.), okašle ma tu zopár ľudí s chrípkou, policajti mi sem privezú pár ožranov pomočených, povracaných, pokiaľ si tresli hlavu, musí ich okrem mňa vyšetriť neurológ, urobiť CT..., potom príde pár sfetovaných narkomanov, šľapie, ktorým koluje v žilách hepatitída B, C, dúfajme, že nie HIV. No a? ved' mám rizikový príplatok 300 Sk mesačne. Pokiaľ mi sem niekoho privezie RZP s infarktom, bude mi búchať na dvere a nadávať mladý podnikateľ, že sa predbehol, lebo on tu už pol hodinu čaká s boľavým hrdlom a nemá čas ísť doobeda k lekárovi. No neoplatí sa dôjsť za dvacku na oddelenie urgentnej medicíny? Služim 8 x do mesiaca, v tom nejaké 2 víkendové dni, po službe odrovnaný, svoje dieťa aj občas vidím. "Hocijaký sopliak pri počítači alebo baba s ekonómiou, čo dvíha telefóny, zarobí viac, ako ja, alebo primár s dvoma atestáciami."...

(IP: 213.215.72.78 27.2.2004 2:22:22)

Zaujímavé, alebo veľavravné? je, že popri lekárnikoch a lekároch sa ihneď ocitli aj učitelia:

"Učitelia si veľmi uľahčujú svoju prácu. Učia deti iba sucho memorovať, vôbec sa ich nesnažia nejako zaujať, vymyslieť pre nich niečo pútavé na učenie."

(IP: 195.168.8.67 30.9.2003 9:00:57)

"Každé dieťa, ktoré nie je priemerné, je pre podpriemerných učiteľov ZDŠ, ktorým často chýba pedagogické vzdelanie, problémové"...

(IP: 80.200.133.229 11.11.2003 8:59:11)

"Ty asi nemáš deti, ináč by si vedela, akými nepodstatnými kravinami a faktami zaťažujú deti, miesto toho, aby ich viedli do praktického života, naučili sa orientovať v mori informácií a dodali trochu hravosti a radosti z učenia."

(IP: 212.55.244.19 30.9.2003 14:28:56)

... "môj syn má v počítačoch lepšie vedomosti, ako ich triedna učiteľka!"

... "v škole by ich mali učitelia takisto samozrejme ovládať, lenže tie sa nedajú memorovaním naučiť, že "páni učitelia?" "

(IP: 195.168.8.67 30.9.2003 9:00:57)

Atď., atď. ...

Niektorí učitelia snažili sa vysvetľovať:

... "zaujať pozornosť a zabaviť naraz 30 detí vyžaduje náročnú prípravu a diplomáciu, ale aj tak to nie je možné. Nikdy sa nedá vymyslieť taký obsah hodiny, ktorý by zaujal naozaj všetkých. Preto treba hodiny pripravovať tak, aby to zaujalo raz tých, raz iných, a to je naozaj poriadna makačka."
(IP: 195.80.186.173 11.11.2003 10:45:02)

Často som mal nutkanie aj ja, zapojiť sa do týchto "diskusí" a vysvetliť "múdrym", že nevidia do školských skutočností.

Z obsahu príspevkov som však pochopil, to čo "Doktor":

"Žiaľ, medicína a stanovenie správnej dg. je taká ťažká a komplexná činnosť, že mnohí ani nemajú inteligenciu pochopiť to. A výsledok ... je takýto článok."
(IP: 80.136.0.166 27.2.2004 6:35:24)

... "Mnohí ani nemajú inteligenciu pochopiť" veci...

Majú však neprimerané možnosti. Napríklad kydať nezmysly na internete. Bez toho, aby lepšie poznali pravdu.

Ako múdro to riešili starí majstri a rády, keď do svojich vedomostí nechali nazrieť len jedincom, ktorí na to boli zrelí!

K skutočnosti sa priblížil diskutér (IP: 213.151.233.18 11.11.2003 9:38:35):

... "je to úplne iná generácia. Rozdiely medzi generáciami sú zákonité. Ale táto nová nastupujúca po novembri 89 je fakt o niečom úplne inom.

Nevyčítam jej to. Len to konštatujem. Je to odraz spoločnosti, v ktorej žijeme."

Začalo to asi v jasliach. Dieťa, ktoré je agresívne, môže mať veľa hračiek. Oveľa viac, než doma. A to bez toho, aby sa o to pričínilo. Bez toho, aby videlo, že sa o to jeho rodičia pričínili. Proste vždy ho niekto zabezpečí. Hračkami, jedlom, upratovaním. Bez hocijakej požiadavky na protislužbu. Kým nenarazí na drzejšieho. Vtedy ustúpi... To zabezpečenie pokračuje aj na školách. Aj ja, učiteľ, zo svojich daní prispievam formálnemu žiakovi, ktorý sa neučí!, a ktorý sa ku mne neslušne správa!, a z ktorého teda odborník nebude!..., aby si tie rôčky v triede presedel, aby svojmu okoliu škodil... Naša spoločnosť je nesmierne štedrá k tým, na ktorých potom aj neskoršie doplácajú tí, ktorí sa učili, ktorí pracujú...

"Deti s poruchami správania sú výsledkom nenormálneho detstva"... "Poznám mamičky, ktoré pri spomienkach na materskú "dovolenku" div si neodplávajú"...

(IP: 213.81.145.152 11.11.2003 8:52:23)

Mal som nutkanie aj ja sa zapojiť...

Ale: "Mnohí ani nemajú inteligenciu pochopiť"...

... "hahaha, kam chceš ísť preboha ty? Do kravína? Aj tam by z teba tie zvieratá sviňu vycítili, nemaj ty o seba strach, ako lekár nezomrieš, ešte príde čas, keď budeme na tvoju podporu my robiť, tak radšej stiahni uši a nevyskakuj."

(Pepe IP: 212.81.16.1 27.2.2004 10:29:38)

Ani teraz, keď už mám ucelenejší materiál, neadresujem ho diskutujúcim, ale tým, ktorí sa za učiteľa chystajú, - nech vedia, čo ich môže čakať!

Samozrejme na všetky nasledujúce skutočnosti je možné sa dívať rôzne. Niektorí ich nevidia. Niektorí ich vidia z diaľky. Niektorí z blízka. Niektorí cez vlastnú skúsenosť. Niektorí z jednej, druhý z inej strany.

Aj ten istý človek rôzne, podľa momentálnej situácie.

No tie skutočnosti tak či onak existujú.

Kto ich nevidí, nech sa poďakuje svojmu osudu.

(Pre úplnosť treba upresniť, že príčinou vzniku nasledujúcich kapitol nebola len spomínaná internetová "diskusia"...)

Predstava (o učení)

Ľudia zrejme nemajú – o prevažnej väčšine "vecí" – presne, slovami zoštylizované svoje názory.

Hmlistá reprezentovaná predstava širokej – mimo školy stojacej – verejnosti je ale taká, že: "učitelia odučia svoje dve, tri hodiny" (denne, doobeda) - a už sú doma (už nemajú žiadne pracovné povinnosti). (Žiaľ, zdá sa, že k "širokej verejnosti" sa približujú aj "manažéri" školstva...)

Z tejto reprezentovanej hmlistej predstavy je cítiť nejakú závisť aj nejaké pohrdanie. Zaujímavé však je, že aj keď si to títo ľudia neuvedomujú, niečo intuitívne tušia – pretože: nehrnú sa hromadne do tohto zamestnania!

Mladí ľudia, budúci učitelia zrejme tiež nemajú presné informácie. Ich prvá skupina sa chystá na svoju prácu s láskou, z presvedčenia. Zameriavajú sa na škôlky a na základné školy. Oni sa asi najmenej sklamú. Druhú skupinu tvoria stredoškoláci, ktorí (vtedy ešte sebakriticky) uvažujú takto: "študovať za právnik, lekára, inžiniera – na to nemám, pôjdem za učiteľa". (Vyberajú si nie zamestnanie, ale zvládnuteľnú vysokú školu.)

Tretia skupina chce kúsok viac vedieť. Ide na odbory – po absolvovaní ktorých (možno v dôsledku absencie iných možností), zakotví na strednej škole.

Štvrtú veľkú skupinu tvoria inžinieri, ktorí v dôsledku nejakej (nepriaznivej) rodinnej alebo pracovnej príhody si zvolia učiteľovanie.

Podvedome zrejme všetci predpokladajú, že všetko bude tak, ako by malo byť. Presnejšie: nepredpokladajú, že veci budú inakšie, než by mali byť...

Pravda situácia je pestrá ešte podrobnejšie.

Gymnázia, obchodné akadémié a podobne – asi predsa len tvoria určitú elitu...

Rozdiely sú aj medzi školami rovnakého zamerania...

A rozdiely sú aj medzi samotnými učiteľmi. (Relatívne dobre dopadnú učitelia s menšou vzdelanosťou a s hrubšou povahou...)

Ľudia nemajú predstavy o učení (o živote v škole).

A keď niekto po takomto prázdnom období je dotlačený do situácie, v ktorej už predstavu "musí mať" – tak tá predstava je takáto:

"Cítim sa dobre. Všetko je v poriadku. Všetko viem. Všetko mám.

Sedím. V príjemnej triede. Teplej. Svetlej. Tichej.

Vypočujem si jednu alebo dve pekné odpovede. Oznamkujem ich.

Keď sa rozhodnem nepremáhať sa: zadám: nech si odpisujú novú látku z učebníc. Nech sa to naučia. Nabudúce.

Keď sa nudím: môžem im novú látku aj vysvetliť. (Veď ju ovládam...)

Keď náhodou som veľmi usilovný, môžem použiť aj nejaké učebné pomôcky (ktoré sa nachádzajú priamo v triede).

No a po hodine idem domov. Prinajhoršom do kabinetu na "kafičko", a poklebetiť si s kolegom."

V takejto predstave toto sa opakuje – cez celý školský rok.

Skutočnosť je však úplne iná!

Školský rok má veľa častí!

Nie je to každodenná monotónna (svojim spôsobom pohodlná) činnosť!

- Pre laika, prinajhoršom: letné prázdniny, slávnostné otvorenie školského roka, rozdávanie polročných vysvedčení, zimné a jarné prázdniny a koniec školského roka. Možno aj s výletom (- "čo platia žiaci"...)!

- V skutočnosti: nie je isté, že človek doje svoju desiatu, dokonca nie je isté, že sa vyčúra – ako by to mohol na väčšine iných pracovísk. Isté však je, že môže byť pripravený neustále na neočakávané udalosti, na stratu nálady a na zničené nervy.

Koniec letných prázdnin

Predstava (- keď už to musí byť...):

V piatok (pred prvým školským dňom) pohodlne prikvitnem okolo desiatej, jedenástej do zborovne. (Bez problémov, - kľúče mám, - ale škola ani nie je zavretá...) V mojej poličke ma čaká môj nový rozvrh. A samozrejme učím len svoj predmet. Umiestnenie tried je stabilné. Všetko je čisté. Všetko je pripravené. Všetko mám. Všetko viem. Aha: na stole mám nejaké časopisy, knihy, pomôcky... Idem domov... No..., práve došiel aj kolega. S úsmevom. Spokojný. Oddýchnutý. Po dovolenke.

Ako sme pribrzdení...! Veď ani ten piatok nemusí byť! Veď žijeme v 21. storočí!

Teda: Som učiteľ. Moju prácu si vážia. Číže ju aj zaplatia. A chcú aj to, aby som bol oddýchnutý. Môžem si teda niečo aj dovoliť. Som ešte na horskej chate. Alebo pri mori. Alebo možno doma. Ale aj tam mám počítač, internet. Keď by ma to už teraz zaujímal, pozriem si svoj rozvrh cez "sieť"... Navyše, pondelok sa ešte aj tak neučí...)

Skutočnosť:

Minimum týždeň pred koncom augusta prichádzame do školy. Unavení, znechutení.

Unavení? Lebo si išli privyrobiť! – skríkne široká verejnosť. Široká verejnosť sa však aj teraz mylí. Málokto učiteľ má na to možnosť, silu a tvár. Väčšina si vybavuje povinnosti, na ktoré počas vyučovania nemala čas, alebo, na ktoré nemá peniaze. Budovanie, opravy záhradky, bytu, maľovanie, atď.

K tým príjemnejším činnostiam – možno... – patria nejaké povinné návštevy.

A k tým nutným – a zanedbaným... – návštevy lekárov...

Znechutení? Lebo vedľa – čo ich čaká. Niektorí: lebo vedľa, že si ani nedokážu predstaviť – čo ich čaká!

Prichádzame. Nahodíme si úsmevy. (Onedlho ich bude menej...) Podávame si ruky. Privítame sa s kolegami. (Akoby: "úprimnú sústrasť"...))

Príchod býva určený na 8. hodinu. Obyčajne však toto, ono chýba (z objektívnych príčin, - ako ináč) – takže začiatok schôdze sa preloží na 9. hodinu. (A už je tu prvé bilancovanie a balansovanie: Človek je spokojný, že nemusel prísť na 7:00 – a nespokojný, že načo musel prísť na 8:00...) ((Nie každý býva v blízkosti školy...))

Potom začíname. (Ako ináč? – schôdzou...)

Čím sa takýto ("nultý") týždeň dá vyplniť? (Mimochodom, nech nás napadne, v štýle Murphyho zákona: čo sa dá vyplniť – to sa aj vyplní! ...)

1.) – čítaním, komentovaním, prípadne (teoreticky) diskutovaním asi 30 stranovej brožúrky (v ktorej napr. na šk. rok 2001-02 sa nachádzajú aj témy:

1.1 Všeobecne záväzné právne normy a ďalšie predpisy MŠ SR

1.2 Organizácia školského roka

1.3 Celoslovenské súťaže, školské projekty a programy

1.4 Informácie k usmerneniu výchovno-vzdelávacích aktivít škôl a školských zariadení

atď.),

2.) – čítaním všeobecných úloh (ktoré nás čakajú, budú čakať, budú musieť čakať...),

3.) – opravnými skúškami (Tieto obsadia zvyčajne dva dni – a viackrát sú veľmi pikantné. Samozrejme niekoľko prvých rokov trvali by oveľa ďalej, keby veľa "tiež učiteľ"-ov po celoročnom hundraní, že "žiaci sa neučia" – netaktizovalo, nechcelo sa ušetriť námahy opravných skúšok. (Alebo neznesú psychický nátlak? Alebo sú tu iné príčiny?)),

4.) – čítaním povinne vypracovaných referátov (v štýle odborných častí bývalej IPV),

5.) – spoločným (povinným? – aké škaredé slovo...) "guláš-party"-m (-keby už všetko ostatné zlyhalo...),

6.) – vyplnením:

triednej knihy (kraj, okres, ...dátumy, ...mená žiakov, učiteľov, ...názvy predmetov, ...),

prospechových hárkov žiakov (mená, trieda, rok, predmety, dátumy, predchádzajúce priemery, podpis, ...),

žiačkej dokumentácie (školský rok, triedny, adresy, ...)

nového katalógu, a nových žiackych dokumentácií (- pokiaľ človek dostal prvákov...),

7.) – atď.

Samozrejmosťou je absolvovanie povinnej lekárskej prehliadky, aj s röntgenom, príprava svojho pedagogického denníka, zháňanie potrebnej literatúry, nutné opravy zariadenia učebne, rozmýšľanie nad plánmi pridelených úsekov a nových vyučovacích predmetov.

Keby ostal čas, je možné ho vyplniť napr. filozofovaním. Napr., že akým systémom sa budú zamykať a otvárať žiacke šatne...

Otvorenie školského roka

Predstava (- keď už to zasa musí byť...):

Prichádzajú žiaci. Veselí. Pružnými krokmi. Slávnostne oblečení. Dojatí. Tešia sa svojim spolužiakom. Odovzdávajú svojim učiteľom kvety. Vypočujú si slávnostný príhovor riaditeľa školy a nové informácie. Pozdravia. Odídu.

Niektorí učitelia ešte chvíľu dokončievajú vyplnovačky. Iní si ešte skontrolujú inventár triedy. Zasa iní už idú domov. (Spraviť si ešte nejakú robotu, alebo si oddýchnuť, alebo už začať písať plány vyučovacích hodín.)

Možno jedna spontánne (nepovinne...) zběhnutá skupinka učiteľov sa pozbiera na obed, možno aj na pohárik vína!, do reštaurácie...

Skutočnosť:

Prichádzajú žiaci. Mnohí v riflových nohaviciach. Väčšina málokomu sa pozdraví. Málokto si všimne učiteľa, že by mu podržal dvere. Málokto triedny učiteľ dostane kvet. Vypočujú si slávnostný príhovor riaditeľa. (Príhovor, ktorý v posledných rokoch od slávnostného tónu čím ďalej, tým viac odbočuje aj k konštatovaniu narastajúcich nedostatkov.) Vypočujú si, - pokiaľ v triede s rozbitou omietkou a s nevymaľovanými stenami dostatočne funguje prastarý školský rozhlas...

K žiakom sa prihovoria triedni učitelia. Žiaci – s radosťou – odídu.

Učitelia – idú na novú schôdzu.

Vykonzultuje sa stav prvákov. (Koľkí prišli. Koľko chlapcov, koľko dievčat – by malo byť. Koľkí ešte prídu, koľkí odídu...)

Preopakuje sa dlhý zoznam "hlavných úloh", roztriedený už na oblasti materiálneho zabezpečenia, vyučovania, výchovy, súťaží, prípadne iné.

(Zoznam má niekoľko desiatok častí. Začínajúceho učiteľa môže poriadne vydesiť – pokiaľ ten si to so svojou prácou myslí vážne. Môže premýšľať – kedy to všetko stihne splniť, spraviť? Niektorí počas čítania zoznamu si čítajú svoje časopisy. Niektorí si debatia so svojimi susedmi. Zoznam však poslúži aj informáciami: čo bude taktické dať do písomných plánov, a splnenie ktorých úloh sa bude viac uznávať.) Oznam sa existencia, alebo blízka existencia nového školského poriadku, nového pokusu, ktorý by mal priniesť zázraky – vo forme, že žiaci by chodili včas do školy, zdravili by, prezúvali by sa, boli by disciplinovaní, učili by sa, nefajčili by, atď., atď. Povinnosťou triedneho učiteľa je žiakov s novým školským poriadkom oboznámiť, dokonca získať od nich písomné potvrdenie, že so školským poriadkom boli oboznámení!

Ďalej nasleduje vymenovávanie ďalších a ďalších povinností, ktoré v septembri do určených termínov sa musia realizovať. Ktoré teraz znejú jednoducho – ako napríklad poistenie žiakov, aktualizácia databázy, atď. – ale, ktorých realizácia už taká jednoduchá nebude!

Stáva sa, že na tento deň sa presunie aj najkritickejšia chvíľa začiatku. Chvíľa, keď vážne hrozí, že starší učiteľ dostane infarkt.

Chvíľa – keď uvidí svoj nový rozvrh. Vlastne to, čo sa podľa niektorých rozvrhom nazýva, čo je z roka na rok horšie, a čo obyčajne vôbec nespĺňa pedagogické zásady.

Možno na tento deň sa presunie aj čas, keď učiteľ sa dozvie, čo bude mať na starosti. Učebne, zbierky – patria k tým prirodzeným objektom, pokiaľ človek v tej triede aj veľa učí, alebo pokiaľ predmet, ku ktorej zbierka patrí – aj učí. K ďalším funkciám môže patriť starostlivosť o SOČ, o výzdobu

školy. Alebo vedenie predmetových komisií, metodických združení. A veľa iných. Garant odboru, predseda predmetovej komisie alebo metodického združenia, organizátor praxe žiakov, garant školského časopisu, výchovný poradca, realizátor spolupráce so ZŠ, budovateľ informačného systému školy, tajomník pedagogických rád, referent olympiád, práce s mládežou, športových súťaží, kurzu ochrany zdravia a prírody, vedúci kroniky školy, zbierky foto, komisie osláv, podnikateľskej činnosti, dozoru učiteľov, preventista drogových záležitostí, ekologických aktivít, požiarny technik, nadácie, knižnice, ... K niektorým treba mať extra povahu. Napríklad k civilnej ochrane. Každému učiteľovi sa ujde niekoľko lahôdok.

V závere schôdze učiteľ sa ešte môže dozvedieť, že zajtra, alebo pozajtra by si mal priniesť aj pracovný odev. Na brigádu po vyučovaní. Treba napríklad zbúrať staré zariadenia, čo roky sa budovali, ale sa nedobudovali, alebo preložiť, či naložiť železný šrot, čo páni majstri napríklad pri oprave vykurovania nespravili.

Ináč – tento deň je predsa len slávnostný, takže aj keby sa program skôr skončil, zvyčajne nenariaďuje sa ďalšia pracovná povinnosť.

September

Ihneď na druhý deň, po slávnostnom otvorení, má sa začať plnohodnotné vyučovanie. Pravda, takto môže hovoriť len "teória". Ale aj skutočnosť je veľmi rôznorodá:

Začínajúci učiteľ sa stresuje – ako to všetko zladať? Ako byť aj v triede – podľa rozvrhu, ako byť aj na rade presne vo vhodnú chvíľu pri sklade učebníc (keď to isté chce aj 20, či 30 kolegov) a ako tam mať aj žiakov na nosenie? Ako si vybrať najvhodnejšie učebnice, ako sa k nim dostať, keď ich je málo, a potrebujú ich aj ďalší kolegovia? Respektíve – ako vôbec nájsť nejaké vhodné učebnice? Starší učiteľ vie: učebnice neutečú, rok je dlhý. Ide do triedy. Ešte je pekne a znovu verí v zázraky – možno dostal nejakú "normálnu" "triedu"...

Triedy sa rôznia. Vo všeobecnosti platí, že menšie triedy sa ľahšie ovládajú. Ľahšie sa s nimi pracuje. Potvrdzuje to aj teória. Pedagogickí bossovia to nechcú vedieť, ale organizačná kybernetika to potvrdzuje. (A. M. Huska: Základy organizačnej kybernetiky, Alfa, Bratislava, 1981: Modul ovládateľnosti: - stredoškolsky kvalifikovanej práce: 5 až 8, - remeselne kvalifikovanej práce: 8 až 10, - nekvalifikovanej práce: 10 až 15 a viac...) Normálnejšie sú vo všeobecnosti aj triedy, v ktorých sú aj dievčatá. A často zvláštnu príjemnú atmosféru majú menšie zmiešané triedy, v ktorých sú žiaci aj zo vzdialenejších okresov. (Sú však aj výnimky.) Tak isto záleží aj na tom – ktorí kolegovia ešte v danej triede učia!

Učiteľ teda ide do triedy. Príslušnú miestnosť si rýchlo nájde, pokiaľ nie je nový, a pokiaľ sa nerobili veľké, nezmyselné organizačné zmeny.

Keď ide do vyššej triedy – sú dve možnosti:

- keď ich učil už aj predtým, tak si ich už vycvičil (alebo sú beznádejne stratení...),
- keď ich ešte neučil, tak to môže byť veľmi zlé (alebo, keď má šťastie – aj dobré...).

Keď ide ku prvákovi, tak jediné, čoho sa môže chytiť – je ich menný zoznam. (Pokiaľ ich triedny to do triednej knihy "nezabudol" dopísať.)

Aj tak si ich všetkých ihneď nezapamätá, ale je to možnosť vytvorenia prvého kontaktu.

Potom vo všetkých prípadoch môže predstaviť svoj predmet – čo ich bude učiť. Vhodné je skúsiť presvedčiť žiakov, že ten predmet im "niečo dá", že je užitočný.

Potom by mal načrtnúť svoje požiadavky. Čo bude chcieť, čo bude vyžadovať. Aký štýl práce, aký priebeh hodiny, aké pomôcky. Svoje požiadavky by mal zdôvodniť. A trvať na tom, aby si ich žiaci aj zapísali. Teraz len na papier, neskoršie aj do zošita. (Aby v blízkej budúcnosti mal menej žiakov, ktorí budú tvrdiť, že nič také nepočuli...)

Keď na takejto prvej hodine učiteľ získa dojem, že títo žiaci sú celkom milí, tak má nesmierne veľké šťastie. Darmo je totiž naša oficiálna pedagogická teória maľovaná tak, akoby z každého čerta dokázala spraviť anjela, a akoby tí čerti ani neboli až tak čertmi. Ohromný počet kriminálnikov nevzniká naraz z ničoho - nič. Prvé dojmy učiteľa s niekoľkoročnými skúsenosťami obyčajne sa onedlho potvrdia!

Oveľa viac povinností má človek vo svojej triede – ako triedny učiteľ. (Byť triednym učiteľom – vo všeobecnosti – je nevýhoda.)

Avšak aj práce navyše relatívne dobre sa dajú zvládnuť, keď sa viažu len na činnosť učiteľa. Napríklad sledovať a oznamovať triede zmenu rozvrhu.

(Ktorá zmena v prvý alebo druhý septembrový týždeň nastane...)

Oveľa väčšiu námahu a flegmatizmus si vyžadujú ďalšie činnosti:

- pozbierať od žiakov ich predchádzajúce vysvedčenie,
- donútiť ich, aby si vypísali svoje preukazy, alebo aby za tie preukazy doniesli 5, či 10 Sk (O fotografii radšej ani nehovoriť! ...),
- upozorňovať ich, aby konečne zaplatili 30 Sk za poistenie, keď sa už na to prihlásili... (Pritom žiak, ktorý "nemá peniaze" – na desiatu si pokojne kúpi k cukríkom a keksom aj veľkú fľašu kóly...),
- vymámiť od žiaka údaje: ako dochádza do školy, kde býva, kde mu pracujú rodičia, aké sú čísla ich telefónov,
- atď., atď.

Sú "experti", ktorí aj na váš tretí, alebo štvrtý pokus odpovedia: "neviem", "zabudol som"... A tak – ešte aj po dvoch týždňoch, znovu a znovu sa musíte vrátiť k tomu, čo už dávno malo a mohlo byť spravené. Kvôli niekoľkým nesvedomitým a nedisciplinovaným pubertálkom stráca hodiny celá trieda.

Ale veď aj – prečo by sa tí "hrdinovia" snažili?

Veď:

- kvôli ich nedisciplinovanosti ani oni sa horšie nebudú mať,
- ani tí druhí sa lepšie nebudú mať, a
- predsa len ukážu, že oni si to môžu dovoliť!

(Totiž, kým v minulosti v podobných prípadoch išlo väčšinou o zájmy o zabúdanie, o nestarostlivosť, o slabšie rozumové schopnosti, - v súčasnosti čoraz častejšie ide aj o špinavú "hru": "ukázať tomu..."

A školský systém je bezmocný – lebo je chorý. (Zrejme nebolí ho ale nič. Tú bolesť prenáša na svedomitých učiteľov.)

Medzitým sa ešte zostrojí zasadací poriadok. Ten tiež nikdy nebýva bezproblémový, ale občas môže byť zájmom tvrdým orieškom. Často nestačí, že príliš pohyblivých a hlučných jedincov už nie je ako izolovať, keď sú vo väčšom počte, ale pridáva sa k tomu zvláštny nový jav – že viac žiakov sa neznáša s viacerými svojimi spolužiakmi!

Po krátkej prestávke – po roku 1989, po zvädnutí pokusu – je tu návrat k triednym samosprávam. Triedny si môže vybrať – zrejme podľa svojho charakteru. Buď tú voľbu nechá "demokraticky" na žiakov, alebo v podstate direktívne menuje "samosprávu" triedy. A môže sa rozhodnúť: bude mať za funkcionára slušného človeka – ten potom ale proti "grázlom" s veľkou pravdepodobnosťou nepresadí nič, alebo "grázla" – ten potom všeličo presadí sám, ale! – len keď sa mu to bude chcieť...

Tak, či onak, triedny sa námahy nezbaví (len formy sa zmenia).

(Nie príliš je však pôsobivé, keď predsedom triedy je žiak, ktorý prepadá, a ktorej na hodinách je nedisciplinovaný. Je to však v súlade so stavom spoločnosti...)

A ešte vždy sa nemôže venovať učeníu! (Keď má to nešťastie, že učí aj maturitné predmety...) V septembri totiž sú aj opravné maturity! Udalosti opravných maturít sú samostatná kapitola.

Keď dotýčny učiteľ príde na rad so skúšaním cez svoju vyučovaciu hodinu, tak sa za neho spraví suplovanie, keď cez svoju voľnú hodinu – tak robí navyše.

"Tak mu treba, prečo nenaučil žiacka, prečo mu dal prepadnúť?...?!"

(Z pohľadu druhých, - prípadných supľujúcich – by to tiež nevyzeralo spravodlivo...)

No, keď učiteľ sa ešte vždy nepoučil, možno bude mať možnosť sa vyvíjať...

Aj opravné maturity totiž môžu byť zamerané na praktickú časť, a o niekoľko týždňov neskoršie na ústnu časť...

Medzitým treba absolvovať nejaké ďalšie schôdze. Plánované i neplánované. Na niektorej z nich môže skrsnúť myšlienka, že v blízkej budúcnosti bude ten pravý čas na "branný kurz"! Myšlienka ostala, obsah a forma sa pozmenili z časti a názov celkom. V súčasnosti sa hovorí o kurze ochrany zdravia a prírody. Je to tabuľa telocvikárov, ale nezaobídu sa bez pomoci ostatných. Samozrejme nepotrebujú všetkých. A tak človek si zasa môže otestovať svoju situáciu.

Keď je zdravý, keď je krásne počasie, keď mu pridelia slušných žiakov – a keď telocvikári a vedenie inteligentne rozmýšľali, - tak možno bude mať za sebou jeden krásny výlet v Tatrách. (Týždňový pobyt na chate – vzhľadom na ceny – už "neletí"...))

Keď predchádzajúce podmienky sa nesplnia – tak ... smola

A kým "silný samci" sa "bijú" o korist', niečo prípadne aj tým "slabým" prizeraúcim. Možno jedna voľná hodina – keďže daná trieda je preč.

(Prvý zisk!! I keď aj tu je riziko: "odpadla ti hodina, tak ideš zadarmo suplovať!".)

Ešte ani poriadne neučil, a už mu "odpadnú" aj ďalšie hodiny. Či už v škole, alebo na poli. Na zemiakových brigádach. (Pikantná "nezištná" – možno teraz až kresťanská! výpomoc – v čase obludnej platenej nezamestnanosti...)

Učiteľ to môže chápať zasa podľa svojej povahy. Keď si z ničoho nič nerobí, a vyjde počasie – tak si "oddýchol". Keď sa snaží, a ešte aj prší – tak je zasa bližšie k infarktu.

Ďalšia "strata času" z titulu brnenského strojárkeho veľtrhu "našťastie" už z politických a hospodárskych príčin nehrozí.

Takže, v sobotu a v nedeľu konečne už je možné začať písať žiadané plány... (Možno...)

Plány

Plány sú v oficiálnych prostrediach Slovenska zrejme mimoriadne obľúbené...

Nevidel som, žeby moji starí rodičia, alebo rodičia tunajším úradníckym spôsobom plánovali... A predsa mali svoje gazdovstvo, domácnosť v poriadku.

Neplánoval som ani ja, viac než tri desaťročia, tunajším úradníckym spôsobom nič. A predsa sa moje "veci" vyvíjali, a boli v poriadku.

"Neplánoval" som, kým sa zo mňa nestal učiteľ, a kým jeden nafúkaný komunistický školský inšpektor moje heslovité prípravy ne - "zhodil"...

Nemala naša rodina plány?

Mala! Práve že ich mala, a ich vždy splnila!

Mala ich však v hlave, a nie na papier!

Prečo sa teda teraz v inštitúciách obľubujú "papierové" plány?

Zrejme:

1. pozitívne: život týchto objektov od skutočnosti a od súčasnosti je tak ďaleko, a zodpovednosť a pracovná náplň jednotlivcov taká nejasná, že bez papierov, a bez tejto (značne jalovej) činnosti by sa divergentne neurčito rozplynul.
2. ešte vždy pozitívne: systém hmlisto "vie", že niektorí členovia týchto objektov sú tak slabí, že bez tejto činnosti by boli ešte menej produktívni, od seba by málo užitočne pracovali.
3. negatívne: vopred sa počíta, alebo aspoň sa spokojí so skutočnosťou, že "naplánovaná" činnosť sa nebude, alebo aspoň plnohodnotne nebude realizovaná. Skutočný výsledok potom sa nahradí výsledkom papierovým.
4. negatívne: prípadný (v skutočnosti týmto spôsobom v daných podmienkach zbytočný!) kontrolór, napríklad v školstve, s menšou námahou zistí existenciu a vzhľad papierových plánov, než skutočné vedomosti žiakov (čiastočný výsledok prác učiteľov).
5. tiež negatívne: rozsiahle papierové plány predstierajú užitočnú, svedomitú prácu. (Aj v očiach samotného ich tvorca.)

Nemali by teda byť plány?

V súčasných podmienkach majú svoj význam, ale!: v rozumnom rozsahu.

Najbližší, každému učiteľovi je tematický plán. Mal by byť pre neho, aj pre jeho nadriadených, zoznamom preberanej látky v jednotlivých vyučovacích hodinách. Vznikne podrobnejším rozpisom zahusenejšieho "plánu": učebnej osnovy daného predmetu. (Učebná osnova obsahuje celkovú charakteristiku predmetu a hrubý, vyššími orgánmi, ministerstvom, schválený rozpis učiva.)

(Toto vyššie schválenie je vlastne obmedzením rôznorodosti, originality, špičkovej novosti, ..., ale aj poistkou, že z plánov nevypadnú časti nutne potrebné pre spoločnosť.)

Začínajúci učiteľ môže mať to šťastie, že od svojich kolegov dostane hotový tematický plán. Hlavne vtedy, keď učí klasický predmet, keď jeho škola má paralelné triedy v danom odbore, a keď menej inovujú. (Čiže: jednak bude vedieť, že kedy čo má učiť, jednak ho už nikto nebude otravovať, že má vytvoriť a odovzdať niečo.) V opačnom prípade má smolu, - má prácu...

Smola môže byť aj väčšia. Hlavne inžinierom na odborných školách s viacerými odbormi sa môže prihodiť, že budú mať aj viac než desať tematických plánov!

Transformovať učebnú osnovu (ktorú si zoženie) na tematický plán, môže byť pre svedomitú, hlbavú dušu (hlavne, keď býva v technikovi, chystajúcom sa učiť nový predmet, nedajbože v novom odbore!) aj niekoľkodňová! práca. (Treba zistiť: aké odborné informácie, aké pomôcky si dokáže zohnať. Treba predvídať pracovnú výkonnosť žiakov. Treba aspoň orientačne si vymyslieť príklady, úlohy – hlavne keď v predmete budú aj cvičenia. Pritom predpokladá, že podmienky už priebežne vytvorí.) Po vytvorení tematického plánu, ani jeho napísanie nemusí byť jednoduché. V súčasnosti musí byť napísaný podľa jednotnej fazóny, - a na počítači. Pri vyslovení tejto požiadavky vedením, sa prehliada, že učitelia príliš na svoje počítače nemajú, a tým s počítačmi nie každý z nich je kamarát. Nasleduje potom trápenie seba, alebo "otravovanie" spolupracovníkov.

Prispôsobenie počtu hodín v jednotlivých mesiacoch – podľa aktuálneho kalendára, a podľa aktuálnych budúcich prekážok, zrejme väčšina učiteľov ignoruje... To však môže byť zdrojom veľkej kritiky: "ste pozadu" (v látke).

V podstate čisto byrokratickou záležitosťou je aj aktualizácia školského roka a mena vyučujúceho v počítačovom súbore konkrétneho tematického plánu. (Vyučujúci si to môže priamo prepísať na svojom starom pláne, a vedenie si môže spraviť novú prednú stranu s aktuálnymi údajmi – pokiaľ niektoré plány sa neaktualizujú.)

Móda tematických plánov však aj pulzuje. Občas sú s nimi ešte oveľa väčšie starosti. Napríklad ako sa vyvíjal u nás socializmus, rástol aj tematický plán. Ku každej hodine sa ešte muselo napísať:

čo je (aj ideovo – politickým!) výchovným cieľom danej hodiny,
aké pomôcky sa na tejto hodine budú používať (nemal chýbať meotar!),
akú metódu! bude učiteľ uplatňovať, atď.

A pre úplnosť treba dodať, že:

v starých skrinách som videl aj staré, ručne písané tematické plány, a od starých kolegov som počul aj to, že neskoršie: sekretárka prepisovala (na stroji) ich písomnosti.

Zvláštnosťou boli v určitom období ich ministerstvom vydané tematické plány v Českej republike. Odbremenili učiteľov, pomohli im.

Ešte viac práce prináša zostrojenie a napísanie plánov predmetových komisií, alebo metodických združení. U nich totiž autor musí mámiť informácie od ďalších zaneprázdnených a niekedy určitým spôsobom zvláštnych ľudí. Pritom ich musí tlačiť aj k tomu, aby to boli súce informácie, v dostatočnom počte, spracované v žiadanej forme, a hlavne dodané včas... (Ale to je už vyššia škola učiteľovania.)

Okrem týchto, a ďalších "bežných" plánov, sú aj plány pohybujúce sa po eliptickej a parabolickej dráhe:

Napríklad pred štvrtstoročím som aj ja mal písať "plán učiteľa". Dostal som k nemu aj vzor. A dodnes si pamätám jednu časť obsahu toho vzoru: kolega (vtedy tajný, dnes verejný) kresťan tam mal, že jeho najvyšším "snom" je: stať sa komunistom.

Odvtedy tento typ plánu sa nevyskytuje.

V inom pláne sme museli napísať: ktoré knihy si prečítame v nasledujúcom polroku.

Zrejme na eliptickej dráhe behá aj plán triedneho učiteľa. Počas socializmu bol povinný. Potom zmizol, ale v nedávnej minulosti už bola snaha ho znovu zaviesť. A teraz nás to znovu tlačí.

Plány majú kopu zaujímavých vlastností:

obsahujú kopu nepodstatných vecí,
dedia vlastnosti svojich predchodcov,
obsahujú aj módne novinky,
majú tendenciu skôr priberať, než schudnúť,

dobro sa na ne odvoláva,
ich kontrola a hodnotenie krásne vyplní čas, keď "nemáme" čo robiť.
Dobre je ich poznať, aj keď sa načas zatúlajú, určite sa znovu objavia – veď ľudská pamäť je krátka.
No inakšie si myslím, že:
správny učiteľ dobre pracuje aj s menším počtom, kratších plánov...

Prípravy

Učiteľ – keď po schôdzovaní a plánovaní ešte nezaspal, mal by sa pripraviť na zajtrajšie vyučovanie.

"Široká verejnosť" zrejme o tejto veci nevie. (Vyzerá to tak – podľa každodennej reči, podľa novinových článkov, podľa reagujúcich e-mailov na internete k jednotlivým témam, ...) Ľudia by si to zrejme predstavovali, keby o tom vôbec rozmýšľali, že ako oni "vypadnú" od stroja z fabriky, alebo od stola z kancelárie, - tak je to aj s učiteľom. (Neuvedomujúc navyše skutočnosť, že pred tým kancelárskym stolom nestojí neustále niekoľko desiatok telesne a náročnosťou príliš, ale duševne nie celkom vyvinutých zákazníkov...)

Nie je chápavý žiaľ! ani postoj vrcholného školského "odborného" manažmentu. (Zrejme preto, že funkcionári sa stanú svojim spôsobom protekční ľudia, ktorí tvrdým životom riadneho učiteľa neprechádzajú, nemajú reálne skúsenosti.) Napríklad: Novela Nariadenia vlády SR o rozsahu vyučovacej činnosti a výchovnej činnosti pedagogických zamestnancov č. 269/2003 umožnila publikovať príklad, v ktorom na prípravu na hodiny sa uvažuje 40 percent času ku každej hodine. Navyše – v týchto percentách už započítava aj: rozvoj učebnej látky!, plánovanie!, prípravu učebného materiálu!, doplňovanie učebného materiálu!, a dokonca!: účasť na polročnej pedagogickej rade!

(Nerozmaznáva učiteľov ani pridelených 20 percent na prípravu testov a klasifikáciu, ale úplne idiotské je prerátanie 45 minútových vyučovacích hodín na 60 minútové, bez toho aby sa zohľadňovala potreba: ísť do zborovne pre triednu knihu + ísť pre "pomôcky" + ísť do triedy + vyjsť z triedy + odnieť pomôcky + odnieť triednu knihu... – a to je len robotické minimum, pričom učiteľ nie je celkom robot.)

Mávanie s podobnými kalkuláciami protekčných, ani hlúpych, ani lenivých učiteľov nevylepšia. V tých, ktorí "drú" však prebudia myšlienku: a či som ozaj sprostý – toľko času, usilovnosti, zdravia, peňazí investovať do učenia, keď nie len, že to náležito neodmenia, ale ani to nevidia! A výsledkom bude "zjednodušenie" činností. (Právom, v prospech svojho zdravia.)

Je to prispôsobenie sa svetu duchovne slepých.

Jednookí to možno vidia takto:

učiteľ učí priemerne 3 hodiny denne,

učí len svoj predmet, ktorý sám sa učil, ktorý už roky si opakuje, učivo má aj on, aj žiaci v plnom aktuálnom rozsahu minimálne v učebnici,

učiť znamená: počúvať kvalitné odpovede, potom dať si prepísať žiakom pol strany z učebnice do zošita, prípadne podľa nálady to krátko komentovať,

žiaci sú všetci (rovnako) nadaní anjeli,

(priestorové, tepelné, ... podmienky sú ideálne),

(žiaci aj učiteľ sú duchovia, alebo roboty – nemajú nikdy žiadne zdravotné, rodinné, ..., problémy).

Pripraviť sa pre učiteľa na hodinu teda znamená: nalistovať si látku v učebnici založiť tam kus papiera – ako značku. Prípadne, keď je hlúpejší: prečítať si pol strany textu. A keď je lenivý – tak nič.

Skutočnosť však je úplne odlišná:

Vplyvom rýchleho a premenlivého politického a technického vývoja zrejme majú čo robiť aj učitelia klasických predmetov, ako sú napríklad dejepis alebo fyzika. (Navyše v podmienkach, keď po práci musia pobežovať a špekulovať, že kde je lacnejší chlieb, a či si môžu dovoliť kúpiť nejakú knihu.)

Technici navyše zisťujú, že:

aj v ich klasických odboroch, napríklad v strojárine, vplyvom vývoja, otvorení sa svetu, a orientácie sa na Západ – stovky základných predpisov, dohôd, zvyklostí, noriem sa zmenili. Pribudne teda objemná práca: pred vypracovaním priprav naučiť sa nové "veci". Ale to nie je všetko! O učiteľovi – technikovi totiž po tejto stránke v podstate sa nikto nestará. (Keď, tak len v zlomku prípadov, a aj to zvyčajne až

neskoro, keď to už nie je celkom ani pomocou, skôr otravovaním.) Učiteľ teda najprv musí zisťovať: čo ešte platí – ako to on vie?, čo sa zmenilo?, odkiaľ tie informácie môže získať?, - potom si ich naštuduje, a až potom môže začať rozmýšľať o príprave, o ich použití! (To všetko samozrejme robí na úkor svojho voľného času a za svoje peniaze. "Tabuľky" totiž nerozlišujú ani medzi vyučovacími predmetmi, nieto ešte medzi ich rozdielnymi stavmi, a rozdielnymi realizáciami!

Bývalá formálna možnosť: ísť s osobným ohodnotením technikov o 40 percent vyššie, bolo len klamstvo, keďže riaditeľ to aj tak nemal z čoho poskytnúť.

Navyše: keby aj bol mal: deň má konečné trvanie a človek potrebuje aj spať, atď., čiže riešením by bolo: znížiť týmto ľuďom aj ich úväzky! – Hlavne, keby kompetentní vedeli – že (špičkoví) učitelia by mali mať čas a peniaze, starať sa aj o svoje telesné, aj duševné zdravie!)

Situáciu ďalej skomplikuje, že v záujme udržania školy a prilákania žiakov, školy zavádzajú nové a nové odbory.

Tým technik nieže len musí sa učiť zasa nové informácie, ale dochádza aj k tomu, že bude ich odovzdávať len polovici triedy, len raz, veľmi neefektívne (žiadne paralelné triedy).

No, a úplnou pohromou je, keď ten odbor je úplne nový, v celom štáte nezabehnutý, nielenže bez učebníc, ale aj bez inej odbornej literatúry...

(Potom si musí pozbierať svoje znalosti cudzích rečí, - na rozvíjanie ktorých od svojej roboty nemá čas..., a môže začať loviť v cudzích knižniciach, na internete, atď.)

Teraz sa vráťme a porovnajme tieto skutočnosti s tým, čo videli "jednookí"...

Aké skutočné! riešenie tu pre učiteľa existuje?...

Prízemným problémom príprav je štýl ich realizácie.

Štýl uznávaný, propagovaný, vyžadovaný pedagógmi – teoretikmi je nereálny. Pozná ich každý učiteľ, aj technici – z čias, keď museli absolvovať doplnkové pedagogické štúdium.

Písomné vyhotovenie takej (dobré premyslenej) prípravy na jednu! vyučovaciu hodinu môže zabráť plochu niekoľkých kancelárskych papierov a napríklad polovicu pracovnej zmeny. Pritom jej "premyslené" detaily v skutočných podmienkach aktívnej triedy za niekoľko prvých minút dokonale rozlezu...

Ako "robiť" prípravu?

Závisí od osobnosti učiteľa, od daného predmetu, od konkrétneho miesta v tematickom pláne, od momentálnych podmienok prostredia.

Mne sa osvedčilo písať prípravu (pre seba) do zošita formátu A5, s tenkými riadkami (aký slúži na vyučovanie písania ruského textu).

Vpredu je menoslov žiakov so známkami. (Jeden predmet v jednej triede: dve strany.)

Potom nasledujú prípravy. (Jeden týždeň: jedna strana.)

Vzadu (asi desať strán) sa využije na zaznamenanie dôležitejších, alebo zaujímavejších činností, udalostí, zistení, skúseností.

Tieto základné prípravy sú heslovité, so skratkami – len vymedzujú mantinely hodiny. Jednotlivé celky oddeľujem znakmi "/", respektive odlišné s "//". Prípadné odkazy na strany v literatúre značím spôsobom – napr.: {18.

Naľavo od takto perom písaného textu, pod dátumom a označením dňa, ceruzkou píšem skratky potrebných pomôcok. Napr.: kl., ok., KN znamená: ísť pre kľúč od laboratória, nezabudnúť okuliare, brať knihu!

Voľná hodina dostane prázdny riadok, na začiatku s 0.

Zastupovanie a narúšania stabilného rozvrhu naznačím červenou farbou – napr.:

0 -> zast. VYT 2B20. 20 je číslo triedy.

Detailnejšie rozpracovanie si pamätám – je v pamäti. Aj s obsahom. Keď je potrebné, môžu pribudnúť:

cetlík, s rebríkovite napísanými usmerňujúcimi heslami,

text literatúry s zvýraznenými časťami (podčiarknutie, zvýrazňovač, ...),

detailne spracovaný text (zhrnutie z viacerých prameňov),

ďalšie pramene (učebnica, odborná kniha, časopis, norma, výpisky, ...).

S nostalgiou, ako správne riešenie!, si pamätám, keď všetko som mal v hlave (nielen základný "rebrík").

Kým – "súdrh" inšpektor si to neželal mať podrobne na papieri.

Potom človek sa vzdáva, istí sa, spohodľuje.

Ako keď žiaci aj $8+7$ si spočítajú na kalkulátore.

(Treba však uznať, že pri veľkom počte rozmanitých nových predmetov uplatňovať ten pôvodný štýl by už bolo aj dosť ťažké...)

Zastupovania

Prevažná väčšina učiteľov si dojednáva svoje návštevy u lekára a zubára na hodiny, keď nemá vyučovanie. (Napriek tomu, že:

- niekedy je dosť ťažké takéto hodiny nájsť, veď lekári majú vždy veľa pacientov a pracujú väčšinou len doobeda,

- učiteľ takto čaká, pracuje so zdravotnými ťažkosťami,

- zbytočne "zaťažuje" vzťah s lekárom svojou žiadosťou, niekedy komplikuje aj život lekára.)

Samozrejme to isté platí aj o vybavovaní si "vecí" v úradoch a inde.

Napriek tejto skutočnosti mnohým učiteľom sa prihodí, že už ihneď v prvom týždni musia (popri svojom úväzku) zastupovať svojich kolegov.

Je totiž prirodzené, že občas niekto ochorie aj vážnejšie, je pozvaný na nejakú schôdzu, atď. (Aj učiteľ je človek, i keď to len málo ľudí "vie"...)

Situáciu komplikuje, že v školách učí veľa žien, ktoré potom ostávajú doma nie len pre vlastnú chorobu, ale aj pre ťažkosti svojich detí!

Hlavne v minulosti sa veľa suplovalo aj za rôznych funkcionárov – kým oni mali svoje akcie.

Dnes zastupovanie sa neúnosne zvyšuje (málokto si to uvedomuje...) aj preto, že nezdravo sa zvyšuje základný úväzok. Takto, keď niekto chýba, veľa namiesto neho treba učiť, navyše pri veľkom počte vlastných hodín.

Nie je teda zriedkavosťou, že učiteľ týždenne má odučiť aj tridsať!, dokonca niekedy aj viac hodín! (Nezabudnime, že na tie hodiny sa treba aj pripraviť, a že podmienky vôbec nie sú ružové.)

Určitému množstvu suplovania (ktoré ešte nie je na úkor zdravia), učiteľ za normálnych okolností by sa mohol potešiť. Normálny človek si totiž zastupovanie predstavuje ako nadčasovú prácu, ako prácu, ktorú zamestnávateľ mu zaplatí (dokonca výhodne).

V školstve však takéto normálne stavy nie celkom platia...

Podľa správ na niektorých školách za zastupovanie neplatia.

Táto tendencia sa teraz intenzívne chce presadiť – devalváciou ozajstnej učiteľskej práce len na prítomnosťou vyplnený týždenný pracovný čas. (Nerešpektovaním toho, že v tejto profesii ťažiskom je: učiť v triede. Ostatný čas by mal byť podriadený práve nie ďalšej tejto činnosti, ale podpore tejto činnosti. Aby podpora sa nevynechala, alebo, aby svedomití učitelia ju nemuseli realizovať napr. miesto spánku.)

Aj na školách, kde zastupovanie (aspoň formálne) sa odmeňuje, robí sa to dosť krkolomne.

Poprvé: školám, v prípade väčšieho zastupovania je zrejme nemožné dostať sa k adekvátne väčším sumám, čiže rozdeľuje sa (rôznym spôsobom) vždy to minimum – čo je.

Podruhé: už za socializmu sme protestovali proti veľmi divnému výpočtu. Zrejme logické by totiž bolo, že čím viac nadčasov mi nanúti! v týždni, tým väčší denný, týždenný, mesačný platový priemer by mi mal vyjsť.

Aplikované pravidlá však namiesto toho umelo nafúkli týždenný pracovný čas a rozriedili hodinovú mzdu. Keď potom nasledovala napríklad dovolenka, človek, ktorý veľa suploval, dostal menšiu výplatu. Bol vlastne za svoju robotu potrestaný!

S protestnými listami postupne sme sa dostali až na úroveň ministerstva. Výsledkom potom konečne bol, že nás navštívil z Bratislavy vysoký odborársky funkcionár. Asi hodinu sa nás snažil svojimi premietanými grafmi a vzorcami presvedčiť, že všetko je v poriadku, mylíme sa my, nemáme pravdu.

Keď potom pochopil, že predsa len my máme pravdu, uzavrel diskusiu s tým, že takto to je v predpisoch, takto je to v počítačovom programe – ktorý účtovnícky používajú, teda takto je to "správne". (Koniec. Môžeme ísť na lampáreň.)

Miera problému závisí aj od zástupcu. Že kedy koho dá teda suplovať. Samozrejme zástupcovi je jednoduchšie prvého "voľného" človeka napísať, alebo zobrať rozpis zastupovania z predchádzajúceho týždňa – a znovu ho aplikovať, než viesť a skúmať rozľahlé štatistiky a snažiť sa rovnomernejšie, spravodlivejšie zaťažiť učiteľský zbor. Ale z hľadiska jedného, dvoch učiteľov aj takto je to lepšie, než bolo za socializmu, keď povinnosti "stranícky angažovaného" zástupcu vedenie jednoducho, bez kompenzácie presunulo na iného učiteľa.

Je smutné, že k tomuto trendu smeruje aj súčasnosť. V už spomínanej Novele Nariadenia vlády SR (269/2003) totiž – podľa príkladu – je zakódované, že riaditeľ môže "rozdeliť" aj takéto práce medzi učiteľmi.

No sú tam aj ďalšie "chyby krásy". Napríklad:

- uvedený príklad v týždennom pracovnom čase učiteľa vôbec nepozná zastupovanie!...
- ponúka rozdeliť veľmi dôležité úlohy do kompetencií neaktívnych, zrejme nie príliš kvalitných učiteľov!... (vedúci predmetovej komisie, vypracovanie rozvrhu, atď.!)

Zaťaženie zastupovaním súvisí aj s ovládaním ďalších odborov. Napríklad strojár, ktorý sa naučil a učí aj výpočtovú techniku (napríklad jednoducho preto, že "výpočtár" Auto CAD neovláda...) – má veľkú šancu suplovať aj strojárské predmety, aj výpočtovú techniku.

Katastrofa, pokiaľ učiteľ bol taký neobozretný, že ovláda tri, alebo viac odborov.

Proste vyzerá to tak, že čím viac robí, tým viac ho budú preťažovať.

So suplovaním sa spája veľa filozofií.

Asi preto, že veľa sa supluje, vyzerá racionálne, že supluje učiteľ, ktorý predmetom, ktorý by odpadol, vie postúpiť a postúpi. (Je výhodné, keď v týchto prípadoch zastupovaný učiteľ informuje: čo sa má preberať. Niektorí dokonca pošlú aj svoje prípravy. Iní sa však neobťažujú a dokonca niekedy prekvapia zastupujúceho učiteľa, keď ten zistí, že v triednej knihe zapísané učivo sa vôbec nepreberalo...)

Určitú relatívnu výhodu má, keď učiteľ zastupuje v triede, v ktorej aj on má svoje predmety. Môže postúpiť vo svojom predmete.

Neprijemné je zastupovať v triede, v ktorej vôbec neučí, vôbec neučil.

V mnohých triedach ho vôbec nepochopia, nechcú pochopiť.

Zveličujú, ...

Napríklad raz, potom, ako som zastupoval v cudzej skupine výpočtovú techniku a chcel som im voľnejšie porozprávať o novinkách, neskôršie som sa dopytal, že vraj som chcel, aby vedeli: koľko nožičiek má ten, ktorý procesor! Čo vôbec nebola pravda...

Pri inej podobnej príhode štvrták si sadol k lavici opačne, chrbtom k tabuli. Kto vie prečo? ... Po peknom upozornení odpovedal: jemu je to dobré aj takto. Ďalší dvaja ho potom nasledovali.

Ukradlo sa niekoľko minút z hodiny, kým viac-menej sa otočili normálne. Vyzeralo to na stav uprostred hlúposti a zlomyseľnosti.

Čistou zlomyseľnosťou bolo pokračovanie, keď ich ďalší spolužiak potom, ako "dobře informovaný" začal hovoriť nezmysly – zrejme v očakávaní, že dané informácie nepoznám, pritakám, a potom sa mi vysmejú.

Nie vždy sa musí a môže "odborne" suplovať.

"Rozprávajte sa s nimi" – hovoril veľmi dávno jeden z bývalých zástupcov. Skúste. Skúste nájsť tému, ktorou zaujmete dnešnú mládež na 45 minút... "Čítajte im noviny" – znala ďalšia rada. Ktoré? Skúste...

Koncoročná klasifikácia sa uzavrie asi týždeň pred prázdninami, ale žiaci sa držia v škole a aj vtedy sa supluje.

Pre taký prípad som sa rozhodol vziať si do školy knihu.

Historky z dejín nezaujali. Historky o objaviteľoch, objavoch tiež nie.

Akurát len ja som pri nich objavil prekvapivú skutočnosť: veľa žiakov v podstate nevie plynule a dostatočne rýchlo čítať! Na strednej škole. Ako by sa potom mohli úspešne učiť?

Skúšal som cestopisy, krásnu literatúru, "sci-fi", ... – neúspešne.

Ako-tak, aspoň niektorí reagovali na rekordy (kto koľko jedol, meral, vážil, ...).

Zatiaľ vidím jedno (teoretické) úspešné riešenie:

dostať sa k počítačom, k internetu.

Využívajú to aj mnohí kolegovia – ktorí nemajú maturitné predmety.

Chaty a hlavne pornostránky zaberajú.

Nie je to však všeobecné riešenie. Počítačov je veľmi málo a žiakov veľa.

Ako s ostatnými časťami, aj so zastupovaním je ešte veľa ďalších problémov. Slovensko "exceluje" v množstve zákonom stanovených pracovných rokov, hodín, ... (jan. 2004). Ale ani to nestačí! Ešte aj tie obľudné čísla sa obídu – výnimkou.

Namiesto pre ostatných nariadených nadčasov 150h – pre učiteľov (nie v ich záujme!) spravili "výnimku": 300 hodín...

Rozvrh

Vyzerá to tak, že pre normálneho učiteľa existuje len zlý, horší a strašne zlý rozvrh.

Príslušný vedúci o tejto skutočnosti asi nemajú inšpiráciu, dôvod a čas rozmýšľať. Aj keby mali, možno by rozmýšľali takto: aj robotník v poľnohospodárstve sedel na stroji dlhé roky (kým mu to nezničilo zdravie) na plechovej platničke, prečo by teda učiteľ nemohol učiť podľa prvého funkčného rozvrhu? (A žiaci učiť sa podľa neho.)

Proste rozvrhom sa nevenuje dostatočná starostlivosť! S tým netvrdím, že vždy za všetko môže jeho tvorca, (v dobrom prípade) zástupca riaditeľa.

Dlhé roky som robil (nie dobrovoľne) namiesto jedného "angažovaného" zástupcu rozvrh. Ešte ručne. Bez počítača. Napichovaním farebných značiek na kolíky. Takže viem, čo to znamená.

Nie je to len pridelenie učiteľa do triedy na každú hodinu.

Situáciu veľmi komplikuje existencia viacerých vyučovacích odborov, delenia tried chlapčensko-dievčenských na telocviky, delenia tried na menšie (ale rôzne obmedzené) skupiny na jazyky, výpočtovú techniku, rôzne laboratórne cvičenia, atď.

Ďalšie ťažkosti sú:

- s "mamičkami" (a tých je veľa), ktoré "nemôžu" chodiť na 1. (a posledné...) hodiny,
- s učiteľmi, ktorí majú nejaké iné úväzky, alebo funkcie, alebo neučia na plný úväzok,
- s telocvičňami a s laboratóriami, keď ich neobsadzuje len vlastná škola,
- s "predsudkami", podľa ktorých napríklad slovenský jazyk a matematika musia mať privilegovanú pozíciu (v doobedňajších hodinách),
- s nervóznymi, požadovačnými, neobjektívnymi (a s protekčnými) kolegami.

Napriek týmto ťažkostiam (s ľútosťou konštatujem, že) moje rozvrhy predčili naše dnešné. Podarilo sa ich vždy tak zostaviť, že neostali voľné hodiny. (Až posledný rok, jedna, ale aj tú sa podarilo nastaviť ako prvú, vlastne nultú.)

Avšak išlo to len tak, že padli na to večery posledného augustového týždňa. Dolad'ovalo sa, dolad'ovalo sa, a ešte aj v septembri sa robili nejaké obojstranne výhodné výmeny.

A to sme tu narazili na tri ďalšie "veci":

- voľné hodiny, okrem toho, že naťahujú rozvrh nevhodne do neskorých poobedňajších hodín, dávajú príležitosť aj na prídavné problémy so žiakmi, potulujúcimi sa po škole,
- nulté hodiny sú úplne zbytočné, dosiahnuté výsledky vzdelávania (aj výchovy!) v lepšie organizovanom systéme by sa dali doceliť aj za oveľa menej hodín,
- súčasné pravidlá, keď školy do poslednej chvíle nevedia koľko nových žiakov teda budú mať, neumožňujú ani vopred pracovať na kvalitnejšom rozvrhu. (Napriek tomu, že "hustota" rozvrhu je zrejme jedným z jeho kvalitatívnych ukazovateľov.)

(Aj tu by mohli zahrať veľkú úlohu vedúci pracovníci, školská rada, odborové organizácie a ... aj predpisy a kontroly!)

Vie sa o mnohých pedagogických zásadách – ale väčšinou sa nedodržia ani tu. (A zasa nie vždy je príčinou len zástupca, ale aj jeho podmienky...)

Z hľadiska žiaka:

- vhodne strieďať predmety,
- keď sú len dve hodiny z nich, nedat' ich ihneď za sebou,

- nesústredovať zaťaženie,
- nevyrábať dlhé dni (ani s prestávkami),
- atď., atď.

A ... malo by sa prihliadať aj z hľadiska učiteľa!:

- rovnomerne rozložiť jeho úväzok na všetky pracovné dni v týždni,
- v žiadnom prípade ho nepreťažiť siedmimi a viacerými hodinami v jeden deň,
- dať mu v rozvrhu každý deň aspoň jednu voľnú hodinu.
- atď., atď.

8., ale hlavne 9. a 10. hodina vôbec nie sú opodstatnené. (Len v chorých funkcionárskych hlavách...) Mal by to byť čas "osobného voľna". Osobných záujmov, voľného vzdelávania, športu, krúžkov, relaxovania.

A sme zasa pri technikoch:

Totíž práve rôzne cvičenia (konštrukčné, technologické, elektrotechnické, z automatizácie, z výpočtovej techniky, atď.) sa s obľubou vysúvajú aj na neskoré poobedňajšie hodiny, keď už aj žiaci, aj učiteľ sú značne unavení. Nie je čomu sa čudovať... Vzniká potom situácia – keď výsledky sú slabšie a konflikty, psychické preťaženia hojnejšie.

Čiže technik preťažený prípravou preťaží sa aj rozvrhom.

(Z vlastného života: ako som kvôli písaniu plánov toho času investoval do písacieho stroja, - kvôli 10. hodinám som začal chodiť do školy v zime s baterkou! Po skončení cvičení totiž už som nevidel odomknúť a zamknúť. A že učiteľ má dve-tri hodiny... Prihodilo sa nám aj to, že po takom cvičení sme ostali zavretí v škole. Dlhو trvalo, kým sme sa dostali von. Dnes – v dobe mobilných telefónov, je to istejšie... Pre istotu – mám v svojom zošite niekoľko čísiel...)

V lepšom prípade zástupca – na začiatku dlhého dňa nechá "nočným vtákom" voľno v rozvrhu. To kúsok upokojuje, kým nepríde jar a záhradky, alebo úprava rozvrhu (keď koniec ostane, a začiatok sa doplní), alebo supľovanie, alebo služba, alebo takzvaná "pracovná povinnosť". A tých veru všetkých je veľa. Výsledkom teda je, že rozvrh technika je hrozný.

Dni natiahnuté, rozkúskované, nevhodné, aby človek sa chytil slušnej roboty.

Nepamätám si, že by napr. odbory túto skutočnosť skúmali, pripomienkovali.

Samotný postihnutý čuší – myslí si: vydržím ten jeden (dva, tri, štyri) dni... Kolegovia sa ho tiež nezastanú, boja sa, že jeho rozvrh by sa upravil na ich úkor.

A tie dlhé dni potom sa desať mesiacov opakujú,

a pribudnú k nim schôdze, exkurzie, maturity, oslavy, atď., atď.

Nech sú príkladom moje rozvrhy.

Úväzky

Pomerne starým predkom mnohých učiteľských problémov je úväzok. Pre bežných šťastných nešťastníkov to je vlastne na prvý pohľad len počet hodín, množstvo vyučovacích hodín, ktoré musia odučiť týždenne. (Samozrejme bez hodín, ktoré pribudnú napr., keď budú musieť zastupovať, atď.)

Tento počet sa pre nich diferencuje primárne maximálne podľa toho, že niektoré z nich učia v nižších, niektoré vo vyšších ročníkoch.

"Bežných šťastných nešťastníkov" môže zarmútiť:

- keď tie hodiny "dostanú" v triedach, kde je veľa žiakov, z nich veľa rôznorodých, alebo hlúpych, alebo nejakým spôsobom zlých. (K "zvláštnostiam" môže patriť aj: učiť dieťa svojho kolegu a hlavne kolegyne.)

- keď tá miestnosť je ďaleko od zborovne (nedajbože v inej budove!), keď je špinavá, príliš malá, príliš teplá (alebo studená), príliš tmavá (alebo žiarivo presvetlená), príliš hlučná (napr. od cesty), príliš smradľavá (napr. od fabriky), atď.

- keď v triede učia aj kolegovia, ktorí napríklad majú "voľnejší" štýl, prípadne sú priamo naladení proti dotýčným.

- keď pre ten ročník nie sú učebnice a pomôcky, alebo sú nevhodné, či staré,

- atď., atď.

K úväzku sa viaže číslo, čo vyjadruje takzvaný základný úväzok. Keď som v roku 1978 nastúpil na strednú priemyselnú školu – základný úväzok bol: 19 hodín. Vyzeralo to celkom logicky. Keď sa zväži, že na každú hodinu je potrebné sa pripraviť, že s učením súvisí veľa ďalších činností, aj veľa sa schôdzuje, tak to pekne vydalo ten vtedajší týždenný pracovný čas: $5 * 8,5h = 42,5h$. (Menej šťastný "nešťastník" samozrejme už aj vtedy venoval škole viac než 42,5h...) (Taktiež nebolo celkom jasné, prečo je to 42,5h., keď často a hlasno sa vystatovalo s výdobytkom: 8 hodinovým pracovným časom. Pravda – dalo sa to zdôvodniť s prestávkou na obed...)

O pokroku (u nás obvyklom zápornom...) hovorí kuriozita, že kým formálny týždenný pracovný čas konečne bossovia posunuli na 37,5 hodín, základný úväzok stúpol na 22h., a už sa uvažuje o 23h.! (2003-2004). (A to v čase obludnej nezamestnanosti!)

(Odtiaľ sa dá odbočiť aj k odmeňovaniu: pre plat za základný úväzok teraz teda treba skoro o 16 percent viac pracovať. Povzbudivé...)

(A dá sa odbočiť aj k váženiu si a k chápaniu učiteľskej činnosti:

42,5 - - 37,5 - - x - - x - - 22 - - 19 ... v tomto trende o niekoľko rokov týždenný pracovný čas a hodiny základného úväzku by sa mohli stretnúť, čo by sa potom mohlo zoštylizovať aj tak, že podľa bossov: na vyučovanie učiteľ sa ani nemusí pripravovať a medzi jednotlivými hodinami si ani nepotrebuje oddýchnuť...

Ale to bude už len teóriou, pretože na to už človeka nedostanú...)

Úväzok obvykle zamestnaného učiteľa bežne je väčší, než základný úväzok. Moja skúsenosť, aj skúsenosť kolegov z môjho okolia je, že 23, alebo 24 hodín je tak akurát.

25 až 26 hodín sa dá zvládnuť, ale človeku to už často robí starosti (najmä, keď k ním pribudnú suplované hodiny a rôzne "akcie").

27 a viac hodín týždenne – to už nie je normálne (aspoň nie na škole nášho typu).

Hodiny nad základným úväzkom sa počítajú ako nadčasy.

Platia sa rôzne... O tom som už písal.

Okolo nich sú ale aj ďalšie problémy:

- bežne, normálne, jednoducho – sa nedajú ani vypýtať si, ani sa odmietnuť (čiže vznikne iná situácia, než keď obchod, alebo poštu otvorí, či zatvorí, alebo keď napríklad stolár, či murár vám odmietne vykonať nejakú prácu... Učiteľ je určitými spôsobmi znásilňovaný.)

- ďalší podfuk je v tom, ktoré hodiny sa z celého úväzku označia ako nadčasové. "Samozrejme" – maturitné predmety u štvrtákov... I keď sú to najdôležitejšie, najťažšie predmety a učiteľ sa s nimi 9 mesiacov trápi, v júni mu z rozvrhu vymiznú. Pokiaľ tento systém je doplnený s pravidlom, že dovolenkový priemer sa počíta z 3 mesiacov a pokiaľ dovolenku berieme (nútene!) v júli a v auguste, tak priemer je menší, než za čo sme 9 mesiacov robili... Aj takto sa dá šetriť, či diskriminovať, či okrádať – a väčšina si to ani nevšimne...

Doteraz opísané stavy sa zhoršia, keď "bežný nešťastník" ovláda aj dva predmety (a keď situácia je taká, že obidva musí učiť).

O troch predmetoch radšej ani nehovorme!

Ešte horšie je, keď nie len triedy, ročníky, predmety, ale aj odbory sa menia, striedajú!

A to sa teda striedajú! Hlavne v prípade technikov.

Vôbec potom nie je výnimkou, že učiteľ každý týždeň učí aj podľa viac než desiatich tematických plánov!

(Prečo je na školách taká rôznorodosť odborov? Príčinou boli, sú:

- prirodzený vývoj (techniky, poznatkov v technike)
- vývoj politickej situácie (otvorenie sa okolitým situáciám)
- úpadok technickej výroby (u nás) a s tým záujmu o technické školy,
- väčší prehľad rodičov, ale aj žiakov o neocenení technických vedomostí
- zúfalá snaha dostať na školy viac žiakov (aj za cenu, že na jednej škole sa bude vyučovať napríklad stavba strojov, aj odbor kuchár, čašník...).

Mať veľký úväzok teda je nevýhoda. Prečo potom existuje? Lebo:

- súci človek za základný učiteľský plat pri dnešných podmienkach na škole by neostal... (neuživil by svoju rodinu, ubližoval by aj svojej rodine)

- súcich ľudí, ktorí sú ochotní, alebo niečím nútení, ostať na škole, je málo
 - prideľovanie úväzkov (ako aj iné "veci") je nedemokratické
- (Treba spomenúť, že bossovia rôznych úrovní, v spojitosti aj s touto témou sa často odvolávajú na ojedinelé zahraničné príklady, keď im to vyhovuje, pričom ale:
- takticky zamlčia tamojšie ostatné podmienky a
 - ani ich nenapadne odpovedať na otázku: prečo by človek mal žiť ťažko, keď by mohol existovať aj normálne (hlavne, keď z toho rozdielu aj tak nič dobré nezíska ani on, a nakoniec ani spoločnosť').)

Táto analýza by nebola ucelená, keby sme nevideli aj opačnú, paradoxnú situáciu.

Pred niekoľkými rokmi, v dôsledku direktívneho nariadenia z hora, malo sa prepustiť niekoľko učiteľov. Po niekoľkých dňoch nepríjemná situácia sa uvažovala riešiť tak, že v podstate sme dostali príkaz: napísať žiadosti, že chceme učiť na necelý úväzok.

I keď vzhľadom na moje predmety, som sa necítil, že by som práve ja išiel byť prepustený, ťažko som sa rozhodoval:

- keď napíšem: budem mať ešte menší, než malý plat
- keď nenapíšem: znepríjemním, aspoň dočasne, niektorým kolegom život.

Nakoniec som to napísal.

Našťastie o pár dní to osud korigoval. Prišlo ďalšie nariadenie, že takto sa to nemôže riešiť.

Problematika úväzkov tu nekončí. Vyplýva to aj z toho, že:

- do poslednej chvíle nie je jasné, koľko žiakov nakoniec príde na jednotlivé odbory,
 - zlé podmienky vynucujú čoraz ostrejší boj medzi kolegami:
- uchmatnúť si niektoré lepšie predmety a ujsť povinnosti učiť nejaké nepopulárne, náročné predmety. (Ved' ani v odmeňovaní sa to nediferencuje.)

Absencia žiakov

Až teraz ma napadlo, že "chodenie za školu" – bol veľmi výstižný výraz. K tomuto objavu ma priviedla chvíľková úvaha – že my sme toľko nemohli chýbať zo školy, ved' doma by nás "objavili" naše mamy! Len, že by sme chodievali doslovne "za školu". Čo ale najmä v zime nemusí byť príjemné... Takže, tak sa to už ani nerobí.

Absencia teda je niečo iné – než chodenie za školu.

Pre laika sa odlišujú v tom, že absencia je väčšia.

Dokonca z roka na rok väčšia. Absencia je objekt. Absencia žije!

Ejhl'a: objav: za absenciu žiakov môžu aj mamy. Pretože chceli (?) byť "rovnoprávne". Išli do roboty. Aby sme sa všetci mali lepšie.

Lepšie sa majú len niektorí – ale absencia rastie... Žiaci môžu ísť aj domov. K sebe, ku kamarátom. Nikto ich nevyrušuje.

Samozrejme ich nevyženú ani z "pohostinstiev", ved' sú to kunčafti.

Problém absencie zrejme začína tam – že si ju všímame, že sa jej venujeme. A nie hocijako! Dokonca, absencia je asi najdôležitejšia, - aspoň na pedagogických radách.

Pritom sledovať absenciu a bojovať s ňou je v záujme učiteľa len vplyvom vynucujúcich predpisov, a ešte viac vplyvom zvykov, ale hlavne nátlakov.

Je to vedľajší produkt neprirodzenej činnosti, keď žiakom nasilu nútime vzdelanie my – namiesto toho, aby oni sa o to snažili.

Ako keby predavači z obchodov nás naháňali: zoberme si od nich zadarmo chlieb, šaty, šperky, autá, domy, modré z neba.

Je to vedľajší produkt toho, že niekedy úlohou školy nie je ani tak vzdelanie žiaka, ale jeho "skladovanie", kým jeho rodičia pracujú pre rozkrádačov majetkov, alebo sa túlajú v širom svete.

Je to vedľajší produkt stavu, keď proti drzým previnilcom sa nezakročí rázne.

Ako vzniká normálna absencia?

Žiak ochorie, lekár ho vypíše, - je práceneschopný. Ostáva doma, alebo dokonca v nemocnici. Donesie, alebo pošle o tom potvrdenie svojmu triednemu učiteľovi. Triedny ho zapíše v príslušné dni do triednej knihy a ku každej hodine zvislou úsečkou označí, že žiak na hodine nebol prítomný.

V praxi: potvrdenka málokedy príde dopredu, absenciu potom konštatuje aktuálny vyučujúci v triede a on ju značí.

V praxi: nie každý aktuálny vyučujúci si to "všimne" a "značí" – a potom triedny o to viac roboty bude mať, kým dodatočne rekonštruuje situáciu.

Kľbko sa rozvíja ďalej:

Koncom týždňa absencie treba spočítať a súčet zapísať na spodku lista triednej knihy.

Tieto súčty potom sa zapíšu aj dopredu do triednej knihy, do príslušnej tabuľky, aj s dielčimi hodnotami, zvlášť pre každého žiaka.

Štvrťročne sa z predchádzajúcich súčtov vyrobí ďalšie súčty, ktoré dokonca sa prepočítajú aj na percentá – a uvedú sa vo výkazoch štvrťročných klasifikačných porád, kde najmenšie z nich triedny oznámi hrdým hlasom a najväčšie značne previnilým hlasom...

(Momentálne štvrťročné porady síce nie sú predpísané, - ale robievajú sa...)

Všetko potom pokračuje aj na polročných a koncoročných poradách.

Celá táto rozsiahla štatistika má tri aké - také výsledky (okrem administratívneho zamestnania triedneho):

- učiteľ sa môže poďívať, keď žiak sa mu ospravedľuje, že nie je pripravený, či ozaj, kedy, a koľko chýbal z vyučovania,

- učiteľ môže ukázať túto štatistiku, a tak pokúsiť sa ohromiť "divného" rodiča, ktorý náhodou (nezvyčajne) zablúdil do školy,

- môže týmito číslami zdôvodniť, keď dotyčnému žiakovi navrhne dvojku zo správania. (Dvojka – po odsúhlasení, sa objaví na vysvedčení. Vysvedčenie však potom už zrejme nikto nikdy v budúcnosti neuvidí.

Podľa moderných trendov ani na začiatku, keďže chystajú sa dva dokumenty, jeden na utajenie, a druhý pre verejnosť – bez konkrétnych údajov.

Aby sa neporušili "práva" žiaka ... aby všetci boli pri maturite rovnocenní...)

Príliš jednoducho by sme si to predstavovali!

Absencie pred všetkými evidenciami a sčítavami ešte treba rozlíšiť, všetky tie čísla písať do dvoch koloniiek. Rozlišovať ospravedlnenú a neospravedlnenú absenciu.

Ako? Sú kritériá, a nie sú kritériá. Sú múdre a nie sú múdre. Dodržiavajú sa a nedodržiavajú sa. Porovnávajú absencie a neumožňujú porovnávať absencie. Nakoniec všetko závisí od triedneho. Od toho, aké bremeno znesie, respektíve, či má šťastie, ... aj svedomie a charakter.

Výnimočne sa vyskytujú aj lepšie triedy, so svedomitými a zdravými žiakmi. Triedny vtedy má šťastie. Je to ojedinelý prípad.

Častejší je prípad, keď v triede je veľká absencia. Tej napomáha zákon, keď píše, že žiak do dvoch dní sa musí ospravedlniť, a že jeho neprítomnosť – až päťdňová – môže ospravedlniť aj rodič.

Triedny potom odvolávajúci sa na školský poriadok, snaží sa využívať všelijaké divné pravidlá – pokiaľ pri ostatnej svojej činnosti na to vôbec má čas...

Často nie.

Vznikajú potom ďalšie a ďalšie stresové situácie a roboty.

Čo robiť so žiakom, keď "zabudol" priniesť ospravedlnenku?

Čo, keď "zaspal"? Čo, keď zistíme, že ospravedlnenka je od iného lekára?

Sú Herodes-i, ktorí za jedno "zaspanie" dajú neospravedlnenú hodinu. Je to ľudské? Je to správne? (Keby žiak nebol úprimný, mohol klamať a priniesť ospravedlnenie od rodiča – podľa zákona platné ospravedlnenie.)

Sú, ktorí berú len! lekárske ospravedlnenie. Je to správne? Je to podľa predpisov? (Keď nie – tak načo sú predpisy?) Môže si to každý dovoliť?

(Môže si to dovoliť triedny a chváliť sa, ktorého trieda aj bez týchto opatrení by mala malú absenciu. Alebo "drsný" (vhodný?) triedny – s ktorým nikto nechce mať nič.)

Je to komplikované?

Je to ešte komplikovanejšie!

Nie len s tým, že do tohto procesu vstupujú ešte školenia a odvody brancov, vodičské kurzy, alebo prímorské rekreácie rodičov, keď chcú mať so sebou aj svoje deti, atď., ale aj s tým, že žiak jednoducho nepríde do školy. Keď má ešte aké - také svedomie, tak sfaľšuje podpis svojho rodiča, alebo prinesie sfaľšovanú lekársku ospravedlnenku.

(K lekárske ospravedlnenkám je možné sa dostať nie len simuláciou, ale aj cez známosti, cez mladé sestričky, atď. Lekárske ospravedlnenky dokonca sa dajú kupovať. Ani ich výroba cez skener a tlačiareň nie je nemožná.

Z mojej praxe kurióznym bol napríklad prípad mladej nadmieru vyvinutej žiačky a cudzieho gynekológa z iného mesta.

Odhalit' takéto podvody je temer nemožné. Len keď samy upozorňujú na seba. Keď už sa to príliš preháňa.

Napríklad učiteľovi je ťažké poznať lekára každého svojho žiaka...

Mne viackrát pomohli vedomosti mojej manželky – lekárničky.

Prídavnou činnosťou je aj získavanie informácií od príslušných, vypátraných lekárov.)

Rozumnú činnosť skoro znemožňuje, keď absentérov je príliš veľa, a keď svoje úniky realizujú často.

No aj po získaní dôkazov je to ťažké:

- veľa žiakov si z neospravedlnených hodín nerobí nič, pokojne si ich nazbierajú aj niekoľko desiatok,
- nie je príjemný ani rozhovor s príslušnou matkou, ktorá zo začiatku snaží sa kryť svoje dieťa, potom sa rozplače a prizná sa, že nevie s tým čo robiť...

Absencia rastie. A vykazuje sa. (V jednom období sa musela vykazovať aj so zdôvodnením výchovnému poradcovi – týždenne!) Je to nástroj na "skrotenie" učiteľov. Ved': "aký triedny – taká trieda"...

Služba

Služby majú žiaci aj učitelia.

Zmysluplnou službou žiakov je, keď robia týždenníkov.

U nás bežne sú v triede každý týždeň dvaja týždenníci. Rovnocenní.

Lepšie asi je písať len jedného týždenníka a jedného náhradníka.

Tak je celkom jasné, kto čo spravil, čo nespravil.

Niektorí učitelia určujú týždenníkov podľa rôznych filozofií.

Lepšie je, keď tomu iné okolnosti nebránia, určovať ich podľa menoslovu. A nacvičiť ich, že keby ani jeden z dvoch nebol prítomný, automaticky nastúpi tretí, nasledujúci.

Určovanie podľa lavíc menej vyhovuje, pretože pre časté delenia triedy na skupiny, zasadací poriadok nebýva stály.

Týždenník sa má starať, aby tabuľa bola čistá, aby bola krieda. Keď treba, mohol by pomáhať pri doprave pomôcok – ale na to by bola lepšia pevne určená dvojica. (Ja s kamarátom sme to brali za určité vyznamenanie, že sme mohli čakať fyzikára a pomáhať mu s pomôckami.)

Týždenník by mal vyvetrať a dbať na čistotu a disciplínu v triede.

Mal by zabezpečiť aj oznámenie, keď vyučujúci sa do 10 minút nedostaví do učebne.

Niektorí učitelia vyžadovali, aby týždenník pri zápise do triednej knihy sa dostavil k ich stolu a tam nadiktoval chýbajúcich. Myslím si, že to má svoj význam.

Všetko by bolo inakšie, lepšie, keby každý učiteľ vyžadoval, aby týždenník zabezpečil čistú triedu.

Keď týždenník je lenivý, treba ho napísať aj na nasledujúci týždeň.

(A triedny sa má postarať, aby aj v pondelok bolo jasné, kto je týždenníkom. Už to má byť zapísané v triednej knihe.)

Bežne to by malo byť všetko.

Boli (a zrejme aj budú) však pokusy – zamestnať aj žiakov aj inakšie. (Keď niekto nasilu chce "riadiť", alebo keď nezvláda "veci" normálne...)

Boli obdobia, keď dvaja žiaci robili vrátnikov. Bolo to pomýlené. Nie len preto, že to nebola ich úloha, ale nemali ani šancu, telesné parametre, právomoci a skúsenosti čeliť náporu starších žiakov, alebo dospelých návštevníkov. V inom období mali strážiť, otvárať a zamykať šatne, plus dbať na čistotu okolo nich. Momentálne takáto služba nie je v móde, ale otázka šatní vyriešená tiež nie je. (My sme mali kabáty v triede na vešiakoch – a bol pokoj.)

O ďalších žiackych službách pri rôznych špeciálnych príležitostiach teraz netreba sa zmieniť.

Služby učiteľov.

Bolo niekoľko málo rokov – keď výnimočne neboli. A škola fungovala... (Po roku 1989...) Predtým, a potom: vždy jeden učiteľ mal službu jeden týždeň, ďalší druhý týždeň. Bolo to hodne unavujúce, vyčerpávajúce – popri svojej obvyklej robote chodiť ráno včasnšie a odchádzať neskoro. A znovu a znovu.

Symbolika. Ako hradná stráž. Stáť na schodoch. Až nato, že oni po exhibícii nejdú do práce.

Určitý zmysel to má, ale nie takou formou.

Navyše s vedomím slúžiaceho, že keby stál aj priamo pri žiakovi, ten aj tak môže niečo vyviesť, alebo sa mu môže niečo prihodiť.

Existencia služby teda nesmeruje len k predchádzaniu nepríjemností, ale k vyrobeniu zodpovedného človeka – keby niečo sa prihodilo.

Vedenie v tomto roku bolo zvlášť tvorivé v oblasti učiteľských služieb. Najprv si vymyslelo týždenné trojčlenné služby. Takto sme zhruba dvojmesačne slúžili.

Vojenskú službu som mal, v podstate v dobe studenej vojny, v pohotovostnom bojovom pluku. V našom prostredí sme mali: dozorného pluku – profesionála, dozorného letiska – často absolventa, ktorý mu sem-tam asistoval a dvoch základniakov, ktorí ráno budili mužstvo, hlásili mu čas raňajok, zapisovali návštevy, salutovali papalášom, atď.

Dokopy štyria ľudia.

V porovnaní s pohotovostným bojovým plukom – z čias studenej vojny, teraz na škole, v dobe "chystania sa do Európy":

- ráno vo vestibule pri vrátnici stráži jedna upratovačka,
- neďaleko nej sa motá školník,
- občas okolo nich cirkuluje jeden zo zástupcov, ktorý organizuje služby,
- + službu majú aspoň na papierí..., ešte traja učitelia.

Je to šesť dospelých!

4 <-> 6 ...

Veľa som nad tým rozmýšľal... Ale má to význam:

- rozdelí sa zodpovednosť,
- tí, ktorí na to kašlú – tiež "pracujú" (na papierí),
- z toľkých ľudí možno už sa niekto nájde, kto prejde občas aj chodbami.

Nie príliš sa mi to páčilo.

No našťastie tento systém končí.

Práve od budúceho týždňa začíname nový systém:

upratovačka + školník + zástupca + štyria učitelia... !

(Každý siedmi deň teda slúžim. Začínam vo štvrtok, v jediný deň, keď pri troche šťastia som nemusel priklusať na nultú hodinu.)

Dúfajme, že to prinesie aj nejaké kladné výsledky...

Môžeme si aj zatipovať: narastie 4 - - 7 na väčšie číslo? A kedy?

V septembri nás zázrakom obišli služby pri počítačoch "infoveku" (do večera). Vzal si ich kolega dôchodca. Má viac času – a dostal sa zadarmo k internetu.

Služby sú potrebné aj na "bažantskom večierku", na stužkových slávnostiach a pri ďalších akciách.

Služby ... sú. Aj služby sú ...

Čo vlastne učiteľ – služba robí? – okrem "pózovania"...

Pri najnovšom systéme (január 2004, siedmi v pohotovosti), pokiaľ je "vedúci" (už aj to pribudlo!) tak je zodpovedný aj za ďalších! Keď ostatní "nemôžu", tak začne o 6:30 (vyučovanie až o 7:10). Kto "nemôže" – má nájsť za seba náhradníka. Učiteľ – služba by mal byť všade, aby nikde sa niečo neprihodilo, ale mal by byť hlavne tam – kde ho vedenie vidí, že "slúži".

Cez prestávky by mal zabezpečiť (keď má 7 hodín v kuse, je to dosť náročné, lebo aj on je občas hladný, aj jemu treba občas ísť na záchod,...) – že:

- v triede nebudú žiaci tančiť indiánsky tanec,
- z obloka nevyhodia svojho spolužiaka, ba ani vrecúška s vodou, ani smeti,
- na chodbách nebudú dostihy (so zlomeninami),
- na záchodoch sa to nebude preháňať s fajčením.

Objavuje sa ešte požiadavka: kontrolovať v zborovni, či každý kolega sa pobral na vyučovanie a poobede: obzrieť triedy a zapísať nezotreté tabule, nevyložené stoličky, nezatvorené obloky, smeti na zemi a v laviciach, atď. (Na kontrolu kolegov zrejme nemáme kompetenciu a zapisovanie je zbytočné, lebo sankcie proti neporiadnikom sa nikdy nevyvodila.)

Na službách učiteľ môže získať aj "uznanie" svojich kolegov:

Minule, keď som bol "služba – vedúci" a na papieri asi 6cm * 6cm som konkretizoval, čo zástupca "zabudol" – že rozširujem papierovanie a pchám sa vedeniu do zadku.

Keď som sa spýtal, prečo teda neprotestovali a neprotestujú (ani odbory), tak som sa dozvedel, čo oni robia – vraj "tichý bojkot"...

S tichým bojkotom sa ľahko môžeme dopracovať aj k systému 4 - - 8 a vyššie... Od prekvapenia a rozčúlenia som kolegyni vtedy zabudol pripomenúť, že nie ja som ten, čo cez prestávku si kávičkuje so zástupcom riaditeľa...

Prestávky

Môžem začať ihneď "nultou" prestávkou – pred "nultou" hodinou. (Nultá hodina je zbytočná, lebo výsledky nášho systému by sa dali dosahovať aj bez "nultých" hodín. Nulté hodiny však sú. A mňa sa týkajú, lebo nie som žena, ktorá by sa odvolávala, že má "malé" deti.)

Z činžiaka teda, na konci mesta, vyrážam o 6:25. (Situácia sa skomplikuje, pokiaľ s výt'ahmi niekto sa zabáva, alebo keď nefungujú.)

Natlačíme sa do autobusu miestnej dopravy. (To je zážitok na samostatnú kapitolu. Umocnený s tým, že zvýhodnení žiaci a veriaci dôchodcovia hŕfnu sa vozia, dlhým oblúkom – a tak na ďalšej a nasledujúcej zastávke niektorí pracujúci už jednoducho dnu sa nedostanú.)

Keď všetko prebieha v "poriadku" – tak o 7. hodine som v škole.

Tak isto by mi trvala cesta pešky! (Nebyť staršieho kolenného kľbu...)

Od 7:00 do 7:10 sa dá zvládnuť aj odstrojenie, s "prípravou" pripravených vecí na hodinu, aj keď ešte treba ísť pre kľúč od počítačovej učebne.

Osušiť sa človek (od potu) osuší až behom nutej vyučovacej hodiny.

Ďalšie dve prestávky sú päťminútové (odvtedy, čo začiatok zo 7:00 sa preložil vplyvom cestovných poriadkov na 7:10). To sú naprosto nedostačujúce doby na: odnesenie predchádzajúcich pomôcok a predchádzajúcej triednej knihy (do zborovne) a na prinesenie ďalšej triednej knihy a ďalších pomôcok. No tieto činnosti ani podľa najvyššej vrchnosti neexistujú, keďže v kalkulácii využitia pracovného času počítajú len so 45 minútovými "hodinami"... To, že učiteľ by mohol potrebovať odskočiť si na záchod, alebo mal by mať chvíľu, aby sa preorientoval na iný predmet – asi je pre tieto mozgy privysoko.

Konečne prichádza "veľká prestávka". Má 25 minút. Ktovie, prečo nie 30, keď zákonník hovorí o polhodine (a niekedy učíme napr. 7 hodín v kuse...).

(To je však taktické neskúmať, aby zástupca neodpovedal s 1+0+6, alebo ešte krajšie...) Cez veľkú prestávku je možné sa najesť, dokonca uvariť si aj čaj, pokiaľ cez ňu nezaklopú napríklad 4-krát žiaci, alebo aj kolegovia. (Alebo: keď neslúžime...)

Tu je zaujímavá zmena: V mojich časoch snažili sme sa nestretnúť učiteľa, no teraz prichádzajú každú chvíľu. Chcú priepustky, napr. k lekárovi, chcú pečiatky na výkres, chcú oznámiť, že ..., chcú sa spýtať, že ..., atď.

Akoby to všetko nemohli o niekoľko minút skôr, alebo neskôršie...

Občas ten uvarený čaj sa dá vypiť až vychladnutý – cez ďalšiu prestávku.

(No už som múdry, zakryjem pohár aspoň papierom a zabalím ho do uteráka...)

Ďalšie prestávky utečú činnosťou tých päťminútových, ale už pokojnejšie, keďže sú desaťminútové – a blíži sa obed.

Problémy môžu byť s obedňajšou prestávkou. Občas totiž to tak vychádza, že človek beží na obed o 14:15. Finta je v tom, že obedy vydávajú do 14:30.

A napríklad, že človeku sa potom dve hlavné jedlá skumulujú do poobedňajších hodín. To napríklad pre takého cukrovkára nie je najzdravšie. Ani pre "zdravých". Ale koho to zaujíma...?

Niekedy by sa to mohlo riešiť zaradenou obedňajšou prestávkou.

No mám celej skupine žiakov, ktorí už po mojom cvičení končia, natiahnuť pracovnú dobu (pre moju obedňajšiu prestávku) – hlavne, keď väčšina z nich obeduje až doma?

Nie, takže "letím" na obed po 14:15 a vrátim sa: skontrolovať, či je poriadok, či sú počítače vypnuté, či sú obloky zatvorené, ...

Niekedy potom vznikne taký divný pocit. Človek by si už najradšej sadol, "vypol motor", díval sa cez oblok na kopce.

Alebo, keď je pekné počasie: poďme pešky, pomaly – domov.

Za tú polhodinku frmol v mysli sa upokojí (aby o chvíľu, po príprave ďalšieho dňa už znovu sme boli v škole ...).

Minule, jeden z kolegov mi ten stav charakterizoval takto:

- sadnem si a asi hodinu snažím sa nemyslieť na nič – potom idem domov, alebo
- cestou domov dám si štamperlík ...

Brigády

Do roku 1989. dvoj až trojtýždňové jesenné zemiakové brigády boli súčasťou školského roka, nad ktorou "nikto" sa nepozastavoval.

Dost som o tejto súčasti písal v "Socialistickej škole".

Mňa tieto brigády poriadne štvili nielen kvôli nespravodlivosti zadelenia dozoru pre ne, že "uvedomelí" sa tam menej objavovali, ale zato ja veľmi často som figuroval v rozpise, - ale aj preto, že hlavne po 1989 bolo jasné, že tieto brigády boli vykorysťovaním napríklad žiakov a učiteľov, ktorých práca nahromadila hodnoty, ktoré potom niekoľko "ľudí" ľahko rozkradlo!

Okrem zemiakových brigád samozrejme sa praktizovali aj ďalšie. Po poobediach, po sobotách, aj po nedeliach.

Napríklad: pozbierať zimnú kapustu, sadiť jarnú cibuľu, pozametať jemný štrk na cestách (čo potom autá znovu rozniesli, lebo kôpky komunálne služby mesta zabudli odnieť...), zhrabávať listie v parkoch, alebo prepichovať jemné diery veľkého odsávacieho valca papierenského stroja, atď. ...

Po zmenách v roku 1989 som teda očakával normálnejší život, bez socialistických brigád. Hlavne, keď postupne vždy viac a viac sa rečnilo o veľkej nezamestnanosti.

Mýlil som sa.

Brigády pretrvávali, i keď v menšej miere.

Konštatoval som aj to, že hlavne niektoré kolegyne, na schôdzach, priam usmerňovali cestičky k brigádam (- žeby mali premyslené, že ony aj tak nepôjdu, a teda bez žiakov budú mať voľnú hodinu?).

Konštatoval som aj to, že sme strašne ďaleko od demokracie, - vedenie sa neobťažuje dotýčného sa spýtať, či môže, či chce, - ale ho jednoducho napíše (na dozor). (Formálne zdôvodnenie brigád je hračkou, netreba apelovať ani na "uvedomelosť"...))

Prečo to vedenie robilo?, prečo to robí? Zrejme:

- zvyk z minulosti,

- riešenie v núdzi: ako prísť k peniazom, alebo k protislužbe, k práce "majstrov" družstiev pre školu, pre jej opravy, pre jej údržbu.

Raz náhodou, na jednej výstave, kde zadarmo rozdávali staršie čísla novín, som naďabil na článok, z ktorého bol napriek oficiálnym vyhláseniam jasný tlak z hora, aby riaditelia zemiakové brigády naďalej organizovali!

Ďalšie prospešné práce:

- zlikvidovanie betónových kadí z dlhé roky budovaného modelu papierenského stroja,
- vynášanie šrotu po prestavbe ústredného kúrenia,
- rozbíjanie a vynášanie zvlhnutej podlahy telocvične (dosky s asfaltom prilepenou sklenou vatou),
- nosenie lavíc a stoličiek do tried po maľovaní,
- atď.

Prečo?

- lebo "majstri" sú páni, oni takú podradnú robotu predsa nemôžu robiť...

Učiteľ áno...

- lebo "nie sú peniaze" ... Pre takéto "veci" nie. Pre inšie až priveľa ...

Prečo písať o týchto veciach?

Ved': "učiteľ" má byť uvedomelý, má uprednostňovať záujmy školy pred osobnými!" Sú naivní ľudia a podvodníci, ktorí sa nehanbia v dnešných podmienkach túto vetu napísať a vysloviť!

Ale spravia časť učiteľovej roboty murári, tesári, alebo upratovačky?

Dajú učiteľovi zadarmo v obchode chleba?

Nech vie pravdu, kto sa do školy chystá, alebo o škole hovorí!

Osobne sa nehanbím pracovať. Som na ňu zvyknutý.

Čo mi vadí: keď pracujúci od svojich "spoluobčanov" nedostane adekvátnu protislužbu.

A nebolo mi prirodzené, keď mojej novej nastupujúcej kolegyni, chemickej inžinierke, v rámci brigády upratovačka strčila železnú tyč do ruky, aby s ňou odškrabávala prilepené žuvačky z dlážky chodby ...

Triednické hodiny

Triednické hodiny by sme mohli chápať – ako hodinu vymedzenú pre triedneho učiteľa. Aby na nej mal čas porozprávať sa so svojou triedou. (Bez toho, aby žiakov, aj seba musel zdržiavať napríklad poobede nasilu, navyše, v škole. V škole, lebo v našich podmienkach ani v priestore, ani v myšlienkach ľudí pre takéto stretnutia nie príliš sú vytvorené iné miesta.) Aby žiaci sa pochválili svojimi úspechmi, aby zbierali rady k riešeniu svojich neúspechov, aby vznikali myšlienky: ako pekne, užitočne, zmysluplne ďalej žiť.

Žiaľ táto predstava je len sen. Asi len zriedkavý sen.

Počas socializmu sa väčšina triednických hodín (v skratke TH, neskoršie "racionálnejšie" TRH) transformovala na čas, keď na rozkaz sa formálne vykonávali predpísané kroky, ktoré mali slúžiť politickým cieľom hmlisto existujúcich autorov.

TH sa vyplňali organizovanými "prednáškami", "besedami", "súťažami", ...

V lepšom prípade popri výbere účastníkov takej - onakej mestskej politickej akcie, ostal čas aj na vydanie rozkazu: aká nástenka a dokedy sa musí pripraviť na určité výročie (...povstanie, ...vznik, ...x-tý zjazd, ...). A musel sa nájsť čas, niekedy až na vyučovacej hodine ..., na zbieranie ospravedlnení za absenciu.

(Jedného času som bol riaditeľom školy menovaný za vedúceho takeého cyklu prednášok. Mojou povinnosťou bolo: odsedieť si poobede, spolu so skupinou žiakov prednášky odkiaľsi delegovaných mladých súdruhov.)

Myslím si, že TRH, aj v súčasnosti sa dosť redukujú na ospravedlňovanie absencie žiakov z vyučovania a na riešenie rôznych žiackych priestupkov, okrajovo slabého žiackeho prospechu. (Nie je to takto smerované učiteľom, ale veľkým množstvom problémov v týchto oblastiach.)

U menej zodpovedných triednych je v móde, keď si to môžu dovoliť, aj "neodučenie" TRH.

Z času na čas je v móde, na niekoľko rokov, cyklicky, aj písanie, resp. nepísanie plánov obsahu TRH.

S plánmi sú problémy. Ako môže človek poznať vývoj situácie rok vopred? Sú však všeobecne akceptované body, napr.: hodnotenie absencie, hodnotenie prospechu, prednáška/diskusia: ako sa správať, ako sa učiť, návšteva výstavy, atď.

Robil som už pokusy aj s obsahom o čítaní (literatúry), o koníčkoch (hobby), o fotografovaní, s krátkym kurzom šachu, atď. Aj tak, že príslušný žiak informoval o jemu blízkej téme – napríklad o móde, o športe, atď. Výsledky však hovoria: nečakajme zázraky. Niekoľko minút týždenne nenahradí a nezmení dlhoročné vplyvy rodiny, životného prostredia. Hlavne, keď tie školské ideály nie sú v súlade s každodennými skúsenosťami z "praxe". (Systém, ktorý by ozaj chcel vychovávať svojich členov, by tú úlohu nezhodil alibisticky na niekoľko minút TRH – raz za týždeň. Požiadavky na TRH sú predimenzované.)

Usporiadanie:

Za socializmu TRH boli poslednou hodinou vo štvrtok – naraz vo všetkých triedach. Teraz sú rôzne "rozhodené". Nie je praktické, keď TRH je na začiatku týždňa.

Nie je dobré, keď vyučujúci odborných predmetov je svojim žiakom aj triednym učiteľom. (Ešte horšie, keby cudzím žiakom...)

V súčasných podmienkach byť triednym učiteľom je nevýhodné. (Pre svedomitých učiteľov je to príliš veľa povinností a stresu.)

Vyzerá to tak (febr. 2004), že TRH poslúžia aj na nové, ďalšie skryté zvyšovanie základného úväzku. Ten počas môjho učiteľovania na strednej škole sa vyšplhal z 19 na 22 hodín. No doteraz aj TRH sa akceptovali – ako normálna vyučovacia hodina. Podľa pripravených nových predpisov však TRH sa počíta samostatne. A keďže odmietnuť sa to nedá, väčšina učiteľov musí byť triednym učiteľom, ich základný úväzok bude mať schému: $22 + 1 = 23$ hodín!

Šatne

Deprimujú nás už predchádzajúce témy (v počte 13)?

Tak si poďme oddýchnuť... Kam? Do žiackych šatní... Prečo do žiackych šatní?

- Lebo učiteľské na väčšine škôl zrejme nie sú?

- Lebo na väčšine škôl vhodnejšie miestnosti na tento účel sa nenájdu?

(Ale veď slovenský učiteľ nie je členom Selyeho výskumnej skupiny z Kanady..., aby si po obede sadol na slnečnom balkóne so strapcom hrozna na lehátko...)

- Lebo to je jediné miesto na škole, kde na učiteľa nečíha nejaká povinnosť?

(Veď zrejme ani herec sa nemá starať o divácke šatne, ani lekár o vstupnú vrátnicu, ani sústružník, ani šička, ani ...)

Ale učiteľ áno!

Z času na čas, keď vedenie práve nemá väčšie problémy, alebo keď niektorý nudiaci sa dobrodruh niečo v tejto oblasti vyvedie, žiacke šatne sa stanú zdrojom tém na schôdze, zdrojom hroziacich ďalších učiteľských povinností, hlavolamom, ktorý čaká na riešenie. Večný problém šatní nie je vyriešený, len občas (našťastie) chvíľku zaspí.

Šatne sú veľmi často v suteréne, alebo na podobnom mieste. Málokde má každý žiak svoju uzamykateľnú skrinku. Väčšinou sú mriežkami oddelené priestory pre jednotlivé triedy. Mriežky musia byť dostatočne husté, aby sa cez ne nedali vytiahnuť vetrovky, topánky, papuče, ... Zamriežkované priestory musia byť uzamknuté, inakšie z nich zmiznú vetrovky, čižmičky, ... Je tu teda ďalší problém s jeho niekoľkými neosvedčenými riešeniami:

- šatne odomyká a zamyká vrátnička,

- robia to dvaja žiaci, ktorí vrátničke pomáhajú

(Žiaci celej školy, alebo len vyšších tried sa striedajú v tejto službe. Dvaja každý deň, alebo dvaja + dvaja každý deň.)

(Často potom títo žiaci sú formálne zodpovední aj za čistotu v priestoroch šatní. Navyše často k nim sa určí učiteľ, ktorý za ich prácu má byť zodpovedný! – samozrejme, pritom normálne má robiť aj svoju robotu, učiť.)

Inými neosvedčenými variantmi sú:

- šatne odomyká a zamyká niektorý z týždenníkov danej triedy,
- to isté, ale poverený žiak/žiaci triedy.

(V týchto prípadoch je možné dizertačnú prácu písať o tom: koľko kľúčov bude mať k dispozícii trieda, a kto tie kľúče bude financovať, kto kupovať...) (Problémom bude aj to: ako ich budú žiaci odovzdávať. Aj to: čo keď žiak stratí, či zabudne kľúč, alebo keď jednoducho do školy nepríde...)

Piaty neosvedčený variant:

- každý žiak má svoj kľúč.

(Neosvedčil sa, lebo šatne často ostávajú nezamknuté ...)

A najstrašnejší variant: šatne odomyká, zamkyna: triedny učiteľ ...

(Výborné riešenie,

- keby triedny robil len "vrátnika",
- keby občas triedny nemusel bežať učiť až do susedných budov,
- keby občas (pre zmenu) žiaci nemali vyučovanie mimo budovy školy,
- keby ich rozvrhy mohli byť zladené,
- atď.)

A to nie je všetko.

Ďalší pokus je: spraviť šatne na chodbách, pred triedami. Neosvedčil sa.

Čo je teda riešením?

- skrine? ... s pancierovanými dvierkami a so smeti - odpudzujúcim prevedením,
- službukonajúci učiteľ? ... na každom metri.

Riešením by bolo:

Spraviť poriadne prijímačky, trestať nedisciplinovanosť, poverovať zodpovednosťou pracujúcich za ich (nie za cudziu) oblasť. Môže si to teraz dovoliť škola? ... Nie, lebo morálka je taká, aká je, aj okolo nej, "na ulici" ...

Aj otázka šatní teda ostáva otvorená ...

Neoddýchame si ani tu ...

Prostredie

Nachádzame sa v našom štáte. S týmto položením je naše prostredie zrejme skoro úplne určené. Toto obširnejšie prostredia ale vydá nie na jednu kapitolu, ale minimum na samostatnú časť knihy.

K tomu teraz len toľko: v daných podmienkach s rozumnejšími činmi by sme mohli existovať neporovnateľne príjemnejšie!

A teraz k užšiemu prostrediu:

Pred niekoľkými rokmi mala stretnutie jedna moja bývalá trieda. Medzičasom v ich miestnosti sa umiestnila počítačová učebňa, tak sme sa usadili v prvej dostupnej triede.

Boli zhrození, keď uvideli špinavé, už dlhé roky nemaľované, poškodené, sem-tam zasadrované steny. Divili sa: toto existuje? – trvalo niekoľko minút, kým sme prešli na inú tému. A to ešte nevideli premočené schody! Divili sa. Prišli zvonka. Prišli do iného sveta. Do školy...

Ja, po vysokej škole som začal v "konštrukcii". Takže nie som pracovným prostredím rozmazaný. Ani ma nenapadne snívať o mramorom vykladaných priestoroch s kobercami a koženými kreslami – ako je to bežné v našich bankách, poisťovniach, úradoch.

Ja to naše blízke prostredie porovnávam len s bežnými miestnosťami malých úradníkov, účtovníčok, sekretárok (- väčšinou s požiadavkou stredoškolskej kvalifikácie). Vychádza to hodne v neprospech nášho školského prostredia. Myslím si, že v normálnych pomeroch by pre kvalifikovaného stredoškolského učiteľa bolo nenormálne vstúpiť a pracovať vo väčšine našich tried... Neviem zabudnúť na pracovnú miestnosť úradníčky, ktorej som platil, keď raz som si nechal vyrobiť poličky v istej stolárskej firme.

Závidím jej ju. Zrejme si ani neuvedomuje, čo má ... Po stredoškolskom vzdelaní: samostatnú miestnosť, pracovný stôl, stôl s počítačom, dve skrine, koberec, záclony...

A my "vychovávame" (?), chceme vychovávať (?) niekde inde ...

Pravdou je, že na školách je to skoro všade rovnako. Skoro všade strašne.

Výnimku som videl len v Čechách, ešte za socializmu, v Štětí.

Dvojice učiteľov, niekedy dokonca sám jeden učiteľ, mali svoje vlastné kabinety.

Neboli prepychovo zariadené, ale boli čisté, učitelia tam mohli nerušene pracovať a skladovať v svojej blízkosti potrebné učebné pomôcky.

Aj chodby boli vyzdobené, vraj patronátne papierne im poskytli nie len obrazy, ale ja odborníka, ktorý ich naaranžoval.

Ďalšími priestormi, po triedach, sú kabinety. Tie predsa len sú o stupeň čistejšie, - učitelia zrejme nemajú vo zvyku hádzať ohrýzané jablká o steny. Možno sú na to už príliš unavení.

Avšak, myslím si, že keby niekto chcel otvoriť múzeum školského nábytku – tak v mnohých kabinetoch by ich našiel dosť.

Ja v tomto ohľade, vzhľadom na moje dlhodobé pôsobenie v škole, už mám šťastie. Už pred rokmi sa mi podarilo vymeniť moju prelakovanú kabinetnú historickú drevenú lavicu so šikmou písacou plochou a s otvorom pre kalamár za vyradený žiacky laboratórny stôl. Som spokojný s ním. A nie len ja. Pred niekoľkými rokmi dokonca aj jednej živej myši sa zapáchil. Nast'ahovala sa do jeho (do mojej) jedinej zásuvky.

(Ale to by nás už v kabinete bolo veľa – vysídlil som ju ...)

Chodby ... O nich by som ani nepísal. Koho by zaujímal prievan, opustené papiere, vitríny a skrine s historickými strojovými časťami? – nebyť novoty! Už niekoľko mesiacov sme ekoškola! Prejavuje sa to tak, že na každej chodbe sú dve veľké lepenkové škatule (z počítačových monitorov), nad nimi usmernenie a v nich veľké množstvo prázdnych PET fliaš.

Aspoň takto ... Aspoň niečo sa deje v tomto smere. Len kúsok mi to pripomína ruské časopisy z rokov okolo 1960, typu: "urob si sám".

WC ... Už asi rok žijeme v prepychu. Vymenili nám sanitárnu techniku. Staré časy pripomínajú už len škáry medzi zaschnutými doskami oddeľovacích stien. Aspoň susedia sa srdečnejšie porozprávajú.

Zmeny si všimli aj žiaci. Niektorí namiesto prilepovania horiacich zápaliek na plafón prepálili splachovacie šnúry a prepichli hadice nad pisoármi. Ich obľúbenej činnosti: odlamovaniu vešiačikov v kabínkach už sa nemôžu venovať – keďže vešiačiky sa už dávno neobnovujú.

No pri fajčení môžu sa odborne vzdelávať, nakoľko pri montáži jedného hliníkového obloka majstri tam zabudli pripevniť bočné krycie plechy, a tak pekne vidieť hmoždinku s pripevňovacou skrútkou, ako aj nastriekanú vytvrdnutú penu.

Na záver WC-témy ešte musím upraviť verejnú mienku:

V jednom TV programe som počul, ako niekto sa rozčuľoval, že školy už nemajú ani na toaletný papier... Upresňujem: za štvrtstoročie mojej školskej éry na žiacke toalety sa nikdy nedával papier. Žiaci na to nie sú vyspelí...

Iná otázka: na koľkých školách je kúpeľňa, alebo aspoň sprcha? Nie pre žiaka v telocvični, ale pre učiteľov! Nepotrebuju to? Potrebovali by. Prišiel som na to, až keď som sa vrátil pracovať po operácii zlatej žily. A pochopil som: ženy by to zrejme ešte viac potrebovali.

Ďalšia otázka: má učiteľ kam zaviesť napr. rodiča, keď náhodou príde k nemu na návštevu? Na všetkých školách?

Zborovňa ...

Naša je malá. Človek pri častých schôdzach zasahuje do intímnej sféry svojich susedov. Nie vždy to poteší...

A je obvešaná oznamami, zákonmi, príkazmi, ...

Naschvál to spočítam... – vyše šesťdesiat...

Lahko sa orientuje denno-denne medzi toľkými údajmi?

Sú potrebné?

S prostredím súvisí aj oblečenie. A oblečenia hovoria: nie sme hrdí na seba, na svoje položenie...

Nehodili by sa k sebe: oblek s kravatou na jednej strane, a na druhej zasvinené steny tried, žiaci – ktorí naše dary neusilujú si prijať, verejnosť, aj rodičia – čo si našu prácu nevážia, ba aj priami nadriadení – čo nás podozrievajú napr. z nevyužívania pracovného času.

Tak väčšina z nás chodí v lacných ošúchaných nohaviciach a svetroch.

Učebné pomôcky

Čo je učebná pomôcka? Ako na všeličo inšie, aj na túto otázku existuje v pedagogike zložitá teória, so zložitou odpoveďou. Učil sa to každý učiteľ. No po rokoch praxe, presnú odpoveď asi už nevie žiadny z nich.

V každodennej rozmanitosti učebnou pomôckou môže byť všetko. Napríklad Leonardova skupina v elektrotechnickom laboratóriu – aj nie na elektrotechniku orientovanej školy. Alebo vyradený sálový riadiaci počítač. Alebo zo závodu vyradená výrobná linka. Alebo jeden kameň z cesty. Keď sa nájde tvorivý učiteľ, tak tú Leonardovu skupinu spustí raz do roka. Keď má viac skupín, tak aj viackrát. Každý raz. Žiaci sa na to podívali, nič nevidia, ale ten moment je hodne drahý.

Počítač alebo výrobná linka niekomu sa prideli, roky sa opravuje, zdokonaľuje, potom sa v tichosti vyradí. Dovtedy škola sa s nimi môže chváliť a závod mal príležitosť, ako sa ich zbaviť, ako uvoľniť miesto novším zariadeniam. Milióny sa kotúľajú...

Majiteľom toho kameňa z cesty, alebo papeka z poľa je podľa mňa ozajstný učiteľ. Človek, ktorý aj vie, pozná to, čo učí. A vie to vysvetliť jednoduchými pomôckami.

No oficiálne, učiteľsky chápanými pomôckami sú oficiálne zakúpené učebné pomôcky. Napríklad rôzne modely, alebo stavebnice.

Napríklad atómy v kryštalickej mriežke by sa dali nakresliť. Alebo namodelovať napichaním guľčiek z plastelíny, alebo malých zemiakov na drôty, či drevené tyčinky. Profesionálnejšie však vyzerajú z farebnej umelej hmoty, hlavne, keď vieme, že stáli niekoľko tisíc korún. Otázkou je, či stredoškôla, ktorý to nechápe z kresby, či to pochopí z modelu? ...

Asi najväčšou nevýhodou týchto "oficiálnych" pomôcok je skutočnosť, že v posledných rokoch si ich školy nemôžu dovoliť.

Potom sú "módne" "pomôcky". Počas mojej učiteľskej kariéry sa vyvíjali takto: epidiaskop (už bol na ústupe, keď som nastúpil), diaprojektor a filmová premietačka (to bolo krátke obdobie), spätný projektor, čiže meotar (dlho sa držal). Potom nastúpilo video (asi ako premietačka), a najnovším hitom je prezentácia cez počítač na televíznej obrazovke, alebo! – cez hriechne drahý dataprojektor. Postup, keď učiteľ nechal kolovať pohľadnicu s Eiffelovou vežou, moderne sa realizuje tak, že pohľadnica sa naskenuje, pomocou programu Power Point sa vloží do prezentácie a prezentácia sa spustí z počítača. Počítač však treba pred hodinou priniesť do triedy (- pretože odborné učebne na túto činnosť vyhradené nie sú a nechať počítač v bežnej triede by bolo preň veľmi riskantné, naviac: počítače navyše nie sú).

Táto drina však predsa len má výhodu: tú pohľadnicu vám žiadny žiak nenatrhne...

Po technickej stránke: výhodu majú učelia, ktorí majú doma vlastný počítač, samozrejme s Power Pointom. (Amatérom stačí aj free Irfan View, o čom však nadšené učiteľky, školené na prázdninových kurzoch, nevedia...)

No keď učiteľ sa vyzná v tom, čo učí, a je ochotný chcieť to lepšie učiť, môže zabezpečiť veľa pomôcok:

Napríklad, keď som učil v technickom kreslení kreslenie jednoduchých strojových súčiastok, poprosil som žiakov, aby sa poobzerali doma medzi nepoužívanými zásobami. Získal som tak rozmanité druhy kolíkov, podložiek, matic, atď. Modely pre premietanie vyrábali z penového polystyrénu. Atď.

Pri výuke optiky hodne mi pomohlo lacné laserové ukazovátko, kúpené (za vlastné) na trhovisku.

A použitie vlastnej samostatnej lupy mi pomohlo, myslím si, predísť dezorientovaniu žiakov (ktorí by si mohli myslieť, že zobrazovanie šošovkou funguje len s drahou optickou lavicou).

(Nemyslím si totiž, že napríklad stavebnica pre elektroniku, kde súčiastky sú neviditeľné v umelohmotných kockách – je najvhodnejšia "pomôcka".)

Zdanlivo jednoduchá produkcia vlastných pomôcok má svoje problémy:

- keď učiteľ učí veľa predmetov, zo všetkých na túto činnosť nestačí,

- keď mu často striedajú predmety, tak vlastne zbytočne sa namáhal (druhý učiteľ má iný štýl, tie pomôcky zvyčajne nevyužije),
- keď veľa pomôcok vyrobí, veľa problémov s nimi bude mať. (Keď z technického kreslenia na všetky hodiny som vypracoval fólie, otázky, modely, ... – z priestorových príčin museli sme moju odbornú učebňu zlikvidovať. Navyše: predpisy, normy, ... z Východu sa preorientovali na Západ, ČSN sa zmenili na STN, ...) (Tiež ma nepotešilo, keď do ôsmych visiacych zámkov, chrániacych jednu moju zbierku, nejaký dobrodruh cielene zatlačil zápalky...) Takže, už sa príliš nečudujem kolegom, ktorí sa takouto činnosťou nezaťažujú. (Veď, navyše, aj tak sme v jednej platovej tabuľke.)

Rôzne predmety sú rôzne náročné na "pomôcky".

Na niektoré môže ísť učiteľ len s triednou knihou (alebo dokonca aj bez nej).

Na iné predmety stačí učebnica pod pazuchu.

A na ďalšie – treba volať na pomoc "nosičov".

Mne na jednej stužkovej, v paródii sa vysmiali, že triednu knihu som idúc k nim nosieval vodorovne. To si už nevšimli, že som ju používal ako podnos, pre súčiastky – "pomôcky".

Vyskytuje sa aj jav, keď "pomôcky" sa predimenzujú. Napríklad my (a to na základnej škole!) pre kreslenie grafov jednoduchých lineárnych a kvadratických funkcií, sme nepotrebovali počítač s Pentiom + Windows + Excel, ako teraz naši druháci stredoškólači (ktorí ešte Excel ani neovládajú...).

No myslím si, že pri ručnom kreslení tie funkcie sme lepšie pochopili! Je tu zrejmý rozpor medzi učiteľským a inžinierskym prístupom. Inžiniersky pohľad hovorí: robme to jednoducho.

Učiteľský (hlavne vyšší) pohľad uprednostňuje formu dosiahnutia cieľa pred samotným cieľom.

Raz som videl obraz z počítačovej prezentácie:

dolu vodorovná, v strede prerušená úsečka, nad ňou sústredené polkružnice, stredom v prerušení a pod ňou nápis: bodový zdroj svetla.

Myslím si: malá žiarovka baterky, alebo zapálená sviečka, prípadne s prepichnutou lepenkou, by boli efektívnejšie. Aby o malej svetelnej dióde už som ani nehovoril...

Aby sme si rozumeli:

- nie bez počítača, ale

- s počítačom na správnom mieste!

Mať napríklad nejaký 3 D modelovací program, vedieť ho kúsok ovládať (učiteľom) a žiaci ihneď všeličo rýchlejšie pochopia.

Nie je však to zadarmo. Čas, čo učiteľ získa v triede, stratil predchádzajúci večer – pri príprave (násobne!). (Alebo v sobotu, či v nedeľu...)

Robiť s "pomôckami" nie je jednoduché. Pokusy, ukážky si treba dobre vybrať, dobre si premyslieť. Väčšinou totiž do výsledku sa zanášajú rušivé efekty, ktoré môžu žiakov úplne dezorientovať.

Pomôcka je skutočne nekonečne veľa:

Z polootvoreného zošita vznikne pôdorysná a nárysná rovina, z ceruzky úsečka. Zo špongie pružný fixačný prvok.

Aby sme nezabudli: starou, osvedčenou "pomôckou" je aj obyčajná farebná krieda.

A hlavne skúsenosti.

A ... záujem žiaka!

Kontrola zošitov

Žiackych zošitov. Zošitov, ktoré žiak nosí sebou na jednotlivé predmety.

Ktovie, ako to bude v "modernom" školstve... V súčasnosti niektorí aj zo zošitov už majú schizofréniu!

Niektorí "podnikaví" žiaci (ktorí do dnešnej spoločnosti krásne zapadnú), už pred niekoľkými rokmi to riešili tak, že svoje zošity si viac-menej schovávali v škole. A keďže učebnice nie sú na každý predmet, alebo tiež sa dajú schovať v škole, chodili títo páni zo školy a do školy bez batožín, s rukami vo vreckách, s prázdnu hlavou.

Vtedy ale ešte bolo jasné, že tie zošity majú byť. Teraz to jasné nie je:

Minule na jednej schôdzi jeden z kolegov vyhlásil: kde je to písané, že žiak musí mať zošit?

(Ale asi ani to nie je napísané, že musí dýchať, jesť, umývať sa, ...)

Potom som zastupoval a myslím si: podívam sa, čo a ako preberajú...

Pred polročnou klasifikáciou, u druháka, uvidel som malý zošit, s náznakmi prváckeho učiva, a potom ako pokračovanie na dvoch listoch zopár čarbaníc – to bola druhácka látka.

Pred niekoľkými rokmi z takýchto zošitov by hrozila katastrofa, lebo na hospitáciách sa aj zošity všimali.

V súčasnosti niektoré duše zošitmi pohrdajú, dokonca snažia sa z toho vyrobiť cnosť, že oni uprednostňujú "praktickú činnosť".

Pohodlné pre žiaka, pohodlné pre učiteľa.

Tá krása však má chybu:

Ukázaný postup na danej hodine žiaci ako - tak dokážu opakovať, ale o týždeň a neskôršie, keď medzi tým sa to nerobí, ďalšie veci sa preberajú, slabé vedomosti sa z hlavy vyparia. A keď nie sú ani v zošite...

Ani učebnice neexistujú...

Majú teda žiaci mať zošity, alebo nie?

Myslím si, že o tejto otázke bude stačiť uvažovať, keď už všetci budeme vlastniť notebooky. V súčasnosti odpoveď je jasná: zošity musia byť.

Práca so zošitom má viac výhod:

- aj keď existuje učebnica, jej obsah do zošita sa dá spracovať účelne usporiadane, zahustene, aktualizovane, s vyzdvihnutím podstaty obsahu,
- žiak sa učí získavať podstatné zo širokého obsahu,
- učí sa usporiadať svoje myšlienky,
- dať svojej práci estetický vzhľad,
- opakuje, trénuje si.

Požiadavka na čitateľnosť jeho písma je tiež aktuálna a opodstatnená. (Ved', prečo sa učíme písať?)

Dokonca aj nakreslenie tých vonkajších okrajov má viac výhod, než nevýhod. Okrem toho, že sa to dá využiť, učí žiaka k estetike a k tomu, že občas má nejaké povinnosti.

Ako zošity kontrolovať? Občas rýchlo, na začiatku hodiny. Počas práce, keď žiaci píšú, alebo kreslia. A podrobnejšie: stačí raz za štvrt'rok.

Nech z tej kontroly vyjde známka, ktorá sa aj započíta.

Zošit má byť úplný a pekný. (Nesmie z neho chýbať látka.)

Je vhodné, keď text v ňom je členený.

Nové pojmy majú byť zvýraznené. Napríklad farebne.

Aj svojské písmo môže byť usporiadané pekne.

Viac-menej estetické "umelecké" zdobená, pokiaľ sa vyskytujú, zrejme je vhodné tolerovať.

Samozrejme kontrola zošitov nebýva len kontrolou. Väčšinu žiakov treba často nabádať, aby tie "zošity" vyzerali – ako zošity. Učiteľovi aj z tejto činnosti pribudne práca. Ale keď ozaj chce, aby žiak sa vyvíjal a nie, aby sa to len kamufovalo...

Dotazníky

Aj dotazníky sa vyskytujú. Myslím: v pracovnej činnosti učiteľa. Rôznia sa. Pravidelne však sa vyskytujú tie, ktoré zisťujú údaje o prváčikoch. Za socializmu sa zisťovalo veľa údajov: meno, priezvisko, titul, bydlisko, povolanie, zamestnanie, adresa zamestnávateľa, telefónne čísla, atď. matky aj otca, rodné číslo žiaka, jeho predchádzajúca škola, atď., atď.

Z týchto údajov sa potom spravili výbery, ktoré sa umiestnili hlavne na obal "Dokumentácia o žiakovi", do triedneho katalógu a na prospechové listy žiakov. Neskôršie potom niektoré údaje z katalógu, spolu napríklad aj s národnosťou, štátnym občianstvom, okresom a krajom sa preniesli aj na vysvedčenia.

Ešte neskôršie, keď žiaci dosiahli potrebný vek, pribudlo k údajom aj číslo občianskeho preukazu.

Všetky tieto údaje musel triedny včas vymámiť od svojich žiakov, kontrolovať ich napr. podľa rodného listu a napísať ich na príslušné miesta.

Potom musel dbať na ich aktualizáciu.

Bolo nemysliteľným hriechom napísať mesto a ulicu v opačnom, než určenom poradí, napísať mesiac číslom (nedajbože rímskym!), napísať miesto slova "február" – "februára", alebo opačne, atď.

Počas intenzívnych administratívnych aktivít, presúvaní hraníc a názvov okresov a krajov bolo potrebné zisťovať, či sa píše starý stav (napr. z rodného listu), alebo nový. Písal sa nový. Čiže žiak sa narodil v okrese, ktorý vtedy ani neexistoval.

Extra zaujímavé je písanie kraja aj na vysvedčeniach:

Kraj: Žilinský kraj

V súčasnosti, hlavne z prospechových listov (hárkov) zmizlo niekoľko koloniek, takže učiteľ už priamo, jednoducho na hodine nezistí, že žiak má ocinka napr. riaditeľa, funkcionára strany, atď. (Zaujímavé je, že odvtedy akoby aj menej riaditeľských detí k nám chodilo... Zorientovali sa. Technika nie je atraktívna.)

Žiakov sa týkajú aj ďalšie dotazníky. Vymýšľajú si ich učitelia, alebo organizácie, inokedy študenti pedagogiky, niekedy vlastné nadriadené orgány. Chcú zisťovať: ako fajčia, drogujú, sexuujú žiaci. Niekedy: čo vedia z učiva? Zvlášť aktívne triedne učiteľky zisťujú vzájomné väzby v triede.

Ja raz, po hlbšom samostatnom štúdiu psychológie a činnosti ľudského mozgu som zisťoval – z držania pera žiakom pri písaní, že ktorú polovicu svojho mozgu používa. Potom som ich rozsadil tak, aby najviac informácií zachytávali od učiteľa, od tabule, a nie od vedľajšieho rušivého suseda, alebo z ulice cez oblok.

Verím, že tieto "veci" majú vplyv, i keď v škole ich výsledok sa ťažko vykazuje. Zároveň si myslím, že veľmi málo učiteľov o nich vie...

V prvých rokoch svojho učiteľovania zisťoval som tiež názory žiakov na rôzne skutočnosti, aby som mohol svoju prácu, svoje metódy k nim priblížiť. Potešilo mňa mnoho odpovedí, z ktorých som videl, že všeličo pochopili.

Niektoré odpovede ale boli zarmucujúce. Napríklad, keď v jednej dievčenskej triede som zistil, že ani jedna z nich si túto školu nevybrala z vlastnej vôle, podľa vlastných záujmov.

Potom prichádzali slabší, medzi nimi aj vyslovene zlomyseľní žiaci, a tak vždy častejšie sa objavovali aj nechutné, zjavne nepravdivé, zadravovacie odpovede. Tak som pochopil, nemá zmysel kaziť si nervy s neserióznymi partnermi.

Odvtedy sa žiakov na takéto hodnotenia nepýtam.

Odvtedy som zistil, že aj medzi dospelými sú jedinci, ktorí si skutočnosti nepamätajú, alebo si ich pamätajú skomolene.

Rôzne dotazníky z času na čas musia vyplňať aj učitelia. Nie len, keď niektorý ich kolega robí akúsi "záverečnú" prácu, ale niekoľkokrát oznámiť: akú dlhú prax majú, aké školy končili, atď.

Alebo najnovšie: ktorú hodinu, ktorého dňa, akou pracovnou činnosťou naplňa, či vôbec pracuje? Je to hodne na zamyslenie... (Je to hodne urážajúce...)

Bažantský večierok

Okolo novembra, keď stužkové a Vianoce sú ešte ďaleko, ale obdobie písania plánov a hroziacich brigád už utíchlo, začínajú sa prípravy na bažantský večierok. Je to v podstate diskotéka na privítanie prvákov, rozšírená o program, v réžii tretiačov.

Prváci by mali absolvovať rôzne žartovné úlohy, ale tretiaci si spomenú na svoje začiatky, za ktoré teraz chcú odplatiť. Vymyslia si teda kúsky, keď chcú dať prvákovi vypiť ocot, alebo namaľujú ich, že vyzerajú ako indiánski tanečníci.

Má to tendenciu nabiehať do nevhodných rozmerov, takže "program" treba "cenzurovať".

Hlavne, keď triednou prvákov je mladá učiteľka, "veľkí" tretiaci majú tendenciu aj ju "privítať", spôsobom, ktorý nie vždy rešpektuje učiteľskú, ľudskú dôstojnosť.

Starat' sa o bažantský večierok je ďalšia učiteľská funkcia. Zdá sa, že i keď to popierajú, hodí sa táto úloha hlavne slobodným učiteľkám.

Po skončení jedného večierka si poplačú – že nikdy viac, ale o rok s novým nadšením sa púšťajú do ďalšej, ešte väčšej, ešte dlhšej akcie.

Na bažantských večierkoch musí byť dozor.

Kladnou stránkou dozoru je v skutočnosti to, že za tam strávený čas je možné získať niekoľko hodín a s nimi pokryť nejaký deň žiackych prázdnin, ktorých je viac, než má učiteľ dovolenku. Kladnou stránkou, podľa vedenia, je, že učiteľ tam môže lepšie spoznať žiakov. (Na toto tvrdenie sa dá odpovedať dvojako:

- 1.) učiteľ s viacročnou praxou viac pozná žiaka, než ten sa stačil prejaviť,
- 2.) niektorí žiaci občas by prekvapili aj učiteľa so storočnou praxou.)

Zápornou stránkou dozoru je, že po nej učiteľ sa môže do polnoci pripravovať a vlejú sa mu dva dni.

Zápornou stránkou je aj to, že keď nie je moderným disko-typom, tak mu je strašne nepríjemný ten obrovský hluk, dokonca chvenie v hrudi, vyvolané reproduktormi spustenými na plný výkon.

Miestom "bažantských" môže byť (výnimočne) telocvična, častejšie nejaká sála, využívaná na rôzne kultúrne akcie.

Hlavne v tom druhom prípade organizátorka už vopred otravuje:

"potrebujeme mužov", "potrebujeme mužov" ... – Strážiť vhod pred mestskou sp... – chcem povedať: "smotánkou".

"Bažantský" totiž má dve kritické miesta:

1. Vchod.

Keďže SZM už našťastie neexistuje, odtiaľ a napr. z brigád, napr. za sálu, peniaze už neplynú. Nadšená organizátorka sa teda odhodlá na veľmi riskantný krok: dovoľí za smiešny poplatok účasť aj cudzím ľuďom nočných diskoték. Dozvedia sa o tom aj ich nepozvaní súkmeňovci, a potom hŕfne, hypnotizovaným pohľadom sa dobíjajú dnu. Ich vlne zvonka musí odolávať učiteľ v nezávideniahodnej úlohe neozbrojeného vrátnika.

Situácia sa spestrí, keď vo vonkajšom obliehajúcom dave sa objavia aj opití. Raz, po takejto skúsenosti, organizátorka pri ďalšej akcii zaplatila profesionálneho vyhadzovača, majstra karate. Ten nestačil sa diviť, čo niektorí mladí si dovoľovali voči učiteľom. (Učiteľ totiž na to nie je školený, ani si nemôže dovoliť, aby bezočivcom strelil.) No vchod preťažuje aj druhá, vnútorná vlna. Mnohí sa chcú poprechádzať. Zafajčiť si...

2. Druhým kritickým miestom sú záchody.

V tom lepšom prípade nafajčené. Obvykle, napriek zákazu alkoholu, aj pogrčané. A niekedy, - aj rozbité.

Nech žije "bažantský"! Kolektív sa "utužil".

Žiaci odchádzajú.

Je ich viac, než prišlo. (Niektorí vliezli..., cez obloky.) Prírastok prekryje aj prípadné straty. Prípadné straty môžu byť niekde aj pod krikmi. (Stalo sa: dotýčný sa musel doviezť do nemocnice.)

Nech žije "bažantský"!

Previerky

Súčasťou školského vyučovania boli aj previerky. Pamätám si ich z vlastných školských rokov. Písali sme menej previerok, ale boli veľké. Typické boli asi štvrťročné previerky z matematiky a slohy z jazykov. Tieto práce sú aj dnes, ale nastala tu veľká zmena. Kým nám oznámili tému slohu až na začiatku hodiny (keď sa písalo), teraz téma sa oznamuje vopred, žiak si ju spracuje doma, na papier, a v škole si to odpisuje (aspoň u nás...). Diktátmi vraj teraz žiaci sa nemajú trápiť. Ani krasopisom.

Neviem, kde ako, ale z technických predmetov tu boli v móde takzvané porovnávacie písomky. Písavali sa koncom klasifikačného obdobia, z veľkého rozsahu celej prebratej látky. Ich naplánovanie, realizácia a hlavne písomné viacstranové (aj rozmanité, detailné štatistické) vyhodnotenie bolo rituálom. Skončilo to odsekom, že ako sa učiteľ zlepšil, ako dosiahne v budúcnosti lepšie výsledky. (Hlavne tí starší potom ozaj sa zlepšili – konečne pochopili, aké otázky a hodnotiace kritériá majú dávať.) Kým v odboroch boli paralelné triedy, porovnávacie previerky mali aspoň formálny význam. Komická začala byť situácia, keď sa "porovnávalo", i keď už nebolo s čím...

Aký význam, okrem plnenia plánu, majú previerky?

- Môžu podať vyučujúcemu (aj jeho nadriadeným, pokiaľ ich to zaujíma) informáciu o stave absorbovania plánovaných vedomostí žiackymi hlavičkami, dosť presne.
- Ich blížiaci termín dvojkárov, trojkárov pritlačí, aby sa viac doučili, čo zatiaľ ešte nezvládli.

- Poslúžia ako akceptovaný dôkaz, keď niektorému lajdákovi učiteľ môže dať len slabšie hodnotenie, a ani on, ani jeho rodičia s tým nechcú súhlasiť.

Pripraviť, a potom vyhodnotiť, vážnu previerku je veľká práca. Jej príprava je celá veda.

- Možno najjednoduchším spôsobom sa zdá byť pýtať sa akoby nadpisom daného učebného celku. Pohodlné pri zadávaní, ale časovo náročné pri čítaní odpovede a pri súbežnom spočítavaní dôležitých informácií v texte odpovede (- ktoré tam môžeme vyznačiť napr. červenou značkou, fixkou). Je to náročné, veľmi často aj pre nečitateľný rukopis mnohých žiakov. (Nečitateľný napriek tomu, že učiteľ pozná, očakáva znenie viet!)

- Prechádza sa potom na zadávanie viac otázok. To sa ľahšie vyhodnocuje, ale už našepkáva žiakom.

- Výsledky ešte viac vylepšujú "testy", v ktorých žiak si má vybrať napr. z troch správnych odpovedí. Príprava takýchto "testov" je časovo náročnejšia, no vyhodnotenie rýchlejšie, exaktnejšie. Myslím si, že ich realizácia je lepšia, keď sa zadávajú žiakom na papieri, nediktujú sa. (K tomu však učiteľ musí mať k dispozícii kopírku (s papiermi a tonerom!), alebo počítač + tlačiareň + materiál! – čo u nás ešte vždy nie je celkom samozrejmosťou, prirodzenou záležitosťou.)

- Táto posledná možnosť sa dá realizovať aj v bleskovej, mini forme, keď učiteľ číta otázku a odpovede a žiaci ihneď značia svoje voľby do vopred pripravených kartičiek. Výsledky nie sú celkom reálne ani v pomerne disciplinovanej triede, no možno to kúsok aktivizuje žiakov. Sám som od takej formy už dávnejšie upustil (- nie len pre výsledky).

Pri hodnotení takto realizovaných skúšaní je potrebné z výsledkov odpočítať časť vychádzajúcu z pravdepodobnosti, ktorú žiak môže dosiahnuť len jednoduchým tipovaním. Nie každý učiteľ to vie... Naviac, slabšie výsledky vedú učiteľov k tomu, aby začiatok stupnice známok posunuli do oblasti: žiadna odpoveď a nie na tých teoretických, asi 60 percent. Čiže hodnotia viac, než dvojnásobne benevolentnejšie.

Jednoznačné však je, že keby učiteľ mohol učiť v trvaní niekoľkých rokov len niekoľko málo svojich predmetov – tak by sa mu vyplatilo pripravovať si kvalitné "testy".

Hlavne pre technikov v súčasnosti tieto predpoklady nie sú splnené.

V minulosti chvíľu trvala móda skúšacích strojov. V súčasnosti, v dobe počítačov, by tento spôsob nebolo ťažké oživiť, používať. Bolo by to motivujúce, aj pre žiakov, ktorí sa pravidelne pripravujú, ale zdanlivo zbytočne, lebo učiteľ nemôže na každej hodine každého "skúšať".

Ako vieme, v praxi systém sa neosvedčil. Zrejme, lebo sú tu problémy:

- ľuďom väčšina prístrojov je cudzia,

- na prístroje (počítače) naša spoločnosť na týchto miestach nemá financie,

- kto by vyrábal "otázky"?,

- či chce vôbec naša spoločnosť triediť ľudí na vzdelaných a menej vzdelaných? (Vyzerá to, že nie...)

S previerkami súvisí veľa ďalších otázok. Tie najjednoduchšie:

- kedy ich písať? (v mesiaci, v týždni, v dni),

- kde ich písať? (v triede? – ako v malej preplnenej triede zoradiť žiakov? – Môžu písať aj na parapetnej doske, ale tam sú lepšie podmienky pre ťahák...)

- ako ich "písať"?

- atď.

S previerkami súvisí aj otázka "ťahákov". Aspoň v našich podmienkach. Je veľa teórií, ktoré zdôvodňujú ich záporné, iné ich kladné stránky. Spája sa s nimi veľa zážitkov. Napr. ako začínajúci učiteľ, pri jednej previerke som zbadal, že jedna žiačka si občas rozťahuje nohy a díva sa medzi svoje stehná. Dovtípil som sa, že tam má ťahák. Chvíľu mi ale trvalo, kým som špekuloval – ako to dokázať, ako sa k tomu ťaháku dostať? Nakoniec som jej kázal, aby sa postavila. Mal som šťastie, ťahák nebol pripevnený, ostal na stoličke.

Niektorí učitelia (učiteľky?) si preverujú a známkujú! vedomosti svojich žiakov cez všetky možné maličkosti. Žiak potom môže mať za klasifikačné obdobie aj niekoľko desiatok známok. Nepovažujem to za vhodné, v prevažnej väčšine potom vychádza ako priemer: trojka.

Okrem týchto hodinových, alebo školských úrovni občas sa vyskytujú aj previerky krajskej, ba až štátnej úrovne. U nich môže byť nepríjemné, keď sa píše s malým výberom (zo žiakov), keď obsahujú len

malú oblasť látky, a keď sa postavia k látke z iného uhla než vyučujúci. Ich výsledok potom môže byť hodne skreslený!

Previerky závisia aj od svedomitosti a odolnosti učiteľov. Niektorí, aby mali lepšie výsledky: prezradia otázky vopred, alebo pomáhajú pri ich riešení, alebo nasadia benevolentné otázky a hodnotenie. Svedčí to o nedobrych vzťahoch...

(Avšak taký učiteľ je obľúbený, dobre hodnotený...)

Hlavne pri oficiálnejších previerkach je v móde bodovanie.

Známkovaním dielčích otázok tiež je možné dospieť k výslednej známke, ale bodovanie vyzerá vedeckejšie.

Či už bodujeme, alebo nie, otázky by mali byť buď rovnocenné, alebo ich váha by sa mala zohľadniť.

Aj pri rovnocenných otázkach často je spravodlivejšie viacbodové hodnotenie, než 0 a 1.

Niektorí "experti" si skomplikujú svoj život aj zavádzaním záporných bodov.

Previerky, napríklad telesných zdatností, ponechajme telocvikárom.

Previerky politického charakteru momentálne sú minulosťou.

Občas prekvapivo môže skončiť "previerka":

- či žiak spravil napríklad svoju domácu úlohu...

(Nad zložitejšími d. ú. nie je príliš v móde premýšľať...),

- či má na kreslenie pravítko, o gume radšej nehovorme...

(K mojim novším objavom patrí: vidieť žiaka, ako kreslí pri svojom zalaminovanom občianskom preukaze, ba pri Prima – karte! Čo s ním spraviť?)

Prednášky, besedy

Prednášky tiež boli aj sú. Žiakom aj učiteľom. Len ich obsah sa zmenil. (Tu ma napadlo, že ani iných, menej zmysluplných výmyslov sa nedokážeme zbaviť. Len ich máličko pozmeníme a skôr rozmnožujeme. Naše povinnosti sú potom ako veľká neforemná snehová guľa, valiac sa z kopca.)

Pred rokom 1989 dominantnými žiackymi akciami boli politické prednášky o budovateľských činoch komunistickej strany a zväzu mládeže, o svetlom vzore ZSSR, o zahŕňajúcom kapitalizme. Spestrili sa besedami s (vraj) bývalými partizánmi.

Menej časté a menej oficiálne boli akcie o sexuálnej výchove s gynekológmi.

V súčasnosti každú chvíľu sa vyskytujú akcie "drogovej prevencie". Sú tak často, že žiaci sú už zrejme vyškolení o všetkých možných drogách sveta.

Tlačí sa mi myšlienka, že hojnosť týchto prednášok už nejedného mladého človeka inšpirovala, aby si vyskúšal, čomu predtým nevenoval ani pozornosť... V rozpore s touto horlivosťou sú aj občasné úvahy o zriaďovaní fajčiarskeho kútika. (A samozrejme systém, ktorý umožňuje, aby sopliaci navštevovali pochybné "diská" až do rána.)

Otočením kabátov (aké výstižné! – nie svetrov...) pribudli aj nové témy:

Prichádzajú zamestnankyne úradu práce, vysvetliť štvrtákom, ako sa u nich majú prihlásiť po maturitách.

Prichádzajú zamestnankyne bánk, presviedčať žiakov, aby u nich sporili, aby u nich si otvárali kontá, ...

(Napadlo ma: rodičia nemajú peniaze, ale žiaci áno?)

Prichádzajú zamestnankyne poisťovní ...

Mladí zamestnanci jednej telekomunikačnej firmy nás tiež objavili. Tí prišli dokonca s technikou! Nastavili svoj počítač, veľkú obrazovku, v prednáškovej miestnosti a pustili módnú počítačovú prezentáciu. Vábili na nákup internetového pripojenia cez ISDN (v dobe DSL ...). Dopadlo to trápne. Prezentovaný text už ani zo stredných radov sa nedal čítať.

Veľmi nechutná bola a teda s chladnou reakciou sa stretla skrytá predvolebná návšteva pána generálneho riaditeľa s jeho suitou. Chcela protežovať neúspešného predstaviteľa HZDS. Kvôli nim aj vyučovanie sa prerušilo.

(Ja som si spomenul na informáciu od svojej dcéry, ktorá vtedy bola žiačkou inej školy, ako prekladali hory šampanského a iného tovaru pre kampaň toho istého protežanta. A potom, ako mali roznášať jeho agitačné papiere.)

Pán generálny nás zrejme mal za niktošov. Totiž ihneď by sme ich inakšie počúvali, keby sme mali napríklad niekoľko počítačov na škole od jeho firmy, alebo keby aspoň vtedy nám priniesol aspoň malé kalendáriky ...

(Tá istá firma v tých rokoch veľa miliónov míňala na športové kluby ...)

Návštevy, ktoré predstavujú svoje vysoké školy, sú menej časté ... A v podstate chýbajú návštevy, ktoré by predstavovali rôzne práce v jednotlivých firmách, rôzne remeslá.

Na všetkých týchto akciách musia spolupracovať aj príslušní vyučujúci, minimálne ako "dozor". Okrem nich, pre učiteľov sú ďalšie prednášky. Našťastie slávna ideovo-politická výchova, ani školenie o (n-tej) novej koncepcii vyučovania momentálne nefrčí. To však neznamená, že by sa napr. aj slovenčinárky neškolili o tom: ako ďaleko od seba môžu byť sústruhy, alebo, či je možné chodiť na vodorovne postavenom rebríku, atď.

Pravidelné sú prednášky o bezpečnosti pri práci, o poskytovaní prvej pomoci a o požiarnej ochrane.

Lovia u nás aj dôchodkové poisťovne, predajcovia drahých kníh, sklenených pohárov, hodínok, kozmetiky, "lacných" zájazdov, atď.

Mali sme u nás už aj "podnikateľa", ktorý (už dávno pred Aegonom) nám za mierny poplatok sľuboval parádny život, s exotickými dovolenkami a nákupmi. A mali sme už aj podobného dobrodruha, ktorý nám predvádzal svoj "perpetuum mobile" – zázračnú, všetkým teoretickým pravidlám odporujúcu prevodovku.

Aká pestrosť, aká krása! Škoda, že my pri tom musíme aj pracovať...

Schôdza rodičov

Zaužívalo sa, že dvakrát za školský rok sú rodičia žiakov zvolávaní do školy na schôdzu. Keď je potrebné, tak aj viackrát, ale tie dve stretnutia sú štandardné. Ich termíny po štvrťročnej a trištvrťročnej klasifikačnej porade, boli celkom logické. Rodičia dostávali informácie o prípadných problémoch, ktoré do rozdávania vysvedčení sa mohli zlikvidovať. No v súčasnosti občas sa stáva, že schôdze sa presúvajú aj viac dopredu ...

Laik by si predstavoval, že rodič príde do triedy a baví sa o svojom synovi, o dcére, alebo o ich spolužiakoch. No skutočnosť aj tu je inakšia, zložitejšia. Ako aj v iných oblastiach, aj tu sa už dávno organizovalo. Existuje školská rada rodičov, ktorá stojí nad triednymi skupinkami, a žije svoj byrokratický život.

Rodič, ktorý prichádza sa informovať, najprv teda si vypočuje plány, rozpočet, správy, prednášky tohto orgánu, a až tak sa dostane k svojmu cieľu. Z mála prichádzajúcich rodičov, časť teda to rieši tak, že príde o polhodinku, alebo viac neskôr.

Neviem, či niekto sa vôbec zamýšľa nad činnosťou takýchto zoskupení? Asi by zistil, že ich skutočným výsledkom je prerozdeľovanie peňazí. Usmerňovať cudzie tam, kam prirodzeným spôsobom by nie vždy tiekli.

Neúmernému predlžovaniu tejto prvej časti zabraňuje to, že zo stovky ľudí, okrem funkcionárov, v podstate nikdy nikto nediskutuje. Neviem, či to je šťastie?

Až potom sa začínajú triedne schôdze (aj pre rodičov, ktorí aj doteraz sedeli v triedach, a cez rozhlas mohli sledovať prvú časť). Teoreticky už roky, jeden zvolený rodič by mal viesť celú ďalšiu akciu, ale málokedy sa tak stane. Obyčajne činiť sa musí triedny učiteľ. Ten vopred si pripraví, o čom bude hovoriť. Informuje o uplynutých daniach v živote školy a v živote triedy. Informuje o plánovaných udalostiach, úlohách.

Informuje hlavne o správaní sa žiakov, o absencii a o dosiahnutom prospechu.

Myslím si, že v minulosti často pomohlo pozdvihnúť úroveň aj lenivších žiakov, keď ich rodičia ich mohli zatriediť do stupníc triedy. Teraz takéto triedenie nie je možné. Hráme sa (na nesprávnom mieste) na demokratov. Učiteľ nesmie hodnotiť žiaka pred cudzím rodičom. (I keď ten, od svojho dieťaťa, aj tak,

o všetkom môže vedieť.) Veľa učiteľov to teda rieši tak, že spraví kópiu prehľadu známok, rozstrihne to a jednotlivé pásiky rozdá príslušným rodičom. Alebo ich zvoláva po jednom, napr. z chodby do triedy ... Pokiaľ! – pokiaľ ich ratolest už nemá 18 rokov. V tom prípade totiž žiak preukázateľne musí súhlasiť, aby jeho rodič sa mohol dozvedieť niečo o žiakovej absencii, alebo prospechu! ...

Rodič má povinnosť ho živiť, starať sa o neho, ale nemá právo vedieť tieto údaje! ... Tak mu treba ... Tak nám treba ...

Situáciu kúsok zmierňuje, že rodičia problémových žiakov na schôdze rodičov zväčša nechodia. (Bud' sú ako ich deti, alebo hanbia sa za nich.) Napriek tomu, že každý dostane písomnú pozvánku, ktorú podpísanú, žiak musí vrátiť, aby bolo jasné, že rodič bol informovaný. No niekedy aj tak, pretiahnu sa tieto schôdze do 18., 19. hodiny.

Ktoré momenty mi ostali v pamäti?

- Voľakedy ma prekvapovalo, keď miesto rodičov prichádzali súrodenci!
- Keď medzi rodičmi som objavil aj jedného žiaka z triedy!
- Keď raz jeden otecko ihneď sám sa prihlásil, že bude zastupovať triedu!
- Keď inokedy iný otecko ma začal školiť, že nepoznám predpisy a neprávom hodnotím obrovskú absenciu jeho dcéry.
- A neprekvapilo ma, keď pred maturitami som darmo čakal pomoc rodičov ...

Krádeže

Možno to znie neuveriteľne, ale z času na čas, život v škole spestrujú aj krádeže!

Asi najčastejšie zmiznú topánky, čižmičky, občas aj vetrovky zo šatní. Vyzerá to tak, že kradnú žiaci, ale niekedy aj cudzie osoby, ktorým sa podarí dostať sa do objektu školy. (Upratovačka na vrátnici nemôže poznať každého žiaka. Ani ich identitu nemôže skúmať, keď ráno v posledných desiatich minútach sa jej tam prevalí 90 percent žiactva, niekoľko stovák osôb. Navyše občas musí riešiť aj rôzne problémy.)

Občas zmiznú aj kalkulátory, peniaze, hodinky, ...

Staré, bežné, celkom osvedčené metódy miestneho vyšetrenia (prezretie tašiek, ...) sa nemôžu používať, lebo žiak je dieťa a dieťa teraz má právo! Aj keď kradlo ...

Aj preto sa škola usiluje, aby žiaci sa poistili. Aj proti krádežiam. (K čomu zasa žiaci veľkú chuť nemajú a triedny ich musí dlho presviedčať ...)

V posledných rokoch niektoré poisťovne vyšli s výhodnými návrhmi, nie je však ľahké presvedčiť políciu, že škola a žiak všetko spravili v záujme ochrany ukradnutej veci. Takže vedie to k ďalším prácam, k ďalším nervozitám. Na vine sú často sami žiaci, ktorí nosia do školy zbytočne aj cenné veci, ktoré ani na základe školského poriadku by nemali mať u seba.

Na vine je aj náš benevolentný systém, ktorý napriek predpisom, žiakom to toleruje ...

Občas zmiznú aj väčšie veci. Napríklad nástroje z dielni a počítače.

Hneď po nástupe som s tým mal nepríjemnú skúsenosť, keď na schôdzi kolega oznámil, že z laboratória mu zmizol celý osadený plošný spoj z niečoho. Učil som tam aj ja ... (A občas tam nechával aj niektorých žiakov bez dozoru ...)

Inokedy došla za mnou mladá, energiou prekypujúca maminka na vyučovanie, že aký som nezodpovedný, - jej synovi ukradli vetrovku! Chvilu trvalo, kým som zohnal jej syna, aby sám dosvedčil, že boli poučení, aj poistiť sa mali.

Kurióznym bol prípad dvoch chlapcov, ktorí sa schovali, nechali sa zavrieť do školy. Potom vylomili príslušné dvere a ukradli multimediálny elektronický prístroj. Mali vtedy smolu. Jednému pritom vypadol (keď sa dobre pamätám) snímok od zubára, a nezbadali to.

Na moje prekvapenie, ihneď po skončení školy, obidvaja boli "páni vedúci" v obchodoch.

Je to kúsok divný pocit. Aspoň pre mňa. Kupovať v ich obchode.

No oni zrejme už na všetko dávno zabudli ...

Sú podnikatelia. Ja len učiteľ.

V určitom období bolo počuť správy, ako ktosi sa špecializoval na návštevu zborovní (cez vyučovanie!) a ukradol z peňaženiek peniaze. Našu školu našťastie nenavštívil.

Najviac sa ma ale dotkol prípad, keď našu školu navštívil agent, obchodný zástupca. Ponúkal súpravy vyťahovacích tušových pier a pred odchodom daroval mi jednu z nich.

Práve v tom období som mal vybudovanú odbornú učebňu technického kreslenia v triede, v ktorej sa ale normálne vyučovalo.

Uložil som teda súpravu vyťahovacích pier za sklo uzamknutej vitríny. K ďalším vystaveným pomôckam. Takúto som ešte nemal. (Boli drahé ...) Jedného dňa ma žiaci volali, že záves zámku (z hrubého plechu) je tam odlomený. Vystavená súprava zmizla.

Hlásil som to zástupcovi a nástojil som, aby zavolať policajtov. Veď našiel sa odlomený lesklý hliníkový plech. Myslím si, dali by sa na ňom nájsť odtlačky prstov. Teoreticky. Podľa románov a filmov.

No zástupca sa nemal k činu. Snažil sa to diplomaticky zahľadiť.

Odvtedy, čo mi vykradli našu "chatu" na záhrade a policajt sa neobťažoval skúmať odtlačky ani na rozbitom skle obloka, ani zavolať svojho kolegu so psom, čiastočne nášho zástupcu aj chápem.

Len neviem presne, ktorí moji bývalí žiaci sa mi smejú ...

Prázdninky

Milý čitateľ, istotne si sa poriadne unavil, kým si sa sem dostal. No vidíš a ešte sme ani učiť nezačali. Takže možno začínaš chápať, že tá učiteľská robota nebude taká jednoduchá.

No, nech je to tak, či inakšie, zaslúžime si kúsok oddychu.

Po učiteľsky, čiže pracujme ďalej, len možno inakšie:

Podme k prázdninkám.

Známymi, "registrovanými" školskými prázdninami sú letné prázdniny. Významné, potrebné a milé sú aj vianočné prázdniny.

Striedavo sa realizovali a realizujú polročné zimné prázdniny. Ich dôležitosť teraz znižujú vianočné a jaré prázdniny.

Tieto voľné dni nie sú také priehľadné, akoby si to niekto myslel:

- Často robia starosti rodičom, ktorí už v daných podmienkach žijú "moderne", čiže obidvaja musia pracovať, a nemajú v blízkosti svoju ďalšiu rodinu, napríklad starých rodičov svojich detí. Nie že teda nemôžu sa spolu radosť týmto dňom, ale nemajú zaistenú ani strážiacu, či zabávajúcu spoločnosť svojim deťom.

Sem-tam vymyslené družiny, či tábory, sú len biednou záplatou.

- Pre mnohých, ktorí išli za robotou, zasa vznikne dilema:

oslavovať cez sviatky s mladou rodinou, alebo so starou? Koho zosmutniť, koho nahnevať? Dilemu stupňujú obmedzené verejné spoje, nepriaznivé počasie, prípadne hroziaca chrípka.

- Občas niektoré prázdniny sú prerušené, alebo skrátené rôznymi povinnými, ale aj nasilu "dobrovoľnými" aktivitami, ako sú: školenia, brigády, schôdze, "spoločenské posedenia", atď.

- A často sa využívajú na návštevu obvodného, odborného, očného, alebo zubného lekára.

Ďalší paradoxný problém je s tým, že žiaci v súčasnosti majú veľa voľna. Je veľa miniatúrnych prázdnin:

- z príležitosti sviatku všetkých svätých,
- z príležitosti veľkonočných sviatkov,
- z príležitosti sviatku práce,
- atď.

Je to dobré získať deň, možnosť spokojne spraviť nejakú robotu, návštevu, či výlet, avšak za cenu, že:

- žiaci vypadnú z pracovného tempa, treba s nimi znovu začať,

(Paradoxne niektorým ani týždeň prázdnin nestačí, aby mali doplnenú látku, keď predtým hoci len jeden deň chýbali zo školy.)

- učitelia tieto voľná musia vykryť svojimi nadčasovými hodinami (čiže sa im zmenšuje plat), i keď, prekážka je na strane zamestnávateľa ... Len výnimočne sa podarí získať náhradné voľno, za nejakú zvláštnu prácu, alebo ako kompenzáciu za služobnú cestu, pre ktorú nie sú financie ...

Zdá sa mi, aj v spojitosti s prázdninami, že v posledných rokoch sa na učiteľa hľadí, ako keby on bol najväčším podvodníkom, ako keby on zruinoval, aj so svojimi prázdninkami celé národné hospodárstvo. Nikoho nenapadne, že školstvo je samostatný systém.

Nikoho nenapadne, že keď učiteľ má voľný deň, možno bude oddychnutejší, kludnejší, lepšie, viac naučí (deti tých kritizujúcich).

A keď navyše bude mať čas, prečítať si odborný časopis, knihu, alebo hoci pozrieť v TV náučnú reláciu, zasa získajú len žiaci (deti tých kritizujúcich).

Tak, či onak, bez tých kontroverzných prázdniniek človek by tie dnešné podmienky ťažko vydržal, zo škôl by utekalo ešte viac učiteľov.

Referáty

Referáty, v školstve, nie sú novým pojmom. Hlavne v odborných predmetoch si roky, ba desaťročia držia svoju pozíciu. A v iných predmetoch ich zasa objavujú. Proste sú v móde. Je v móde, hlavne z internetu získaných informácií spraviť referát. Ešte módnejšie je nazvať takéto výtvory "projektmi".

Ostaňme však pri klasických "referátoch".

Ako učiteľ som sa s nimi prvýkrát stretol asi pred štvrtstoročím. Učil som aj niekoľko hodín elektrotechniky, aj niekoľko hodín cvičení z elektrotechniky. Na každom dvojhodinovom cvičení, raz týždenne, sa preberala určitá téma, určitý okruh. Žiaci potom, po zvládnutí potrebnej teórie, z času na čas mali sa presvedčiť meraním, že tá teória ozaj platí.

Boli to ľahké úlohy, meranie napätia, meranie prúdu, vrcholom boli merania kapacity a charakteristík diód a tranzistorov.

Žiaci k týmto úlohám mali učebnicu so schémou zapojenia prístrojov a so vzormi tabuliek pre namerané hodnoty.

Problém bol s realizovaním zapojenia, so spracúvaním referátov (s ich vzhlľadom a s textom vyhodnotenia), ale hlavne: s odovzdávaním! referátov.

Vtedy, ako začínajúci učiteľ, s viacročnou inžinierskou praxou, som sa na to díval ako pedagógovia - teoretici. No situácia, keď sa mi nakopili na opravu čakajúce referáty, a keď ich chýbajúce exempláre som naháňal ešte aj pred rozdávaním vysvedčení, ma naučila: bez príčiny načas neodovzdaný referát = päťka a na nasledujúcej hodine ho treba znovu žiadať!

Prečo nie (napriek benevolentným pedagogickým teóriám)? Veď aj v praxi, ako by sme hodnotili, keby chirurg prišiel na operáciu o týždeň, dva – neskoršie? Normálnym žiakom to neublíži a u nedisciplinovaných účinne pomôže.

Moje najneprijemnejšie stretnutie s referátmi bolo, keď som mal cvičenia strojárskych konštrukcií so štvrtákmi. Z predchádzajúcich ročníkov boli "vycvičení" tak, že pod konštruovaním si predstavovali len kreslenie, aj to takým spôsobom, že celá skupina má jednotné zadanie a "riešia" (kopírujú si ...) to doma. Na hodinách len si postávali, diskutovali (o inom), bavili sa.

Páni si nedali povedať ...

Musel som im zadať individuálne úlohy.

Viacerí potom pochopili, že bude vhodné pracovať aj v škole, lebo tam im môžem konzultáciou, hodnotením, pomôcť. Kompletizovať, dotiahnuť svoju prácu, hlavne výkresy však museli doma – keďže cvičenia už boli okresané len na dvojhodinové a ani priestorové podmienky neboli vhodné.

Prinútil som ich síce pracovať, a tak všeličo, pre strojáru potrebné, sa naučiť, - ale za akú cenu!

Prišli haldy referátov, v ktorých každý návrh, každý výpočet, každý výkres bol iný. Všetko som musel osobitne prekontrolovať, prepočítať!

Spotreboval som na to niekoľko dní času, a myslím si, niekoľko rokov svojho zdravia!

No, keď som sa nechcel s nimi pretvarovať, klamať, že niečo robíme (i keď v skutočnosti nie!) – nemal som inú možnosť.

Odvtedy myslím si svoje o kolegoch, ktorí napríklad strojársku konštrukciu učia "moderne", čiže tak, že výsledky žiakom, po zadaní vstupných parametrov, vytlačí počítačový program a výkresy si kreslia (hromadne si kopírujú ...) v AutoCAD-e. Ale ani to nie podľa vlastného návrhu, ale podľa kresby z knihy.

No nie je možné celkom len týchto učiteľov odsudzovať.

Oni len jednoducho nevládu. Nemôžu tie hodiny zvládnuť, keď nechcú úplne zničiť svoje zdravie. Sú postavení do neľudskej situácie. Na zvládnutie učiva majú neúnosne málo času, veľa žiakov v skupine, naviac takých žiakov, ktorí nemajú ani základné odborné vedomosti, na ktorých by sa dalo budovať, a nemajú ani dostatočný záujem, ani potrebné morálne vlastnosti – aby nezneužili túto situáciu.

Našťastie, občas sú aj výnimky. Učiť fyziku (v dôsledku odchodu našej fyzikárky), po predchádzajúcich skúsenostiach, (na odbore chémie,) mi pripadalo ako rekreácia!

Niektí tieto problémy obide. Vypracuje text referátu, dá ho na internet. Žiaci si to zkopírujú. Referáty sú pekné, žiaci a učiteľ sa môžu pochváliť ...

SOČ

Stredoškolská odborná činnosť.

Každý rok sú učitelia vyzývaní vedením školy, aby sa zapojili do SOČ. Táto akcia dokonca sa aj hodnotí, spomína sa aj v koncoročnej správe školy. A samozrejme, vytvára aj svoju byrokraciu. Jeden z učiteľov bude musieť sledovať aktuálne pravidlá, počty prihlásených učiteľov, žiakov, prác. Bude usmerňovať celé dianie, bude o tom všetkom na schôdzach referovať.

Pôvodne SOČ bola myslená pre zvlášť nadaných žiakov. Tí sami, podľa svojich záľub, alebo podľa usmernenia niektorého učiteľa (ktorý sa v danej oblasti vyznal) si zvolili tému, ktorú potom rozvíjali, riešili, spracovali v písomnej forme, a napokon predniesli, "obhájili" v školskom "kole", v školskej súťaži, pred (bežne trojčlennou) komisiou.

Keď práca bola vydarená, nominovala sa vyššie a vyššie, mohla sa dostať až do štátneho kola.

Je veľa kategórií, v ktorých práce súťažia, takže, podľa záujmov žiakov, v minulosti som robil konzultanta aj pri riešení otázok životného prostredia (priemyselného mesta), dokonca aj pri opisovaní lokalít výskytu mäsožravých rastlín!

Vymyslieť si niečo originálne nie je jednoduché. Často však učitelia, alebo žiaci, hlavne prostredníctvom svojich príbuzných, sa dostávajú k výskumným, alebo vedeckým prácam, ktorých časť potom prezentujú ako svoju prácu SOČ. Dostávame sa takto na okraj tejto akcie, a je diskutabilné, či toto bolo pôvodným cieľom.

Pri takýchto dielach samozrejme ani lepšie žiacke práce nemajú žiadne šance dostať sa do vyšších súťaží. Tento stav a aj chýbajúca vybavenosť a chýbajúce financie viedli niektorých z nás, aby sme SOČ orientovali do kategórie: učebné pomôcky.

Aby sme z tých prác niečo aj prakticky mali. Žiaci takto vyrábajú napr. modely, dokonca niekedy aj učebné texty! Užitočné sú aj zábery z výroby, kam niektorí, cez ich známosti, sa dostanú.

Aj so SOČ je problémov viac, než dosť.

Niektoré sú prirodzené. Prácu žiaka treba viackrát usmerňovať, kontrolovať, konzultovať. Len výnimočne sa objaví, že pred konečným spracovaním sa prinesie prijateľný materiál. Stáva sa aj to, že aj "dobrí" žiaci majú na vec iný pohľad. Potom treba dlho argumentovať, potom ich treba dlho presviedčať.

Neprírodné veľa problémov sa objaví, keď aj veľmi slabí žiaci chcú riešiť SOČ. (Pre vidinu, že ich práca by sa mohla uznať ako náhrada praktickej maturitnej skúšky.) Verejná mienka takou situáciou je nadšená, ale je to utrpenie. Žiak nemá tušenie, čo má robiť, čím má pokračovať, ... Často je už spokojný niekoľkými, nesúvisle napísanými vetami. A v tých vetách väčšinou len sa tak hemžia aj pravopisné chyby. Učiteľ potom, cez postupné konzultácie, okresá z tej neforemnej hmoty to najšikaredšie a prilepí na ňu ďalšie a ďalšie nové vrstvy. Nakoniec asi 90 percent SOČ-ky je jeho dielo, ale predvádza to žiak. Ako tú prácu, ako toho žiaka potom hodnotiť? Ten naviac získa pocit, že je to jeho dielo! Zrejme pri tom sa na toho žiaka nejaké vedomosti nalepia, ale za akú cenu! Pri akej vynaloženej námahe zo strany učiteľa ...

V posledných rokoch je tu ešte ďalší nový jav. Vyvolali to počítače a digitálne kamery. Ich technické schopnosti aj tú najbanálnejšiu prezentáciu umožňujú servírovať s takým efektom, tak vyčakane, že pritom aj tá najhodnotnejšia, ale stručne, klasicky podaná, práca sa stratí.

A z kategórií môžu postúpiť len dve práce ...

Ktoré práce si najviac pamätám? ...

- Bývalý kolega viedol prácu o tom, ako vyrobiť bioplyn. Bola to divná téma, ale boli úspešní aj v štátnom kole!
- Štvrtáci predstavovali spojky. V 3D CAD programe namodelovali desiatky konštrukcií. Bolo to krásne.
- Žiak obhajoval tému o odstránení dynamických účinkov vodného rázu v zložitom výrobnom systéme. Došiel v svojej práci k diferenciálnej rovnici. Nevedel, čo to je. Jeho konzultantka: "Je to vedeckejšie napísané, čo tam ďalej máme jednoducho."

Exkurzie

Pod pojmom exkurzia najbežnejšie sa predstavuje návšteva niektorého výrobného podniku žiakmi, hlavne podľa odboru, na ktorý sa pripravujú. Mali by tam vidieť v praxi to, čo sa v škole teoreticky učia.

Exkurzie môžu byť organizované aj takto:

- prváci: v rámci miesta školy, hlavne počas maturitných skúšok,
- druháci: jednodňové akcie, v okolitých mestách,
- tretiaci: dvojdnové akcie,
- štvrtáci: návšteva aj vzdialenejších miest, prípadne aj v cudzích štátoch.

(Podľa potreby aj s výnimočne predĺženou dobou trvania exkurzie.)

Bežne by sa dali deliť aj na jesenné a jarné. (V zime nie je príjemné túlať sa po svete.)

Keď sa už vyjde z miesta školy, tak je efektívne navštíviť dva podniky. (Vzhľadom na platenie za autobus, aj na využívanie času.)

Takže na triedu za rok môže pripadnúť návšteva aspoň štyroch závodov. Tieto návštevy majú byť zladené s preberaným učivom.

Pred rokom 1989, s každým výjazdom, aby sa splnili aj výchovné ciele, bola spojená aj zastávka pri niektorom politickom pamätníku.

Typickým cieľom pre strojárův bola septembrová medzinárodná výstava v Brne. Škoda, že pre rozdelenie štátu a pre dražoby už tam nechodíme.

Rok 1989 bol predelový.

Ihneď po ňom, na základe známostí kolegovho brata, sa nám podarilo dostať sa na exkurziu do závodu vo Viedni. Tam sme videli prvýkrát na vlastné oči konštruovanie počítačmi. Pracovisko s mnohými počítačmi, s veľkými obrazovkami, so zálohovacím zariadením a s plotrom. Len sme "čumeli".

Potom dlhé roky trvalo, kým ľudia si zvykli vydať "veľké peniaze" aj za exkurzie. V súčasnosti je to už zasa viac-menej rozbehnuté.

Bolo potrebné však upraviť "plány". So zmenou hospodárskej situácie niektoré podniky zanikli. (Napri.: pre nás typické Brezno, Detva, ...)

Priam kultovú záležitosť predstavuje návšteva medzinárodného počítačového veľtrhu Invex v Brne. Tu sme zmenili prvýkrát filozofiu týchto akcií. Nejdú tam triedy, ale výber žiakov, ktorí sa o to zaujímajú. Autobus je vždy plný napriek tomu, že na výstavu ostane len niekoľko málo hodín.

Osožné je to aj vyučujúcim. Vidia novoty. Môžu si kúpiť literatúru (často so zľavou), môžu konzultovať a získať pomôcky, napr. rôzne demo CD.

Pre strojárův Brno je nahradené menšou, ale bližšou Nitrou.

Pracovnou stránkou exkurzií je, že niekto (učiteľ) vopred musí napísať a odovzdať ich podrobný plán + zo závodov si vyžiadať povolenia. Treba zaistiť účastníkov, vyzbierať od nich peniaze. Napísať žiadosť rade rodičov, aby finančne prispeli. Objednať autobus. Vybaviť poistenie. A po "výlete" vypísať hlásenie, vyplniť tlačivá o služobnej ceste a spraviť vyúčtovanie.

A, samozrejme, počas exkurzie zaistiť dozor.

Zaistiť dozor, pokiaľ človek to berie vážne, niekedy býva veľmi ťažké. Typické situácie sú:

- žiaci v autobuse sú hluční, púšťajú až otravne nahlas hudbu, behajú medzi sedadlami, rozhadzujú smeti, občas si aj popíjajú, v krajnom prípade sa aj povracajú, ... šofér sa znervózňuje ...,
- žiaci žiadajú zastaviť, vraj potrebujú ísť na záchod, čo ale využívajú na fajčenie,
- niektorí nedodržia čas stretnutia pred odchodom (disciplinovaní tým zbytočne strácajú čas a niektorí dedinčania nestihnú svoje spoje),
- atď.

Najhoršie je to na viacdnových exkurziách s nocľahom. Žiaci sú zvyknutí na disko, na nočný život, a tak reálne nie je možné dodržať s nimi nočný klúd.

Učiteľ má v podstate štyri možnosti:

- má "normálnu" triedu, okolo polnoci sa to, až na výnimky utíši (Zriedkavý prípad.),
 - je polohluchý, opitý, zobral si tabletku, či ho ubytovali zvlášť, ďalej od skupiny – môže spať, ráno povie, že v noci všetko bolo v poriadku,
 - pridá sa k žiakom, tí ho štyria (držiac ho za končatiny) nadránom prinesú na jeho posteľ,
 - sedí na chodbe, snaží sa zaistiť aké - také ticho pre tých, ktorí by chceli spať.
- (Pritom odoláva vtipkom, diví sa – koľkí chcú „čúrať“ a diví sa sebe, že prečo ešte zo školy neodišiel.)

Výchovné akcie

Ktovie, prečo im takto hovoria? Ved' svojím spôsobom aj všeličo ostatné vychováva ...

Možno len preto, že tie ostatné majú výstižnejšie pomenovania?

Ľudia do tejto kolonky by zaradili v prvom rade zrejme návštevu kina.

Zdá sa mi, že keď som ja bol stredoškólakom, častejšie sme chodili do kina zo školy. Popri filmoch o pestovaní kukurice, o revolúcii na Kube a o partizánskych bojoch, sme videli aj niekoľko historických filmov, ba až veľkofilmov – o Ríme, o Kleopatre, o Suezskom prieplave a ďalšie.

V súčasnosti najčastejšie využívame túto možnosť pri príležitosti dňa študentov. So striedavým úspechom. Je ťažké vybrať si film, ktorý by zaujal každého. Nemá sa voliť dielo s náročným obsahom. Najlepšie dopadnú asi komédie.

Zriedkavejšou príležitosťou je, keď nás navštívi nejaké divadlo. Častejšie za ním putujú skupinky – organizované kolegyňou, "faninkou". Na divadlá sa podobajú, alebo niekedy sa snažia podobať rôzne skupiny umelcov, či "umelcov", ktoré sa obetavo snažia vychovávať mládež "vhodne" zvolenými programami, zvyrazňujúcimi našu slávnú minulosť a podobne. Občas ale mám dojem, že hlavne si chcú zarobiť. Ich prehnane afekty nepáčia sa ani žiakom.

Hudobných výchovných koncertov je ozaj málo, a keď sa objavia, zvyčajne sa sústreďujú len na "moderné" žánre. Žiakom sa to páči, ale starších učiteľov napadne, že zabudli si priniesť chrániče sluchu ...

Výnimočne sa občas stretneme aj s nejakými tanečnými skupinami.

Oveľa ľahšie sa uskutočnia návštevy rôznych miestnych výstav. Niektoré sa dajú zorganizovať aj namiesto určitej vyučovacej hodiny.

Zo strany dozorkonajúcich učiteľov všetky tieto akcie majú dve typické úskalia:

1. Ktovie prečo, ale pri odchode napr. do kina, zo žiakov sa stanú barany. Divným spôsobom expandujú. Roztáhajú sa do šírky. Snažia sa piati, šiesti vedľa seba sa postaviť, tak ísť na chodníku. Roztáhajú sa do dĺžky. Tí, ktorí sú vpredu, bežia, ako keby ich niekto naháňal. Zadná časť zasa zaostáva. Aby to bolo pestrejšie, dvojakým spôsobom. Jedni zaostávajú 2, 3 metre, ale stabilne, čo svedčí o tom, že nie sily im chýbajú ... Druhí tú vzdialenosť by neustále zväčšovali, ale tiež nie preto, že by im sily chýbali ... No a aby to bolo ešte pestrejšie, vždy aspoň jedného napadne, aby podrazil svojho suseda, alebo v zime doňho hodil snehovú guľu, alebo zabočil do obchodu. Chcelo by to troch učiteľov na jednu skupinu (+ jeden plot, alebo múr). Vždy sa pri tom tiahnutí hanbím, ale nie je to v našich silách, zmeniť to.
2. Žiakov počas predstavení naplní duchaplnosť, nebojácnosť, úprimnosť. Z tejto zmesi potom vyletujú poznámky, ktoré nie vždy sú v súlade s momentálnou situáciou. Učiteľ čaká. Nechce zväčšiť vyrušovanie. Myslí si, že to ustane. Myslí si, že zasiahne kolega, ktorý je bližšie. Zlostí sa. Je z toho smutný. Čaká na koniec. Čaká na zázrak.

Samozrejme, veľa žiakov sa správa korektne.

Len, ako aj dospelí v živote, nezasiahnu, nepomáhajú proti vyrušujúcim.

Nie je na to spoločenská klíma.

Vychovaní sa ďalej vychovávajú, nevychovaní nie. Skôr sa uisťujú v tom, že pokojne môžu naďalej vyrušovať.

Súťaže

Pri tomto pojme ma napádajú tri hlavné okruhy:

1. Súťaže typu: "Čo vieš o Sovietskom zväze?". Boli naplánované, občas sa zjemnili aj rôznymi "civilnými" témami.

Raz niekoho napadlo zvýšiť ich atraktivnosť pre SZM-ákov výmenou úloh. Zrejme vopred inštruovaný žiak si odo mňa požičal môj pracovný plášť, zahral sa na učiteľa a začal nás – nič netušiacich – mladších učiteľov vyvolávať. Spravili z nás súťažiacie družstvá, pre veľkú zábavu mladších i starších. Mrzelo ma aj to, že som tvoril dvojicu s jednou našou veľmi divnou kolegyňou, ktorá sa u nás ani neuchytila.

No, čo sa dalo robiť? Prežili sme aj to ...

2. Súťaže z branných cvičení. Na nich sa vlastne zmerali výkonnosti žiakov v hode granátom, pri streľbe zo vzduchovky, pri práci s kompasom, atď.

3. Športové súťaže. Hlavne vo volejbale a basketbale. Dodnes prežívajú, dodnes rozkvitajú. Asi preto, že vlastne môžu byť aj súčasťou vyplnenia času telocvikárov. Navyiac pre žiakov môžu byť prirodzenejšou činnosťou, než iné formy.

Do tohto športovania sa radi zapájajú – pasívne! – aj ostatní žiaci. Pri "väčších" súťažiach to aj vedenie toleruje. Má to však dva háčiky:

- Na jednej schôdzi bývalý náš telocvikár ostro nás (ostatných učiteľov) kritizoval, že nepodporíme ich činnosť (aspoň tým, že by sme tam zo svojich hodín išli ako diváci). Neviem, koľkých to napadlo, ale mňa áno, že či on dakedy príde mi asistovať na moje hodiny? (A či mi pomôže dobehnúť zameškané učivo?)

- Ďalší háčik vznikol z môjho prekvapenia, keď niektorí žiaci, ktorí predtým strašne túžili ísť fandiť, v telocvični snažili sa stratiť v dave, a zmiznúť preč. Nebyť ani v triede, ani v telocvični.

Z inteligentnejších súťaží pomerne skryte fungujú napríklad recitačné súťaže. O nich sa najčastejšie dozvedáme zo správ predmetovej komisie slovenského jazyka, hlavne, keď niektorá žiačka sa umiestni aj vyššie, aspoň na úrovni okresu.

Sem-tam, s veľkými nepravidelnosťami sa rozbieha aj šachový krúžok. A je kopa predmetových olympiád. Okrem klasickej matematickej a fyzikálnej, napríklad aj jazykové.

V tých prvých, žiaci odborných škôl málokedy majú šance prekročiť úroveň gymnazistov.

Z viacerých ďalších súťaží, na naše prekvapenie, vedenie znovu odštartovalo zber papiera. – Ako zúfalý socialistický pokus, získať peniaze aspoň na kriedu ...

Aj v oblasti súťaží je viac problémov:

1. v dnešnej dobe nie je v móde ozaj súťažiť. (Např.: Ostrov pokladov, v TV.)
2. na ozaj hodnotné ceny nie sú peniaze (alebo ani nikoho nenapadne, že tie ceny by mali byť hodnotné ... ,
3. chýbajú súťaže zamerané na techniku a vedu (v súlade s vyučovanými odbormi),
4. v intelektuálnych oblastiach je ťažké dosiahnuť úspechy, keďže na technické zamerania v posledných rokoch prichádzajú hlavne žiaci so slabšími vedomosťami,
5. nádejný úspešný súťažiaci by potreboval výborného "trénera".

Výborný tréner ale by potreboval aj pre tréning žiaka, ale aj seba! veľa času (aspoň času ...), čo pri dnešnom úzkoprsmom kalkulovaní pracovných povinností učiteľov jednoducho nie je k dispozícii.

V posledných rokoch zmohutnie nová kategória: výtvarné súťaže! Koľko vážnych škôl sa preorientovalo na "umelecké" činnosti!

(Je jednoduchšie "umelecky" kresliť, než robiť pevnostné výpočty. Hlavne, keď aj hodnotiace kritériá sú nejasné.)

Otázne však je, či štát potrebuje armádu "umelcov"? (Např. namiesto strojárů.)

Lupiči času

Obávam sa, že mnohých učiteľov ani nenapadne, že lupiči, aj lupiči času, existujú. Pritom tí okrádajú aj ich ...

Inú skupinu to možno niekedy napadne, ale aj tá sa bojí, aj si pomyslieť na takúto možnosť, nieto aj to spomenúť, alebo nedajbože až kritizovať!

Naša spoločnosť je voči lupičom tolerantná. Možno preto, že väčšina ľudí si necháva otvorené dvere aj pre seba: získať niečo chytráčením, keď sa naskytne príležitosť.

Istotne by to vyvolalo veľké pohoršenia, keby niekto vyhlásil, že tá ktorá schôdza, alebo napríklad ten ktorý plán, - sú absolútne zbytočné, len nás okrádajú o čas. (A cez čas o ďalšie zmysluplné "veci", dokonca o dni, týždne, mesiace nášho života!)

Väčšina ľudí zrejme sa bojí o tejto možnosti aj uvažovať!

Keby však používali svoju pamäť, nakreslila by sa im takáto skutočnosť:

- koľko rozhlasových relácií si museli ráno, ale aj inokedy vypočuť, dokonca niekedy aj pripraviť, napríklad o hospodárskom "zázraku" u nás, alebo v ZSSR,

- na koľkých schôdzach zväzu mládeže, zväzu priateľov so ZSSR, odborového hnutia, vedeckotechnickej spoločnosti, ideovo-politickej výchovy, komunistickej strany, atď. museli strácať svoj čas,

- na koľkých brigádach museli, aj bez odmeny pracovať, aj cez soboty, ba aj cez nedele,

- atď.

Dnes našťastie je jasné, že aj bez nich je možné žiť. Je jasné, že pre normálneho pracujúceho človeka boli zbytočné. Okrádali ho teda (aj) o čas!

Po tomto videní, neosmelíme sa, aspoň občas, bojazlivo si zauvažovať, či aj medzi tými súčasnými "akciami" sa neskrývajú lupiči času?

Asi k tomu nedôjde ... Naši ľudia to "riešia" inakšie. Napríklad cez schôdze budú opravovať previerky, čítať si časopisy, baviť sa medzi sebou – a tak ani si nevšimnú, že schôdza pre mnohých z nich nič nehovorila. Takže ani protestovať nebudú. Maximálne, keby im to niekto vyčítal, si povedia: uplatňovali sme tichý bojkot.

Takže aj tento lupič bude žiť ďalej, dokonca sa bude rozmnožovať!

Kde všade sa skrývajú lupiči času?

Už sa ani neskrývajú. Činia sa všade okolo nás. Možno, dokonca by bolo ľahšie hľadať miesta, kde nie sú ...

Napadá ma pritom zaujímavá paralela: podľa rôznych každodenných správ (z TV, z novín) všelijakých kriminálnikov je v spoločnosti viac než dosť. Žeby to súviselo aj s hojným počtom lupičov času?

Kde teda sú, okolo učiteľa, tí lupiči času?

Jeden, pre mnohých učiteľov, ale aj pre žiakov, sa volá: "Musím Dochádzať" (do práce). Niektorí, keďže im neide lepší spoj a inakšie si to nemôžu zariadiť, sú už o 6:15 v škole, i keď sa začína až o 7:10.

Jedného času u žiakov sa to riešilo tak, že rodičia mali dosť peňazí umiestniť mládež do internátov.

Učiteľov zasa si vážili, zaplatili tak, že mohli si prenajať, kúpiť, postaviť, - byt, dom, ba až vilku blízko školy. Neskoršie, za socializmu mnohým pridelovali byty v blízkosti školy.

Dochádzanie často je komplikované aj z oveľa bližších miest, z okrajových štvrtí.

Druhý lupič sa volá: "Začíname o Siedmej" (resp. o 7:10).

(A v mnohých prípadoch o siestej.) Zrejme pri múdrejšej organizácii prác mohlo by sa začať (s tým istým výsledkom!) neskôr (a dokonca končiť skôr)!

Tretí lupič sa volá: "Mám Službu". (Príliš často ...)

4.: Mám veľký úväzok. (Ale z menšieho by som ešte ťažšie vyžil ...)

5.: Veľa suplujem.

6.: Učím veľa rôznych predmetov.

7.: Nemáme k nim učebnice. (Ani pomôcky, ani odbornú literatúru ...)

8.: Prijímame aj slabých žiakov. (Aby sme ich mali ...)

Poriadne tuční sú aj lupiči: "Schôdzujeme", "Plány Píšeme", "Zápisnice Píšeme", atď., atď. K nim sa pridávajú aj nešpecifickí, napr.: "Preventívna Prehliadka" žiakov u zubárky. V minulosti bolo bežné písanie charakteristík brancov pre vojenskú správu. Občas podobnú prácu od nás žiadajú úrady, polícia,

keď niektorý žiak, žiačka! sa "potkne". Niekedy lupiči času sa vtelia do žiakov. Prídu napr. aj cez veľkú prestávku, keď človek by sa chcel najesť, že: chcú pečiatku na výkres, že hľadajú učiteľku XY, že sa nemohli pripraviť, že chcú odísť, že ich bolí brucho, atď.

Veľkým pomnožným lupičom času je aj "Chýbajúce Základy" (zo základnej školy). Atď., atď.

STR OBT

Konečne! Po troch desiatkach tém, dostávame sa aj k učeniu. Ako strojár (aspoň podľa vysokoškolského diplomu ...) začnem s predmetom STR – strojnictvo.

Kto by si myslel, že ide o jeden predmet, - mýli sa!

Keď som nastúpil, dali mi učiť aj niekoľko hodín strojnictva, ale na odbore: výroba papiera a celulózy!

Musel som sa teda naučiť, ako vyzerajú, ako pracujú mlecie holendre, rozvlákňovače, rozmiešavače, nátokové skrine, sitová a sušiacia časť papierenského stroja, atď., atď.

Musel som sa zoznámiť s novými pojmami – ako: hydrofinér, kalander, triedič, hydrocyklón, gaučovací lis, atď., atď.

To všetko len kvôli jednej triede v ročníku, pretože ostatné patrili do iného odboru. A to všetko tak dokonale, aby som z toho vedel o niekoľko mesiacov neskôršie spraviť aj maturitné otázky.

A, - o niekoľko rokov neskôršie, tento odbor zanikol ...

Medzitým, ako konštruktér!, dostal som učiť aj laboratórne merania, aj technológiu, aj technologické cvičenia.

Tak som sa naučil vyrábať výrobné postupy pre obrábanie súčiastok, navrhovať odliatky a výkovky atď., atď.

Boli to pre mňa nové veci, ale už predsa nie tak cudzie, než boli na začiatku tie papierenské stroje. Naviac jeden z kolegov, technolog bol ochotný, keď som sa ho spýtal, povedať svoje skúsenosti. (To zasa samozrejme zaťažovalo aj jeho.)

Zlatým klincom na tejto hrboľatej "ceste" bolo zavedenie odboru: diagnostika (strojov). V tom čase, nielenže v mojej domácej, pomerne bohatej zbierke kníh, ale ani v knižniciach sa nenachádzala vhodná literatúra na príslušnú osnovu. Konečne, akési pedagogické rozhlady, publikovali niekoľko článkov, ktorými sa tá osnova dala látať. Bolo to obdobie sobôt, aj nedeľ, keď som zúrila a aj šesť hodín som trávil nad tým, aby som sa pripravil na jednu jedinú vyučovaciu hodinu!

Keď potom, odchodom starších kolegov, som sa dostal k svojmu odboru, ku konštrukcii, ku konštruovaniu, zistil som, že:

- je to konštruovanie, ale všeobecne, nie z môjho odboru (čo mi až tak nevadilo ...)

- že žiakov to nenadchýňa

(a predstavujú si to spôsobom: kopírovať, odbiť – čo mi už vadilo ...)

- že aj niektorí kolegovia si zjednodušujú konštruovanie len na kreslenie

(dokonca na odkresľovanie – čo mi teda už poriadne vadilo!).

Ešte neskôršie, klesajúcu úroveň popularity nášho odboru vyššie vedenie sa snažilo zachrániť vymýšľaním nových príbuzných odborov, kde išlo hlavne o dve veci:

- poriadne zredukovať odborné (náročnejšie) učivo (aj s pridávaním predmetov, ako: ekológia, ekonomika, ...)

- vymyslieť pre odbor moderne znejúce názvy.

Tak som sa dostal k učeniu strojnictva, kde za dva roky, za 2 x 68 teoretických školských hodín by sme mali odkryť budúcim technikom základy náuky o materiáloch, základy statických a pevnostných výpočtov, mali by sme ich zoznámiť so základnými strojovými súčiastkami, súčasťami, mechanizmami, strojmi a s ich údržbou. Letmo aj s náznakom inžinierskej psychológie.

Strojníctvo sa tak zredukovalo skoro na vlašné rozprávky, čo na konci základnej školy by som bol zvládol.

Napriek tomu, veľa žiakov to teraz už rieši s: "nepripravil som sa" ...

TEK

Technikovi, ktorý ešte tento predmet neučil, môže sa zdať, že učiť technické kreslenie je ľahké. Keď si to myslíme vážne a nechceme učenie len kamuflovať, tak teoretická časť (pre toho, kto to už roky ovláda ...) je ozaj ľahšia a výkresy na opravovanie ozaj jednoduchšie, než napr. z konštrukčných cvičení. Z hľadiska dosahovania skutočných výsledkov je to ale tiež veľmi náročný predmet. Informovaní učitelia sa teda oň nebijú.

Prvotné ciele TEK ja už roky štylizujem takto:

- naučiť správne kresliť,
- naučiť esteticky kresliť,
- naučiť rýchlo kresliť.

Naučiť správne kresliť. Podľa jednotlivých predpisov, podľa jednotných zvyklostí, ktoré sa osvedčili, ktorým bez omylov všetci technici rozumejú. S tým treba začať.

Tie pravidlá sú jednoduché. Až natoľko, že prváčikovia im nechcú venovať ani pozornosť.

Prvý háčik je v tom, že tých pravidiel je strašne veľa. Prváčik po niekoľkých mesiacoch potom zistí, že toho, čo nevie, už je desivo veľa!

Druhý háčik je v tom, že tie pravidlá v prvom rade sám učiteľ by mal poznať. Lenže v našich podmienkach tie pravidlá v posledných desaťročiach sa až príliš často zmenili. Najprv sme mali svoje československé, potom prispôbené smerom k RVHP, teraz smerom k Európskej únii.

Po vysokej škole som kreslil tenkou, strednou a hrubou čiarou, teraz len tenkou a hrubou. Písal som šikmým písmom, teraz kolmým. Rámik výkresu a "rohová pečiatka" sa odvtedy zmenili "milión"-krát.

Starší technici, v malých výrobniach o týchto veciach dodnes nevedia ...

Dávnejšie, kým školy dostávali normy a základný úväzok bol menší, aj s počtom odborov, učitelia, keď chceli, lepšie sa mohli zorientovať. Po roku 1989 nás čiastočne zachraňovali (často za vlastné kúpené) české knihy (napr. od Drastika), teraz (občas "po funuse") zriedkavo usporiadané sedenia vysokých škôl, alebo krajského pedagogického ústavu. Učebnice sa prepracovávajú pomaly, nie sú na nové peniaze a zo stručných ponúk učiteľ ani nemôže vedieť, nakoľko sú aktualizované ...

Prepych odborných učební málokde sa môže dovoliť (moja pred rokmi sa tiež zrušila), a tak sa učí ... slabšie a ťažšie, než by bolo potrebné.

Tretím háčikom je deskriptívna geometria. Presnejšie teraz len jej náznak. Keď som začínal učiť, strojárni na ňu mali dve hodiny týždenne, aby pomocou nej pestovali svoju logiku a priestorovú predstavivosť. Teraz je len skoro zanedbateľnou časťou technického kreslenia. Samozrejme majú s ňou problémy nie len žiaci, ale aj kolegovia, kolegyne, keď predpokladajúc ľahkosť predmetu sa ulakomia na TEK.

(Kuriózne je kolegynina túžba, ktorá s aprobáciou matematika, deskriptívna geometria by chcela učiť TEK. Bez ovládania "strojníckeho" kreslenia ...)

Naučiť esteticky kresliť ...

Aby výsledok bol aj pekný! Väčšine to robí skoro neprekonateľné starosti. Väčšina sa to zrejme nikdy ani nenaučí ... Napomáha tomu aj lenivosť učiteľov, maskovaná "heslom": využívame výpočtovú techniku! Keď bez obdobia ručného kreslenia ťahajú žiakov k počítačom.

Podľa mňa estetika výkresu súvisí napr. aj s voľbou druhov a počtov priemetov, s ich umiestnením, s voľbou mierky a hrúbky čiar, atď., atď. Z hľadiska správnosti a esteticity katastrofálne vyzerajú napríklad osovité čiary, v podstate na všetkých výkresoch kreslených aj v AutoCAD-e. Dajú sa aj správne spraviť, ale ktorý žiak by sa s tým zabával, hlavne, keď to od neho nežiada ani jeho vyučujúci ...

Vyzerá to, že nad ľudskými silami je aj dosiahnuť, aby znaky písma sa kreslili s príslušnou hrúbkou čiar, nie ako "pavučina" ...

Kresliť "rýchlo" ...

Teda nie ako slimák! Aby budúci technik v práci mal aj určitú efektivitu, produktivitu.

Tento bod nie je jednoznačný. Niektorí žiaci "spia" nad svojimi výkresmi. Aj keď nemusia rozmýšľať.

Iných zasa treba brzdiť, aby ako blesk nenačarbali, hodne škaredo, ihneď všetko. Napríklad také kótovacie šípky. Veľa žiakov to "nevidí". Darmo majú pred nosom správne nakreslený, alebo premietaný obrázok. Tendencia je kresliť krivé, nesúmerné, "rozčapené" šípky.

Rýchlosť kreslenia zväčšuje aj používanie správnych pomôcok (napr. pravítka s "ryskou"- na kreslenie kolmíc), aj používanie správnej techniky (napr. nezačínať ani hranou pravítka – pri kreslení čiar).

Naopak, pri kreslení pomocou počítača, veľa žiakov má tendenciu príliš sa zrýchliť, tak, že nekreslia presne, v mierke, a nepoužívajú uchopovacie režimy programu.

Nakoniec: niekoľko konkrétnosti. Čo stretne učiteľa TEK?

- žiak "zabudne" svoj zošit doma. Potom vyrušuje cez celú hodinu. (Lebo, načo by kreslil pozorne, pekne, na papier".)

- žiak "zabudne" doma výkres, pravítko, ceruzku, kružidlo. Čo s ním? (Zaklepe spolužiakovi, ktorý pred ním sedí, na chrbát. Ten mu pri svojom uchu podá svoje kružidlo – ihlou dopredu ... Učiteľovi prebehne po chrbte mráz. Žiakovo oko už mohlo byť vypichnuté ...)

(Najčastejšie sa "zabúdajú" gummy. Tie potom sa hádžu. Sú menej nebezpečné, než kružidlá, ale padajú. Výkres je potom špinavý.

To ma inšpirovalo: odmeňovať svoju skupinu na Vianoce gumami.)

V posledných rokoch zbadať aj zmenu smerom k podnikaniu. Spolužiak k zabudlivcovi: "mám ti predať výkres?".

Keďže v súčasnosti sa už nekreslia originály na pauzovací papier – o toľko menej sa "zabúda" ...

- žiak pri kreslení sem-tam zistí, že kružidlom je možné pichať do gumy, do lavice – a zabudne sa. Pichá a pichá. Treba ho prebudiť. K "zaspatiu" nedôjde, - keď si vyberie svojho suseda ...

A ide sa kresliť:

- smelší žiak: "prečo to tak (podľa normy ...) musím kresliť?!"

Vysvetľujem: potom by mohol aj druhú, tretiu, ... tisícú vec kresliť, - ako sa mu chce... A či by mu všetci rozumeli?

- kreslenie podľa modelu. Žiak si odmeriava rozmery a zaokrúhľuje ich. Centimeter sem, centimeter tam. Aj viac ...

- štvrtáčka! kreslí strediacu značku. Pýta sa: či má hľadať polovicu rámika, alebo okraja výkresu? Nechápe, že pri tej strane je to jedno!

- ďalšia štvrtáčka: kde má byť strediaci značka?

(na výkrese formátu A2)

(kde je polovica tej úsečky?)

- žiaci riešia skutočnú dĺžku úsečky (z jej priemetov):

Dvaja zo skupiny vynášajú, ba ešte aj označia! kolmice šikmo!

(Pred rokom, ďalšia prváčka: vôbec nevedela, čo je ten "pravý uhol" ...

Koľko stupňov?

Má za sebou deväť rokov základnej školy. Konštrukcie, goniometrické funkcie, ...)

- tento rok: prváčka merala vzdialenosť dvoch úsečiek:

"Tri milimetre" – hovorila...

Ako? – pýtal som sa ...

Ukázala mi. Spočítala ... rysky! (a nie úseky!)

Učím zhruba štvrt storočie. S týmto som sa stretol prvýkrát.

Úprimne ma to prekvapilo.

Za deväť rokov na jej omyl nikto neprišiel (na základnej škole).

Toto by ma nenapadlo, ani keby som za veľkú odmenu musel vymýšľať "nemožnosti" ...

Pri takýchto krásach

- "maľovanie" čiar

- tlačenie ceruzky dopredu (pri kreslení čiar),

- pečiatka na výkrese "hlavou dole",

- vyplnenie obálky (na výkresy) na zadnej! strane,

- nepochopenie požiadavky na rýchlosť (na kreslenie v škole, na včasné odovzdanie výkresu), atď. sú len maličkosti.

I keď niekedy aj odpoveď na otázku: "kedy používame tento rez?" ... "až naprší a uschne" (od sebavedomej prváčky) môže človeka na... .
Keď mi zasa D.Ha... (z Dolného Kubína, s IQ pod 100 ...) na previerku napísal: "fuck you!", - snažil som sa predstaviť, čo by mne za to bol povedal toho času môj učiteľ? ...

Takže:

Pozbierajme tie výkresy ...

I keď slimačím tempom, ale pozbierajme ich ...

Slečna, zbehlá v meteorológii, ani mládenec, ovládajúci dve slová z angličtiny, - ku maturitám nedošli.

Naopak, na súťaži SOČ som videl krásne 3D modely – od môjho bývalého menej "sebavedomého" prváka.

Je po týchto skúsenostiach prirodzené, že vyhlásenia z TV: "zobrať každého žiaka na školu, kam sa prihlási", sa mi javí, ako idiotizmus.

VYT

Po začiatkoch (o ktorých som písal v "Socialistickej škole"), ku ozajstným "PC", naša škola sa dostala v roku 1992, v rámci medzinárodnej pomoci, v projekte Comenius.

Dostali sme 16 desktopov, 1 notebook, 1 tlačiareň (ihličkovú ...).

Z programov boli k dispozícii: DOS (na niekoľkých starých XT-čkách od verzie 3.3), Windows (3.0, 3.1), N.C., dBase III, Lotus 1-2-3.

Mohli sme sa rozhodnúť pre AutoCAD R11, alebo pre KonCAD.

Nakoniec z toho bolo 10 AutoCAD-ov (do väčšej miestnosti), - s tým, že to je medzinárodne známy program, a 6 KonCAD-ov (do menšej miestnosti), - s tým, že to je český, teda aj nám lepšie zrozumiteľný program.

Na písanie sme mali legendárnu klasickú T602.

V roku 1992 už aj som učil prácu na nových 16-bitových PC. Skupine štvrtákov, vybratej z dvoch tried.

Moja vtedajšia príprava bola:

- niekoľko hospitácií u staršieho kolegu na konci predchádzajúceho školského roka, ktorý v laboratóriu automatizácie pár hodín učil na starých XT-čkách. Operácie so súbormi v DOS-e, písanie v T602,
- dokonca na pár dní, na podnet nového zástupcu riaditeľa, som dostal do kabinetu jedno staré, ako-tak funkčné XT. Aby som si nacvičil NC. S minimálnym úspechom. Keď sa dobre pamätám, pevný disk to ešte nemalo. A ja zasa ešte som nevedel, čo, a ako sa mám učiť. Začal som sa učiť naspamäť! jednotlivé funkcie ...
- cez letné prázdniny na internát družobnej školy v Štúrove a na tamojšiu pláž som zobral so sebou hrubánsku, amatérsky vytlačenú príručku KonCAD-u...
- cez zimu som lúštil anglickú používateľskú príručku Windows.

Predchádzajúce krajské snahy vyškoliť z niektorých matematikov výpočtárov, u nás stroskotali. Ani nemohli byť úspešné. Aby mohli učiť napr. AutoCAD, museli by byť strojármi ...

Okrem spomínaného kolegu, v niektorých oblastiach predtým mnou boli ešte dvaja mladí kolegovia. (Tým, že neskoršie skončili, už všeličo sa naučili z modernej výpočtovej techniky na vysokej škole.) Do vyučovania však boli menej zapojení, lebo sa pre nich vymyslelo školské výpočtové laboratórium. (Dostali svoj počítač a čas k nemu.)

Literatúry bolo žalostne málo.

Našťastie, na jeseň sme boli v Brne na výstave Invex a začal vychádzať Chip, aj v češtine. Predplatil som si aj Chip, aj PC World. Sledoval som aj Computer World. Ich články mi veľmi pomohli.

Bola to svojim spôsobom hrdinská doba. Štvrtáci boli nadšení. Koncom školského roka, z celoročného prebratého učiva sme vytvorili skriptá. Každý z nich napísal jednu kapitolu! Niektorí o hardvéri, niektorí o operačnom systéme, atď.

Bol to prvý a najvýkonnejší ročník! Pritom sme prešli cez všetky spomínané typy programov!

A roztočil sa šialený kolotoč!

Po Lotus 1-2-3 sme dostali Calc602.

Chytil som na disketu prvý svoj počítačový vírus. Navyše, zrejme pri formátovaní. Bolo potrebné naštudovať si antivírusové programy.

Potom kompresné programy.

Nadšene sme začali ukazovať žiakom aj statické a pevnostné výpočty pomocou počítačových programov. Odkiaľsi sa u nás objavil Cosmos\M. Začal som si ho našťudovávať. "Transformoval" som si pre seba malú používateľskú príručku o ňom. (Ako zo všetkých ostatných programov ...) A potom, - sme ho už nevyužívali. Po dlhých rokoch, vlni na Invexe, som sa s ním znovu stretol. Pre lepšie pochopenie práce diskov, som sa naučil základné ovládanie Norton Utilities.

Otvorením odboru TIS na strojárine, bolo potrebné začať vyučovať základy DTP! Spomenul som si, že v PC Worlde bežal o tom seriál. Využil som ho ... Tie pekné knižky od Stanislava Horného o počítačovej typografii, DTP a pre-pressu ešte vtedy neboli ... (Dlho som ten predmet samozrejme neučil ...)

Potom prišli správy, že na prijímačkách od našich žiakov by chceli, aby mali vedomosti aj z programovania. Navyše, občas nejaký ten žiak vstúpi do SOČ aj s programom. Napríklad v C++.

Oprášili sme si teda QBasic, a potom som využil aj jeden krátky kurz o objektovo-orientovanom programovaní v Banskej Bystrici.

Ukázať Pascal za tých málo hodín je dosť ťažké. (U nás na to nie je taká časová dotácia, ako na gymnáziách.)

Do módy skočil internet. Bolo potrebné povedať niečo žiakom aj o sieťach. V rámci ďalšieho nadšenia podarilo sa nám získať mohutný program Pro/ENGINEER. Pár dní všetci technici sme sa naň školili – po práci, do večera. Krása. Ale vyčerpávajúca krása ... Po roku nám vypršala licencia. Pár hodín sa vyučoval. Trápila sa s ním jedna kolegyňa. Ostatným to bolo k ničomu ... Nadchol nás Pro/MECHANIC. Hlbokú úctu sme pociťovali k jeho zložitosti a farebnosti výsledkov. Niekoľkokrát som ho skúšal. K výsledku som sa nedopracoval. Neboli dosť silné počítače, nebolo dosť času, ...

Potom sme otvorili odbor obalovú techniku. Bolo treba kresliť, - "maľovať".

Bolo treba našťudovať CorelDRAW!

No doba beží ďalej. Je vhodné ovládať aj spracovanie obrazov, výrobu prezentácií, aj internetových stránok ...

Súbežne nebadane sa vyvíja aj klasika. Word, Excel, Access.

A za rohom už vykukávajú 3D programy ...

Situácia aj inakšie sa ohromne zmenila.

Niekoľko žiakov (so zbohatlými ocinkami) má k dispozícii excelentné počítače, s excelentnými programami.

Aj medzi samotnými žiakmi sú obrovské rozdiely (keď prídu na strednú školu):

- niektorí v podstate samostatne s počítačmi ešte ani nerobili,
- niektorí ho už krásne ovládajú,
- a niektorí, v určitej oblasti sú "machri", ale o základoch nič nevedia, a ani nechcú vedieť. Práve s tými poslednými sú potom najväčšie ťažkosti.

Nepříjemné je, že kým podnikateľ si všeličo môže odpočítať z dane, učiteľ, ktorý by počítač potreboval, si ho ťažko môže kúpiť. O programoch radšej ani nehovorme ...

Z počiatku som sa teda mohol spoliehať len na príručky, články.

Som vďačný ich autorom, že sú to seriózní ľudia. Čo napíšu, to aj platí. No, pri komplikovaných programoch to už takto nejde. Postupy sa musia odskúšať. A to je v podstate dodnes problém. (Dostať sa k vhodnému počítaču v škole. Nájsť moment, keď pri ňom nie je vyučovanie, a keď aj ja mám voľnú hodinu.)

Veľmi nepříjemná bola aj situácia, keď po rozdelení Československa, na určitý čas to bolo komplikované aj s dodávkou a zaplatením časopisov z Čiech.

A dodnes je nepříjemné neúmerné zvýšenie cien českých kníh aj časopisov u nás.

Myslím si, že napriek zdaniu je dosť mylný aj projekt Infovek.

(K moderným počítačom sa dostanú aj tí, ktorí za to nič neobetovali, ktorí si to ani neuvedomejú, ani si to nevážia. Pritom to odčerpáva peniaze zo systému.)

(Tiež je zvrhlé, keď na sledovanie internetu sa pridelia moderné počítače, s veľkými obrazovkami, kým vážne grafické práce na odborných školách sa musia robiť na starom, menej výkonnom hardvéri.)

Celý čas, v spojitosti s "výpočtovou technikou" si uvedomujem ešte jednu paralelu:

Na jednej strane, ako asi aj z predchádzajúcich riadkov to vyplýva, vyučujúci tu musí riešiť a zvládať veľké problémy, veľkú prácu. No na druhej strane, súbežne, pri vyučovaní musí zápasiť s nedôstojnými pitomosťami, - ako by hovorili Česi ...

Ukážky "pitomostí":

- už aj začiatok je problematický.

Veľké triedy sa majú deliť na skupiny. V jednej skupine má byť maximálne 10 žiakov. Problém je, keď v triede je o 1, alebo 2 žiakov viac ...

Raz mi prišli naraz dve skupiny. Tej druhej sa nepáčilo, že oni, podľa nich mali cvičenie v menej výhodnom termíne.

Žiaci sa do tried majú prezúvať, no nie vždy každý to pochopí.

Niekedy, po neurčitej predchádzajúcej skupine, v triede sú rozhádzané smeti, stoličky, ... Kto to má upratať?, či neupratať?

(Problém je aj v tom, že učiteľ niekedy sa musí ponáhľať, aj v tom, že nie každý učiteľ má rovnakú mierku na poriadok. A problém je aj v tom, že niektorí sú "moderní", "demokratickí". Po ich skupinách smetný kôš, aj trieda ... je plná obalmi cukríkov, keksíkov, čokolád, ohryzkov a PET fliaš ... Neviem, ako by sa hocikto díval, keby uprostred vyučovania som si sadol k počítaču, vyložil si nohy na stôl, vytiahol chlieb, slaninu, cibuľu a pivo ... Alebo učiteľ to nesmie?, len žiak? No každopádne, kým sme počítače učili len so starým kolegom, ustrážili sme poriadok ...

- nemenej problematický môže byť aj odchod z cvičenia.

"Expert" Dro... "vystrájal", "vyhodil" som ho. Bez slova, drzo zobral na stôl položený kľúč a išiel. Ešteže som to zbadal. Po skončení by som nemal ako zavrieť miestnosť a chodbu ...

Inokedy: žiak nevie otvoriť svoju skriňu, kam si odložil veci. Ponáhľam sa, no on zdržiava! Posielam ho do dielni pre píľku. Končí, odchádza. Idem aj ja. Išiel by som, ale, - dvere sú zamknuté. Našťastie, po nejakých minútach sa vráti: "mal som kľúč v kešeni" ...

Nemenej zaujímavé je to aj medzi začiatkom a koncom:

- žiačka: "nám neide myš" ... Posúva ju na podložke, ale v "pasci", ktorú odlepila z boku monitora! ...

- žiak nevie posunúť kurzor myši ... Lebo myš na podložke už naráža na počítač!, - a on ju nezdvihne! ...

- na začiatku prvého ročníka sa stáva, že niektorí, hlavne niektoré nedokážu ťuknúť na príslušnú položku, na príslušnú voľbu. Pri stlačení tlačidla zároveň potiahnu myš. Nedarí sa im práve preto, že ešte nemajú skúsenosti a až príliš veľmi chcú správne pracovať. Záleží im na tom. Z nich potom väčšinou sa vyvinú dobrí žiaci.

- vyskytujú sa však aj osoby typu "Kalamity Jane". Čoho sa chytia, to sa pokazí. Je to až neuveriteľné, logicky ťažko vysvetliteľné.

- niekde medzi týmito dvoma skupinami sú žiaci, ktorí vždy blúdia. Oni naštartujú iný program, potom nedokážu z neho slušným spôsobom vyliezť. Ich podskupinou sú experimentátori, ktorí by vždy všetko nastavovali, - inakšie, než to je. Títo často sa vyžívajú v tom, keď obrazovka hýri najnemožnejšími farbami.

- problémy môžu robiť aj diskety. Niekomu robí problémy, zapamätať si, či A, alebo B, alebo C ... Niekomu robí problémy: zastrčiť disketu. A, našla sa už aj žiačka, ktorá ju síce rázne zastrčila, - lenže: opačne! Bola to dokonca už tretiačka! Ešte s 5 a 1/4 palcovou disketou.

Len to tak vŕzgalo! ...

Rekord je: pokazenie dvoch diskiet, - na jednom cvičení.

- kuriózný je prípad nervózneho tretiačka: Dovtedy upratoval svoj a susedný počítač, kým sa mu podarilo zahlasiť, že mu nefunguje klávesnica. Nefungovala, lebo trápil tlačidlá na klávesnici, ktorá bola pripojená k susednému počítaču! ... Ani nie za dve minúty, čo som na to prišiel a povedal mu to, podarilo sa mu vymazať svoj databázový súbor ...

Problémy na VYT môže robiť aj matematika!

Na precvičovanie využívania tabuľkového procesora som zadal úlohy.

- Druhák nevedel napísať vzorec pre výpočet plochy pravouhlého trojuholníka, keď boli dané dĺžky odvesien. Keď som ho začal navádzať na výšku trojuholníka, nakreslil ju šikmo ... (nie kolmo).

- Nezaostávali ani tretiaci:

Viacerí spočítali tretiu odmocninu ako druhú, a z nej ešte raz druhú ..

Plochu napísali ako $L \times B \times H$

Našiel sa, ktorý nevedel vypočítať tiažovú silu, keď mal $m \cdot g$

Našiel sa, ktorý nevedel vypočítať ostávajúcu dĺžku v obdĺžniku pri polkružnici!:

Neide ľahko ani jednoduché písanie!

- Žiak: prepína klávesnicu. Jazyky. On to vie. Potom sa pozabudne, zasekne. Treba ho prebrať. ... Čo to bolo?

- Nieкто do textu dačo pridá. Z prepony trojuholníka tak vznikne predpona.

- Nieкто zasa čosi odoberie. Keď som tretiačku slušnej úrovne, upozornil, že jej na obrazovke všade chýba diakritika, - kľudne vysvetlila, že ona to nepoužíva ... A skutočne. Ani vo svojich zošitoch. Čo s ňou?

- Iní, zo začiatku, diakritiku nepoužívajú preto, hlavne na Š, Ž, Á, lebo nedávajú pozor, píše hlúposti v editore, počas vysvetľovania.

- Stalo sa mi, že prvák nevedel pochopiť, čo od neho chcem, keď mal napísať text podľa vzoru z lista papiera. (Aby si nacvičili odseky, šikmé písmo, atď.)

- Všeobecným problémom však je presunutie (vrátenie) rozdeleného riadka, vymazanie prázdneho riadka, a podobne. (Začiatovník medzeru nepovažuje za "znak".)

- Neprijemné je, keď učiteľ, napr. kvôli neskoršej kontrole, chce, aby žiaci pomenovali svoje súbory určitým spôsobom. Mnohí na to "zabudnú". Prináša to potom zbytočnú stratu času.

- Mnohí z nich však nezaprú svoju osobnosť. V textoch, alebo v ich názvoch často, bez príčin, vyskytujú sa hodne vulgárne výrazy.

- K práci s dokumentom patrí aj jeho vytlačenie. Keď však súčasne sa upravuje aj sieť, tlačiareň občas nepracuje. Žiak to vždy nepochopí. Vznikne potom poznámka: "pán učiteľ z druhej triedy to nevie?".

Vyučujúceho to "poteší".

Práca s databázovým programom:

- Nie každý žiak pochopí ihneď rozdiel medzi názvom a obsahom polí.

- Často napíšu do jedného pol'a viac položiek.

- Často kombinujú čísla s textom.

- Čudujú sa zmiznutiu nuly, napríklad zo smerového čísla obce, po nastavení nevhodného formátu bunky.

- "Machri" často vo svojej nadutosti nevšímajú si jemnosti. Raz, po vysvetľovaní budovania databázy z formátu, šesť žiakov zo skupiny to robilo tradičným spôsobom. Nepochopili to, - nepočúvali ...

- "Machri" všetko podceňujú. Pred rokmi, cestou na Cofax, autobus bol plný podceňovaním dBASE. Kritik mal otecka vysokoškolského učiteľa a doma Access. Avšak neskoršie jeho databáza aj tak bola úbohá ... Hlavne, že to všetko ovládal "teoreticky" ...

Auto CAD:

- Veľa žiakov, dosť dlho, nechce sa obťažovať s hladinami. Aj neskoršie si vymýšľajú. Pri plotrovaní potom budú problémy.

- Pomerne často zabudnú nastaviť aj svoju disketu. Súbor jednoducho pošlú do aktuálneho adresára.

- Vyskytol sa aj expert, ktorý svoje dielo, z vlastnej iniciatívy poslal do komprimovaného adresára, program ho potom "nenašiel".

Programovanie:

- Ešte z dôb basicu. "Machri": "to nie je nič!". Potom:

nepoznajú význam PRINT,

píšu: INPUT LET ...,

delia príkazy,

spájajú príkazy, ...

Keď aj učiteľ je dobrý ... (potrebný ...):

- Do cvičenia (nie s jej skupinou) vrazí žiačka. Ona si chce niečo stiahnuť z internetu! A chce k tomu aj svoju školskú disketu.

(Mám prerušiť cvičenie? Navyiac, práve sme sa sťahovali, skriňa s disketami je ešte otočená, pritlačená k stene.

Žiačka nám narušila cvičenie ...)

- Do vyučovania (s 2.B) príde štvrták. On chce vytlačiť svoju záverečnú prácu. (Práve teraz. Ja ho ani neučím.)

Ale on to nevie. Ale on to už potrebuje!

(Posielam ho do informačného centra.

Narušil nám cvičenie ...)

- Cudzia štvrtáčka sa pýtala k voľnému počítaču. Potom odišla a na jej miesto ihneď prišli ďalší dvaja. Bez toho, aby niečo povedali.

Ona – asi trojcentimetrové nechty, starý, štvaný výzor. Plus chlapec, ktorý o chvíľu odišiel.

"Cudzinka" píše na počítači.

Odrazu sa slušne hlási! "Ako to zväčšiť? – vo worde..."

1) odrazu si ma všimla ... (blyskne mi myšlienka ...), potrebuje ma.

2) a ja to viem (aj jedno, aj druhé).

- Ukazujem skupinke pracovný postup pri veľkej obrazovke. Do triedy sa valia štvrtáci. Lúčia sa pred maturitami. Keď odišli, jeden z nich sa postavil k jednému počítaču, ostal. Vytiahol si z vrečka dve diskety, bez slova začal manipulovať s počítačom.

My sa na neho dívame ...

Patrílo by sa dačo povedať! – hovorím.

"Kopírujem ToolKit" – vraví pokojne.

(Neberie ohľad na vyučovanie, na učiteľa, kradne ...)

Atd'., atd'., - je toho veľa. Tak už len krátko:

- Pozor pri spočítavaní rozdaných vzorov, pomôcok!

Nie vždy sa vrátia. Žiak ich zabudne vo svojom zošite, zabalí si ich do tašky, ...

- Maturitné opakovanie. Voľnejší polkruh pred tabuľou. Vypomstí sa. Ja vysvetľujem, niektorí "nenápadne" si posúvajú myš. (Bavia sa ...)

1) Keď učiteľ nepredvída, žiaci klznú do činností, ktoré im časom poskytnú nezabrzdenú voľnosť.

2) Keď učiteľ predvída, vyzerá, ako zbytočne, nezdravo "prísny". (A k dôkazu, že konal správne, - nedôjde ...)

- Na chodbe ma nepozdravia. V triede zlomená stolička, - nikto sa neprizná. A ja s nimi mám ostať poobede, do večera, pri "internete"? ...

(A to aj len s piatimi, alebo dvoma žiakmi? ...)

Asi najsmutnejšie však je, že občas sa objavia žiaci, ktorí "na túto školu vôbec nemajú". Skúšať ich je veľmi trápne ...

A najväčšie prekvapenie? ...

Slabšiemu žiakovi hovorím: nech poprosí svojich spolužiakov, ktorí majú doma počítač, aby mu pomohli, aby s ním opakovali.

Chcem mu pomôcť viac. (Možno sa hanbí ...)

Pýtam sa chlapca, o ktorom viem, že majú doma počítač:

"zavoláte ho, môže k vám prísť?"

Odpoveď ma veľmi prekvapí: "NIE!".

Pýtam sa druhého. "NIE!".
(Rozmýšľam.
Bol by som to povedal svojmu spolužiakovi aj ja?
NIE!)

NKO

Akurát sme dokončievali školský rok, akurát som vypracoval a vyskúšal učenie DTP, keď ma volal riaditeľ.

Či by som učil NKO?

Prví žiaci nového odboru obalová technika končia druhý ročník a v treťom nastúpi tento predmet.

Bolo to prvýkrát, že sa ma niekto spýtal, či by som daný predmet učil.

Bral som to ako "zdvorilostnú" otázku, lebo viem, že naše školstvo nie je stavané na dobrovoľných voľbách pracovných podmienok.

Bral som to aj ako uznanie, prejav dôvery, že ja to dokážem.

A bral som to aj ako novú výzvu. Ako ďalšiu prekážku, na zdolávaní ktorej zasa dokážem, hlavne sebe, svoju silu.

Vtedy som si neuvedomil, že jedna kolegyňa a jeden kolega, čo na tomto odbore učili STR a TEK, a teda mali dva roky, aby sa s novým "remeslom" a s nasledujúcimi predmetmi sa zoznámili, takticky odtiaľ "dezertovali".

NKO je predmet: navrhovanie a konštrukcia obalov. Pôvodne dve hodiny teórie v treťom ročníku a dve hodiny teórie plus dve hodiny cvičení vo štvrtom ročníku.

Pre nás najcennejšia a na začiatku skoro jediná pomôcka: česká kniha Moderní obalová technika, od B. Ryanta, z roku 1971. Z nej sme začali budovať v podstate všetky predmety! Aj technologické, aj konštrukčné, aj ekonomické, aj ďalšie.

Odzrazu som si všimol obaly. Mal som ich celé roky pred nosom, hlavne v obchodoch, ale teraz som ich už aj videl! Aj ich konštrukciu. Krásne, dôvtipné, aj nevydarené riešenia.

Tá knižka mi otvorila nové smery, naznačila: čo všetko ešte neviem! Čo sa týka papierových, lepenkových obalov, mali sme šťastie, dostali sme sa ku knihám: A. Donát a kolektív: Papiernické obalové prostriedky, z r. 1980, a: V. Hnětkovský a kolektív: Papírenská příručka, z. r. 1983.

Ale čím viac som sa o obaloch naučil, tým jasnejšie mi bolo, že potrebujem veľa ďalších informácií a čerstvé informácie!

Nasledovali zdĺhavé pátrania po knižniciach. Našli sa nejaké knihy, z ktorých by sa učivo dalo stavať, lenže väčšina z nich bola stará, veľmi stará, neaktuálna, napríklad z päťdesiatich rokov.

Nadviazal som kontakt so Štátnou vedeckou knižnicou v Prahe. Veľmi ústretovo, veľmi ľudsky jednali, napriek tomu, že Československo sa už rozdelilo.

Kúpil som si ich katalógové CD. Zaplatiť ho už také jednoduché nebolo. Práve vplyvom rozdelenia.

V Prahe už boli vpredu. Umožnili by stiahnuť literatúru cez internet! Problémy zasa vznikli s platením tejto služby. Nieže by som na to nechcel obetovať peniaze, ale pošta a banky pracovali nemožne.

Začal som pátrať po informáciách vo svete, po internete.

Oslovoval som firmy podľa ich adries zo Zborníka obalovej techniky a zo Zlatých stránok.

Najväčšiu pomoc som však nakoniec získal z dvoch zdrojov:

- Trikrát som navštívil Štátnu vedeckú knižnicu v Košiciach, kde som si preštudoval veľa desiatok noriem, a tak som mohol rozšíriť a aktualizovať naše doterajšie poznatky.

- Pri jednej ceste, keď ma môj bývalý spolupracovník pozval sebou do Budapešti, v jednom antikvariáte sme narazili na preklad rozsiahlej nemeckej príručky o obalovej technike. Mal som nečakané, obrovské šťastie.

Táto kniha obsahuje aj konkrétne hodnoty, súčinitele, vzorce, nomogramy pre výpočty. Mohol som vypracovávať cvičenia.

Bola to obrovská (nezaplatená ...) práca a obrovská strata času, aké učiteľ by nemal ani poznať. Za normálnych okolností by totiž on mal učiť s existujúcimi vedomosťami a pomôckami, a nie pátrať po informáciách a budovať obsah učiva.

V súčasnosti už je za mnou mnoho ďalších kníh s obsahom, ktorý súvisí s obalovou technikou. Pravidelne sledujem časopisy Packaging a Svět balení. Sú vynikajúce. Už dvakrát sme boli aj v Brne na medzinárodnej výstave obalovej techniky. (Mimochodom spravili fantastické gesto, keď návštevníkov z cudzích štátov pustili na výstavu zadarmo! Nejde o tých pár korún, ale o ten rozdiel, po všelijakých domácich malicherných prekážkach!)

Napísal som učebný text pre tretí ročník. Pre štvrtý už by sa tiež mohol pretransformovať do knižnej podoby ...

Tou menšou prekážkou sú:

- aktualizovať a
- čo vynechať?

Tou väčšou prekážkou je niečo iné:

nezáujem žiakov o tento odbor, i keď sme jediní, ktorí ho takto na Slovensku poskytujeme.

- Nezáujem, ako o technické odbory všeobecne.
- Nezáujem zo vzdialenejších miest. (Platiť stredoškólakovi ubytovanie ...)
- Nezáujem, lebo u nás na toto štúdium nenadväzuje priamo vysoká škola.
- Nezáujem, zo strany slabších žiakov, ktorí tu nakoniec zakotvia.

Aj v Štetti, kde nejaké tie rôčky sú pred nami (a teda už "využívame" aj ich skriptá ...) sa preorientávajú na umelecký smer.

Atraktívnejšie je kresliť, maľovať, než navrhovať, počítať, konštruovať.

Z takýchto dôvodov teraz píšem radšej tieto riadky, a nie štvrtácke skriptá.

Z takýchto dôvodov som si ešte neobjednal novú nemeckú encyklopédiu obalovej techniky ...

Príhody:

?

Sme jediní. (Zatiaľ ešte sme, existujeme ...) Koho by naše príhody zaujímali? ...

Stužková

V predchádzajúcich kapitolách konečne sme sa dostali k tomu, prečo by škola mala existovať. K vyučovacím hodinám, k vyučovacím predmetom. No a učenie sa ešte poriadne ani nezačne, a štvrtáci už musia myslieť na stužkovú slávnosť.

S čím začať? Čo je viac charakteristické pre túto udalosť?

Prekvapivo, možno to, že za ten dlhý čas, ani z jednej som nemal ozajstnú radosť. Najlepšia stužková asi bola moja vlastná. Lenže, dala veľa roboty ...

Najprv bolo potrebné zaistiť vhodný oblek. Čierny, slávnostný.

Za obeť padol otcov starý čierny oblek, ktorý jemu už bol malý.

Našli sme známeho krajčira, ktorý bol ochotný ho prešit.

Tak ho napasoval, že pomaly ani dýchať sa mi v ňom nedalo.

Potom sme si nacvičili štvorylku!

A vymysleli sme si niekoľko programov.

Ja som napísal program, s ktorým som predstavoval život významného básnika, ktorý práve v ten rok mal výročie. Za jednotlivými významnými etapami jeho života sa zapojili moje spolužiačky a čo odznelo, to ilustrovali úryvkami z básní.

Moji hudobne nadaní spolužiaci zasa vytvorili moderný orchester.

Myslím si, nemali sme sa za čo hanbiť.

Ani naši rodičia, ktorí zďaleka nemali možnosti mnohých dnešných rodičov, ale priniesli až nadbytok koláčov, vína, ... a dobrú náladu.

Moje prvé učiteľské stužkové kazilo riaditeľovo nariadenie, v zmysle ktorého sme aj na tieto akcie povinne museli ísť.

Ďalšiu horkastú príchuť zamiešali najrôznejšie články z novín a časopisov, keď stužkovú slávnosť videli len ako jednoúčelovú akciu, existenciu ktorej vraj vynucujú učitelia, aby sa tam mohli "nažrať"! zadarmo. Myslím si, že páni novinári a novinárky triafali úplne vedľa. Ja osobne, najčastejšie, by som

radšej žul suchý chleba doma – keby som na toto zhromaždenie nemusel ísť. A nebol som sám s týmto názorom.

Ešte väčšou záťažou je stužková pre triedneho učiteľa. Len výnimočne sa totiž prihodí, že mu v tejto veci pomôžu niektorí rodičia.

Prvý problém je, či mať, alebo nemať stužkovú.

Stáva sa, že žiaci sa rozhodnú nemať stužkovú. Stáva sa, že neskoršie si to rozmyslia.

Stáva sa, že svojho učiteľa, niekedy aj riaditeľa už tak znechutili, že stužky sa im rozďajú napríklad v telocvični.

Často na pomoc rodičov sa nedá spoľahnúť. Jednoducho neprídu na schôdzu, kde by sa veci mali dohodnúť.

Druhý problém je vyhľadanie a zabezpečenie vhodnej miestnosti. Totiž všetky tie stužkové sa plánujú viac-menej v rovnakom období, v novembri, alebo v decembri.

Vznikajú aj kombinácie, že viac tried sa spojí kvôli zmenšeniu výdavkov. Pokiaľ sa dokážu dohodnúť ...

Potom treba zaistiť stravu a hudbu.

A hlavne program! To je často najväčšia práca aj pre triedneho učiteľa.

Väčšinou totiž žiaci oddiaľujú začiatok nácviku programu a mnohí sa otáľajú, nechcú účinkovať. Treba ich k tomu doslova dotlačiť.

Pomáhať im je ťažké, lebo, aspoň na priemerných stredných školách, vkus dnešnej mládeže sa hodne líši od vkusu staršej generácie.

Chce to potom veľa energie, dostať ich na nácviky, vydržať meškanie niektorých, presvedčiť ich, aby už začali, presvedčiť ich, aby počúvali. Potom vyjde najavo, že kto mal doniesť CD, tak ho zabudol, atď., atď.

Je veľkým zázrakom, že po niekoľkotýždňovom trápení nakoniec ten program väčšinou predsa sa dá prežiť, ba viackrát je celkom dobrý.

Bežný priebeh stužkovej slávnosti:

- prejsť cez kontrolu obetavých rodičov, z nižších tried a odložiť si veci v šatni,
- nájsť si svoje miesto pri stole (nevýhoda: byť chrbtom k pódiu, alebo blízko k WC, ...)
- často, kvôli nedisciplinovaným meškajúcim sa čaká,
- nepríjemné je, keď do malej miestnosti sa pozvalo veľa hostí a stoličky sa dotýkajú,
- potom môže začať riadený, nacvičený nástup žiakov do určenej formácie,
- odznie slávnostný príhovor, hrá melancholicko-sentimentálno-clivá hudba,
- triedni učitelia pripínajú svojim žiakom stužky (keď nie sú šikovní, tak občas cudzie stužky ...),
- blahoprajú svojim žiakom (- so zmiešanými pocitmi ... Úprimne tým, ktorí boli seriózni, usilovní, pracovali, zmúdreli. Znechutene i s pocitmi zneuctenia seba tým, ktorí sa správali nečestne, boli leniví a dostali sa sem nezaslúžene, len vďaka nezdravým situáciám v školstve.),
- nasleduje tanec žiakov s rodičmi (klasicky valčík, ale v poslednú dobu aj "modernejšie"),
- potom žiakov s učiteľmi (Žiaľ "Modrý Dunaj" obyčajne už sa neopakuje ...)

No oveľa nepríjemnejšie sú iné prekvapenia:

Raz prišla pre mňa neznáma mladá žena. Rozmýšľal som, aká je to žiačka, z ktorej triedy. No postupne, počas tanca som sa dozvedel, že žiadna žiačka, ale sestra jedného zo žiakov.

Inokedy prišla moja žiačka. Začala robiť veľmi divné výrazné pohyby. Ihneď som si spomenul, že pred nejakými minútami som ju videl na chodbe, kde akoby skúšala s jedným fešákom tieto baletácke figúry. Ihneď som pochopil. Neskúšala, ale učila sa, chcela sa učiť, v poslednú chvíľu. Nevedela ani trochu tancovať. Vôbec sme sa nevedeli zladiť. Bol to poriadny trapas.

A vôbec je to taký divný pocit.

Príklad formality, neprirodzenosti, neúprimnosti, násilnosti.

Tančiť by človek mal, keď má na to náladu, chuť. S partnerkou, ktorá sa mu páči, s ktorou si rozumie.

Tančiť s náhodnou žiačkou je neprirodzené. Možno učiteľovi sa nepáči jej vzhľad, možno jej povaha. A keď sa páči, tak je neprirodzené, že tri a pol roka sa k nej musel správať neprirodzene, odmerane, - lebo je "učiteľ" ...

Samozrejme, na tie isté myšlienky má právo aj žiačka ...

Kto ten vzťah pokazil? Ani učiteľ, ani žiačka. Ale systém školy.

- podáva sa večera. Ľahké slávnostné jedlo. Učiteľ si konečne vydýchne. Pokiaľ ... – nepribežne niekto, že tým, a tým sa neušlo. Aj to sa môže prihodiť ...

- takto prejdú aj dve, tri hodiny a žiaci začnú svoj program.

Rodičia bývajú benevolentní, veď účinkujú ich deti. Často ani nemusia byť benevolentní, veď mnoho mladých sú členmi rôznych tanečných skupín), atď.

Človek často až tu odhalí nepoznané schopnosti svojho žiaka. Napríklad vyjde najavo, že žiak, ktorý neúspešne zápasil s učivom, s veľkou skúsenosťou sa natriasa ...

Zvyčajne vďačné sú vystúpenia, keď chlapci sa preoblečú za dievčatá ...

No a občas môže byť nepríjemné, keď učiteľa začnú parodizovať ...

Čím sa učiteľ viac snaží, čím viac mu na jeho práci závisí, tým viac podnetov na paródie poskytne. A žiaci nie vždy a nie všetko pochopia ...

Z učiteľa sa tak stane nedobrovoľný šašek. Môže sa hlúpo usmievať ...

- v ďalších hodinách sa tančí, keď mnoho z tých divných pohybov nazveme tancom ...

Aby sa to rátalo, deje sa to v tme, pri šialenom blikaní reflektorov. Pri decibeloch, ktoré zahanbujú aj štartujúce prúdové lietadlá. Vyzerá, že väčšina je z toho, na spôsob afrických kmeňov, hypnotizovaná. My ostatní, občas si vydýchame aspoň na chodbe, alebo pred budovou. Keď ste triedny, musíte to vydržať, či sa vám to páči, či nie ...

- pred polnocou je v móde rozbiť krčah, pozametať črepy, rozkrájať a rozdať tortu.

(To je zaujímavé, keď sa zabudlo na tanieriky, aj na obrúsky ...)

Z toho krčahu najprv všetci sa napijú – čo nie je práve najhygienickejšie ...

Inokedy by chceli, aby liter - dva vína vypil naraz učiteľ ...

- takto osmelení žiaci sa radi hrajú na hodinu pravdy a dávajú verejne cez mikrofón svojim učiteľom rôzne "otázky". Triedny zasa má čo robiť, aby uprostred tanečného parketu sa nezosmiešnil,

- nasledujú ďalšie hodiny decibelov,

- a konečne ráno: starosti: kto a kedy? – to všetko dá do poriadku.

Samozrejme, to všetko sa nasníma na video.

Takže triedny potom sa môže poďávať – ako vyzerá.

On nie je herec. On tú rolu nemôže odmietnuť.

(Odmietnuť to môžu napríklad zločinci ...)

Vianoce

Neviem, komu sa Vianoce páčia, komu sa nepáčia, a či ľudia uvažujú o tom, prečo sa im tento sviatok páči, či prečo sa nepáči?

Ja som o tom tiež neuvažoval, kým Vianoce sa mi jednoznačne páčili ...

Proste, najskôr (v detstve) to bolo jednoznačne krásne.

Neskôr (tak v čase vysokoškolských štúdií, keď som už mal aj akési vlastné korunky), k tej kráse pribudli aj nejaké starosti, - zháňanie darčiekov.

Teraz, keď učím, k Vianociam sa pridružili ďalšie súčasti, ktoré, aj keď možno nezatienia ich očakávanie, ale viac-menej to zneutralizujú.

Jednoducho nie je to tak, že pracujeme obvyklým, ustáleným spôsobom, potom prídu sviatky, tak prácu prerušíme a oddychujeme si. Bezstarostne, s radosťou.

Príchod Vianoc nám zvestuje, asi s mesačným predstihom, vyvesený oznam, minimálne na dvoch listoch, aj s rozpisom, že do konca kalendárneho roka je potrebné zvládnuť inventarizáciu. (Cez "voľné" hodiny.) Učiteľov sa týkajú najmä zbierky. (Táto činnosť tiež má svoje typické úskalia ...)

Druhým problémom je vykrytie vianočných prázdnin. Žiackych prázdnin je veľa, učiteľské dovolenky na to nestačia. Obetujú sa potom nadčasy. (I keď je to v podstate prekážka na strane zamestnávateľa. Ale takto sa dá ušetriť na platoch učiteľov. Respektíve tu ušetrené korunky sa prípadne dajú vyplatiť ako "odmeny".)

(Zaujímavosťou týchto počtov je, že ľudom, ktorí málo robili, lebo boli práceneschopní, niekedy sa nazbiera aj niekoľko týždňov dovolenky ...)

Teoreticky by sa naskytla možnosť: zamestnať učiteľov cez žiacke prázdniny. Napríklad s už spomínanou inventúrou. Najväčším háčikom v tom ani nie je skutočnosť, že učitelia nie sú rovnomerne zaťažení s takýmito povinnosťami, ale v tom, že sa šetrí na kúrení.

S tým súvisí aj to, že keby niekoho napadlo mať v triedach kvety a nemá ich ako preniesť domov, - po prázdninách ich možno nájde zmrznuté ...

Ďalším problémom je pretrvávajúci fenomén "utužovanie kolektívu" – pracovná vianočná kapustnica.

S niekoľkodňovým riešením: kedy, kde a ako?

I keď v poslednom období prejavuje sa určitá racionalizácia: termín sa dá na začiatok voľna a nie do jeho prostriedku (čiže pre toho, kto chce cestovať k rodine, alebo na nejakú dovolenku, je to lepšie), predsa nie celkom chápem:

- prečo treba takto "utužovať kolektív"?,
- či tie predchádzajúce utužovania neutužovali dostatočne?,
- či sa kolektív ozaj utužuje?,
- či je to ozaj potrebné a k niečomu dobré?

Skôr to vypadá, že odbory a vedenie sa tvária, že sa starajú o život svojich zamestnancov.

Avšak tá skutočná starostlivosť (ktorá neexistuje ...) by bola potrebná skôr v iných odvetviach! (Výška a rozdelenie úväzku, rozvrh, pracovné a platobné podmienky, atď.)

Následným problémom Vianoc je to, že žiaci vypadnú z tempa. Paradoxným spôsobom, čím viac času na to majú, tým menej sa pripravia. Niektorí aj po dvojtýždňových prázdninách sú schopní hlásiť, že ešte si nedopísali vymeškanú látku.

Napriek týmto a iným problémom, aj tieto prázdniny sú potrebné. Myslím si, že bez nich niektorí učitelia by tú prácu ozaj nevydržali a školstvo by malo vážne problémy dostať ľudí za učiteľov.

Každopádne jedna radosť Vianoc ostáva. Zabezpečuje ju príroda. Postavme sa za oblokom. Uvedomme si, že nie sme v triede. Potom zabudnime na všetko. Dívajme sa von. A keď uvidíme padať prvé biele vločky, - tešme sa ...

Polrok

Nejak ťažko mi je začať túto kapitolu. Som unavený ... Tak divne!

1. Aj v tento deň som pracoval, vlastne by som teraz večer už mal ísť spať, a nie písať tieto riadky,
2. nejak na mňa dolieha množstvo týchto "kapitol", - a to som ešte len pri polroku ...,
3. navyše si uvedomujem, že túto lavínu povinností zakaždým musím zdolať, prežiť ... Každý deň, každú hodinu, vždy nejaké nové, väčšinou nemilé povinnosti, v každej minúte veľká pravdepodobnosť nejakého nepríjemného prekvapenia! Aký ohromný rozdiel, oproti iným (aj oveľa vážnejším a lepšie plateným) "remeslám"!

Keď najväčšou starosťou takého zamestnanca je:

- čo dnes bude na obed?,
- ktoré futbalové mužstvo vyhralo?,
- atď., a ináč všetko pobeží pokojne, monotónne ...

No v škole ani obdobie pred polrokom kludné nie je!

Treba dokončiť klasifikáciu, pritom samozrejme, súbežne žijú všetky ostatné akcie. S klasifikáciou relatívne dobre na tom je učiteľ, ktorý učí dvoj-, trojhodinový predmet týždenne, v ktorom nie je potrebné učiť sa niečo vypočítať, alebo nakresliť. Dobré na tom je učiteľ, ktorý má múdru triedu s malým počtom žiakov. (Také sú u nás výnimkou ...)

Inakšie niekedy môžu vzniknúť ťažkosti:

- žiak nemá dosť známok, hlavne keď navyše veľa chýbal ...,
- nemá dosť pravdivých známok, keď napr. pre malý počet príležitostí môže odhadnúť, kedy bude odpovedať,
- má veľmi odlišné známky,
- atď.

Čiže väčšinou treba koncentrovane skúšať, - a skúšať.

Niekedy pomôžu previerky, ktoré však treba pripraviť a opraviť ...

Osobitným problémom je odovzdávanie "referátov", výsledkov meraní, rôznych prác a výkresov. Z vlastnej skúsenosti som prišiel na to, že nie je dobré dať na sľuby, že nie je vhodné nechať nosiť tieto práce až do klasifikačnej porady, prípadne aj po nej. Tiež nie je dobré v poslednú hodinu, alebo dokonca po nej, na cudzích hodinách, alebo na voľných hodinách skúšať a na základe jednej odpovede ignorovať všetky predchádzajúce hodnotenia a dať lepšiu známku.

Nie je vhodné ani nechať sa obmäkčiť vetou: "z ostatných predmetov budem mať lepšie známky". Prefikani žiaci to aplikujú aj u troch, piatich naivných učiteľov, učiteľkách. Často úspešne.

Katastrofou je kolega, obchádzajúci učiteľov, že: "bol by vyznamenaný", atď. ...

Keď už konečne vyučujúci má všetky známky, nasleduje veľká administrácia: musí z nich určiť výslednú známku.

Keď učí veľa predmetov, veľa tried, a na jednotlivé predmety má len málo hodín, tak počet výsledných známok môže byť aj okolo 200 až 300!

Všetkých potom musí zapísať do príslušných prospechových listov žiakov.

Keď vyučujúci je aj triednym, tak tých asi 450 známok svojej triedy si pekne prepíše do ďalšej tabuľky, z ktorej ich zástupca prenesie do počítača. Predtým, než sa začali počítačovo spracovávať, triedny z nich vypočítal priemerný prospech každého žiaka, aj priemerné prospechy v jednotlivých predmetoch. Navyše priemerný prospech celej triedy.

V tabuľke sa ešte štatisticky spracovávajú celkové a neospravedlnené absencie jednotlivých žiakov. Zvlášť v hodinách a zvlášť v percentách ...

Pridajú sa aj navrhované známky zo správania, pochvaly a pokarhania rôznych stupňov.

Všetky tieto záležitosti pred klasifikačnou poradou jednotliví učitelia musia napísať aj do triednych katalógov, do presne určených rubrik, presne určenou formou.

Potom nasleduje polročná klasifikačná rada.

Po zverejnení štatistiky celej školy prídu na rad jednotliví triedni učitelia:

"Trieda 1.A má X žiakov, z nich Y dievčat, ..."

S týmto "zaklínadlom" začínal každý, ktovie prečo. Dnes niektorí smelší, či zábudlivejší?, či nedbanlivý?, - už to občas vynechajú.

Právom, veď je to pre široké obecnstvo zbytočná informácia. Väčšine je to k ničomu, ktorí v danej triede učia, aj počty poznajú, a keby iní boli zvedaví, ľahko by si to mohli zistiť.

Oznámi sa celkový prospech triedy, počty a mená vyznamenaných, tých čo prospeli veľmi dobre a tých, čo neprospeli. Aj predmety, z ktorých neprospeli.

Oznámi sa absencia, v hodinách, aj v percentách, spolu s menami tých, čo najmenej, a tých, čo najviac hodín vymeškali. Veľká absencia sa zdôvodní.

Absencia je z roka na rok väčšia. Akoby sa očakávalo, že má byť menšia. Našťastie psychický tlak na triedneho z toho titulu už nie je taký veľký, ako kedysi.

Oznámia sa známky za správanie. To sa nehodnotí reálne. Znamky sú väčšinou "1", vôbec sa nevyužíva celá stupnica. Pracovná atmosféra v triedach prevažne nie je v súlade s tými jedničkami.

Prípadné zníženie tejto známky je potrebné písomne zdôvodniť. Zdôvodnenie musí byť v súlade s predpismi školského poriadku a musí sa opierať o príslušné paragrafy zákona.

Zníženú známku musí odhlasovať pedagogická rada.

Zvyčajne pri tom vyskočia tri problémy:

- triednym navrhnutú známku ostatní učitelia považujú za benevolentnú,
- zistí sa neúmernosť príčin jednotlivých hodnotení tou istou známkou,
- konštatuje sa praktická nerealizovateľnosť potrestania najväčších delikventov. (Proste zbaviť sa žiaka obvineného z najhorších činov, je prakticky nemožné. Žiak, ktorý sa nezmesť do kože, má právo ...)

Táto hodnotiaca časť schôdze môže poriadne narásť, keď sa zapoja aj diskutujúci ...

Dávnejšie, počas týchto diskusií, sa mohli jednotlivé známky zapisovať do katalógov tried. Vlastnoručne, príslušným vyučujúcim. Podľa terajších predpisov už majú byť zapísané pred klasifikačnou poradou.

Je to náročnejšie, ale spravodlivejšie. Prípadné nátlaky na ich korekciu sú takto slabšie.

Prípadne môžu byť, ale skôr, pri vyplňovaní hárkov pre zástupcu, keď triedny ich skompletizuje, a keď sa z tohto dôvodu všetkým učiteľom poobede nariaduje pracovná povinnosť, musia byť prítomní.

Po porade treba, podľa katalógov, vypísať vysvedčenia.

Na túto činnosť, keďže vyučovanie normálne prebieha ďalej, býva málo času. Napríklad dva večery. (Ale súbežne s prípravami na vyučovanie!)

Keď triedny nechce riskovať omyl, musí skontrolovať súhlas známk z prospechových hárkov svojich žiakov, z vytlačeného štatistického listu svojej triedy a z katalógu. K tomu je nutná pomoc trpezlivej manželky. (S ktorou by v inom zamestnaní, v daný čas, istotne sa rozoberali úplne inakšie témy ...)

(Mimochodom, je celkom zaujímavé pozorovať aj to, ako tie známky niekedy dezorientujú manželkinu pozornosť.

Vlastne, takéto pozorovania už nebude možné robiť. Učiteľ si bude musieť vystačiť sám! Žiak totiž má právo, nikto "cudzí" jeho známky nesmie vidieť!)

Asi najlepšie je potom písať vysvedčenia z katalógu. (Zamknutý sám do jednej, dobre osvetlenej izby.) Problémom je, že medzi slovnými vyjadreniami známk v katalógu sú aj vynechané riadky. Dobré je potom pomôcť si ešte pásikom bieleho papiera.

(Najhlúpejšie sa píše: "chválitebný".)

Vypísané vysvedčenia, druhý deň ráno, po ďalšej kontrole, možno opečiatkovať a odovzdať riaditeľovi na podpis. (Spolu s katalógom ...)

Odsúhlasenie vysvedčenia s katalógom na každom liste musí podpísať aj ďalší kolega.

Vysvedčenia, na základe spravenej štatistiky, by sa mohli aj hromadne vytlačiť. Ušetrilo by sa veľmi veľa práce. Avšak zástupca argumentuje, že žiakmi "spracované" vysvedčenia (z polroka) na konci roka by sa nehodili do tlačiarne. Riaditeľ zasa (asi sentimentálne) tvrdí, že rukopis triedneho pre jeho žiakov niečo znamená ...

K úplnosti patrí, že rukopis niektorých triednych pochádza od ich manželky, alebo od ich dobrej žiačky ...

Dodatok: Géniovia a dobrodruhovia vypisujú vysvedčenia aj cez svoje (voľné) hodiny ...

Choroby

Práve, než som si teraz sadol k písaniu nasledujúcich riadkov, som si nakvapkal Nasivin. Nejak sa mi upcháva nos ...

Nič zvláštne. Stáva sa – pomyslí si iste čitateľ ...

Skutočne. Nebolo by to nič zvláštne. Sú tu však určité podozrivé súvislosti:

1. minule som nakupoval v potravinárskom obchode. Bral som rohlíky z koša. Takisto, vedľa mňa, z vedľajšieho koša, jedna pani, starších stredných rokov. Odrazu začala kašľať. Kludne nad rohlíkmi. Zdĺhavo, naplno. Bolo jasné, že má zapálené hrdlo. No nenechala sa vyrušovať.

Ktovie, koľkí infikujú všetky potraviny, kým človek ich zje.

Ľuďom chýba výchova ...

2. pravidelne, podľa rozvrhu, mávam dvojhodinové cvičenia výpočtovej techniky v miestnosti telocvične. Moderná betónová stavba, s veľkými oblokmi, železnej konštrukcie. Maximálna teplota posledných týždňov: 16 stupňov – na strednej priečke ... Občas 14, niekedy 13 ... Človek čaká na sobotu a nedeľu. Pozbiera sa. Potom všetko sa opakuje. Slabšie náтуры po niekoľkých týždňoch sú u lekára.

3. kolegyňa z kabinetu včera si zobrala dovolenku. Už tretí týždeň zápasila s kašľom striedavo úspešne. Čakala na soboty a nedele. Pozbierala sa. Na dva dni. Učila s horúčkou, no potom z poslednej hodiny už sa pozbierala k lekárovi. Na druhý deň sa objavila. Brala antibiotikum, ale prišla pracovať (podľa všeobecnej "módy" posledných rokov).

Vraj tie dva dni už vydrží, kým končí týždeň. Nevydržala ...

(A, ... zobrala si dovolenku. Nie PN. Má rodinu. A podpora je menšia ...)

(Koľkých nakazila? Koľkých nakazíme všetci? – keď sme na rade ...)

(A odkiaľ bude brat chýbajúcu dovolenku cez žiacke prázdniny? ... Z nadčasov ...)

To je ten opakujúci sa kolobeh, ktorý každý rok sa vyvrcholí v chrípkových prázdninách.

Pomáha tomu aj cestovanie v natrieskanom autobuse (s podobnými ľuďmi – ako v potravinárstvach ...), dlhý pobyt (aj 30 hodín týždenne) vo veľkých triedach, stres, zlé stravovacie možnosti/návyky, atď., atď.

"Normálne" choroby, úrazy (aj na telocviku, v dielňach, atď.) sa objavujú svojou nepravidelnosťou. No, dá sa s nimi počítať.

"Zvláštnosťou" však je, že zodpovednosť za ne sa ľahko prišije učiteľovi.

A ešte väčšou zvláštnosťou je, že v posledných rokoch sa rozširujú medzi žiakmi divné "choroby".

Nemyslí teraz na ich pokazené nervy, na ich vysokú bariéru prijímania užitočných informácií, na ich veľmi nízky prah výbuchu agresivity.

(Čo u nich bezpochýb podporujú idiotské TV programy, nočné disko orgie, a to, že spoločnosť im umožňuje pohybovať sa v sférach, ku ktorým ešte rozumovo nedorástli.)

(Nie raz mi už žiak zaspal, na vyučovaní, potom prezradil, že nadránom išiel domov. O podobných príchodoch rozprávajú často aj cudzí žiaci, žiačky!, ráno v autobuse miestnej dopravy.)

No, tou "divnou chorobou" je dyslexia (nepochopenie zmyslu písaného slova) a rôzne ďalšie "dys..."

Mamička, napríklad žiaka, ktorý vo svojich písomnostiach má samé gramatické chyby, dôjde za učiteľom, alebo za riaditeľom s papierom od psychiatricky, že jej syn má túto chorobu, že nemôže sa naučiť pravopis! Vyučujúci mu teda za to nemajú dávať horšie známky!

Čo má spraviť učiteľ? Tým, čo vedia lepšie, - dať horšiu známku?

Je to schizofrenická, neriešiteľná situácia, - ktorá vzniká z falošnej humanitárnosti. Pričom správne riešenie je jednoduché: spraviť normálne prijímacie skúšky, aby ten, kto nezvládne určené požiadavky, v budúcnosti takúto neriešiteľnú, nenormálnu dilemu nemohol spôsobiť.

Je to kruté? Nie! Ten žiačik si môže nájsť ďalšie miesta, kde môže byť úspešný, užitočný, kde sa ani on nebude musieť trápiť.

Alebo, keď sme takí humánni, tak dajme riadiť lietadlo, loď, či operáciu srdca, každému, kto na to nemá, ale kto to "veľmi chce" ...

(Sme humánni? K jednému? Na úkor ostatných!)

Tých potvrdení je viac. Je viac "chorých"? Alebo viac poučených?

Okrem bežných chorôb a divných "chorôb" je zrejme veľa skrytých chorôb. A práve tie sú závažné.

Zaujímavé je, že existencia žiaka s kardiostimulátorom zvyčajne nezapríčiní taký rozruch, než existencie žiakov, ktorí vraj nemôžu sa naučiť vybrané slová ...

Čo sa týka chorôb učiteľov, myslím si, že kto na tejto dráhe ostane, s veľkou pravdepodobnosťou dôjde do určitých staníc ...

Nielen k (nedávno v TV verejne potvrdenej) Parkinsonovej chorobe ...

Alebo k srdcovej chorobe (z nervozity) ...

Môj osobný príklad:

Vplyvom silných koreňov a zdravšej životosprávy dlho som odolával.

Spomínaná trieda (v STK), s jej drogujúcimi členmi však ma tak vyčerpala, že keď mi aj vlastná dcéra začínala prežívať svoju oneskorenú disko-pubertu, s nocovaniami v spoločnosti pochybných mládencov, keď jej bezstarostnosť viedla aj k finančným stratám a k rozpoltenému zmýšľaniu mojej manželky, - tak dvakrát som si myslel, že je koniec, že ma odnesie infarkt.

Infarkt ma ušetril. Príroda ale naznačila, že bolo by potrebné niečo zmeniť.

"Len" cukrovkou ...

Následné schudnutie a vysoký krvný tlak priniesli operáciu zlatej žily.

Trvalo roky, kým ako-tak som sa z nich kúsok pozbieral.

Pritom, dúfam, že ešte aspoň na verejnosti sa nie celkom podobám k ľuďom, o ktorých je z diaľky, podľa ich priblíženého úsmevu, alebo škrekotu, jasné, - že sú učiteľmi.

Zaujímavé, že keď som pracoval vo výskume ultrazvukových zariadení, každú chvíľu zisťovali náš zdravotný stav. No za tie desaťročia v školstve sa tak ešte nestalo. (To alibistické vydávanie zápisov o spôsobilosti je niečo iné ...)

Možno by zistili inšie, než tvrdilo nedávne heslo: práca šľachtí ...

Hm ... Asociácia ... Spomenul som si na: práca oslobodzuje ...

Nábor žiakov

Spravím ryžový nákup, - dostala nápad minule moja manželka. No ryža bola neobvykle špinavá. Začal som jej pomáhať, čistiť, triediť zrnká od hrudiek, kamenčekov, ...

Kúpila som to v akcii, - spomenula si manželka.

Po niekoľkých dňoch, hlúpe reklamy vo mne vyvolali pocit: klamú ... Pritom, mohlo by to byť aj inakšie, - spomenul som si na moje detské roky (keď mnohé staré tety na trhu ponúkali, najskôr na ochutnanie!, skutočne kvalitný tovar):

Predajcovia teraz často snažia sa ovplyvniť ľudí, aby si kúpili to, o potrebnosti a kvalite čoho nie sú celkom presvedčení.

Pritom mohlo by to fungovať aj tak, že predajcovia by upozorňovali na svoj ozaj kvalitný tovar.

(Život by fungoval na pravde a ochote pomôcť, a nie na oklamaní, podvedení druhých.)

Kúsok takúto, "realistickú" chuť majú u nás aj náborové ... Nečudo, že ľudia ich potom berú s podozrievaním.

Sám som do takejto pasce spadol, ihneď po skončení vysokej školy. Cestou náboru do výpočtového strediska som sa ocitol v konštrukčnej kancelárii. Vtedy to nebolo až také zlé, ale nebyť tej výhybky, dnes zrejme by som sa mal lepšie ...

Tu, v škole, na začiatku som sa stretol hlavne s náborom žiakov ku vojakom a ku policajtom.

Tých vojakov a policajtov asi bolo málo, alebo informácií o nich veľa ..., pretože za každého získaného žiaka sa ponúkalo 500 korún, čo v tej dobe u učiteľov nebola zanedbateľná suma. Zvlášť sa snažil zástupca riaditeľa, ktorý vtedy bol zároveň aj predsedom stránickej organizácie školy. Zrejme to bola stránická úloha.

Úspech mal hlavne u tých štvrtákov, ktorí inakšie by nemali nádej prejsť maturitami ... Koluje jeho presvedčanie: "vy máte vysoké čelo, ste inteligentný" – prihláste sa za policajta.

Poznajúc túto situáciu, dodnes sa čudujem, že u polícii pracuje aj jeden môj obzvlášť, výnimočne zdvorilý bývalý žiak ...

Od vojakov dokonca osobne boli propagovať svoju vysokú školu. Pamätám si, že štipendium, čo ponúkali vo vyšších ročníkoch, už celkom sa dalo porovnávať s našimi platmi.

Takže, občas boli aj úspešní.

V súčasnosti k nám začínajú chodiť z niektorých technických vysokých škôl. Vábia našich žiakov k sebe.

No asi s menším úspechom, pretože, kto môže ísť inde, nie na techniku (nedocenenie technikov u nás už prekukli všetci), a tí ostatní už roky sa hlásia – aj so štvorkami!, na technické školy, - kam ich zoberú ... (aj bez náboru, aj bez vedomostí).

Avšak ozajstný nábor, keď by prišli z firiem za vynikajúcimi žiakmi s vynikajúcimi ponukami, - chýba.

Vyzerá, že naše firmy sú ešte vždy v stave, keď ozaj vynikajúcich ľudí nepotrebujú.

(Alebo potrebujú ľudí, ktorí vynikajú v iných, než vedeckých a technických oblastiach ...)

V myšlienkach mi nabiehajú ďalšie výrazné spojenia: nábor do SZM, do ROH, do ZČSSP, do VTS, atď. To však v skutočnosti nábor nebol, to bolo dotlačenie ...

Práve tieto posledné spájajú skupinu žiakov a skupinu učiteľov.

A keďže v súčasnosti, momentálne z veľkej časti nie sú aktuálne, nahrádzujú sa inými akciami:

"Šikovní" podnikatelia (či tí, ktorí už sú v krajnej situácii?) si vyhľadávajú aj zborovňu. Nahovárajú nás, aby sme sa stali ich klientmi.

Aby sme od nich kupovali knihy, hodinky, extra super zbytočnosti.

Aby sme u nich investovali (- keď nevieme, ako z našich platov normálne vyžiť ...).

Sľubujú zázračné zbohatnutie, luxusné dovolenky a nákupy, ...

Myslia si, že sme úplne hlúpi ...

Potom urazene odídu (že sa im nepodarilo oškľbať nás).

Do radov týchto chytrákov sa postaví aj agenti bánk a poisťovní!

Tiež sľubujú zázraky, super výhodne, alebo dokonca zdarma!

... Prišli na zlé miesto ...

No i keď je to otravné, niekedy je celkom zábavné sledovať ich šablónovitú, kľčovitú snaživosť ...

Niektorí chudáci, v zúfalej situácii, sa k nim pridajú.

V neexistencii iných možností dúfajú, že si vylepšia svoju situáciu.

Vznikajú kuriózne prípady:

1. pred niekoľkými rokmi sa rozbehlo celoštátne zbesnenie, pyramidálna "hra" (ktorá, - hodne neskôršie!, viedla až k súdnym procesom). Čo viem, zapojili sa aj traja naši učitelia. Jeden z nich bol obzvlášť "aktívny". Najprv dokonca si to asi ozaj myslel dobrácky, nevidelo sa mu, že my ostatní sme "nešikovní". Potom však bol zúfalý, keď nevedel nájsť pokračovateľov, keď nevedel od koho získať späť svoje investované peniaze. Vážne sa na nás nahneval, že mu nechceme "pomôcť" ...

2. v bližšej minulosti: kolegyňa sa mi prihovarila, že by mi pomohla, že je finančná poradkyňa. To ešte nedávno bolo veľmi módné. Najprv som si spomenul na ďalšieho svojho bývalého kolegu, ktorý pred rokmi tiež začal robiť túto činnosť, ktorý mi vtedy tiež chcel "pomôcť". Ktorého som tiež odmietol. Neskôršie sa ukázalo, že zrejme právom. Pretože celé roky potom som ho vídaval v tom istom obleku!, na starom bicykli. Asi ani sám sebe nevedel dobre poradiť, - ako zbohatnúť, - ako prísť k autu ... Tak som aj kolegyni vysvetlil, že tých pár korún, ktoré náhodou, dočasne, pri mojich študujúcich deťoch ušetrím, viem investovať, keď blížia sa nejaké sviatky, alebo nám praskne radiátor, - aj sám.

Vyzerá, že to pochopila. Už mi nechcela "pomáhať".

Nedávno sa zverila, že sa obzerá za inou robotou ... Že na poradenstvo "nemá žalúdok" ...

Teraz, pre zmenu som ju zasa ja pochopil. (Po čerstvej skúsenosti, keď nás jedna poisťovacia agentka škaredo obabrala a dotieravosti druhej sa mi podarilo striasť asi po mesačnej námahe.)

No "nábor" žije ďalej. Niekedy vo veľkom, niekedy v malom formáte.

1. Raz sa k nám, na školu obťažoval sám boh miestnej firmy so svojou suitou. Vyučovanie sa prerušilo, žiaci odrazu mohli ostať bez dozoru!, učitelia sme sa mali zhromaždiť v prednáškovej miestnosti.

Návštevníci v oblekoch nám vysvetlili, aké správne by bolo, keby v blízkych voľbách sme podporovali ich kandidáta.

Bolo to nechutné. Ich reči, aj ich odchod doprevádzalo hrobové ticho.

Mňa ešte napadlo, že táto firma, vyhadzujúca milióny na futbal a basketbal a na podporu svojho kandidáta, nebola schopná darovať škole pár funkčných počítačov, ani zopár zošitov žiakom, ani nejaké perá, či kalendáriky učiteľom.

("Pán" P... nebol zvolený ...)

2. "ani neviem, ako" ..., no rozhodne nie z vlastnej iniciatívy, stal som sa členom ako všetci kolegovia, občianskeho združenia, vzniknutej na našej škole, premenou nadácie ...

Čúrať proti vetru ...

3. kde bola, tam bola, bola raz jedna pedagogická rada ... Vlastne, úvod pedagogickej rady: prevádzková porada. Presnejšie, aj prevádzková porada sa premenila na schôdzu "ROH"... Predsedníčka miestnej odborovej organizácie nás uistila, že chápe starších, ktorí po 1989 z tejto organizácie vystúpili, ale že teraz tá už je iná! Ohnivo vysvetľovala, aké skvelé výhody (?) pre nás všetkých vybojovali!

Potom rozhorčene vybuchla: či ostatní nemáme svedomie, aby pre tie "výhody" "členské platila len hrstka ľudí"! Rozbehla sa a pred každého nečlena položila tlačivo: rozmnoženú prihlášku!

Cítil som, ako mi tlak stúpa, a mal som čo robiť, aby som ten papier nerozdrapil ...

Doma som našiel novinový list: "regionPRESS", s článkom o 55. výročí prijatia Všeobecnej deklarácie ľudských práv. Čítam:

"Pre nás sú možno tak samozrejmé," ...

Článok 20:

... "Nikoho neslobodno nútiť, aby sa stal členom nejakého združenia."

No, vidí sa mi, že my ešte vôbec nevieme demokraticky existovať. Mnohých ľudí ani nenapadne, že ten druhý svoj život môže chcieť orientovať inakšie. (A možno má aj pravdu!)

Ťažké to je, keď tí, čo ich to nenapadá, - vám určujú vaše príjmy ...

Prijímačky

Pred rokmi s prijímačkami na našu strednú školu neboli zďaleka také starosti, toľko roboty, ako v súčasnosti.

(Vôbec, - roboty a starosti sa rozmnožujú, komplikujú ...)

Termín prijímacích skúšok určili zhora, príslušní vyučujúci vypracovali zo slovenského jazyka a z matematiky otázky. Žiaci sa prihlásili. Ešte bolo z čoho si aj vybrať.

Za rozmýšľanie stálo len to:

- či pridať otázky aj z fyziky, alebo z chémie,
- kto pôjde na dozor,
- kto bude riešenia opravovať (technici mali nádej byť využívaní ako matematikári!),
- koho aj zo slabých, - na poobedňajších opravných ústnych skúškach, prijať?

Priemerná úroveň prihlásených už aj vtedy zaostávala za úrovňou prihlásených na gymnázium, alebo na ekonomickú školu, ale – ešte sa medzi nimi našlo dosť silných, dobrých žiakov.

Súčasnosť je iná, pre vyučujúcich náročnejšia. Musí byť aktivita výchovného poradcu smerom k základným školám intenzívnejšia, ale navyše musí sa zapojiť do tejto činnosti už vopred aj veľa vyučujúcich.

Robí sa pomerne intenzívny nábor žiakov základných škôl.

Už mesiace pred prijímacími skúškami sa organizujú ich návštevy našej školy. Špinavé, pre nedostatok financií, roky nevymaľované, skromne zariadené triedy pre nich môžu vyzeráť značne odpudzujúco, ale snažíme sa ich nalákať na stroje v dielňach a omámiť ich počítačovými učebňami.

Na tieto akcie a na besedy s nimi padne niekoľko hodín.

Počuli sme, že z niektorých stredných škôl, kde si to môžu dovoliť, okrem propagačných letákov, hodili do boja aj malé darčeky ...

Efektívnosť týchto náborov je otázna.

- Je veľa stredných škôl.
- Je málo mladých žiakov.
- Technické zamerania nie sú atraktívne. (Sú náročné a nedocenené.)

Okrem toho závisí aj od toho, kto ich uskutočňuje. Na samotnej našej škole je viac odborov, tak je samozrejmé, že agitátor zrejme popri vedením určenej taktiky si ohrieva svoju polievčičku. Nakoniec, aj keby to nerobil, v cudzom odbore sa tak dobre nevyzná, istotne o ňom nevie dosť zaujímavo rozprávať. A akcie nejakého väčšieho rázu nie sú obvyklé.

Aj budúci žiaci a ich rodičia si skôr vyberajú z toho, čo sa im donesie, namiesto toho, aby sami hľadali. Stáva sa tak len výnimočne.

Príprava otázok sa už nemôže robiť jednoducho. Učiteľ predtým musí absolvovať "exkurziu" ku kolegom na základné školy, aby zistil, čo sa vôbec preberá a do akej hĺbky. Už totiž vôbec neplatí, že to, či ono, absolvent základnej školy by už mal vedieť.

Učivo sa redukuje a "modernizuje", výsledkom čoho sú otravné problémy napríklad s obyčajnou úpravou rovníc, dokonca zlomkov, o goniometrických funkciách radšej ani nehovoriť ...

Prijímačky sa komplikujú snahou exaktne započítavať aj predchádzajúce výsledky žiaka. Riaditelia preto vypracovávajú zložitejšie a zložitejšie systémy, ktoré sa snažia číselne zohľadniť napr. predchádzajúce prospechy žiakov, alebo ich účasť na rôznych súťažiach. A to všetko potom dať dokopy s výsledkami vyriešených úloh.

Tento systém sa odhlasuje na pedagogickej rade, ale pochybujem, či 10 percent učiteľov vie, - o čo vlastne ide, ako to funguje ...

Život ide ďalej aj bez toho.

Ďalšie komplikácie vzniknú z toho, že sa hráme (žiaľ len smerom k žiakom ...) na veľkých demokratov. Vymýšľajú sa rôzne kódové systémy, aby vraj ten, kto opravuje práce, nevedel, od ktorého kandidáta sú ...

Je v tom poriadny kus nedôvery smerom k učiteľom, je to formálne – lebo keby niekto chcel, našiel by často iné cestičky, a hlavne je to zbytočné, keď nakoniec tak, či onak prijímame v podstate všetkých, aj so žalosťnými výsledkami.

Proste je to tiež zbytočná práca.

Naši "moderní" mocní pretláčajú pre laickú verejnosť ľúbivú alternatívu: prijať všetkých žiakov tam, kam sa hlásia.

Divím sa, ako dospelí, vraj "odborníci", môžu byť takí obmedzení ...

Veď:

- všetci by sa hlásili na atraktívne odbory, kde buď nič netreba robiť, alebo čo neskoršie je dobre platené. Aj tí, čo na tie odbory nemajú schopnosti, aj tí, čo by tam boli zbytoční. (Načo by bol v štáte každý "umelec", alebo právnik?) (A tak načo ich financovať?)
- spoločnosť potrebuje aj pracovníkov neatraktívnych odborov.
- ani normálne realizovateľné to nie je. Príslušné školy totiž nemôžu za pár dní vyčarovať ani potrebné miestnosti, ani potrebné pomôcky, a už vôbec nie potrebných kvalifikovaných vyučujúcich.

Ďalej komplikujú situáciu rôzne nedomyslené nariadenia. Keď napríklad žiak sa môže prihlásiť a odhlásiť z viacerých škôl do poslednej chvíle.

Je jasné, že sa istí. Odborné školy potom začiatkom septembra zistia, že im prišlo málo z prihlásených žiakov a majú "veľa" učiteľov. A také gymnáziá možno opačne.

Práce technickej realizácie samozrejme ostávajú.

Na prijímacích skúškach treba zabezpečiť osoby, ktoré budú uchádzačov a ich rodičov informovať, usmerňovať, učiteľov, ktorí skúšky budú riadiť, ktorí budú v triede dozerať, ktorí písomné odpovede budú opravovať, ktorí popri prípade poobede ešte budú ústne skúšať.

A časť žiakov a učiteľov možno bude zbierať kamene, na nejakom poli, alebo zametávať štrk zo zimného posypu na niektorých uliciach.

Čo je lepšie?

Myslím si, že k riešeniu tohto cirkusu by prispeli:

1. zaviesť počítačové testy,
2. zaviesť na základnej škole predmet, ktorý by informoval žiakov o jednotlivých odboroch, o jednotlivých "remeslách",
3. spravodlivejšie ohodnotiť potrebnú prácu.

Obhajoby praktických maturitných prác

Toho času na gymnáziu (čo sa vtedy volalo: stredná všeobecnovzdelávacia škola), pred ústnymi maturitnými skúškami, sme museli absolvovať písomné časti z jazyka a z matematiky.

Ako som začal učiť na priemyslovke, som zbadal, že tu, miesto matematiky, majú skúšku z odborných predmetov. Napríklad zo strojárenských odborných predmetov.

Z tejto skutočnosti vychádzajúc môžeme sledovať dve cesty, určujúce pre učiteľov ďalšie zaťaženia, ďalšie navonok neviditeľné práce, ďalšie stresy.

Prvá cesta:

Niektó musí sledovať, že tie práce treba pripraviť, spraviť.

Niektó ich musí organizovať, rozdeliť.

A niekolkí ich musia spraviť. Potom odovzdať.

Predtým však ich prediskutovať, schváliť.

Schvaľujú ich predmetové komisie (ktoré kvôli tomu musia zasadať ...), potom riaditeľ školy.

Otázky samozrejme učiteľ musel napísať na stroji (teraz na počítači).

(A nie hocijako, ale podľa rôznych vymyslených pravidiel.)

Potom je potrebné:

určiť a pripraviť miestnosti,

zabezpečiť dozor a jeho striedanie,

náhradný rozvrh a suplovanie,

pripraviť potrebné materiály, pravidlá a poučenia, ... atď.

Dozorkonajúci učelia, okrem toho, že si to musia "odsediť", mali by sa pripraviť na rôzne okolnosti:

- predchádzajúci deň sa majú racionálne stravovať, aby im potom neškľakalo v bruchu, alebo, aby nemali nutkania odbiehať si, - lebo to nesmú,
 - majú sa poriadne obliecť, - v apríli v triede ešte môže byť poriadna zima,
 - majú vedieť správne inštruovať žiakov, - ako majú vyplňať svoje tlačivá,
 - sami musia: zapísať zasadací poriadok, čísla otázok, "odskoky" a návraty žiakov (Pri tej príležitosti, v ich práci musia označiť do textu časy – spolu so svojimi podpismi.),
 - musia udržiavať disciplínu (Niekedy sa stáva, hlavne na začiatku, že niektorí "frajeri", hlavne keď ich dozorkonajúci neučil, nezmetia sa do kože. Keď už inšie nie, tak veľkým hrmotom prskajú, upozorňujú na seba. Iní zasa si zháňajú informácie, vyrušujú celú skupinu.
- Najlepšie je tieto prejavy ihneď na začiatku rázne, nekompromisne, keď treba, tak surovšie zatrhnuť.),
- na konci práce pozbierať (Osobitne od každého žiaka. Podpísať, kde ju skončil, aj kedy ju odovzdal. Treba zapísať koľko listov konceptu a koľko listov čistopisu žiak odovzdal. Treba skontrolovať, či na každom liste je priezvisko žiaka.),
 - zozbierané práce chce vidieť, skontrolovať, riaditeľ školy. Až od neho sa potom dostanú k opravujúcim, hodnotiacim učiteľom.

Navrhnuť témy pre praktické maturitné skúšky nie je jednoduché.

Nemajú byť príliš krátke, ľahké, ale ani opačne!

Nie je doba ani na zabudovanie "chytákov" do otázok ...

Ani na vyžadovanie iného, ani čiastočného postupu, než na ktorý si žiaci behom predchádzajúcich štyroch rokov zvykli ...

Prekvapivá je skutočnosť, že zadanie príliš jednoduchej úlohy, môže žiakov zmiasť.

Hodnotenie, klasifikácia (aj) týchto riešení je tak náročná, že si zaslúži samostatnú kapitolu.

K hodnoteniu však sa najprv treba dostať, čo v súčasnosti často je veľmi náročné. Niektorí žiaci totiž "píšu" tak, že to neskoršie ani sami po sebe nedokážu rozlúštiť ...

Druhá cesta:

Ako tieto skúšky uskutočniť?

Pri starom spôsobe žiakom sa rozдали otázky. Pri ich riešení mohli používať písacie a kresliace pomôcky, ktoré si pripravili, priniesli, logaritmické pravítko, neskoršie kalkulátory, a strojnícke tabuľky. Plus, čo mali v hlave.

(Vopred boli upozornení, aby prípadné dopisované vzorce, poznámky, si zo strojnícckych tabuliek vymazali.)

Myslím si, že starý spôsob bol dobrý.

Potom dirigenti školstva ponúkli možnosť, dať žiakom niekoľko mesiacov na to, aby si vypracovali zvolenú tému do "knižnej" formy, a "obhajoba" týchto prác mohla nahradiť praktické skúšky maturitné. Výsledky, samozrejme, sú krásne. Aj v ich materiálnej forme, aj vo forme klasifikačných známok.

Skutočnosťou však je, že tieto krásne známky často nevyjadrujú vedomosti a schopnosti žiaka, ale manažérske a majetkové možnosti jeho rodičov ... V podstate je nemožné zistiť, kto tú prácu robil. Vyšli najavo prípady, keď "knižku" vytvoril pracovník "ocinkovej" firmy,, dokonca profesionálny výrobný podnik! Keby to nepreháňali, ťažko by sa tieto autorstvá dokazovali! (Sám som dostal niekoľko ponúk, napr: nakresliť za honorár výkres vysokoškólákovi z bohatej rodiny. Odmietol som ich:

- 1) mysleli si, že s niekoľkými korunami to zaplatia,
- 2) nie je isté, že na danom mieste poznajú aktuálne pravidlá, - potom by mňa obviňovali z nevedomosti,
- 3) nepodporujem bohatých, hlúpych lenivcov.

Prečo potom aj niektorí kolegovia podporujú túto formu?

- 1) je to pohodlné,
- 2) vznikajú formálne pekné výsledky (V čase, keď neúspech žiaka sa pripisuje jeho učiteľovi, to nie je zanedbateľná maličkosť ...),
- 3) môže vzniknúť pomôcka, na vytvorenie ktorej učiteľ by nemal čas, možno ani prostriedky. (V dobe, keď chýbajú vhodné učebnice, dokonca v určitých odboroch vôbec nejaké učebnice, táto možnosť tiež nie je na zahodenie. Každý si láta, podľa svojich možností, podľa svojho svedomia.)

Ďalším problémom pri obhajobách sú samotné obhajoby.

1. Učiteľ, pri priebežných konzultáciách, vznikajúcu prácu doladuje. Postupne doťahuje skoro do dokonalosti. Takže, práca pri obhajobách už nie je odrazom žiakovej dokonalosti. (S tým, že u rôznych žiakov môže učiteľ rôzne "doladovať"! – to ani neskomplikujeme!)

2. V komisii sedia rôzni ľudia. Vidia len konečný lesklý efekt a niekoľkominútovú sebavedomú, natrénovanú reč "autora". V technickej podstate často sa ani nevyznajú, ani spôsob vzniku práce nevedia. Kludne môže vzniknúť situácia, že komisia odhlasuje aj o dva stupne lepšie hodnotenie, než by si žiak zaslúžil.

(Má to potom aj ďalšie následky. Napríklad aj to, že trojkár vlastne bude hodnotený ako jedničkár. Inakšie: jedničkár sa ocitne v skupine priemerných. Atd’.)

Nie je to inakšie ani s obhajobou prác SOČ, - namiesto riešenia maturitných úloh.

Táto možnosť by mohla existovať, ale mala by byť poskytnutá len tvorivým, samostatným, svedomitým (nie podvádzajúcim, ...), špičkovým žiakom.

Nie tým, ktorí predkladajú ako SOČ napríklad časti cudzích výskumných prác. (Zasa sám som bol svedkom, keď žiaci, ktorí možno by mali problém dosiahnuť trojku, možno dokonca štvorku, - cez SOČ prišli k jedničke ...)

Ešte kurióznejšie je, keď tá SOČ bola z predmetu, z ktorého nie sú maturitné otázky ... Veľmi je aj diskutabilný argument: "cez rok mi najviac pomáhal" ...

Kde je problém?

Aj tam, že ešte pretrváva: učiteľ musí byť "aktívny", čoho prejavom "je" aj to, že vedie prácu SOČ.

Veď kvalitná práca učiteľa do záverečnej práce školy sa ani nedostane, ale počet SOČ, ... – áno.

Záver:

Myslím si, že ozajstný učiteľ, ktorý ešte má dosť duševnej energie na všelijaké "obhajoby", sa bude dívať rezervovane ...

Bude vedieť, prečo!

Maturity

Maturity sú ešte veľmi ďaleko, keď sa o nich už treba starať.

Ako žiak premenovaného gymnázia: strednej všeobecno-vzdelávacej školy, v školskom roku 1967-68, teda v poslednej, tretej triede, už usilovne som zaplňal jeden veľký čistý zošit, napríklad zhrnutím preberaného učiva z fyziky. V súčasnosti takáto činnosť asi príliš nie je v móde, no mne ten zošit krásne poslúžil na prípravu na skúšky a nedávno, po viac než troch desaťročiach, keď som dostal učiť aj dve hodiny fyziky.

Samozrejme v tých časoch sa až tak nekamuflovalo, teda nebolo v zvyku dať žiakom okruhy tém, prípadne celé konkrétne otázky!, takže ten zošit obsahuje celú látku, avšak v zahustenej, usporiadanej podobe.

Ako vyučujúci, zasa už v marci sme museli odovzdať otázky z príslušných predmetov, z ktorých sa maturuje.

Myslím si, že technici zasa sme v nevýhode, veď do teoretickej časti odborných predmetov patrí viac predmetov a maturuje sa z nich až 30 minút!

Okrem toho v tejto oblasti učivo sa rýchlejšie mení, než v základoch matematiky alebo jazykov a literatúry.

V tomto roku, ako vedúci "metodického združenia", som musel riešiť viac úloh: V minulosti na odbore obalová technika sme práce mali rozdelené takto: Jedna moja kolegyňa skúšala technológiu, polovicu otázok, ja som skúšal konštrukciu, ďalšiu polovicu otázok. Obidvaja sme nechali čas pre našu ďalšiu kolegyňu, ktorá potom skúšala predmet "tlačové techniky".

Nedopadlo to dobre. Žiaci taktizovali, keďže väčšine nešlo o známku, len aby prešli, na tlačové techniky sa vôbec nepripravovali.

Tak sme chceli inovovať, spraviť samostatné témy.

Dokonca, keďže obaly sa nielen konštruujú a vyrábajú, ale sa aj zdobia, a žiaci majú aj takzvané "odborné kreslenie" (teda akési výtvarné kreslenie), chceli sme zainteresovať aj štvrtého človeka, ďalšiu našu

kolegyňu, ktorá ich to učí. Nás by to kúsok odbremenilo a skúšky by boli úplnejšie, pestrejšie. Dva nové problémy však túto našu snahu pochovali:

1. zrejme bolo by veľmi ťažké porovnávať technologické, konštrukčné a umelecké výkony, hlavne v "neumeleckej" komisii,
2. navyše: kolegyňa odmieta učiť teóriu, ktorá pri daných okolnostiach by sa exaktnejšie mohla skúšať ... (Teória síce v plánoch je, ale v zošitoch a teda zrejme ani v hlavičkách nie ... Vyzerá to tak, že to takto môže byť ... A ja za to platený nie som, aby som sa s ňou hádal ... – I keď potom my ostatní máme viac roboty ...)

No, osudu to nestačilo. Od polroka kolegyňa "technologička" odišla na materskú dovolenku. Veľkú časť jej úväzku sme museli rozdeliť medzi našimi dvoma bývalými kolegami. Jeden z nich už bol na dôchodku, druhý práve nezamestnaný. Pribudli ďalšie roboty. Oni tieto neznáme predmety si museli naštudovať. Ja zasa som s nimi musel často konzultovať, poskytovať im informácie, rady, pomoc. Muselo to byť pre nich ozaj náročné, zvládnuť názvoslovie a súvislosti úplne nového odboru za krátky čas!

Toto vynútené rozdelenie úväzku, v podstate na teoretickejšiu a na praktickejšiu časť, zasiahlo aj do maturít. Nakoniec sme to riešili úplným prepracovaním pôvodných otázok.

Jeden z nových kolegov prispel svojimi témami k praktickým, druhý k ústnym maturitným skúškam. A hlavne otázky z tlačových techník sa museli upraviť tak, aby v prípade potreby umožnili prirodzený prechod na iné témy.

Konečne, keď sa to všetko utriaslo, usporiadal, a na počítači som napísal znenie všetkých 30 otázok, aj s ich podotázkami (ktoré sú vlastne pomocou pre žiaka). Odovzdal som ich na diskete zástupcovi riaditeľa.

Na niekoľko týždňov potom vždy nastane maturitné ticho.

Až v druhej polovici mája potom príde ten piatok, keď prvá časť štvrtákov sa lúči so školou.

U nás, v R.S., ešte ako žiak, o príchode rozlúčok som sa dozvedel tak, že poobede, alebo večer, keď sme polievali kvety v záhradke pred našim domom, alebo pri chodníku, slušnejší žiaci si od mojej mamy vypýtali kytičku.

Tí menej slušní si ju odlomili bez pýtania, za súmraku. Pokiaľ nám nepolámali kríky ruží, tolerovali sme im to.

Na druhý deň, pred večerom, potom sme z obloka pozerali, ako skupiny spievajúcich, elegantne oblečených mladých ľudí prechádzali aj našou ulicou. Na gymnáziu potom som uvidel aj to, čo sa deje medzi prvým a druhým večerom. Ráno, keď ako prváci sme prišli do školy, vchodové dvere už boli orámované kvetmi a všade, aj na chodbách, aj v triedach bolo strašne veľa kvetov.

Ako druháci potom to zdobenie sme mali za úlohu my. Navyše, pre každého tretiake sme pripravili v bodkovanej šatke, priviazanej na palicu, pagáč a v miniatúrnej fľaštičke víno, aby lúčiaci sa nehladoval, keď sa bude túlať svetom.

Tretiaci potom spievajúc, dojatí, pekne, pomaličky navštívili všetky triedy. Potom pokračovali v uliciach mesta.

Niektoré žiačky veru aj plakali ...

Tu, teraz to býva inakšie.

V piatok, cez veľkú prestávku, žiaci, ktorí sa zmestia, vopchajú sa do prednáškovej miestnosti. Aj zainteresovaní, alebo zvedaví učitelia tam idú, ale dolným vchodom, pri skupine štvrtákov. Pre učiteľov je vymedzený 2. a 4. rad, aby potom v závere rozlúčky si mohli prevziať svoj karafiát. Ten voľný 1. a 3. rad je pritom dosť kuriózný.

Štvrtáci predtým pošlú dvoch svojich delegátov do zborovne, aby pozvali učiteľov. Nie vždy to dopadne najšťastnejšie. Niektorí "delegáti" dostanú trému, iní zasa dobre že nás nasilu nevyháňajú na ich rozlúčku. V prednáškovej miestnosti potom pred niekoľkými rokmi bolo v móde začať nástupom. Na pozadí znela nejaká sentimentálna hudba, konferenciér a konferenciérka po jednom predstavovali svojich spolužiakov, ich menami a s jednou vtipnou vetou. Tí prišli, zaradili sa. Potom predviedli slávnostný program, ktorého časťou boli vždy viac, či menej trefné básničky o ich učiteľoch. Občas tie programy trvali aj hodinu a často boli veľmi pekné. Odohrávali sa pred ich novými tabľami. Na záver žiaci zaspievali gaudeamus a išli sa rozlúčiť so školou.

Takto to bývalo. Bývalo!

Teraz je to často inakšie ...

Niekedy sa nerobia ani tablá. Niekedy nerobí sa ani program. (Ani, keď triedny sa o to usiluje ...) Nezabezpečuje sa ani ozvučenie.

Nenaštuduje, dokonca sa ani nepripraví, - ani text. Načarbe sa niečo (zrejme v poslednej chvíli) na kus papiera. Konferenciérka potom hapká, lúšti, vzdáva sa, pokračuje nasledujúcou časťou vety. O týždeň maturuje ...

Po tejto "produkcii" sebavedomá, sebou spokojná mládež s ohromným revom sa prevalí triedami. Expresne si podávajú ruky s mladšími žiakmi. Mladší žiaci sa ani nepostavia. Ani darčeky nedávajú. Ani kvety nie sú ... Možno ani city nie sú ...

Dav sa vovalí aj do zborovne. Pokiaľ učiteľ je už v triede, aj tam mu podávajú ruky. Niektorí si však ho "nevšimnú". Svojím spôsobom je to tvrdé, no na druhej strane aj dobré ... Totiž: rád si podám ruku so slušným žiakom, no už dlhé roky mám zmiešané pocity, keď pri tejto príležitosti smerom ku mne si nastrčí ruku "hora", ktorá cez štyri roky nebola schopná sa mi pozdraviť, alebo keď náhodou som u nich suploval, tak dotýčný ako šialený vystrájal. Je v takomto geste poriadna dávka neúprimnosti, znásilnenia. Nemal by sa vyskytnúť na škole. Dalo by sa to riešiť len jedným spôsobom: k maturitám by sa nemal dostať človek, ktorý sa nevie slušne správať ... No, asi je to otázka aj skúseností. Kým totiž viacerí kolegovia zastávajú názov, že lepšie je takýchto "rozlúčok" sa nezúčastniť, niektorí mladší, a hlavne "mladšie", sú takýmto priebehom celkom spokojní. Zrejme tie lepšie nikdy nevideli ...

Nepáči sa mi ani keď v programoch (pokiaľ sú) spolužiakov predstavujú ako niekoho, kto len pije a neučí sa.

A nepáči sa mi ani keď o mne nepravdivé sprostosti tvrdia. Napríklad v tomto roku, zrejme kvôli rýmom: že na mojej hodine sa nudia, a preto sa tam krmia. (Niektorý, keď sa nechce učiť, možno sa nudí, ale veru kŕmiť sa nekŕmil na mojej hodine nikto. Ja by som im to nedovolil.)

Mrzí ma, keď maturanti zo štvorročnej činnosti svojho učiteľa nie sú schopní žiadnu zaujímavú skutočnosť objaviť ...

Po školskej rozlúčke bolo vo zvyku, že poobede, večer, žiaci navštívili svojich učiteľov.

Verejnosť si to vysvetľuje tak, že prinášajú svojim učiteľom obrovské dary. Väčšinou však to bola normálna kytica, alebo nič ... Čo je hodne vyvážené zo strany učiteľa "malým" pohostením. (Kto neverí, nech sa pokúsi pohostiť okolo tridsať osemnásťročných ...)

A zasa je v tom ten háčik. Čím častejšie do sympatickej spoločnosti zabľúdia, v čoraz väčšom počte aj "osoby", ktorých by som do svojho domova nezval.

V posledných rokoch aj vplyvom ďalších skutočností to riešim tak, že sa s nimi rozlúčim v triede. Aby to nebolo držgrošárske, každému darujem čokoládu. Nech si osladí svoj(!) život.

Nasleduje (pre štvrtákov) voľno. Akademický týždeň. Môžu sa pripravovať na maturity.

No triedny, pritom že normálne učí, musí pripraviť maturitnú miestnosť. A skúšajúci: pomôcky.

Treba, niekedy z krivkajúcich lavíc, zostaviť stôl pre komisiu. Treba si pozháňať normálne stoličky, alebo aspoň zo žiackych si vybrať tie menej načarbané.

Treba si nájsť zelené súkno, štátnu zástavu a nejakými obrazmi, kvetmi vyzdobiť miestnosť. Poupratovať a zamknúť ju. Potom sa dohodnúť s kolegami: ako, čo, a kedy do tej miestnosti chcú dodať.

Napríklad ja teraz som na maturity zabezpečil:

listy s požiadavkami a inštrukciami k jednotlivým otázkam, vytriedené prospekty a fólie k nim, vytriedené normy, meotar so stojanom a plachtou k nemu, diskety – špeciálne k otázkam vytriedenými a zoradenými obrazmi a počítač s veľkou obrazovkou pre nich, ďalší stojan pre "plagáty" (vlastnoručne vyrobené ...), atď., atď.

Špecialitkou bola ešte ďalšia "plachta" (premietacie plátno), pre zatienenie obloka (keďže rolety neboli ...), ukazovátka, čo som vyrobil z teleskopickej antény tranzistorového rádia, laserové ukazovátka – aké predávajú Vietnamci, a štíhla latka so zárezom na konci, na zavesenie premietacej plachty (totiž som si všimol, že háčik je privysoko). Nemohla chýbať ani kopa rôznych druhov obalov a žiackych prác.

Všimol som si rozpis, čo vyhotovil zástupca riaditeľa.

S prekvapením som zistil, že som zadelený aj na maturity ďalšej triedy, ďalšieho odboru, v ktorej som ani neučil! Jeden 30 minútový predmet a druhý 20 minútový predmet v mojom združení a tretí 20 minútový predmet v cudzej triede. A to všetko za dva dni. Plus mal som byť zástupcom triednej. Po upozornení, či sa to dá stihnúť, zástupca plán prepracoval. Všetko ostalo, len sa to rozťahlo na tri dni. No aj tak, jedna

dávka skúšok mala končiť až o 18:20. Teoreticky. V praxi sa to vždy predĺži, navyiac potom nasleduje ešte vyhodnotenie ...

V pondelok v cudzej triede som si uvedomil, že podpredsedníčku v ich komisii robí kolegyňa, ktorá tiež vyučuje konštrukčné kreslenie počítačmi, teda kludne mohla robiť prísediacu, - keď mňa pred niekoľkými rokmi, kým som neprotestoval, v tej istej funkcii ešte chceli zaťažiť aj mojou tunajšou terajšou úlohou, plus ešte do tretice som mal aj skúšať – a to 30 minútový predmet!

No časy sa menia ... Alebo, že by učiteľ nebol ako učiteľ ...

Konečne, začínajú sa ústne maturity:

"Otvorením".

Ráno, zvyčajne o 8:00. Jedným problémom tu je, aby došiel predseda komisie. Predseda často býva zo vzdialenejších miest. Niekedy teda musí vyštartovať už predchádzajúci deň. Treba sa s ním skontaktovať, čakať ho, zabezpečiť mu ubytovanie. Podľa klasického bontónu patrí sa – pozvať ho na večeru. Čo, myslím si, často obidvom je otrava. Aj pozvanému, aj pozývajúcemu ... V súčasnosti "bontóny" sú všelijaké, no často nie práve "ľudské". Ďalej, pri otvorení je milé, keď žiaci dajú predsedovi kyticu kvetov. Voľakedy to bolo samozrejmé, bezproblémové. V súčasnosti: prichodí sa aj otvorenie, - bez kvetov ... (A to aj napriek úsiliu triedneho ...)

Počas asi štvrt' hodinového začiatku odznejú zdvorilostné vety zo strany predsedu komisie, žiakov, člena vedenia školy (pokiaľ je prítomný), a inštruktáž triedneho.

Niekedy nacytlo sa hľadá váza. Predseda totiž svoju kyticu "premení" na výzdobu stola komisie.

Nasleduje porada maturitnej komisie.

Keďže predseda musí mať predpísanú prax, zvyčajne už viackrát sa zúčastnil takýchto skúšok v iných funkciách, - vie všetko. No keď je svedomitý, zabezpečí si aj kópiu predpisov. Porada teda býva krátka, zdvorilostná. Predsedu zvyčajne obklopuje veľká úcta, zdvorilosť.

Musí si dávať pozor, aby niečo nekritizoval, lebo jeho slová vnímajú veľmi citlivo.

Predseda má právo kontrolovať doklady, dokumentácie, žiacke práce.

Občas som v tejto funkcii našiel rôzne chybičky.

A vždy som získal určité skúsenosti, nápady, - pre svoju prácu.

Predsedovi obyčajne domáci ukážu celú školu, dielne, laboratóriá.

Za takýmito exkurziami môže byť aj snaha: odstrániť ho z komisie počas skúšania problematického žiaka!

Vždy som sa bránil proti "väčším exkurziám" – no raz som takto absolvoval výstavu hmyzu! ...

A za socializmu to niektorí predsedovia vyslovene zneužívali. Išli do mesta, obzerať, nakupovať, ...

No keď je v triede veľa žiakov, je dosť nepríjemné sedieť 4 až 5 dní sviatočne oblečený od rána do večera v triede. Hlavne, keď je teplo, a keď miestnosť je blízko k hlučnej ceste. Občas navyiac sa vyskytnú aj nešpecifické ťažkosti. Raz som dostal nádchu, potil som sa, mal som horúčku. Musel som si kvapkať, aby som mohol dýchať.

Inokedy, jeden zo skúšajúcich, cez horúce dni nezvyčajne štedro sa navoňal s Old Spice. Bolo dusno. Bolo to strašne nepríjemné, poriadne ma rozbolela hlava. Asi viacerým predsedom by sa teda páčilo večer sa vyvetrať, túlať sa po meste. Len tak. Sám. No zvyčajne ich čaká ešte jedna povinnosť: spoločná večera. Puritánske, ale asi pre každého najlepším riešením je, keď ho vybaví lístkami, keď je v blízkosti internát, s jedálňou.

Niekedy ide na večeru celá plejáda. Niekedy len jeden "sprievodca" z komisie. Aj takéto hromadné "akcie" sa môžu riešiť aj príjemne. Napríklad raz, keď som bol v Brezne, zapojilo sa do maturít aj viac rodičov. Nazhromaždili veľa občerstvenia, a akosi spontánne bolo postarané aj o rodičov, aj o maturantov, aj o komisiu.

Vždy bolo prítomných niekoľko rodičov a hostili aj seba, aj ostatných. Bolo to nenásilné. V Liptovskom Hrádku to zasa vyriešili tak, že na záver maturít ROH usporiadalo slávnostnú večeru pre celý personál školy.

Prečo o tom píšem? – Lebo ďalším maturitným problémom sú peniaze!

Keď som ja maturoval, nebolo dnešnej hojnosti, ale rodičia napiekli, my sme to zobrali do školy a maturity mali aj takýto sviatočný rozmer.

Neskoršie potom už rodičia nepiekli, ale prispeli niekoľkými korunami.

Teraz, vždy častejšie, ani nepečú, ani nijak neprispievajú ...

Prísun, dajme tomu 2000 korún, od školskej organizácie združenia rodičov sa môže javiť ako veľká suma na občerstvenie, kým sa to neporovná s dnešnými cenami obložených misiek, obložených chlebíčkov, s dĺžkou trvania maturít a s počtom maturujúcich žiakov, s ich apetítom a s počtom ostatných účastníkov. Môže to potom dopadnúť tak, že triedny, ktorému sa protiví nasilu vymámiť pár korún od svojich neochotných žiakov, si siahne do svojej peňaženky a príde napr. o svoj týždenný, prípadne dvojtýždenný plat.

To nie je len moja skúsenosť. Podobnú informáciu mám od viacerých svojich kolegov. Pritom verejnosť to chápe tak, že učitelia sa hostia za žiacke peniaze. Paradoxné navyše je, že skúšajúci a prísediaci často sadnúť si k občerstveniu ani nemajú čas ... (Vplyvom harmonogramu.)

Podme ďalej:

Ďalšou funkciou v komisii je "podpredseda". V skutočnosti on riadi a administruje celú akciu, keďže úloha predsedu je skôr reprezentačná až kontrolná.

Triedny má na starosti akoby personálne a materiálne zabezpečenie. Najskôr začína, a ako posledný skončí maturity. Je to poriadny nápor pre neho ...

So skúšajúcimi je to rôzne. Z niektorých predmetov sa nematuruje. Ich vyučujúci potom takúto záťaž nemajú. Je nepochopiteľné, prečo ich vedenie neurčuje napr. do funkcie podpredsedu.

Z iných predmetov maturuje len niekoľko žiakov. Napr. voliteľne, alebo dobrovoľne.

Oveľa väčšiu prácu majú skúšajúci odborných predmetov. Z nich vlastne maturujú všetci žiaci, navyše každý v dĺžke až 30 minút!

Keď potom takýto učiteľ skúša aj iný predmet, tak nie veľmi má čas napríklad sa občerstvovať ...

Skúšajúcemu "asistuje" prísediaci. Zapisuje znenie otázok do katalógu a vyjadruje sa k navrhutej známke.

Pokiaľ jeho názory sa veľmi nerozhádzajú s návrhmi skúšajúceho a pokiaľ nemá iné funkcie, jeho život je ľahší ...

Občas sa ešte menuje aj zástupca triedneho učiteľa.

Priebeh maturít je regulovaný veľkým počtom pravidiel.

No niektoré možnosti nie sú determinované. Predpokladám preto, lebo autorov pravidiel nenapadlo, že k týmto možnostiam môže dôjsť ...

K ním patria napríklad:

- kumulovanie funkcií v komisii,
- natiahnutie dĺžky maturitného dňa,
- nahustenie programu maturitného dňa a zrejme ďalšie a ďalšie.

Problémy môže priniesť aj zloženie maturitnej komisie z učiteľov, ktorí nemajú rovnaký "štýl" ...

Schôdze

Zasa bola prestávka ...

Už niekoľko týždňov sa chystám začať túto kapitolu.

Neúspešne.

Schôdze ... Myslím si, to je jeden z odporných pojmov, pre väčšinu normálnych učiteľov.

Snažil som sa priblížiť sa k tejto téme z rôznych strán.

Jedným z mojich nápadov bolo aj: nechať pod nadpisom prázdnu stranu. Alebo niekoľko prázdnych strán? Aj to by bolo riešením. Najmä pre schôdzujúcich učiteľov.

No pre tých neschôdzujúcich, racionálne schôdzujúcich, alebo ešte neschôdzujúcich pokúsím sa prezradiť viac:

Niektoré typické znaky schôdzí:

- sú otravné,
 - sú málo účinné, za ich dlhé trvanie konkrétneho človeka sa týka len málo informácií. (Konkrétne človeku konkrétna informácia by sa mohla priamo povedať, bez nútenej prítomnosti tých, ktorí s tým nič nemajú. Alebo, aspoň: príslušné oznamy by sa mohli napísať na vyvesený papier.
- Alebo, ... – pre ďalšie „alebo“ – je vhodné prečítať si útlú knižku „Parkinsonov zákon“.)

Ďalej:

- schôdze sú väčšinou plánované,
- zaberajú veľa času,
- čo by ozaj bolo potrebné riešiť, to sa na nich väčšinou nevyrieši.

(Nie vždy je to vina zúčastnených. Často jednoducho nepustia vyššie podmienky ...)

- Atd'. ...

Zbytočnosť väčšiny schôdzí ukazuje aj skutočnosť, že na mnohých pracoviskách sa bez nich celkom zaobídu.

Ich existencia je však priamo vynútená zrejme v oblastiach, kde pôsobia zbytoční ľudia, ktorí namiesto užitočnej činnosti majú za prácu aj kontrolu existencií zápisníc, uznesení zo schôdzí.

Schôdze je možné triediť aj podľa ich menovitého obsahu:

- pedagogické rady. Zúčastňujú sa na nich učitelia. Ich obsahom môže byť napríklad, že ako sa „adaptovali“ prváčikovia na prostredie strednej školy, koľkí sa zapojili do SOČ, ako bude prebiehať lyžiarsky výcvik, atď. Takýto obsah je aktuálny asi mesačne ... (K napredovaniu prác však je málo potrebný ...)

- klasifikačné porady. Oficiálne je polročná a koncoročná, neoficiálne aj štvrťročná a trištvrtročná. Nie vždy sú zladené s triednymi schôdzami rodičov ...

Sú to celkom zmysluplné schôdze ...

- prevádzkové porady. Okrem učiteľov sa ich povinne zúčastnia aj upratovačky, kancelárske sily, ... Ich obsahom môže byť oznámenie, že koľko peňazí dostala škola na výplaty, na údržbu, na telefón, na poštu, ... – a že je to málo ... (Nič s tým nespravíme ...) „Exkluzívnym“ bodom takejto porady je uzatvorenie a kontrola plnenia kolektívnej „zmluvy“. To je taká „exkluzívna“ téma, že zaslúži si samostatnú kapitolu!

- schôdze predmetových komisií a metodických združení. Tiež si zaslúžia osobitnú kapitolu. Ich zmysluplná existencia ale môže byť užitočná – na rozdiel od niektorých podobných aktivít. A dokonca, ako vedúci M.Z. – ich formu a priebeh môžem aj ovplyvniť ...

Len tak na okraj: patrí sa mať zo päť zdokumentovaných zasadnutí tohto druhu ...

- schôdze „ROH“. I keď v súčasnosti už nie sú nútené pre všetkých, občas predsa len sa nenápadne zabudujú napríklad do prevádzkových porád.

Darmo. Demokracia ešte nám nie je celkom známa ...

Aj táto skutočnosť si zaslúži ďalšiu osobitnú kapitolu.

Našťastie ďalšie povinné schôdze po zmenách v roku 1989 odpadli:

socialistického zväzu mládeže, komunistickej strany (boli aj „verejné“ – povinné aj pre nečlenov!), priateľov zväzu ZSSR, vedeckotechnickej spoločnosti, ideovopolitickej „výchovy“, ...

No, kto sa ocitne v nejakej funkcii, môže ho čakať permanentná povinná účasť na gremiálnej porade vedenia. (Samozrejme bez úľavy z jeho úväzku ...)

Menej pravidelne, respektíve s väčšími odstupmi potom sa vyskytujú rôzne ďalšie schôdze. Napríklad:

- pre x-té vyplnenie štatistiky o svojej vzdelanosti, o svojej kvalifikovanosti,
- pre x-té vyplnenie štatistiky o svojich odpracovaných rokoch,
- pre školenia o bezpečnosti (pri práci) aj s napísaním testov,
- pre vyplnenie prehľadu, že akou činnosťou, či ozaj vyplníme 37,5 hodinový týždenný pracovný čas! ...
- Atd', atď.

(Raz, za socializmu som ich napočítal viac než 60 za školský rok ...)

Spočiatku ma udivovalo, prečo učitelia proti týmto veciam neprotestujú ... Za komunizmu „báli sa“ – i keď mienka sa dala aj vtedy vyjadriť, aj keď prípadne v redukovanej forme ...

Potom som objavil niečo inšie:

Mnohí počas schôdzí si čítajú nejaký časopis. Iní opravujú previerky. Ďalší sa bavia so susedmi. Takže: zbytočnosť, alebo dlhé trvanie schôdzí si zrejme ani nevšímajú. A práve v tom je nebezpečie. Totiž, keďže nedávajú signál pre skrátenie a racionalizáciu týchto akcií – tie sa môžu nafukovať! Učitelia počas schôdzí sa bavia – ako žiaci cez vyučovanie (- ktorých za to kritizujú). (Zasa to nemusí byť vždy

nevychovanosť, alebo nižšia inteligencia. Môže to vychádzať aj z dlhoročných skúseností – že ich aktivita väčšinou aj tak nič nezmení. A to zasa nemusí byť chybou ani riaditeľ'a. Toho zasa tlačia vyššie podmienky! Ťažko v tom niečo bude normálnejšie – kým celý systém sa neprepracuje ...)

Taká dlho trvajúca schôdza občas môže byť aj komická.

- občas niekto zachytí nejaké slovo, a začne sa vypytovať (na to, čo práve odznelo) ...
 - občas niekto začína vybaľovať dajaký proviant zo štrkotajúceho sa obalu ...
 - občas niekto vyzuže si topánky (šírka stola pre jedného je len 65 cm!) ...
 - a prihodí sa aj to, že niekto zaspí ...
 - to, že niektoré kolegyne si privezú svoje malé dieťa na schôdzu, už nikoho neprekvapí ...
- Schôdzam by sa mohla venovať celá kniha ... (Alebo film!)

Oslavy

V škole sú aj oslavy.

Táto informácia po kapitole „Schôdze” môže byť veľmi potešujúca. Neutralizujúca predchádzajúce tmavé skutočnosti.

Oslavuje sa všeličo. Meniny, narodeniny, svadby, ... Koniec kalendárneho roka, koniec školského roka, ... Pre mnohých je to zrejme skutočne milá zmena uprostred pracovného diania.

Už som sa začal báť, či nie som sám, keď aj tu vidím určité tiene.

Čo však nečítam ..., v PC Revue! (rok 2004, 7. mesiac, strana 98):

„Nadáva sa tomu teambuilding activities. Obsah je však ten istý. Dokonca aj účasť je dobrovoľne povinná.”

No a práve v tom to je!

Ďalší prejav toho, že nám demokratické myslenie ešte nie je prirodzené.

Niektorí ľudia nedokážu pochopiť, že keď ich baví divadlo, pre druhého to môže byť nezaujímavé. Že keď im chutí guláš, druhí to nemusia mať radi. Že keď oni oslavujú spevom, druhí to môžu robiť inakšie ...

Pritom vôbec ich nenapadne, že niekto druhý ich neagituje do dobrovoľného hasičského zboru, na výstavu psov, do fotokružku, na cvičenie aikido, atď. ...

Tieto akcie sa dajú relatívne príjemne prežiť, aspoň ich začiatok, no vždy je tam tá príchut': „dobrovoľne povinná” ...

Niektorí ľudia dodnes sú hypnotizovaní pojmom kolektív.

Nejak nedokážu spraviť rozdiel medzi pracovným, priateľským a rodinným „kolektívom”. Nedokážu pochopiť skutočnosť, že medzi prvkami napríklad 60-člennej pracovnej skupiny je iný vzťah, a je to prirodzené!, - než napr. medzi dvoma priateľmi, napríklad bývalými spolužiakmi.

Pracovného kolegu si môžem vážiť, ale nie každý z nich je môj priateľ, moja rodina ... (A hlavne nie v učiteľskom zbore, kde výhoda jedného ide na úkor druhého ...) Zrejme by to bolo normálnejšie, - dať ľuďom deň voľna, - nech si spravia „program” v skupinkách, ktoré si sami vytvoria. Dobrovoľne. Podľa individuálnych záujmov. Podľa momentálnej nálady.

Učiteľský kolektív má aj takúto zvláštnosť:

Človek formálne je denne v styku s príliš veľkým počtom svojich kolegov. (Lebo všetci musia prejsť cez prestávky zborovňou a križujú si cesty z triedy do triedy.) Avšak väčšinou mu nevyjde dlhšia chvíľa, byť so svojim kolegom, tak ako keby spolu sedeli v kancelárii, alebo spolu robili v dielni.

Tie vzťahy potom zákonite musia byť voľnejšie, skôr formálnejšie, zdvorilostné.

Neoslavujú si potom sviatky navzájom dvaja, traja, ktorí sa dôverne poznajú, ale vymieňajú si (možno nepotrebné ...) darčeky desiatí, pätnásti ...

Človek sa buď zapojí, alebo nie. V tejto forme nie je dobrým riešením ani jedno, ani druhé.

Môj osobný zážitok:

Vplyvom mnohých nepriaznivých situácií v poslednej dobe nemám príčinu príliš sa usmievať. Jedna moja milá kolegyňa na to reagovala tak, že kúpila mi kaktus! (Nie sme toľko spolu, aby som jej moju situáciu vyrozprával ...)

Keby moju situáciu poznala, určite by sa za svoj čin hanbila ...

Urazila by ma, ale poznám ju, a poznám to – o čom píšem.

Takže, naďalej:

Rád budem oslavovať, v užšom, priateľskom kruhu, kde nebude potrebné program hľadať, zábavu riadiť, zdvorilo sa usmievať na 50 ľudí, ktorí keby chceli, aj cez školský rok by mohli prísť sa porozprávať ... Kde prirodzeným spôsobom sa porozprávame, každý bude jesť a piť vtedy, keď bude chcieť, koľko bude chcieť, a kde jediným problémom bude konštatovanie, že čas ubehol, musíme skončiť.

Koniec

Konečne je koniec. Možno pred rokmi som to chápal tak, že do tohto časového bodu ma tlačili školské povinnosti, a od neho ďalej už prestali. Teraz však je to rozmazané. Človek sa na to teší už začiatkom mája, aj keď práve je zavalený aj prípravou maturitnej skúšky. No na druhej strane cíti, že bude mať ešte veľa školskej roboty aj za tým „koncom“. Naviac, ten koniec bude trvať len krátko a onedlho sa zasa objaví ten dlhý, dlhý „začiatok“ ...

Ten koniec je aj dosť klamlivý. Učiteľ, napríklad technik, ktorý má v pláne veľký objem učiva, - s tým predposledným týždňom ešte počíta. No zvyčajne to nevyjde. Triedy nečakane môžu odísť na nejaký výlet, na ešte nesplnenú exkurziu, alebo hoci na premenovaný branný kurz.

Koncoročné výlety voľakedy bývali krásnym, dôstojným zakončením ročnej práce. Ich trasa pravidelne viedla okolo nejakého hradu, pamiatky, múzea, výstavy, kultúrnej udalosti. Chudobní rodičia obetovali pár korún, pre ich deti to bolo zaujímavé.

Dnes, v dobe satelitnej televízie, videa a diskotéky, väčšina žiakov o podobné „zážitky“ nemá záujem. Priamo doma má väčšie a pohodlnejšie lákadlá.

Navyše, žiak, ktorý na desiatu pokojne vydá 30, alebo 50 korún, bude argumentovať s tým, že na výlet nemá peniaze.

Príchodom konca školského roka sa však všetko môže otočiť. Mnohí získajú predstavu, že predsa by príjemnejšie bolo na výlete, než v škole.

Tak sa mi raz prihodilo, že v poslednej chvíli prišla skupina, že poďme stanovať!

Spýtal som sa: kam? ... Vtedy začali hľadať nápady ...

Spýtal som sa: máte stany? ... Nemali ...

O povolení do určitých atraktívnych oblastí nemali ani poňatia. Tak isto nemali premyslené, že na výlete aj stravovať sa treba. Ani to, že by mohlo aj pršať ... Ani samotnú dopravu ... Po takýchto zážitkoch obdivujem kolegov, ktorí do podobných akcií idú. Ale myslím si, že sa do nich púšťajú vďaka tomu, že im chýba skúsenosť, a že sú značne tolerantní. A ani nevedia, do akých rizík idú.

Vráťme sa však k téme:

Prerokovať klasifikáciu a vyhotoviť vysvedčenia, - chce určitý čas, niekoľko dní. Počas tých dní náš systém žiakov drží v škole. Je však ich ťažké vtedy zmysluplne zamestnať, aj dozorovať ...

Jedným z takých pokusov bolo „drôtikovanie“. Proste ručné, presnejšie nožné šmirgľovanie parkiet v triedach. Aspoň okolo múrov. Nepříjemná činnosť aj pre učiteľa. Nie pre prach, ale pre prácu: ako donútiť žiakov, aby úsek dostatočne vyčistili. V očiach žiakov to už často bolo „čisté“ – čo zástupca riaditeľa, školník, ale ani učiteľ tak nevidel ...

Problematické boli najmä miesta pod radiátormi.

A nebolo dosť materiálu. (Tak raz, pri delení kovových vlákien, som s nimi prerezal podošvu svojej topánky. Kto mi to zaplatí? Mohol som sa tešiť, že noha a ruka ostala celá ...)

Ďalším pokusom je organizovanie poldňových pochodov, na spôsob dávnejších CO cvičení. Lenže v takéto dni tretina až polovica žiakov „zázračne“ ochorie. Čo s nimi? V danom prípade majú viac rozumu, než ich „veliaci“ ...

A zasa musím obdivovať svoje kolegyne, ktoré popri drôtikovaní vypíšu aj niekoľko vysvedčení. Ja to musím robiť doma, v pokoji ...

No okrem vysvedčení je potrebné vypísať aj katalógy, napísať najrôznejšie správy, návrhy a oznámenia o výchovných opatreniach, atď. (K týmto veciam patrí aj to, že napríklad také pokarhania alebo pochvaly musia byť štylizované presne podľa príslušného bodu príslušného paragrafu, čiže treba ho poznať ... Tak isto: oznámenia o opravných skúškach treba poslať preukázateľne rodičom. Atď., atď.)

Takže: konečne guláš-„party”, konečne vyhodnocovacia porada, a ...

- napríklad počítačový kurz (o robení prezentácií v PowerPointe) ...

Až potom človek si môže odkladať, triediť pomôcky, nahromadené papiere a môže sa pokúsiť niečo z beznádejne narastajúcej haldy vyhodiť.

A ešte vždy nie je ozajstný koniec ...

Vedenie dokumentácie

Učiteľovanie – to je aj papierovanie.

Pri bežných, a čiastočne aj v predchádzajúcich príbehoch naznačených „papierovaniach” začínajúci učiteľ sa s tým stretne takto:

1, pri príchode a odchode sa musí zapísať (aj s časovým údajom). Je to zbytočná činnosť, lebo:

- učiteľ má hodne veľa svedkov, či bol v práci, či bol v triede ...

- systém stabilných riadkov umožňuje klamať: zapísať sa dodatočne ...

- nikto nie je potrestaný, že prišiel neskoro, - alebo odmenený, že prišiel skoro ...

- čas strávený v škole neukazuje množstvo a kvalitu, ani činnosti v škole, ani domácej prípravy.

2, pri začatí vyučovacej hodiny, v triednej knihe musí zapísať: značku svojho predmetu, chýbajúcich žiakov, dátum, preberané učivo, - a dvakrát sa podpísať. Zápis používaných pomôcok v posledných rokoch sa už vynechal. Ani nechýba.

Táto činnosť má svoju administratívnu opodstatnenosť, aj určitý psychický význam.

3, po skúšaní, udelené známky má zapísať do svojho zápisníka, do prospechového listu žiaka, a keď je taká „módna vlna” – žiada sa na ňom, aby to skontroloval aj v žiakovej preukážke. (Preukážka neoficiálne nahrádza žiacku knižku základnej školy.) Pri bežnom vyučovaní aj tá druhá požiadavka sa zvláda len s určitými potiažmi. Tá tretia je nereálna...

Keď učiteľ dostane triedu, pribudnú mu ďalšie práce, aj s ďalšími dokumentmi:

1, každému žiakovi sa vypíše obálka – s údajmi o ňom, a o jeho rodičoch, ...

Tieto údaje sa vždy majú aktualizovať, a táto obálka obsahuje žiakove papiere. (Spis zo základnej školy, listy prijímacej skúšky, prospechové listy, prípadné žiadosti, ... Niekedy aj žiakov rodný list, jeho predchádzajúce vysvedčenia, ...)

2, učiteľ musí vypísať katalóg triedy. V katalógu každý žiak dostane dvojstranu, veľkosti A3, kde sa opakujú údaje jeho a jeho rodičov. Sem sa mu zapíše každá známka, ktorá bude aj na vysvedčeniach, vypočítané priemery, absencie, pochvaly a pokarhania, atď.

Do katalógu triedny zapíše aj zoznam predmetov, ktoré sa budú vyučovať. A to býva jeden z kameňov úrazu. Momentálna móda velí: názvy predmetov písať (aj na začiatku) malými písmenami! Beda tomu, kto sa „pomýli”! Môže prepisovať svoj katalóg ...

(Na tých veľkostiach zrejme veľmi záleží ... Možno, ani Slnko by nevyšlo ...)

Vo zvlášť ťažkej situácii je kolegyňa matematikárka, ktorá, kvôli lepšej čitateľnosti si zvykla písať veľkým tlačným písmom ...

3, triedny sa má starať, aby začiatkom roka pripravil svoju triednu knihu, aby tam zapísal mená žiakov, názvy predmetov, ... (Musí prepočítať, koľko miesta budú zaberáť jednotlivé, hlavne delené predmety, ...)

Potom, aby jednotlivé týždne uzavrel, prípadné chýbajúce zápisy si pozháňal. Koncom roka – voľné miesta vyčiarkal a uzatvárajúce zaklínadlo napísal ...

4, triedny sa musí starať aj o vypísanie a postupné zapíňanie prospechových hárkov svojej triedy. Samozrejme aj o ich uzavretie.

Banalita z tejto oblasti:

Na spodku každého listu je miesto čakajúce na meno triedneho. Viacerí sme to chápali tak, že na konci, po uzatvorení listu, správnosť jeho obsahu svojimi podpismi tam potvrdíme. No raz vedenie tie mená tam chcelo ihneď na začiatku! Ako podpísať biely list? ... Vyriešil som to takto: napísal som tam svoje meno tlačeným písmom. – Nie je to podpis ...

5, triedny vypisuje aj vysvedčenia. Presne určeným štýlom. Dá tam správnu pečiatku. Zabezpečí ich kontrolu so svojim kolegom – ktorý to v katalógu potvrdí svojim podpisom, u každého žiaka. (Tu často komplikuje situáciu, že nie každý žiak chodí na rovnaké predmety, teda v riadkoch sa zmení obsah. Ďalšiu komplikáciu spraví, keď v katalógu sa uvádza súčet vymeškaných hodín, a neospravedlnené hodiny, ale na vysvedčení ospravedlnené a neospravedlnené hodiny. Atd’.)

6, atd’.

„Starší” učiteľ si určite „vyfasuje” postupne aj ďalšie funkcie.

Bude správcom zbierok, vedúcim niečoho, ... – a teda aj „správcom” (i autorom) dokumentácie, ktoré s danými objektmi sa viažu ...

A dokumentácie sa kontrolujú ...

Teda musia byť. A musia byť podľa aktuálnej uniformy.

Začiatok letných prázdnin

A je to tu!

Letné prázdniny. Nemusím vstávať o 5:20. Nemusím sa usilovať a čakať na autobus miestnej dopravy. Nemusím sa v ňom tlačiť.

Človek cíti určitú zmätenosť. Doteraz bol akosi tlačенý k určitým činnostiam. Teraz odrazu je voľný.

Ale ešte vždy nie je koniec – so školskými vecami. A musí sa rozhodnúť, čím, a kedy začne.

Ja, teraz, popri domácich prácach, snažil som sa vytriediť, ukladať, upratať staré plány, prípravy, pomôcky, ... A zlikvidovať z nich, čo sa dalo. Pritom už sa rysujú nové myšlienky, nové plány. Otvárajú sa nové oblasti, ktorým by sa aj jednotlivo mohol človek naplno venovať. Keby mal čas ... Úprimne sa divím ľuďom, ktorí sa nudia!

No, v poslednú dobu ma to aj naplňa zlosťou, keď vidím: koľkí nič nerobia, a pritom majú príjem ako ja, dokonca veľmi často ešte oveľa väčší! ...

Dostávajú sa mi pod ruku časopisy. Z výpočtovej techniky, z obalovej techniky, ... Inšpirujú: aj toto by sa dalo zabudovať, aj tamto by sa malo aktualizovať, ...

Dostávajú sa mi do rúk moje vlastné poznámky: kapitoly o konštruovaní obalov, programovanie v C++, v Java, vo VB, modelovanie v CINEMA, ...

Prekvapene zisťujem z dátumu: niektoré som začal robiť pred rokmi!

Zasa sa k niektorému z nich môžem na chvíľu vrátiť.

„Hráš sa, rozptyľuješ sa, prečo sa s nimi zabávaš?” – mohol by niekto povedať.

A mal by pravdu. Takto ani jeden z tých programov si tak nenacvičím, aby ma živili. Lenže aj to málo stačilo, aby som vyrobil niekoľko programov, postupov, ktoré krásne zmodernizovali a spestrili niektoré moje predmety.

Žiaľ ..., - viem to len ja.

(Žiakom to zrejme pripadalo ako prirodzené.)

Tak teda: „hrám sa” ...

A ešte vždy nie je koniec.

Ba, povedal by som: tie dôležité myšlienky ešte len nasledujú ...

Jedno však treba upresniť: letné prázdniny učiteľov netrvajú dva mesiace ...

Odborné učebne

Človek, pololaik, napríklad inžinier začínajúci učiť, si pod tým označením môže predstaviť miestnosť, ktorá svojím vybavením je prispôsobená, aby niektorý predmet sa v nej mohol účinnejšie (lepšie, ľahšie) učiť.

Keď má šťastie, tak niektorý svoj predmet môže učiť v takejto miestnosti. To šťastie je relatívne, lebo takáto možnosť často prináša poobedňajšie hodiny, ale u mladého nadšenca, ktorému ešte nezdemolovali jeho optimizmus, prevláda potešenie z toho, že sa môže lepšie realizovať.

Čo to „lepšie“ znamená?

- napríklad to, že keď ide žiak na hodinu technického kreslenia, tak bude obklopený výkresmi zobrazujúcimi: čo ako sa má nakresliť, a nie ničím, a či vecami, ktoré mu odvádzajú pozornosť inde,
- napríklad to, že budú poruke modely, súčiastky, normy, tabuľky, vzory, ...
- Keď sa skrúti reč na staršie celky, tak v momente sú k dispozícii aj „staré“ pomôcky, predchádzajúce výkresy, atď. Môže sa dovysvetľovať, opakovať.
- Môžu byť pred očami detailné prehľady, požiadavky, kritériá.
- Môže sa spraviť aktuálna výstavka, pre porovnávanie, pre ponaučenie sa.
- Ani učiteľ sa nemusí obmedzovať počtom učebných pomôcok. Ani ich netreba prevláčať. Majú sa kam ukladať. Menej sa poškodzujú.
- Práca bude mať oveľa profesionálnejší priebeh.
- Atd'.

O výhodách existencie odborných učební teda nie je potrebné premýšľať, diskutovať. Takáto vymoženosť z hľadiska úprimnej snahy vzdelávať ľudí je jednoznačne výhodná.

Prečo potom ich je tak málo? Prečo? ...

Aj v čase socializmu sa formálne deklarovalo, ako žiaduca činnosť, budovanie odborných učební. Už aj vtedy ale, keď sa toho ozaj niekto chcel chytiť, sa mu vysvetlilo, že:

- nie je dobré, keď cez prestávky žiaci sa majú presúvať,
- nie sú na to miestnosti, a
- nie sú na to peniaze.

Ako kompromis sa vyskytlo riešenie „poloodborných“ učební.

Trieda, v ktorej sa normálne učilo, viac sa vybavila pomôckami pre určitý predmet, alebo pre podobné predmety.

Udivujúce je (keby sa ešte niekto niečomu divil), že ani za socializmu (keď vraj sa o ľudí staralo), ani teraz (keď sú výborne platení „schopní manažéri“), - nie sú prirodzené projekty škôl aj s potrebným počtom odborných učební (a kabinetov).

So vzdelávaním teda asi sa to tak vážne nemyslí ...

Sú tu aj ďalšie zvláštnosti.

Napríklad neviem, či nastupujúci lekárnik si sám zháňa váhy, či šofér mestskej hromadnej dopravy si sám skladá autobus, ale o odbornú učebňu (keď ju chce, a keď ju môže mať) sa musí postarať sám učiteľ.

No aj tak, pred rokmi som sa čudoval prečo o ne sa učitelia nezaujímajú. Dnes, keď už mám za sebou likvidáciu laboratória automatizácie (pre vyššie záujmy), a triedy technického kreslenia (ktorú som ja vybudoval), - sa už nečudujem. Mnohí kolegovia asi mali menej energie a viac skúseností, - než ja.

V súčasnosti, pri zahusťovaní do tried aj viac než 30 žiakov, a pri zlučovaní škôl, svoje voľnejšie postavenie zachovali len: laboratórium elektrotechniky, čiastočne miestnosti výpočtovej techniky a strojníckych meraní.

Akým – takým núdzovým náhradným riešením je: dať schopným, ochotným učiteľom triedu so skriňami, a prideliť im rozvrhové hodiny práve v tejto miestnosti. Chcelo by to však nerozkúskovať úväzok týchto ľudí, ale sústrediť u nich veľa príbuzných hodín.

Celoživotné vzdelávanie

Rozmýšľam, či existuje zamestnanie, v ktorom by občas nebolo potrebné naučiť sa niečo nové....

Asi nie.

Kuchár môže naraziť na cudzojazyčný obal nejakého korenia. Kopáč kanalizácie na predtým neznámy optický kábel. Prostitútka by mala vedieť o AIDS. Atd'.

Je teda prirodzené, že existuje celoživotné vzdelávanie.

Tento pojem často odznie aj počas školských rokov. No, myslím si, medzi učiteľskými ušami vyvoláva veľmi zmiešané pocity.

Prečo?

Lebo sú inštitúcie a platení jedinci:

- ktorí občas vyvíjajú (aspoň formálny, nepriamy) nátlak, aby sa do tejto „činnosti“ učitelia zapojili,
- ktorí sa tvária, že oni takúto činnosť zabezpečujú.

Lenže:

- ich činnosť nie vždy je v súlade s učiteľskými predstavami,
- neuznávajú, nezohľadňujú, dokonca ani si nevšímajú, keď učiteľ bez nich sa vzdeláva.

Bolo by potrebné si všímať:

1, minimálne dvojnásobnosť učiteľského remesla:

- učiteľ musí ovládať to, čo chce (má) učiť,
- musí vedieť účinne podať to, čo on sám vie.

2, to, že v jednotlivých predmetoch zmeny prebiehajú nerovnako, no v niektorých s prevratnou, doteraz nevídanou rýchlosťou!

3, že ponúkaná „pomoc“ celoživotného vzdelávania:

- by mala existovať,
- mala by obsahovať to, čo učitelia skutočne budú potrebovať,
- mala by byť poskytnutá zavčas,
- mala by byť poskytnutá príťažlivým, alebo aspoň normálnym spôsobom.

Keďže v súčasnosti u nás príslušné inštitúcie tieto základné podmienky nedokážu splniť, hlavne v najakútnejších (nových) oblastiach,

- mali by si všímať a uznávať samostatné, vlastné aktivity príslušných učiteľov,
 - mali by vytvárať priaznivé podmienky týmto učiteľom (- racionalizácia úväzku, rozvrhu, ...)
- (Zrejme by to podnietilo viac učiteľov k väčšej aktivite. Čo by viedlo k rastu úrovne školstva.)

Čo všetko som si musel naštudovať ja – strojár (naviac a samostatne)?:

- technológiu a stroje výroby celulózy a papiera (1979)!
- preopakovať si elektrotechniku (1980)
- osembitovú výpočtovú techniku (1986)!
- technickú diagnostiku (1987)! *
- metodiku práce technika (1988)! *
- preorientovať sa z konštrukcie strojov na strojársku technológiu (1991)
- šestnásťbitovú výpočtovú techniku (+ program KonCAD) (1992)!
- DOS, Windows, Norton Commander, Basic, T602, Calc602, dBASE, AutoCAD (1993 – 1995)!
- neskoršie Word, Excel, Access, antivírusové programy, kompresné programy, ...
- základy DesktopPublishing a sietí!
- programy Internet Explorer, Corel DRAW!, Pro/ENGINEER, ... (1996)!
- nové normy technického kreslenia, navrhovanie a konštrukciu obalov pre 3. ročník (1997)! *
- navrhovanie a konštrukciu obalov pre 4. ročník! *

+ prechod na vyššiu verziu programov CorelDRAW!, a AutoCAD (1998)

- cvičenia z navrhovania a konštrukcie obalov pre 3. a 4. ročník! * (1999)
- preopakovať si fyziku (2002)
- naučiť sa farbivá a lepidlá, základy počítačovej prezentácie a výroby web-stránok a základy práce s Corel PhotoPaint (2003)

V prípadoch * som sám zostrojoval aj učebné texty.

Najväčšími organizovanými akciami v mojom štvrtstoročí učiteľovania boli:

- doplnkové pedagogické štúdium,
- každoročné cykly „ideovo-politického vzdelávania”
(O čom sa teraz „taktne” mlčí ...)
- (Čoho praktickým pozitívnym výsledkom zrejme je nula ...),
- dlhé školenie o „novej koncepcii” (školstva)
(O čom sa tiež mlčí ...)
- (Jeho priemerný výsledok tiež neoslňuje ...).

Zaujímavejšie boli kratšie akcie:

- školenie o programoch: objektovo orientovaný TurboPascal, LOTUS 1-2-3, PageMaker
- aké-také informácie napr. o zmenách v normách technického kreslenia.

Ako nevydarené školské nátlakové akcie môžem spomenúť pretláčanie:

- vyučovania len ruského jazyka v blízkej minulosti,
- množinového počtu na základných školách, a
- programovania v 8-bitovom Basic-u na stredných školách.

Diskutabilná je aj bývalá, pomerne neskorá snaha: získať výpočtárov z matematikov.

Asi aj uvedené príklady podporia myšlienku, že:

Namiesto sporadického, opakovaného vykrikovania o dôležitosti ďalšieho vzdelávania (vzdelávania sa) učiteľov (a ich vstavaní do pozície nevzdelancov), a občasného organizovania často formálnych, masových, krčovitých, plytkých akcií, radšej by mali dostať učitelia aspoň kúsok ľudsky dôstojnejší plat, aby súci odborník si to vzdelávanie sám mohol lepšie realizovať, alebo aspoň dostatočný čas na to (čo by bolo dokonca viac-menej zadarmo). Alebo aspoň si všímať, že mnohí sa vzdelávajú i v týchto macošských podmienkach.

(Pre úplnosť však treba spomenúť, že tu sa vyrobilo a vyrába sa aj kopa nie súcich „odborníkov” ...)

(K téme patrí aj to, že spúšťať sa tu do zmysluplných akcií – naráža na nesmierny počet prekážok ...)

S otázkou vzdelávania sa súvisí aj otázka „kvalifikovanosti”. No zdá sa: „kvalifikovanosť” nesúvisí s vedomosťami, ale s odsedením presne určených hodín presne určených prednášok a cvičení.

Komický je môj vlastný prípad:

Keď sme nemali „promovaného” elektroinžiniera, pripadlo mi učiť aj niekoľko hodín elektrotechniky.

Musel som absolvovať aj známe skúšky.

(Na mojom predchádzajúcom pracovisku, vo výskumnom ústave, ich nemusel absolvovať ani každý elektroinžinier! ...)

Skúšky som krásne spravil, ale keďže som strojár, nevedeli, čo so mnou. Nakoniec priznali príslušný paragraf s dopĺňujúcou poznámkou. Ďalšie pravidelné skúšky zasa som spravil, ale zakaždým mi ten paragraf znižovali, až som klesol na 3. a 4.

Zaujímavé na tom je, že to sa priznalo aj mojím žiakom, po absolvovaní látky, ktorú som ich ja učil.

Paradoxne, s dvojročným školením na Vojenskej katedre (vysokej školy)

- bol som kvalifikovaný kontrolovať na letisku rádiové a rádiotechnické vybavenia stíhacích bombardérov (za ťažké milióny), kde aj životy pilotov záviseli od výsledku mojej práce, ale
- nebol som kvalifikovaný viesť cvičenia stredoškólakom, na ktorých sa meralo napríklad napätie na žiarovke pri 4,5V, maximálne pri 24V.

Smutnoveselý dôkaz:

3. augusta 2004: Pri ďalšej vlne upratovania vyradujem brožúry:

- MS-DOS Základné príkazy (príručka), 1993, Ing. Dezider Gulovič,
- Norton Commander (príručka), 1993, Ing. Dezider Gulovič,

(Mne by sa boli hodili už v školskom roku 1992-93... Ale aj tak som za ne vďačný a obdivujem autora, ktorý ich vytvoril zrejme pri svojich učiteľských povinnostiach ...)

- AutoCAD 12 Metodická príručka, 1998, Ing. Ivan FUSEK,

(Hodne neskoro, ale predsa... Autorom je zasa učiteľ...)

- Domluvte se s PC, P.Novák a kol., 2. upravené vydanie, 1991, fy. BALOUŠEK

(Neskoro som sa k nej dostal ...)

(A už sú dávno zastaralé ...)

4. aug. 2004: noviny Pravda: "Na etiku niet učiteľov", chýbajú učebnice a metodika ...

(Ale aspoň majú odbornú literatúru ... – a samozrejme aj prácu na prázdniny ...)

Učiteľské noviny

Existujú ich odborné časopisy pre lekárov, lekárnikov, strojárrov, elektrotechnikov, ... – prečo by neexistovali aj pre učiteľov? ...

Starým, asi najznámejším, typickým predstaviteľom takého diela sú Učiteľské noviny. Keď však technik, vyučujúci na strednej škole, hľadá v nich pomoc pre svoje učiteľské problémy, s veľkou pravdepodobnosťou sa sklame.

Znechutene sa od „svojho“ časopisu odvráti.

A nie len technici! Výsledkom potom je situácia, že podľa mojich vedomostí do celej našej školy chodí jediný výtlačok Učiteľských novín! Do kancelárie.

Ich noviny teda medzi učiteľmi nie sú atraktívne. Takže, je tu chyba!

Ako to vidím ja?

+ poskytujú informácie o organizačných otázkach,

? občas informujú o problémoch (správanie sa mládeže, honorovanie práce, ...),

- veľká časť obsahu je pre niekoho druhého,

- niektoré články sú písané akoby od kancelárskeho stola a so „socialistickými“ ružovými okuliarmi.

Myslím si, že problém je v tom, že učiteľ by čakal od svojho časopisu, že:

- všetky články budú pre neho (a že vyriešia jeho problémy),

- časopis ho bude informovať aj o organizačných, aj o metodologických, aj o jeho konkrétnych „odborných“ témach.

A to v tejto forme jednoducho nie je možné.

Lebo učiteľ nie je učiteľ, ale napríklad:

- učiteľ, - na strednej odbornej škole, - s „tým“ zameraním, - s „tým“ odborom, - s „tou“ špecializáciou, - s „tými“ pridelenými predmetmi, - pri „tých“ ďalších podmienkach.

Čiže, kým napríklad lekárnici zrejme tvoria relatívne jednoliatu skupinu, práca učiteľov sa hodne diferencuje! (Obávam sa, že aj „šéfovia“ tu vidia len to, že učiteľ má „učiť“, ale málo to, že „čo (a ako)“ učí ...)

Keďže nie sme štát, ktorý si môže dovoliť viac konkrétnejších časopisov pre učiteľov (napr. pre strojárrov, učiteľov SPŠ), riešením by bolo, že by sa takéto skupiny sami zorganizovali, - a vydávali si aj svoj časopis (minimálne na internete).

Celkom by to išlo, keby učiteľ nebol ubitý vysokým základným úväzkom, rýchlymi zmenami, zlými, nedostatočnými podmienkami.

Čiže: chodíme dookola.

(A viacerí sa už aj zastavili ...)

Oveľa viac sú využiteľné „odborné“ odborné časopisy.

Napríklad pre výpočtovú techniku: Chip, PC Revue, atď.

Aktuálne informácie mnohých časopisov neraz som využil a som vďačný ich autorom za objektivitu a spoľahlivosť ich prác.

(O to nepríjemnejšie sa ma dotkli problémy s literatúrou, s normami, aj s časopismi po rozdelení štátu.)

S časopismi sa viaže aj nejednoznačné riešenie: objednať jeden exemplár spoločne do školy. Pri tých dôležitých je to zrejme len núdzové riešenie.

Prirodzené je, keď si svoje časopisy učiteľ objedná sám pre seba.

Je v tom však háčik: keď zaplatí inkaso a ročné predplatné napr. Chipu a PC Revue, tak jeho mesačný plat je viac-menej preč.

Ďalšou možnosťou je: pozrieť si obsah časopisu na internete.

Lenže niektoré pre verejný prístup sú tam skrátené. Naviac, nie každý učiteľ má k internetu prístup aj doma.

A je tu aj určitá psychická zábrana. Staršej generácii je prirodzenejšie mať pred sebou článok na papieri, než na obrazovke. Zrejme by to bolo aj novej generácii, keby ona nelovila len jej momentálne súrne potrebné časti informácií.

(Myslím si, že učiteľ by však mal mať hlbšie a súvislejšie informácie okolo práve aktuálnej látky.)

Klasifikácia

Prečo chodí mládež do školy? – Lebo musí ... (Nariad'ujú to zákony štátu.) Prečo musí? (Prečo to štát nariad'uje? Prečo na to dáva nemalé peniaze?)

1, V skutočnosti teraz to často vyzerá tak, že škola je sklad, kam sa žiak odloží, aby nerobil väčšie problémy inde, kým jeho rodičia pracujú (kým ich niekto vyžmýkava) ...

2, Normálnou príčinou by bolo: aby sa naučil „veci“, ktoré keď ovláda, bude pre spoločnosť (v ideálnom prípade aj pre seba) užitočnejším.

Keď si to s tým „ovládaním“ myslíme vážne, musíme vedieť merať jeho stupeň. A teda výsledok merania aj vyjadriť.

Zrejme z takejto logiky vzniklo (už dávno) to, čomu hovoríme klasifikácia.

A z takejto logiky vyplýva aj špekulatívny charakter súčasných snáh, „chrániť“ súkromie osobnosti“ neklasifikovaním, respektíve utajovaním aj minimálnej klasifikácie. „Chrániť“ osobnosť hlúpych, - a tým diskriminovať múdrych!

Nehovorí to niečo o tých, - čo to chcú presadiť? (V tom lepšom prípade: sú naivní.)

A o akých hlúpych ide?

1, Prípad telesne inteligentne slabých je niečo inšie, - i keď aj takýto človek poriadne skomplikuje situáciu, keď špekulatívne sa dostane tam, kam nepatrí.

2, Tých skutočne „hlúpych“ veľmi často by sme presnejšie mohli charakterizovať ako lenivých (prípadne aj vypočítavých). Ktorým je pohodlnejšie nepracovať, v prípade mladých: sa neučiť, ktorí sa stávajú vždy hlúpejšími a hlúpejšími, lebo vždy viac im chýbajú predchádzajúce základy, - na ktorých spoločnosť bude vždy len doplácať!

Prečo potom taká pretváрка?!

(Za tým je inšie, než riešenie pedagogického „problému“.)

(Zaujímavé je aj to, že kým prejav hlúposti je snaha maskovať, prejav chudoby už nie ... Proletárovi nikto sa nesnaží pridať BMW, alebo Audi, či rekreáciu pri mori.)

Tak teda: jednoznačne: klasifikovať!

(I keď, - pre učiteľa je to práca navyiac.)

Myslím si, že či budeme používať stupnicu 1 – 2 – 3 - ..., 5 – 4 – 3 - ..., A – B – C - ..., alebo inú, - je menej dôležité, ale v určitých systémoch by mala byť jednotná (napr. na stredných odborných strojárskych školách v štáte). Používať čísla je asi prirodzenejšie, lebo môžu vyjadrovať množstvo (napr. schopností), alebo poradie, a človek je na to zvyknutý, má o nich predstavu.

Komplikovanejšie je to s počtom klasifikačných stupňov (v rámci stupnice).

Päť je niekedy, veľmi často!, málo. Učítelia to riešia so znakom mínus (niekedy aj s plus), proti čomu byrokratická inšpekcia urputne bojuje ... Zbytočne, veď to slúži ku kvalitnejšej informovanosti učiteľov, aj žiaka, - a nakoniec na vysvedčení aj tak môže byť celočíselné hodnotenie ...

S dlhšou stupnicou však by sa horšie pracovalo, keď by učiteľ mal hodnotiť menší obsah a za kratší čas. (Ku krátkym časom ho môže tlačiť napríklad trieda s veľkým počtom žiakov, predmet s malou časovou dotáciou a veľkým obsahom, atď.)

Veľa „teoretikov“ (ale zrejme viac úradujúcich, než učiacich učiteľov ...), odporcov klasifikácie, argumentuje s tým, že klasifikácia nie je porovnateľná (od rôznych učiteľov). Obyčajne si však nevšímajú viac príčin, a vinu dávajú systému klasifikácie a učiteľom. No predstavme si, že najlepším žiakom triedy je žiak, ktorý má „len“ jednu štvorku. (Aj o takých viem ...) Čo potom učiteľ môže spraviť? Prechádza na to nenormálne, čomu ja hovorím „relatívne“ hodnotenie. Nakoniec k tomu ho tlačia:

- aj teória (motivovať, aj odmeňovaním, aj za malú snahu lepším hodnotením ...),

- aj nutnosť rozlišovať (aj keď sú len malé rozdiely ...),

- aj hrozba zániku školy, zamestnania („koho budeme učiť?“ – keď prepadnú ..., „kto k nám príde?“ – keď budeme prísni ...)

Znížiť tú 60 – 65 percentnú hranicu minimálnej vyžadovanej produkcie na nulu, alebo blízko k nule je potom už bežná prax.

A tu sa to začína točiť dookola. Načo by sa totiž lenivý, v tomto smere neambiciózny zabezpečený žiak učil, načo by sa pripravoval, keď so svojou priemernou inteligenciou tých 5 až 7 pojmov krátkodobo si zapamätá a pri skúšaní reprodukuje, aj po bežnom pohľade do zošita, cestou z lavice k tabuli. A už to nie je nula ... (Žiak dokonca môže nadobudnúť presvedčenie, že je malý génus, keď s minimálnym úsilím dosiahne neprimerane veľké výsledky.

Učiteľ sa môže tváriť, že je spokojný, aj s týmto minimom, - aby nemusel ísť do ďalších konfliktov, do ďalšieho boja s veternými mlynmi.)

Ale príčina chýb je inde: prijali sa do triedy žiaci, ktorí na daný obsah tohto odboru nestačia.

Spoločnosť na nich dopláca, a bude doplácať aj v budúcnosti.

Napriek rôznym kritikám, myslím si, že napríklad udelené koncoročné známky prevažne majú obrovskú informačnú hodnotu. Iná vec je, keď ich neskoršie nikto nevyužíva. Zrejme:

- nie je súlad medzi skutočnou, uplatňovanou potrebou spoločnosti, a medzi deklarovanými požiadavkami smerom k školstvu,

- spoločnosť často „beží“ na primitívnejšej úrovni, než čo škola je schopná zabezpečiť,

- uplatňujú sa rôzne osobné a skupinové záujmy,

- atď.

(Napri.: v systéme, keď firma potrebuje nie svedomitého, vzdelaného človeka, ale zamestnanca, ktorý dokáže oklamať jej zákazníkov ...)

Články, ktoré sa opakovane objavujú v novinách aj na internete a opisujú (aj vymyslené?) situácie, keď rôzni učitelia riešenie nejakej úlohy hodnotili rôznymi známami (aj od 1 do 5!), nesvedčia aj o inom, než kam mierili? Že:

- autor bol nedostatočne informovaný, laik, zlomyseľný, stresovaný,

- daná úloha nebola jednoznačne formulovaná (štylizovaná, zadaná),

- zasa špekulatívne, s falošnou „dobráckosťou“ balansujeme a nedržíme sa (pre niečo ...) striktné pravdy?

(Sú to napríklad prípady: „všetko mal, len tu sa kúsok pomýlil“ ...

Skúsme to porovnať s praxou:

- lekár má operovať, ale príde neskoro, alebo „kúsok“ sa pomýli ...

- pekár z chleba vynechá soľ, alebo zabudne ho dopieť ..., atď.

Bude kritik učiteľskej práce tak benevolentný aj v týchto prípadoch, ako bol vo vzťahu k svojmu dieťaťu?)

(Samozrejme sú aj etapy, keď učiteľ bude klásť väčší dôraz aj na postup, než na výsledok. Kritikom to nemusí byť jasné ...)

Diskutabilný môže byť aj počet známok za klasifikačné obdobie. Predpísaný minimálny počet je malý, lenže sú prípady, keď aj to je ťažké u niektorých žiakov splniť. („Jednohodinovky“, absentéri, ...)

Výhrady však môžu byť aj proti „väčšiemu“ počtu:

- „prečo, keď už mám dve známky?!“,

- „prečo, keď minule som bol?!“ (odpovedať).

Moja skúsenosť je, že o ich dostatku bude rozhodovať nie len počet známok, ale aj ich zloženie a charakter osobnosti príslušného žiaka. Učiteľ dobre robí, keď občas v tomto zmysle si spraví malú inventúru a napr. prázdnyimi obdĺžničkami vyznačí, koho ešte má skúšať.

V niektorých predmetoch učiteľ by mohol hodnotiť „každú“ maličkosť. Vedie to k tomu, že žiak má desiatky známok a nereálny dobrý koncový „priemer“. Jedničky za menej podstatné odpovede prekryjú päťky za podstatné odpovede. Hlavne v prípade, keď vyvolávajú sa hlásiaci sa žiaci ...

Pre podobný prípad je potrebné, napríklad aj v technickom kreslení zvlášť hodnotiť výkresy, jednoduché odpovede, opakovania, ... – a stanoviť váhu. Najjednoduchšie je, keď dielčie výsledky sú na rovnakých úrovniach ...

Najmä rozdrobené úväzky, chýbajúca koordinácia a slabšia organizácia plus osobné záujmy brzdia to, čo súčasná (hlavne výpočtová) technika by umožnila:

časté skúšanie celej triedy naraz, z tých istých tém.

Absolútne od veci je, keď učiteľ menej často skúša, a keď navyše pri tom vyvoláva podľa nejakého primitívneho systému, napr. podľa abecedy ...

Naopak, osožné je smerovať žiakov už na strednej škole k vysokým školám aj občasným zaradením opakovaní väčších celkov.

Učiteľ, keď má vedomosti, čas a chuť, - môže premýšľať:

- čo ide skúšať (ktorú žiakovu činnosť)?,
- v akom rozsahu?,
- akým spôsobom? (aj s ohľadom na: kedy?, kde?, ...),
- atď.

Je teda čo riešiť!

Na záver niekoľko skúseností:

1, Nedostatok známok často sa koriguje písomnými previerkami (na konci klasifikačných období!).

- Lepšie je nejakú tú písomku už skôr zaradiť (keď tú situáciu predvídame),
- na dozore má byť učiteľ, ktorý bude klasifikovať,
- obsah, hodnotenie, čas a miesto písania si treba dobre premyslieť.

(Aj s „banálnosťami“. Napríklad:

- či mám zasiahnuť do zasadacieho poriadku (keď áno, tak ako)?,
- či ja im mám papier priniesť?,
- atď.

Často ma dodatočne štválo, že napr. podvádzajúceho, alebo vyrušujúceho žiaka som benevolentne, demokraticky nechal sedieť vzadu, alebo v strede, neizolovane. Tiež veľa straty času prinieslo, keď som dal žiakom tenké, nekvalitné papiere, ktoré škola získala, ako vyradené nepodarky.

Ďalej si musíme uvedomiť, že budeme mať ťažkosti s nečitateľnými rukopismi. Atd'.)

2, Zaujímavé, ale náročné je spestriť skúšanie v dobrých triedach s vypracovaním referátov. Na užitočnú tému a napríklad spojením s vyhľadávaním informácií na internete.

3, V obzvlášť kvalitnej triede je možné zabudovať do hodnotiacich kritérií aj množstvo, rýchlosť, čas produkcie. Činnosť je potom zaujímavejšia.

4, Treba si všímať, či produkt je skutočne žiakovou prácou. V súčasnosti totiž na väčšie práce slabší žiaci na hodinách nestačia. Učitelia to najčastejšie riešia tak, že nechajú im práce dokončiť doma. Väčšina prác potom je kvalitnejšia, než by to zodpovedalo skutočným schopnostiam príslušných žiakov. (Nastane totiž určitá „spolupráca“, často dodatočne čiastočne upravené kopírovanie.) Hodnotenie činnosti len na hodine je objektívnejšie, lenže niektoré práce ostanú nedokončené. V prípade inšpekcie vzbudia zlý dojem.

Ich dvojité hodnotenie by zasa bolo náročné.

5, atď.

Je tu ešte aj takýto jav:

Pri hodnotení číslami, ľudia si ich často všímajú skutočne len ako čísla. Majú potom tendenciu spočítať z nich priemer.

Pri klasifikácii to nie je vhodné, veď jednotlivé známky majú rôzne váhy, sú za rôzne výkony.

Z tohto pohľadu je výhodné tzv. bodovanie výkonov.

Jednou z klasifikačných možností by bolo: chcieť od žiaka, aby na konci klasifikačného obdobia mal určitý počet bodov.

Len pre informáciu (o tom, koľkokrát zápasíme s problémami hodnotenia):

V mojom „učiteľskom denníku“ pre školský rok 2003-2004 som napočítal 1860 hodnotení. Keď počítame približne: s 10 mesiacmi x s 20 pracovnými dňami, tak na každý pracovný deň vychádza v priemere $1860/(10 \times 20)$ hodnotení.

To je viac než 9 hodnotení za jeden teoretický, priemerný pracovný deň.

(Je to „dosť“, zrejme aj v dôsledku môjho veľkého rozkúskovaného úväzku a charakteru mojich predmetov.)

(V tom čísle už je aj hodnotenie odpovedí, previerok, výkresov, zošitov, ...)

Skoro sme zabudli na jednu dôležitú časť klasifikácie:

Hodnotí sa aj správanie. (Že ako sa správa žiak.)

„Hodnotí sa” – pretože podľa týchto známok z vysvedčení to vyzerá, že v školských laviciach celý rok sedeli samí dobráci ... Pritom prax hovorí o inom!

V tejto oblasti sme sa tiež dopracovali k veľkej falošnej benevolencii, čo je potom aj jednou príčinou neutešeného stavu situácie na školách.

(A tiež je to diskriminácia skutočne disciplinovaných, korektne sa správajúcich žiakov.)

Správať sa neprístojne (tým vyrušovať aj svojich spolužiakov), falšovať pečiatky a podpisy lekárov a fajčiť napriek zákazu je už celkom bežnou záležitosťou.

Vylúčeniu žiaka zo školy (v krajnom prípade) účinne bránia rôzne nedomyslené paragrafy a rôzne psychologické a iné kancelárie.

O niektorých kuriozitách občas píšú aj noviny.

Aj tu je veľká nevyváženosť.

Kým učiteľ musí predložiť bezdôvodne nie len výpis z registra trestov, ale aj jeho odpis, a kým pracovníka v prípade zistenia alkoholu u neho jednoducho vyrazia z roboty, žiak, ktorý sa nezmesť do kože, - má právo! Môže otravovať a falšovať naďalej, vlastne sa vychováva k tomu, aby s tým pokračoval aj v dospelosti, - samozrejme už na vyššej úrovni.

Je potom možné čudovať sa počtu a formám kriminálnych príbehov?

Ako učiť?

Laickú verejnosť táto otázka asi nenapadne. Asi ani kritizujúcu laickú verejnosť.

Dokonca asi ani začínajúceho a bežného učiteľa.

Aspoň nie tak „hlboko mysle”. (Nie konkrétne, v pozitívnom zmysle.)

Proste každý to učenie berie ako niečo prirodzené. Ako preložiť jednu tehlu na druhé miesto. Ako zjesť jablko.

Obyčajne až učiteľ, ktorý už dávnejšie učí, ktorému záleží na dosahovaní kvalitnejších výsledkov, a ktorý narazí na relatívny neúspech v tomto smere, - sa spýta (hlavne seba): ako mám učiť? (On si to už môže aj dovoliť, už vie z čoho si vyberať.)

Ako učiť?

Keby sme to vedeli, a keby štát ozaj chcel skutočné kvalitné výsledky dosahovať, tak táto otázka už by nebola aktuálna!

Už by sa jednotne tak učilo, ako je to optimálne.

No nie je to celkom bežné.

Kto hľadá, v odbornej pedagogickej a psychologickej literatúre si nájde tisíce pravidiel a odporúčaní, - ako treba učiť. Dokonca aj o tom, aké podmienky k tomu treba zabezpečiť.

Väčšina tých pravidiel je známa už stáročia.

V svojej záverečnej práci po školení na „novú koncepciu” (z r. 1986) som naznačil, že tie pravidlá vyplývajú (celkom exaktne) aj z aplikácie teórie informácií na systém:

žiak + učiteľ + ich okolie.

Tu však vzniknú ďalšie problémy:

Trieda na vyučovacej hodine je príliš veľký a veľmi dynamický systém. Na mieste učiteľa by mal byť superpočítač, aby na tento systém včas mohol aplikovať všetky tie tisícky odporúčaní.

Ako to môže zvládať učiteľ?

Zrejme tak, že skoro všetky svoje „múdrosti” ignoruje, a reaguje len na najmarkantnejšie prichádzajúce podnety.

Z toho vychádza, že:

- učiteľ objektívne, bez vlastnej viny, môže uplatňovať len časť toho, čo by vedel, na čo by bol schopný.

Čiže vplyvom podmienok dosiahne len slabšie výsledky.

- relatívne dobre na tom bude učiteľ so slabšími vedomosťami a s hrubšou reguláciou svojich reakcií.

Môžeme si to predstaviť, ako keby učiteľ z tisícok konkrétnych kontrastných detailov vytvoril akýsi hmlistý celok, navyše tak, ako keby niektoré detaily boli potlačené dozadu, niektoré potiahnuté dopredu.

(Je samozrejmé, že tento stav je orientovaný na akéhosi „priemerného žiaka“, a vôbec nevyhovuje extrémnym konkrétnym žiakom. Ideálne teda by bolo, aby triedy boli aspoň vedomostne, ale lepšie aj správaním sa homogénne. Tieto podmienky však splnené nebývajú ...)

Táto mimoriadne dôležitá téma často sa degraduje:

1, rozlišuje sa len:

- klasická hodina: len „učenie“. V lepšom prípade: skúšanie + vysvetľovanie. V ešte lepšom prípade: skúšanie + vysvetľovanie + utvrdzovanie.

- akási „moderná“ hodina: v blízkej minulosti hlavne uplatňovaním skupinovej alebo „problémovej“ metódy, potom využívaním nejakej prístrojovej techniky.

2, určitým nepriamym nátlakom v minulosti sa presadzovalo používanie epidiaskopu, premietačky diafilmov, premietačky 8 a 16 milimetrových filmov, meotaru a videomagnetofonu.

Teraz je „moderné“ používať internet a hlavne počítačové prezentácie. (Pri všetkých ich užitočnostiach, zdá sa, že tie posledné sa ešte viac preceňujú, než v minulosti tie predchádzajúce. Proste módna vlna.)

I keď primitívne, ale je snaha tvarovať vysielateľ, pričom sa ale zabúda na prijímač.

Od učiteľa sa očakáva, že bude navyše učenia (a papierovania, ...) aj „šasťovať“, aby prilákal žiakovu pozornosť, záujem o svoju tému.

Menej sa už venuje tomu, aby žiak prichádzal s tým, že on tie informácie, tie vedomosti a zručnosti v škole chce dostať, chce získať, lebo dané povolanie, remeslo sa mu páči, je atraktívne, užitočné ...

Pritom, potom by ho nebolo potrebné toľko regulovať, nebolo by potrebné toľko pre neho šasťovať, - strácať čas. Lebo učiť – súvisí s učiť sa!

Ako učiť?

Predovšetkým tak, že sa na to učiteľ sám vynikajúco pripraví. Potom tak, že svoj repertoár neustále aktualizuje, dopĺňa.

(Tabuľka odmeňovania však toto nepodporuje ...)

Potom je to už veľmi variabilné!

Myslím si, že dobrý učiteľ je individuálny umelec (hlavne v prípade neexistencie príslušných učebníc).

Myslím si, že zvlášť tupý by bol inšpektor, ktorý by mu vyčítal napríklad nevyužívanie počítača, keby si nevšímal:

čo dal učiteľ do učiva, v akom poradí, ako to vysvetľoval, aké komentáre k tomu pripájal, ako to spájal s už prebratým učivom, atď. ...

(Samozrejme ďalšou primitívnosťou by bolo chcieť to hodnotiť z obsahu jednej hodiny.)

Akosť učenia ďalej zvyšuje, keď učiteľ aj sám využíva to, čo učí! Napríklad lepšie naučí kresliť AutoCAD-om taký učiteľ – inžinier, ktorý sám potreboval nakresliť viac zložitejších konkrétnych výkresov. (Nie len odskúšať si jednotlivé samostatné postupy.)

Lepšie naučí spracovať obrázky učiteľ, ktorý sám svoje fotografie si digitálne spracováva. K tomuto tvrdeniu dve dôležité poznámky:

- „opačne“ to väčšinou nie je pravda! Odborník z praxe, zavolaný učiť v núdzovej situácii, málokedy učí k spokojnosti znalého vedenia.

- podmienky pre dosiahnutie tohto efektu (peniaze, čas) nie sú pre učiteľov priaznivé, ani motivujúce.

Dobré je, keď učivo sa podarí nasmerovať na riešenie vhodnej konkrétnej úlohy, ktorá „voní“ akoby z praxe.

Klasické školské úlohy sú často veľmi vzdialené tým skutočným ... Napríklad, keď žiak dva týždne sa učí riešiť kvadratické (len kvadratické!) rovnice, tak automaticky vie, že aj to nové riešenie dostane tými príslušnými rovnicami, vzorcami.

Komplikovanejšie potom to má v technických úlohách, keď najprv musí si vedieť vybrať medzi potrebnými vzorcami a možnými postupmi.

Činnosť žiakov na hodine hodne oživilo aj keď:

1, pri riešení rôznych, odlišných, komplexnejších úloh v troj -, štvorčlenných skupinách som chcel, aby sa dohodli, kto z nich, s koľkými percentami sa podieľal na konečnom výsledku.

Po začiatočnom alibistickom obvyklom rovnostárstve dospeli k odvahe skutočne hodnotiť.

Je to lepšie, než keby si odpisovali jeden od druhého nejakú jednoduchšiu prácu.

2, pri ukončení učebného celku sme sa zahrli na skutočnú pracovnú skupinu. Žiaci si mali zvoliť svojho vedúceho. Ten im rozdelil množstvo úloh, ktoré sa v časovom limite mali zvládnuť. Mohol im radiť, mal ich kontrolovať, na konci hodnotiť a analyzovať celú činnosť.

Vzniklo prekvapivo veľa skúseností.

Na takéto „hry“ však najprv treba žiakov dobre teoreticky pripraviť.

Potom s nimi celé dianie prejsť, vydiskutovať dobré aj zlé etapy.

Pochopia, že pre výsledok každý by mal pracovať.

Všimnú si aj dilemu voľby vedúceho:

- keď zvolia „silného“ žiaka za vedúceho, tak príde skupina o jedného produktívneho pracovníka,

- keď zvolia „slabého“, tak nemajú s kým sa radiť, navyše v dôsledku zlej organizácie prác nesplnia úlohu

...

3, namiesto počiatočného nadiktovania nového pracovného postupu som im premietol priamo na počítači písomne okomentovanú činnosť. No nie v PowerPointe, ale priamo nasnímaním a doplnením príslušných obrazoviek.

Všetky tieto práce je užitočné orientovať, aby vznikli výsledky, ktoré sa dajú využiť neskôršie ako ďalšie učebné pomôcky.

Dobre to znie. Realizácia však je ťažká. Je málo výsledkov, ktoré netreba dodatočne prepracovávať, upravovať, dopĺňať, vylepšovať.

Všetky tieto práce sú veľmi zaujímavé, poučné, užitočné, - ale vyžadujú toľko energie a času, že človek, ktorý sa ich pokúsi vymýšľať, realizovať, - je skutočne veľmi smutný, keď potom musí písomne dokazovať, či ozaj využíva predpísanú pracovnú dobu ...

Všetky tieto práce sú v podstate nezaplatené.

Často neviditeľné.

Na záver (aby kapitola nebola dlhá) ešte jedna skúsenosť.

Na tie spomínané „podnety“ je dobré reagovať ihneď, a o stupeň silnejšie, než boli vyslané. Aj napriek tomu, že sa s tým naruší hodina, a aj napriek tomu, že učiteľ potom vyzerá ako zbytočne reakčný.

Predíde však ešte väčším narušeniam, ktoré vo väčšine prípadov o chvíľu by nasledovali.

Budíček

- pre čitateľa, ktorý sa až sem dostal:

O čom boli tieto kapitoly?

O škole.

Napadne teraz čitateľa? :

„Kedy ten učiteľ – pri toľkých povinnostiach – má čas učiť?“

UČITEĽ A SPOLOČNOSŤ

Učiteľ. – A spoločnosť...

Ďalšia celkom dobre identifikovateľná sféra, ktorá obklopuje učiteľa.

Mohla by byť nenápadná – keby všetko bolo v poriadku.

Mohla by byť potešujúco milá – keby bola nápadito prívetivá.

Prívetivosť spoločnosti (smerom k učiteľovi) zrejme kopíruje, aspoň do určitej miery, prívetivosť školy, prívetivosť žiakov, ...

Prívetivosť spoločnosti (smerom k učiteľovi, k „ozajstnému“ učiteľovi) je v súčasnosti často záporná. Dokonca tak zreteľne, že jej prejavy sa dajú jasne zoskupiť:

Existujú v spoločnosti všeobecné hlúposti, ba aj „odborné“ hlúposti.

Existujú aj nenormálne podmienky, ba aj „veci“, ktoré sa môžu nazvať svinstvami.

Samozrejme existencia a prejavy týchto „vecí“ ovplyvňujú prácu, až život (aj) učiteľa.

Veľmi nevhodne.

Je tu systém. Súvislosti jeho častí žiaľ členovia spoločnosti nevidia. Na škodu nás všetkých!

Všeobecné hlúposti v spoločnosti

Pozbieral som niekoľko príkladov. (Mal by som ich zatriediť, ale nemám na to sily...)

Bavia sa dvaja na chodníku. Samozrejme postavia sa priečne do cesty ostatným...

Bavia sa dvaja na chodníku. Samozrejme pri mláke, kde je najužšie miesto...

Kupujúci v hypermarketoch nechávajú nákupné vozíky v strede úzkych uličiek, často priečne, a navyiac niekedy sa k nim postavia ešte aj oni sami z boku.

Pri kase v obchodoch veľké nákupné vozíky nechávajú za sebou, a tak nasledujúci človek má menej času vykladať svoj nákup.

To isté, keď nakupuje skupinka. Jeden platí, a dvaja nie že by vyšli pred ním, ale bavia sa za nákupným vozíkom.

(Takéto časté prípady mi len raz osviežila jedna maminka, ktorá chcela zaplatiť za pyžamo pre svoje dieťa. Začínajúca, stresovaná predavačka zmätkovala. Kupujúca: „Slečna, či pani, zavolajte už niekoho! – to dieťa vyrastie to pyžamo!“)

Istá žena rozdeľovala obed svojim spolupracovníckam. Uvarené zemiakové hranolky prstami.

Kupujem, vo vetrovke, pri novinovom stánku: dobré ráno, prosím si „Sme“, ďakujem, do videnia. Pribehne chlap v bunde. „RE-PU-BLI-KU!“...

Kupujem film. Predavačka (po zaplatení): „nie je najlepší“...

Tlačivo na dverách činžiaka – aby ľudia nevyhadzovali cez obloky smeti. Nehovorí však nič o slušnosti, úrazoch, alebo o zvyklostiach, ale odvoláva sa na nejaké paragrafy...

Opravujem v zborovni. Vrazí dnu človek, samozrejme bez zaklopania, bez pozdravu (akési školenie je v prednáškovej miestnosti): „vy tu nerozmnožujete – však?“...

Počkám s výťahom na jednu pani. Ona: „kde býva šuster?“. Po odpovedi suverénne stlačí desiatku. Ja potom idem naspäť na osmičku...

Výťah. Nastupuje mladá maminka s detským kočiarom, plus s ďalším dieťaťom. Ťuká si do mobilu, nechytí svoje dieťa za ruku, maličký bezradne stojí...

Sedíme v čakárni u lekárky. Už je nás asi 15. No niektorí pacienti pustili korene. Neposúvajú sa na uvoľnené miesta, a keďže prichádzajú ďalší, nastáva veľký zmätok, predbiehania, hádky. (Niekdeto túto absenciu rozumu riešia číslami, inde zápisom pri príchode.)

Autobus miestnej dopravy: veľa cestujúcich si necháva dopĺňať cestovné karty ráno, v najväčšej špičke. Iní nepostúpia v chodbičke, zdržiavajú ostatných. Samozrejme je tlačienica pri nástupe. A väčšinou „inteligentky“ - blokujú miesto pri obloku, sadnú si vedľa.

Poštárka: ona nie je povinná nosiť časopis „hore” (kde mám svoju veľkú schránku) (i keď výt'ah chodí). Tak ten drahý časopis, aj s dvoma CD, napchala dolu do menšej schránky, polámala mu obálku aj väzbu. Pri reklamácii som sa dozvedel, že hranicou je 5. poschodie. Takže teraz chodím pre ten časopis raz mesačne na poštu. No neviem, či to aspoň pre poštárku je teda menej roboty – keď zakaždým vypisuje oznámenie... O tej druhej, ktorá to potom vydáva, už ani nehovorím. Ja by som jej aj priplatil... Otázkou je aj to, prečo nie sú zladené rozmery schránok a časopisov?

Ešte raz pošta: stál som v dlhom rade, nudil som sa, jedoval som sa, tak som to išiel skúmať. Úradnícke vybaviť trochu! Ľuďi trvalo 16! minút! Zrejme nebol to typický prípad, ale prihodil sa, a pritom som si všimol, že: zbytočne vážia a strkajú cez otvor šablóny aj skutočne útle, tenké listy (zrejme im to tvrdo nariadili), a behajú pre známky na susedné pracovisko.

Pošta tretíkrát: niekoľko stoviek korún nám mali vrátiť z inkasných platieb, no aj tak, súčasne ako pravidelnú sumu som mal zaplatiť niekoľko tisíc Sk. A chceli k tomu môj občiansky preukaz! Neviem si predstaviť, že niekto by ukradol môj inkasný lístok, aby dostal dajme tomu 500 korún, za cenu, že on predtým za to vyplatí napríklad 5000 korún... Všimol som si, že nevedeli si to predstaviť ani ďalší ľudia – prečo potrebujú OP, keď oni platia...

Behám, snažím sa získať overené úradné tlačivo, že moja manželka má diplom. Pre jej vedúceho. Vedúcemu totiž, i keď diplom vidí na vlastné oči, to nemôže stačiť, musí o tom mať úradné potvrdenie... Potvrdiť existenciu diplomu (pre seba) on nie je kompetentný...

Na našom účtovnom stredisku chcú odo mňa potvrdenie o mojom synovi, ktorý skončil školu. Skončil 2. júna, keď mal štátnice. Chcú údaje diplomu. Lenže! – diplom bude až pri promóciách, 7. júla... Ktorí robili predpisy, asi o tom nevedia...

O niečo neskôršie: list synovi z odboru sociálnych vecí: ... v hmotnej núdzi sa ocitol, zo subjektívnych dôvodov ... nakoľko nepreukázal platenie príspevku na poistenie v nezamestnanosti v trvaní minimálne trochu za sebou nasledujúcich mesiacov. Ale z čoho mal platiť, keď ešte nebol zamestnaný, ešte chodil do školy? Ako by mohol byť zamestnaný, keď ešte nemal diplom?

Niektorí „múdri” idú ešte ďalej:

Objavili sa celkom vážne návrhy (v 21. storočí!) – aby sa antibiotiká predávali na benzínových čerpadlách...

U holiča: vbehne chlap s dvoma mládenkami. Tlačí ich dopredu. Po strihaní „objaví”, že nemá peniaze...

Počul som mladú ženu, ako práve rozprávala, že bola so žiadosťou o podporu. O chvíľu: „doviezli nám 80 metrákov pšenice”...

Telefonuje mi bývalý spolužiak (zo základnej školy). Prvýkrát si na mňa odvtedy spomenul. Krátko predtým mama mi povedala, že od nej zisťoval moju adresu. „Ako chodievaš domov? – autom, či autobusom?”... „Chcel by si mať auto?” – Chcelo sa mi zvracať od jeho priehľadnej sprostej taktiky. Zháňal si do svojej pyramídy ďalšieho sprostáka, a už vopred zisťoval, či mám auto, atď.

2001 – ešte sa organizovali školské zemiakové brigády – v čase obľudnej nezamestnanosti!

Ešte sa organizuje aj oslava MDŽ...

Deň učiteľov sa oslávil pod heslom: aby sme aspoň sami seba oslávili...

Po zbúraní mrakodrapov v USA u nás odmontovali poštové schránky, všetko bolo potrebné nosiť na poštu – kde sa vytvárali obrovské rady.

V TV: Rómka: ukazuje na deravú strechu: „kto nám spraví strechu?!”. – Kto by asi mal?...

V mestskej doprave zaviedli zvýhodnenia. Výsledok: armáda dôchodkýň cestuje v ranej špičke, okolo 6. a 7. hodiny (do kostola), armáda mládeže sa vozí okolo mesta, alebo aj dve zastávky... A pracujúci – platiaci celý lístok - stoja...

Starenka na zastávke: nadáva. Syčí z nej nenávisť. „V televízii voda pred politikmi – to je víno! – Že sa nehanbia!” Ale že medzičasom pred ňou prefičalo zo šesť veľkých zahraničných aut, s miestnou poznávacou značkou, to si ani nevšimla. To, že hromada miestnych skoro bezvýznamných takzvaných

podnikateľov, špekulantov a podvodníkov zdiera chudobných pracujúcich a dôchodcov, aby extrémne rýchlo zbohatla, - to si starinka nevšíma.

Zaplatiť ľuďom 20 korún – to je pre nich veľa. Ale keď počujú, že niekto okradol spoločnosť o miliardu – to im nehovorí nič.

V STV: slovenský farmár dostane „len“ 2000 – 3000 korún dotácií na hektár pôdy. Ale koľko oni platia za prenájom? A, - berú to zdravotníctvu, školstvu,...

Február 2003: aj nečlenovia sme museli dobrovoľne – nasilu zaplatiť 100 Sk odborom. „Aby mal kto za nás bojovať.“ Výsledky ich „boja“ sú jasné... Neobstoja ani argumenty so združenými fondmi... Môžu dať viac, než si vyzbierajú? Môžu len prerozdeľovať, niekoho zvýhodniť na úkor druhého! Pre niekoho je byť členom stáda teda ešte vždy výhodné.

Všeobecne:

Ľudia si zvykli, že nemajú výber v mnohých veciach, tak si nevyberajú ani riešenia napríklad v politike, v administratíve, v dennom živote, ...

Noviny nie sú zaujímavé, lebo veľa z ich informácií sú pre nás prázdne, nič sa podľa nich nestane. A je v nich veľa nič neznamenajúcich táranín o zahraničí.

Vplyvom nevhodnej filozofie vedenia veľa hlúpych ľudí má peniaze, a tak prístup aj k technike, ku ktorej rozumom ešte nedorástli.

Je divné veľa platiť ekonómom a politikom, keď hospodárstvo, ktoré by mali dobre riadiť, vykazuje slabé výsledky...

V podstate sa vyrobil systém s lumpenproletármi, veľa ľudí sa ožobračilo, nemajú dom, záhradu, prostriedky, vedomosti, - nevedia čo a s čím robiť. Teda ani nepracujú...

Nedbá sa o duševné zdravie ľudí, - pritom stonajúci sú veľmi nákazliví!

Proletár sa približuje k položeniu zvierat. Veľa toho nemá. Aj jeho rodina sa proletársky správa. Takže nakoniec je mu pomaličky všetko jedno, nemá príliš ani prečo žiť...

Niektorí podnikatelia sa vystatujú, že denne veľa hodín pracujú. Ale vo voľnosti, hojnosti, v pozícii silného, a v prepočte za hodne väčšiu odmenu. (Zrejme vedia, prečo neprídu napríklad učiť.)

Môj starý otec pracoval – ako ho naháňal jeho stav a jeho záujem, môj otec – ako ho naháňal záujem (ale ešte logický záujem) druhých. Ja už pracujem podľa často iracionálnych výmyslov druhých. S tým asi súvisí, že starý otec mal (i keď malý) gazdovstvo, otec (i keď malý, ale) vlastný dom, a ja: - socialistickú, spoločnú záhradku.

Ľudia sa už tešia nie z dobra, ale z menšieho zla.

Vedci, konštruktéri, ... sú menej vážení medzi ľuďmi, než napríklad opravár. Lebo napríklad hodinky tak dobre navrhli, že sú dlhodobo bez závad. Naopak: tečúci vodovod človeka poriadne šťve. Takže múdri svojou špičkovou prácou režu pod sebou konár...

Ani k obsluhu múdrych strojov ich nepotrebuje ani tá najsprostejšia osoba...

„Neschopní“ vyprojektujú kvalitné, odolné stroje, ich pričinením teda môžu byť chytráciaci „šikovní“ a napredujúci.

Keď v ekonomike sa lepšie platia trojkári a štvorkári, niečo tam nie je v poriadku. Asi tá ekonomika existuje na podvodoch a na chytráčeníach...

Dávnejšie aj jednoduchý poľnohospodár videl, alebo tušil určitý systém v prírode. Položil sa do tohto systému, vedel: nie je dobré ho porušiť. Dnes mnohí sa len tak hompálajú vo vzduchu. (A ešte si myslia, že sú šikovní.)

Ľuďom sa páčia sprosté ťahy niektorých skupín a „vodcov“. Môže v tom byť podvedomý obdiv, aj závisť, že tí to „dokážu“.

Ľudia radšej majú malé, hoci len relatívne výhody, a chytráčenja, než aby viac pracovali. Dnešné mohutné budovanie automobiliek na Slovensku, v dobe elektroniky, mi pripadá ako výroba tankov za socializmu. Zdá sa, niekto ešte nevidí, aké to bolo a kam to viedlo...
Divné sú TV akcie „celebrít“, typu: „pomôžte“ – keď by mámili peniaze z chudobných. Pritom, keby dali časť svojho zárobku, alebo sa pričínili o spätné získanie ukradnutých prostriedkov, mali by to priamo.

Diania sa často ešte viditeľnejšie približia k politike:

29. 3. 2000: v rádiu: pán Mečiar ignoroval prevzatie pozvánky. Nech sa pokúsi z nás niekto ignorovať prevzatie aj menej dôležitých úradných pozvánok...

5. 10. 2000: TV: pán Lorenc ušiel trestu, lebo odmietol ho nastúpiť. Je to možné? Pre niekoho zrejme áno...

Apríl 2003: pán Dzurinda a Kukan vehementne bojujú proti návrhu príspevku (v hodnote asi 2000 Sk na rok a dieťa) maďarským školákovi z Maďarska, že je to diskriminácia! Ale veľké platy niektorých, skorší odchod žien do dôchodku, atď. – to si ani nevšimli. Pritom to kritizované z našej štátnej kasy nič by nebolo bralo, skôr by pre štát niečo prinieslo, a to nevšimnuté stojí veľa miliónov.

19. 7. 2003: Sme: dôchodok sa bude korigovať, aj podľa predchádzajúcich zárobkov, ale len od roku 1995, lebo staršie údaje „nie sú“...

TV: pán Rusko: ľudia žijú nad pomery ekonomiky. Áno, ale nie pracujúci, ale príživníci, veľká časť mládeže, a gauneri.

U lekárky: dvaja chlapi: lepšie bolo za Husáka, - kradlo sa, každý si postavil dom, ... Nenapadlo ich, aby sa pracovalo, aby sa za prácu platilo, ale kraďnúť! A z čoho kraďnúť? Je strašne veľa hlúpych ľudí – zdroje si predstavujú, ako niečo, čo štát automaticky má z ničoho!

Kolegovia, bývalí komunisti: nespokojní so súčasnosťou, ironicky: „toto sme chceli“. Mýlia sa, lebo nie toto sme chceli, ale: tamto sme nechceli (v tej forme, kam to súdruhovia doviedli), navyše: „to“ už ani oni sami nedokázali udržať! A uznajú, či nie, to staré „to“ je základom toho dnešného, s čím nie sú spokojní... Takýchto dezorientovaných nespokojných je veľa. Niektorým iným to asi veľmi vyhovuje, keď ľudia si nevšímajú skutočné problémy. Napríklad: večer, idem domov. Už som vo výťahu, ale počujem, niekto ešte ide. Počkám si. Starý, opitý sused z vrchu. Namiesto pozdravu rozhorčene kričí: „a tu im školu dávame!“. Komu?... Z ďalších jeho viet vysvitne: starý má pocit, že on dáva. Školu! Nejakým Maďarom na Slovensku. Svoje ozajstné problémy nevidí...

A bližšie ku škole:

7. 3. 1995: TV: pán Ľupták: „Prečo sa hovorí o platoch učiteľov, keď robotnícke sú menšie?“

(Všetky sú menšie? Každý robotník je schopný zastupovať učiteľa? Atď. ...)

Sem – tam sa presadzuje, aby žiak si mohol vybrať učiteľa. A čo učiteľ? Nemal by mať tiež také právo?

Veľa mladých sa nevie správať, lebo nemajú pred sebou rodinnú tradíciu.

V jasliach nevideli svojich rodičov, ale dav. Diví sa potom niekto, že ich priťahuje diskotéka s revom, nezrozumiteľným textom, nenáročným myslením, oslobodením od zodpovednosti, ...

Niektorí mladí nemajú normálneho koníčka, lebo nemajú informácie.

Veľa mladých žije vo väčšom komforte, než ich rodičia. Necenia si to. Nechápu, že treba pracovať. Ne to vidia, že kto viac pracuje, lepšie žije. Potom sa hlúpo správajú.

Čo bude zo žiaka, ktorý si dovoľuje proti rodičovi, učiteľovi? Gangster. Ale naša spoločnosť je voči nim veľmi tolerantná...

Ako by uznávali aj niektorí bohatí rodičia vzdelanie, keď vidia, že tam je nad nimi nemajetný, teda podľa nich neschopný, učiteľ...

Rôzne reklamy a hudobné produkcie cielene dezorientujú, ohlupujú mládež. Malo by sa to trestať, zakázať.

Bolo by potrebné si všimnúť pri klasickom lenivom žiakovi, a pri hlúpom žiakovi, aj novú skupinu cielene nepracujúcich, (už teraz!) parazitujúcich „žiakov“.

Tá nová skupina spoločnosti škodí, a bude škodiť!

Je logické, že keď (podmienkami) sa neprinútia pracovať, tak nepracujú, správajú sa trhovo...

V dnešnej spoločnosti je ohromný prebytok zbytočných slov, rozriedi to myslenie ľudí. Dávnejšie slová išli na potrebnú, užitočnú, konkrétnu komunikáciu. V súčasnosti TV, časopisy, mobilné telefóny, ... vyprodukovávajú lavínu slov bez skutočne užitočne potrebného informačného obsahu. Je to vlastne návod: nepoužívať myslenie. Je to tvorenie hlúpych ľudí.

Liek na problémy školstva niekto vidí aj v skrátaní „učiva“. Ale:

- 1, často to znamená len (až neúnosné) skrátenie nosných predmetov, pričom sa pridávajú novšie malé vedľajšie predmety,
- 2, ako skrátenie spraviť? Vynechať polovicu dôležitých informácií, alebo brať všetko – ale len povrchne?,
- 3, napríklad budúci konštruktér potrebuje mať priamo v pamäti základné informácie aj z technického kreslenia, aj z matematiky, ... (nemôže ich „hľadať z internetu“...).

Nebolo by riešením, namiesto redukovania učiva, redukovať počet tých, ktorí to učivo budú preberať? Nebrať tam množstvo tých, čo to nebudú potrebovať, čo to nie sú schopní stráviť, ktorí inde chýbajú, ktorí inde by boli užitoční!

Módny názor: načo sa učiť, vyhľadá si to na internete, pri svojej pravde aj nepravde pripomína aj hľadanie plodov na obživu v lese (alebo ich kradnutie). Nie je vyššou úrovňou, keď sa zabezpečíme, keď si tú úrodu dopestujeme? Keď si to vieme dopestovať?

Keď neusmerňujeme a netrestáme žiakov – trúdov, lebo vraj ešte nemajú rozum, tak vlastne predpokladáme, že bez nášho usmernenia si nájdu cestu. A to je logický protiklad...

Iné naše predpisy zasa akoby predpokladali, že po prekročení 18. rokov žiak okamžite zmúdre... A to všetci naraz! Bez ohľadu na rôzne rozdielnosti...

21. 9. 2004: TV, aj noviny: každý má mať možnosť „bezplatne“ študovať. Akosi sa ale zabúda na dodatok: keď má mať možnosť, tak nech má aj povinnosť (študovať...). A nie len sa priživovať, a zavadzať tým, ktorí by sa ozaj chceli učiť!

6. 12. 2004: Sme: článok, aj diskusia: naše školské výsledky v medzinárodnej relácii 40 štátov sú slabé... Zrejme školstvo je odrazom múdrosti/hlúposti občanov aj v iných sférach. Ešte v ten deň som videl, ako skupina mládencov (okolo 18 rokov) nechala veľký spadnutý, plnený, rozplásnutý hamburger uprostred reprezentatívnej ulice. Dokonca aj hliadka mestskej polície ich nevšímavo obišla!

V súčasnosti veľa mladých žije v takých (aspoň relatívne) dobrých podmienkach (vd'aka spoločnosti a rodičom, - nie vlastnej snaživosti), že nemajú snahu viac sa činiť (aby sa mali lepšie).

Rodiny zabezpečujú štátu pracovné sily, pričom deti odčerpávajú zdroje rodiny. Preto štát by mohol rodinám platiť slušné príspevky. A príspevky by mohli byť regulované snaživosťou žiaka (v čom je aj snaživosť rodiny) (hoci nepriamo: platenie za štúdium a štipendium za študijné výsledky).

Zrejme nie je múdre dať vedomosti tým, ktorí to nie sú schopní správne pochopiť, a nevhodne to využívať.

A koniec – koncov, ani bohatí nerozhadzujú svoj majetok. Tak učitelia to prečo robia?

Učiteľ píli pod sebou konár, keď za almužnu vyškolí žiakov, ktorí sa potom dostanú na oveľa viac platené miesta, obsadia ich.

Snažiť sa mať viac vysokoškolákov, to zrejme nebolo to, čo prinieslo zbohatnutie vyspelých štátov (ved' údajne IQ 117+ dosahuje len 12% ľudí). Asi skôr opačne. Vyspelé ekonomiky si to môžu dovoliť. Pre tvorivú prácu je lepší jeden špičkový, než dvaja „akože“ inžinieri.

Apríl 2003: česká TV: zdravotné sestry by chceli plat a kompetencie doktorov. Prečo nejdú študovať za lekárku?

Aké sú podmienky, keď mladá absolventka sa vyjadrila: radšej budem robiť slúžku vo Francúzsku, než doktorku na Slovensku...

Paradox: ľudia nie sú nespokojní s malým platom, ale chcú školstvo „zadarmo”...

9. 12. 2004: Pravda, na internete: priemerná hrubá mzda na Slovensku, v treťom štvrtroku bola 15 299 Sk.

V podstate už aj študijné výsledky by mohli ovplyvniť aj výšku dôchodku...

Keď sa dívam na týždenný počet hodín, tak sa mi zdá, že študijná doba na viacerých vysokých školách je umele natiahnutá!

Jar 2003: v zborovni visel papier (z iniciatívy odborov), či sme ochotní štrajkovať za zachovanie tarifných plátov. Veľa kolegov bolo ochotných. Za to, s čím sme už ani pred rokmi neboli spokojní... Takto sa nechajú ľudia obabrať.

Podobný prípad. Skoro každý podpísal petíciu, aby ženy postupne odchádzali do dôchodku. Nikto si nevšímal, že je tam zakotvené (nízko, malými písmenami): ako 60 ročné! U „bojujúcich” odborárov by sa očakávalo, že petícia bude protestom proti zvyšovaniu dôchodkového veku, a nie jeho schvaľovacou listinou...

Často sa robia hračky so slovami... Podľa štatistiky 85% Slovákov je veriacich. No podľa ich činov to občas tak nevyzerá...

(Často tu spomínam žiakov. Je to smerom k nim kritika. Adresujem to však tým, ktorí si to zaslúžia. A žiaľ, takých je až príliš veľa.

Pritom samozrejme viem, že sú aj rozumní, slušní, snaživí žiaci. Ved' som v škole, cestujem miestnou dopravou, a koniec – koncov už mám aj vlastné deti.

Myslím si, že veľa podobných skúseností majú aj ďalší pedagógovia, dokonca aj nepedagógovia.

Pokiaľ niekomu by sa zdalo, že čo píšem, nie je pravdivé, tak nech sa teší, nech je šťastný, že je na takom mieste, že on tieto skúsenosti nemá.)

Učiteľ. – A spoločnosť...

Práve sú polročné prázdniny. Keďže sa šetrí na kúrení – som doma na dovolenke. Formálne. V skutočnosti od rána som čakal na jednom pracovisku nášho úbohého zdravotníctva, neskoršie na druhom pracovisku. Nie som sám, cestou domov som stretol kolegyňu, ktorá sa chystala k zubárovi...

Moja manželka: teraz veľa učiteľov prichádza do lekárne...

Na jednom novinovom stánku som uvidel oznam: majú nový regionálny informátor. Ako mi ho predavačka podávala – pomenovala ma plným titulom, a ihneď dodala: „Učili ste ma elektrotechniku, prvú previerku som napísala na 5/5. Potom som sa začala učiť. A teraz som tu...”

Najprv som sa zamyslel nad 5/5. Kto vie čo to bolo. V súčasnosti také známky nedávam...

Potom ma napadlo: ako to, že tá mladá žena aj po toľkých rokoch ma spája práve s tou príhodou? Asi som jej nie príliš sympatický... Ale nemal som jej dať päťku, keď nevedela?...

Obidvaja sme obeťami ďalšej nenormálnosti v spoločnosti: náš systém formálne vzdeláva húfy mladých ľudí. V podstate rovnostársky. Bez ohľadu na to, či tí ľudia všetci majú k danému odboru predpoklady, a či spoločnosť ich všetkých bude tak potrebovať...

Sú tu aj ďalšie:

Znaky nenormálnych podmienok:

V triede X som spočítal: na polročnom vysvedčení 9 žiakov z 25 malo štvorky. Pritom to bola relatívne dobrá trieda. V triede Y ten pomer bol 15 z 30. Bolo to pred viac než desiatimi rokmi. Teraz by sme boli radi – mať taký výsledok. Teraz (2004-05) sú aj: 9 z 10, a 18 z 23 !...

Alebo: (2003) v pätnásťčlennej skupine bolo len 7 (sedem!) jedničiek, a to som započítal aj telesnú výchovu, a na žiaka pripadalo 14 predmetov...

Veľmi ťažko sa učí, lebo veľa žiakov (v našej rovine) nemá ambíciu na 1-2, ani na 2-3, ale len na 4-5. (A vedenie našej spoločnosti je s ich „prácou” spokojná...)

Prijímačky by mali byť pre výber schopných, vyhovujúcich pre daný odbor, ale často sú len pre zaplnenie voľných miest. (Prijímať všetkých bez prijímacích skúšok je momentálne ľúbivou politickou témou, ale je to neobmedzená hlúposť pre spoločnosť.)

Ďalšie postrehy – ako sa prihodili:

Funkcionári rady rodičov často sú rodičia žiakov, ktorí sa slabo učia. To príliš dobré nie je, lenže práve títo ľudia (cez svoje zamestnanie a postavenie!) sú pre vedenie školy dôležití.

Slušných nových ľudí po zmenách do funkcií príliš ani nehľadali, ani sami sa tam nepchali – lebo ostali zákony a pravidlá „starých“.

Okolo roku 1992 učitelia neštrajkovali, lebo chápali, že majetok štátu je nulový. A z tej nuly v ďalších rokoch menej ohľaduplní jedinci ešte dokázali ukradnúť miliardy...

Učiteľa si dnes príliš nevážia. Ani nemôžu – napadlo ma, keď som videl svojho kolegu, ako splašene skáče na schodoch, s triednou knihou (aby nezmeškal z hodiny). (Dôstojnosť?)

Dátum vysvedčenia musel byť (písaný) 30. 6. 1998 – ale v skutočnosti vysvedčenia sa vydávali dňa 26. 6. 1998 ...

Ľudia sú pasívni, lebo ich poznámky, práce prinášajú len málo zmien, - sú zbytočné.

Večer som informoval svoju manželku: písali sme previerku, tajne pripravenú „z hora“. Ona na to: žiaci ráno o tom v autobuse sa už rozprávali. A ja som to „mojim“ nepovedal...

Až 9. 10. 1995, z TV som sa dopočul o medzinárodných právach učiteľov. Dodnes som sa k nim nedostal. Mám ich ešte hľadať na internete?

Všimol som si cez obloky (z ulice) pekne zariadené izby. Napadla ma myšlienka: estetická aj všeobecná úroveň niektorých rodín, niektorých ľudí je vyššia, než úroveň vedenia miest, veď ulice sú často hodne špinavé...

Zájazd poisťovňa nepoistila, lebo niektorí cestovali na občiansky preukaz, nie na pas...

Štát umožnil aby hodnota peňazí v posledných rokoch niekoľkonásobne klesla, a špinavci si „zarobili“ milióny. Tým hodnoty dlhoročných úspor svedomitých pracujúcich sa relatívne priblížili k nule.

Počul som príbehy: aby sa zamestnanci odhlásili z práce, - aby ich „podnikateľ“ znovu mohol nahlásiť, že ich zamestná, - aby za nich znovu dostal peniaze!

16. 11. 1999: riaditeľ oboznamuje učiteľov s predpisom, že v prípade štrajku im musí strhnúť hodinu z výplaty, aj keď vtedy majú voľnú hodinu, lebo platí 43 hodinová pracovná doba!

Formálne sa zasa tlačí na „celoživotné vzdelávanie“, ale nejak sa nevidí, keď nové predmety musíme učiť, ani to, že načo je nové remeslo, keď sa pomocou neho človek nevie uplatniť...

Javilo sa mi, že mnohým tým, ktorí sa ku mne sprostie správali, niečo zlé sa prihodilo. Ale potom som na to prišiel: oni sa sprostie správali aj proti pravidlám v prírode. Príroda ich potrestala, nie pre mňa, ale pre seba.

Náhodou som uvidel potvrdenku: maturujúci žiak(!) si prevzal 2320 Sk na „občerstvenie“, čo sa ale potom cez maturity nijak neukázalo... Čiže rodičia prispeli nie na slávnostnejší, príjemnejší priebeh maturít, ale na „dozvuky“ na chate.

2000: cena predplatného počítačového časopisu Chip v Čechách (kde si viac zarobia!) bola 1344 Kč, u nás 2388 Sk. Teraz (2005) ten pomer je: 1344 Kč, 2388 Sk.

S digitálnym fotoaparátom to vyzerá takto: český učiteľ (podľa TV koncom roka priemerne zarábajúci 20 000 Kč) si ho kúpi asi za 7 tisíc. Slovenský starší odborný učiteľ (podľa novín zarábajúci asi 15 000 Sk) si ten istý prístroj kúpi asi za 10 tisíc. Čiže zhruba v pomere 1/3 : 2/3. Inakšie povedane dvakrát drahšie. Pritom nedávno sme ešte mali spoločné hospodárske základy, a média nás presviedčajú, že naša ekonomika skvele napreduje...

Február 2000: v Národnej obrode bol článok – ako sú učitelia stresovaní. Hľadali riešenie – ako stresu odolávať. Nie ako príčiny odstrániť! Aspoň si to všimli, ale je to zvrátené...

Riaditeľ: oznamuje, že nebude môcť platiť nadčasy. Ale nehovorí, že tak teda ich nebude nariad'ovať...

Moja dcéra prišla domov z práce (predčasne), lebo vraj ju našťvali. ... Koľkokrát ponížili mňa, ale ostal som, lebo rodina chce jesť. Aj ona...

U obvodnej lekárky. Bol som siedmy. Došla naša upratovačka. Nesadla si. Stála. Dupotala nohami. Kmitala rukou. Prišla ďalšia pani. Vopchala sa. Za ňou naša upratovačka. Pol hodiny kecali. Potom dajaký chlap „nenápadne“ podal svoje papiere. Potom išlo dievča, ktorému ozaj bolo zle. Potom nejaký „agent“. Až potom zasa podľa poradia. A že človek má vysoký tlak...

Dnešný učiteľ nemôže byť úspešný, lebo chce svedomitú prácu, ale rodičia tlačia synkov podnikateľsky. Chytráčiť, mať bez námahy. A učiteľ obyčajne nie je z podnikateľskej kasty. Má iné názory. Nemá majetok. Inakšie by nebol učiteľom.

Je veľká móda hovoriť o násilnostiach proti zvieratám, a proti deťom. (Hlavne v kruhu dobre platených nudiacich sa „celebrít“.) Ale popočúvajte – čo rozprávajú u lekára staré tetky... Ako s nimi jedajú ich vlastné „deti“!

Aj úbohí tvorcovia reklamy Aegon by sa mohli lepšie podívať – kto je komu na krku...

Puberta u 18, 20-ročných je horšia, lebo majú väčšie možnosti.

V TV: žiak nad 18 rokov musí súhlasiť, aby jeho výsledky sa mohli ukázať jeho rodičom. Ale rodič ho má povinnosť živiť, ... Štátom podporovaná diskriminácia, darebáctvo...

V ľudskej spoločnosti toho, kto išiel vpredu, šliapal sneh, - uznávali. V banditskej spoločnosti ho zneužívajú.

Aká paradoxná je ponuka metodického centra: 100 hodín školenia pre triedneho učiteľa. V dobe, keď vzdelanie občas znamená nulu...

„Prečo si mu nepovedal“ – začala moja Mama, keď som jej rozprával o mnohých súčasných „zvláštnostiach“. Pochopil som: toho času v našej rodine sa nepredpokladalo, že niekto je hlúpy, že niekto vedome sprostosti robí, že je zlomyseľný, - ale že niečo nechápe, niečo nepochopil. Aký rozdiel! V akom prostredí sme existovali vtedy, v akom dnes...

Poobede, cez svoju voľnú hodinu som išiel prihlásiť sa k očnej lekárke, na druhý deň. Uvidela ma sestrička. Nie! Až zajtra – hovorila. Aký rozdiel... My žiakom vždy ustupujeme. V iných zamestnaniach väčšinou neustúpia. Už ani len z princípu nie.

Ako technik, až na výnimky som učil vždy aj v poobedňajších hodinách. Pritom aj bezdetné učiteľky SJL, MAT, ... odchádzali domov skôr než ja, hoci po prepočte mali na seba väčší príjem, než ja s malými deťmi.

3. 11. 2000: došla k nám informácia: v Dánsku učiteľ si zarobí na základnej škole 13,5x, na SŠ 12x, na VŠ 8x viac – než u nás.

Stretol som na zastávke miestnej dopravy maminku môjho bývalého žiaka. Opýtala sa ma, či som nebol v práci, keď tak „skoro“ idem. V tom týždni som odučil 31 hodín... Na to sa treba aj pripraviť... Málilo sa jej? A okrem toho: čo ona? Veď tiež tam bola...

Môj žiak, na triednickej hodine: rekreácia pre neho pri mori nie je zážitok – veď už veľakrát tam bol... Ja nie. Ja tie peniaze by som radšej dal na počítač. No na VŠ sa nedostal. Až o rok.

Moja notoricky absentujúca žiačka zasa nebola v škole. Mal som voľnú hodinu. Navštívim ich, napadlo ma, aby potom sa mi nevyčítalo, že sa nestarám. Išiel som. Po zdĺhavom zvonení mi otvorila v župane moja žiačka: „maminka ešte spí“.

Naše ministerstvo robilo štatistiku o suplovaní. V čase maturít... (Smerodajné...)

2001: 1!! deň náhradného voľna môžeme dostať za 6!! nadčasových odučených hodín... To by zodpovedalo úväzku: odučiť za týždeň 30 hodín.

Aký kontrast: starší žiaci si môžu sami písať ospravedlnenky, ale dospelí pracujúci aj chorí chodia do roboty...

Paradox: do tried chcú dať 32 až 34 žiakov, ale na cvičenia, napríklad z výpočtovej techniky, kde je predpísaných maximálne 10 žiakov v skupine, - 4 skupiny nechcú spraviť! Žeby na ministerstve mali problémy aj s elementárnymi počtami?

Vo veľkých skupinách je náročné dávať osobitné úlohy. Zneužívajú to slabí, a prefíkaní žiaci, ktorí sa takto priživujú.

Klasifikačná porada: žiak G. má 4 päťky. To znamená, že prepadol. Ale podľa predpisov sa mu vypisuje ešte 6!! opravných skúšok. Lebo má na to nárok. Nech má kedy sa vysmievať svojim učiteľom, než odíde na iný odbor na učňovku. Nech ich ešte zamestná. Zbytočne.

Správa z TV: od 19 ročného syna poslanca Weissa vylákali 300 000 korún. (Odkiaľ ich mal?)

17. 4. 2001: Naša kolegyňa nám na schôdzi chcela odovzdať čo sa naučila na školení o autogénnom tréningu. Nadšene a dlho – dlho hovorila, potom to išla dokončiť celkom vážne: uvoľnite sa, zavrite si oči, a opakujte: mám sa dobre, mám sa dobre. ... Na zvracanie.

Syn – ako študent, využil možnosť navštíviť Anglicko. Pritom uskutočnil jednu miniatúrnu „transakciu“ so svojimi skromnými peniazmi. My sme sa to doma dozvedeli z dvoch listov. Prvý prišiel z anglickej banky. Obálka vo väčšej obálke, s ospravedlňovaním, že tá menšia sa poškodila. (Na naše pomery poškodená ani nebola...) Druhý prišiel z našej banky, dosť surovým tónom, aby syn oznámil, že odkiaľ, a začo dostal peniaze! To v čase, keď sa pretriasali miliardové kauzy, ktoré dodnes sa neusporiadali...

Voľakedy rodiny sa sústreďovali na (pre nich) veľké, potrebné „darčeky“ – teraz sa rozháda na zbytočnosti.

2001: odbory zbierali podpisy, že pôjdeme štrajkovať, ale nikde nič nedali o tom, že kedy, za čo, a ako? No hlavne socialisticky a národne orientovaní sa do toho hrnuli... aj tak.

Hlúpy človek sa má lepšie, veď viacerí mu vedia poradiť...

Na rekonštrukciu našej školy sme dlhé roky čakali. A už dlhé roky trvá. No ťažké búracie práce sa bežne robia v čase vyučovania.

Dostal som šek. Zo Strediska cenných papierov. Aby som im zaplatil. Za nevyžiadané služby... (Z obdobia kupónovej privatizácie.)

Všímam si: predseda triedy: žiak Ch. Najväčší vagabund triedy. Bol... Už vypadol...

Na schôdzi som protestoval ohľadom 8., 8., a 10. hodiny v mojom rozvrhu. Nikto sa ma nezastal. Teraz niektorí „plačú“ – pre to isté, v ich rozvrhu.

Museli sme všetci učitelia doniesť úradné potvrdenie o našej bezúhonnosti. Museli sme na to dať 100 korún. To v období, keď TV a noviny nás denne informujú: akí dobrodruhovcia sú vo vysokých funkciách. Tiež sú bezúhonní?

Choré myslenie ľudí odzrkadľuje aj prípad BMG, Drukos,... Veľa chytrákov nežiadalo potrestanie gaunerov, ale chceli, aby ich hlúpe investície im uhradil štát z cudzieho, zo štátneho. Podobne, ako keby všetci, čo nevyhrali v lotérii, by žiadali späť svoje investované peniaze...

Sme 6. 4. 2002: „Niektorí vedci dokonca tvrdia, že vyrastá nová generácia, ktorá nepotrebuje skúsenosti otcov"... Môj názor: 1, len ich peniaze... 2, na tých je to vidieť...

„deti vynikajúco ovládajú techniku“ ... žiaľ v hĺbke skutočná pravda je iná, odráža to aj „vynikajúci“ stav našej ekonomiky. Hranie počítačových hier a chatovanie je niečo iné, než napríklad programovanie. A tých „programátorov“ je v skutočnosti veľmi – veľmi málo. Pravda skôr bude tam, že keď si normálny pracujúci našetrí tých 25 tisíc na počítač, tak si ho váži, bojí sa, aby ho nepokazil. Úplne inakšie búi „dieta“ do prístroja, do ktorého nemuselo investovať nič. Okrem toho rodič musí „makat“, nemá denne hodiny na zábavu.

Typický pracujúci zo svojho platu nemôže veľmi rozhadzovať. Dom, dvor, záhrada mu pomohli, pomáhajú pokiaľ ich má... (alebo ich mal).

V pracovnej „zmluve“ je aj bod o mlčanlivosti... Mlčať o pravde? Fajnová spoločnosť... Veľa žiakov sa neučí zrejme aj preto, lebo nevidia okolo seba, že by každý pracoval. Od jedných dverí som potreboval kľúč. Vypýtal som si originál, aby som si mohol vyrobiť duplikát. Podpísať som ale musel, že som prevzal kľúč. (Ten duplikát.) (Forma musí byť – aj keď nie je pravdivá...)

Suplujem v jednej štvrtáckej triede, kde neučím. Už si nacvičujú rozlúčku, no teraz že sú zamestnaní – mojím neprítomným kolegom, ja vraj mám dávať len dozor. O chvíľu jeden z nich chytí harmoniku, začína hrať. Doteraz som si myslel, že hudobníci (ozajstní) sú citliví... No tento sa ani nespýtal (ani mňa, ani triedu), a o pár sekúnd to vystupňoval na plnú hlasitosť.

Kvapkal nám doma radiátor. Známy: on má kamaráta, ktorý to spraví lacnejšie, než podnik. Vysvitlo: ten istý opravár. Doobeda pre podnik, večer pre seba. Asi sme potom vyzerali nenormálne, keď (kvôli záruke) sme sa predsa len rozhodli pre podnik. Ale o niekoľko mesiacov ma už takto neprekvapilo vyúčtovanie – podľa ktorého sa v činžiaku stráca voda... Je mi jasnejšie aj v tom, prečo napríklad školy majú málo peňazí.

Bytový podnik vyrobil dve vyúčtovania, tak, aby som mal voči nim aj nedoplatok – cez to všetko, že v súhrne oni mi mali vrátiť peniaze. Takto mali viac roboty, ja som zbytočne musel ísť na poštu, a platiť aj za šek.

Dlhé roky sa motali sporadicky pri rekonštrukcii školy rôzni robotníci. Pozdravili sa až keď som ich ja pozdravil...

Mali sme napísať: čo robíme na hodinách, ktoré nám v štvrtom ročníku odpadnú, po maturite. Ktovie, či aj predavačka v obchode musí písať podobné „výkazy“ keď jej príde menej kupujúcich? Alebo aj vrátnici? Či upratovačky? (Pričom zrejme taká upratovačka doma večer si nemusí ani trénovať, že ako bude zajtra zametať...)

Ako triedny, koncom roka som zbieral učebnice. Nakoniec jedna chýbala. V cene 450 Sk. Nepomohlo ani prezeranie podpisov v nich, lebo niektoré boli začarbané. Nakoniec sa prihlásila žiačka, že jej sestra (ktorá chodila tiež do tejto triedy, ale momentálne bola chorá) tú knihu má doma. Že pôjde teda pre ňu. Triedu som rozpustil. Po čase žiačka sa vrátila, ale so správou, že ony sestry mali len jednu spoločnú učebnicu. Dobešli ma. Išiel som zaplatiť chýbajúcu sumu. Hospodárka zaváhala, že počkajme ešte, snáď tá kniha sa objaví. Tentokrát to skutočne dobre dopadlo – o niekoľko dní jedna z mojich kolegýň ako počula moju príhodu, si spomenula, že ona si jednu knihu z mojej triedy požičala. Ale od úplne inej žiačky! Ktorá – ktovie prečo, sa nepriзнаla, ale odovzdala – ktovie čiú knihu... A pohla sa lavína...

V zborovni na osobu pripadá 64,5 cm šírky stola, čiže zasahujeme susedom do ich intímnej zóny. (O existencii ktorej ale podľa tejto skutočnosti asi nie každý vie...)

Dostali sme mail zo Štátneho pedagogického ústavu, že máme zredukovať učivo na 60 (prípadne na 75) percent. Ale ako? Čo neučiť? Žeriavy? Či výťahy? Alebo ísť len na povrchu? Učiť, ako len rozprávky? Koncoročná vyhodnocovacia správa má byť podľa osnov z kraja. Z bežných normálnych školských činností tam ale je len SOČ. Nič o prekážkach, o ťažkostiach. Žeby to bol návod na vedomé tutlanie, skrášlenie?

Doma nám odpojili stanice káblovej televízie. Napriek tomu, že mnohí sme to normálne platili. Čiže nepotrešali tých, čo za to neplatili, ale všetkých... Slušný človek prehráva...

Predchodca týchto gaunerov zasa verejne rozpočítal svoje výdavky len na tých, čo pravidelne platili. Čiže platili platili aj za neplatičov... Spravodlivosť po slovensky.

Analógia: keď ja, kto vyučujem aj obalovú techniku, cez školské podnikanie som navrhoval a kreslil obaly, a bralo sa to ako normálne, tak slovenčinárky mali písať a vydávať básne, alebo romány, chemici vyvíjať nové lieky, atď.

V súčasnosti viac ľudí sa priživuje, než čo ekonomika unesie. Preto štát nenapreduje. Voľakedy, keď sa neučil, tak aspoň na svojom poli mohol byť užitočný.

Veľký projekt infovek sa prezentuje len zo svojej lesklej stránky. Pritom je to veľký „džob“ aj pre výrobcov, predajcov a hlavne „údržbárov“. A sú to aj vyhodené stamilióny pre hocikoho, na neodbornú činnosť, často na hranie.

Schôdza aktivistky infoveku: „učiteľov treba donútiť“! (Terorizmus v školstve?) (Začal som pracovať s počítačmi v roku 1972, ale takýto radikalizmus sa mi nepáči.)

Z celej akcie vyplýva aj ďalšia záťaž: pri počítačoch treba zabezpečiť služby. Do večera!

Ktovie z akých vnuknutí vznikli taxatívne požiadavky:

- minimálne päť predmetov má mať vlastnú www-stránku,
- minimálne dvaja učitelia sa zapoja do medzinárodných projektov,
- minimálne štyria učitelia musia mať e-mailovú konferenciu,
- minimálne piati učitelia „implementujú“ „IKT“ do svojho predmetu, a zašlú popis hodiny...!

Na oslavách 50 rokov školy som si všimol: učitelia mali prevažne 2-gombíkové saká, hostia 3-gombíkové. Už také sú v móde...

Všimol som si: cez celé desaťročia tá suma, čo by som si mohol dovoliť minúť na seba, je niekoľko tisíc korún. Pritom za normálnych okolností táto suma by mala narastať, veď pracujem...

Predbiehajúci u lekára, na autobus, ... – inde sa ráta za sviňu, - u nás za šikovného.

Nespokojná predsedkyňa odborov: niektorí v odboroch nie sú, ale pritom výhody, ktoré sa vybojujú, platia pre všetkých!

Otázka: aké?! Ktorých okolo seba poznám s väčším platom – nemajú odbory...

A aké výhody? „Výhody“ sú na úkor iných! Napríklad aby mladá maminka nemusela chodiť na prvú hodinu, musia chodiť iní...

V normálnom remesle pracovník dospieva, dozrieva. Učiteľ, v škole, sa zoderie.

11. nov. 2002: v autobuse miestnej dopravy sa rozprávali dievčatá: kde, koľko, v noci zvracali, fajčili, pili, SMS-ovali...

V slovenskom rádiu som počul program o „ťažkej“ situácii mladých rodín. No nedošli k myšlienke, že my sme všetci robili, do večera, a pritom sme nemali ani mobily, ani nočné diská, ani módne šaty, - ako dnešná mládež, z ktorej časť nepracuje ani na brigádach, ani doma, a ani sa neučí!

V miestnej doprave: mladík, asi prvák na strednej škole, - rozprával o mobilných telefónoch. Sumu 4500 Sk spomínal s takou ľahkosťou, že ma prekvapil. Ja som vtedy tú užitočnú hračku ešte nemal! Musím si to premyslieť – napadlo ma.

Kolega: dá mi zarobiť! Študentovi vysokej školy, do Zvolena, treba nakresliť ozubené koleso na hriadeli. „Otec zaplatí.“ (Zaplatí? A koľko? Hodí almužnu, košť učiteľovi?) (Odmietol som to, z princípu. No nie každý to odmietne...)

Siedmeho som si objednal nové okuliare. Devätnásteho som ich ešte nedostal. V tom čase za USB kľúčom som behal ešte dlhšie...

Učiteľov nasmerovali do „verejnej služby“. V januári 2003 pre verejnú službu vyhlásili asi 8% osobného ohodnotenia, no pre učiteľov len okolo 5%. Potom ani to nie.

4. febr. 2003: priniesol som nástenné hodiny do zborovne. Netušil som, čo s tým rozdúcham. Najprv to niekto premiestnil na inú stenu, potom sa na schôdzi rozprúdila diskusia, že treba o tej veci napísať spis, že je to dar škole, a treba jej prideliť inventárne číslo. Keby som bol tušil tieto byrokratické záležitosti, ani by ma nebolo napadlo spraviť podobný ťah.

17. apr. 2003: čítam štatistiku: 60% Slovákov po príchode zo zamestnania – spí!

Súvisí to s ďalším zistením?:

Na exkurziách je nereálne žiadať od žiakov dodržiavanie nočného kľudu, - keď sú zvyknutí chodiť domov nadránom z diskoték.

Dívam sa a neverím svojim očiam: žiak si oblapil učiteľku, a tak kráčajú dolu schodmi...

12. aug. 2003: veľké železiarstvo. Kupujem skrutky. Nemajú vrecúška. Ale majú listy s reklamou. Zoberiem si jeden a balím tie skrutky. Pritom ma napadlo: že vraj v Tatrách máme málo turistov... Možno ani tam nemajú nič.

12. sept. 2003: zistil som, že podľa svojho platu, v zmysle štatistik, - som podpriemerný človek. Ale potom načo sa usilujem, načo pracujem nadpriemerne? A ako sa majú ohodnotiť moji mladší kolegovia?

18. sept. 2003: v Slovenskej poisťovni mi prezradili, že staré poistenie bytu za 270 Sk sa mohlo prepísať aj na 540 Sk. No predtým to ich agentka nám zatajila, a zmanévrovala nás do poistenia za približne 2000 Sk. Tak som chcel vidieť podmienky poisťky za 540 Sk. V tom okamžiku aj tajomný úradník sa premenil na sfingu. Podmienky „neexistovali“ ani na tlačivách, ani v počítači... Usmernil ma však k svojej nadriadenej, že môžem reklamovať. Vtedy som na to prišiel, že práce môžem triediť aj do skupiny špinavých prác... Odvtedy som sa dozvedel aj to, že agentky „pôsobia“ v susedných mestách. Zrejme vedia prečo...

List zo Slovenskej poisťovne: poistné už nebude automaticky platiť účtovné stredisko, ale ja. Mám teda vyplniť priložené tlačivo. A priložené tlačivo malo názov: „Žiadanka“! Ako keby som tú zmenu, ktorú mi nanútila, a ktorá je pre mňa nevýhodná, žiadal ja...

Žiaci objavili na internete, na fotografiách diskobaru, svoju obnaženú spolužiačku. Niektoré kolegyně akoby očakávali aspoň napomenutie dotýčnej osoby. No nedalo sa nič robiť, žiačka už mala 18 rokov. Mala na nahotu právo. Otázne však je, či by to prešlo aj jej učiteľom? Istotne nie! Čiže je tu ďalšia diskriminácia, prameniaca z ďalšej nenormálnosti. Ja ešte predvídám, že tá osoba o pár rokov kludne bude spať vo svojom prepychovom byte, keď ja za tmy budem bežať na zastávku miestneho autobusu, do roboty...

Nie „učitelia majú malý plat“, ale väčšinou za učiteľa ide chudobný človek, definovaný situáciou svojej starej rodiny. Plus často zabezpečené ženy.

11. dec. 2003: čítam: priemerný plat vysokoškolákov u nás je 23 000 Sk. V ČR už aj začínajúcim lekáričkám ponúkajú 30 000 Kč (+byt, + týždeň dovolenky navyše).

Ako napríklad v strede šachovej hry, - človek už je „determinovaný“, zrejme podobne aj učiteľ v triede je už „determinovaný“! Nech robí, čo len vie, výsledok môže byť veľmi úbohý, keď jeho kolegovia, alebo spoločnosť, - triedu už postavili do danej pozície.

Na pošte: platím šek, no listy pri tom okienku nemôžem podať, lebo úradníčka vyhlási, že ona tam známky teraz nemá, hoci aj táto služba je tam vypísaná... Pri ďalšom okne som ich tak isto nemohol podať, tam pre zmenu nemali váhu...

Zistil som, že v podstate neexistuje vyučovací deň bez nejakého narušenia...

Našiel som ďalšie číslo Chipu s 2CD, polámané v poštovej schránke. Kvalita služieb...

Napadlo ma: či všetci, čo zo supermarketov vychádzajú s obrovskými nákupmi, - sú pracovitejší, múdrejší? – než ja. Ale potom by sme sa už mali mať minimálne – ako Švajčiari.

V obchodoch často vidieť, ako kupujúci napríklad nakašľú na rohlíky, aj na iné potraviny, potom pre ich hlúposť je viac chorých, spotrebuje sa viac liekov, lekári majú veľa práce, čaká sa u nich dlho.

Čo veľké podniky dávajú napríklad na futbal, mohli by dať do zdravotníctva, alebo do školstva, a ešte lepšie by bolo, keby to dali svojim zamestnancom, ktorí tie hodnoty vytvorili, a oni by potom platili, kde by to bolo potrebné.

Dozor na maturite: všimam si: desiata žiaka – podľa „postavenia“ jeho rodiny...

V TV Spektrum: dvaja architekti zariaďujú byty. O koľko je ťažšie navrhovať stroje, je to aj zodpovednejšia činnosť, s možnými následkami, ale u nás sa to nehodnotí...

Vyučujúca slovenského jazyka konštatuje: z triedy 1/3 žiakov vie písať iba veľkými tlačenými písmenami...

Musel som opravovať praktické maturitné práce. Dve boli nečitateľné. Nechal som vyrobiť ich kópie, a ich obsah odpísať vo worde.

Ľuďom , tu, po socializme, je prirodzené spotrebovať, bez ich predchádzajúcej práce to, za čo druhý pracoval.

máj 2004, v TV: odbory sú proti plateniu štúdia, ale svoje „školenia“ si nechajú zaplatiť.

Pri opravách jednej previerky som pochopil, že najväčšou prekážkou k ľahkému životu mi bolo, a je, že ja sa hanbím. Dnes mnoho stredoškôľakov sa vôbec nehanbí, že nevie zlomky upravovať, rovnice riešiť, ba ani čítať, či čitateľne písať.

Niektoré ženy pri odchode z miestnosti si rozstreknú voňavku, ako keď pes označuje stĺpy.

V nenormálnom prostredí aj normálny človek musí viac – menej nenormálne sa správať. Najprv ako keby aj on bol nenormálny, potom aj on sa stáva nenormálnym. Pomohlo by odísť.

V skutočnosti sa začalo vyučovať 2. septembra, lebo 1. september bol sviatok, ale do triednej knihy sme mali napísať 1. september.

Riaditeľov počítač nevie prečítať z diskety môj plán metodického združenia. Neprečíta to ani počítač v „informačnom centre“. Počítač v zborovni to tiež nezvláda, hlási, že mu chýba knižnica na delenie slov. Počítačová učebňa je zamknutá. Druhá tiež. A technik – nikde... Aj to sa prihodí. A že vraj máme počítače, a že nám urýchľujú a uľahčujú robotu.

13. 9. 2004: TV Markíza: istá sudkyňa „kradla“. Podala výpoveď. Dostane 1/2 milióna Sk... Aké odchodné dostane bezúhonný učiteľ?

Prišla správa, že nám povolia otvoriť len tri prvácke triedy. Divné – v čase trhového mechanizmu. Ale ešte divnejšie bolo, ako reagoval školník: „je to maďarská karta!“. V Ružomberku...

28.9. 2004: bola zima. Ale v škole nám ešte nekúrili. Teraz budovali parovod...

Skúšam. Druhákov. Z výpočtovej techniky. Výsledok najsilnejšieho žiaka: priemer. Nepozná základné názvoslovie. Neučil sa. Spolieha sa na svoje praktické zručnosti. Keď mu to vytýkam, obhajuje sa: „to je detail“. Pre niektorých všetko je „detail“.

Tretiaci majú odovzdávať výkresy. Z desiatich prítomných v skupine, po týždni, výkres majú len dvaja. Aj tie v úbohom stave. Čo s nimi? Pred niekoľkými rokmi možno by ich starí kolegovia roztrhali. Teraz na ne dávam štvorku, - veď sú lepšie než tie chýbajúce... Ja tomu hovorím: známkuje sa relatívne.

Hovorí sa, že na Slovensku sa málo usmievajú ľudia. Pravda asi bude taká, že kto sa musí robotou živiť, nemá veľkú chuť sa usmievať, pokiaľ nie je šibnutý. No na druhej strane „smotánka“, darmožráci a debili sa rehocú až – až...

30. 9. 2003: kolegovia, ktorí sú v rámci medzinárodného projektu vo Fínsku, nám oznamujú mailom: priemerný plat vo Fínsku je 1900 eur, u učiteľov 2500 až 3000 eur, občerstvenie mali približne za 4 eurá. Načo nútiť učenie tým, ktorí hovoria, že im to nič nedá?

Dívam sa: aké krásne, príjemné ráno!... Potom sa prebudia volovia a po.... všetko!...

28. 10. 2003: musíme vypísať tlačivo: ako vyplníme svoj 37,5 hodinový „pracovný čas“. Nie je to formalita, a podceňovanie učiteľa?

20. 9. 2001, hodina technického kreslenia, u prvákov. Vysvetľujem. Chcem podložiť učivo praktickým príkladom. Niektorí sa bavia. Rozmýšľam o tom, že sa bavia, a či mám zasiahnuť, prerušiť výklad. No súbežne rozprávam, vysvetľujem. Jazyk sa mi pošmykne. Po vzore predchádzajúceho slova hovorím: „bicyklách“. Ihneď si to uvedomujem, opravujem, ale už aj počujem: „bicykloch, ty chuj“!

...Vyviedlo ma to z miery... Bleskurýchlo som analyzoval. V jednej chvíli som mal chuť rozbehnúť sa k frajerovi a knokautovať ho. No ovládal som sa. Dodnes neviem, či to bolo skutočne správne. Viem však (po dlhšom rozmýšľaní), že škoda, že ten chlapec neprišiel na školu, kým som bol mladší. Ušetril by som si mnoho roboty, mnoho ponížení. Svojim spôsobom mal pravdu. Som „...“, že z toho prostredia som ešte neodišiel.

Chlapec, dokonca aj jeho matka, potom sa mi ospravedlnili, no ťažko sa to zabúda. Nechýbalo mi ani to...

Učiteľ. – A spoločnosť...

Do spoločnosti okolo učiteľa patria aj jeho kolegovia. Oni sú tu „odborníci“. Lenže aj oni občas si vymyslia, aj vytvoria hlúposti. Tak vzniknú:

„Blbosti“ „odborne“:

Je snaha zjednotiť postupy učiteľov. Lenže ani tréneri nemajú jednotnú metódu. Keby bola optimálna metóda, žiak by sa mohol sám učiť bez učiteľa. Navyše sú tu aj rôzne podmienky. Takže uniformovať – je hlúpa snaha!

Kolegyňa ako svoju záverečnú prácu si nezvolila témy ako napríklad prípravy, pomôcky, alebo testy pre výpočtovú techniku, ale prieskum, že čo by chceli rodičia, aby sa na výpočtovej technike učilo... Pekne, moderne to znie, chyba je ale tam, že na neatraktívne odbory chodia hlavne žiaci zo slabších rodín, kde výpočtovú techniku hodne málo poznajú...

Kolega funkcionár, oficiálne obhajujúc a propagujúc jeden z aktuálne módnych projektov, Projekt Konštantín, nadšene rečnil: „učme žiakov – čo budú potrebovať!“. O chvíľu sa zamyslel a dodal: „ešte nevieme, čo budú potrebovať“...

14. marec 1995: odbory usporiadali podpisovú akciu o zvýšenie platov – bez konkrétnych požiadaviek...

Žiak nad rokov sa môže ospravedlniť sám – ale učiteľ nie, potrebuje papier napríklad od lekára...

V štatistikách sa absencia počíta, aj keď učiteľ bol zainteresovaný napríklad na prijímacích skúškach žiakov.

Učiteľovi sa prisudzuje vina, keď žiak nevie. Aj keď sa neučí!

10. 6. 1996: TV: Ing. J. M. z MŠ: „nechcem degradovať učiteľov s tým, že ich prácu by som hodnotil peniazmi“. Zaujímavé - politikom, hercom, podnikateľom, opravárom, ... to nevadí...

Kolegyňa mi predložila svoj vypracovaný návrh „prác“ – ktoré mali nahradiť úlohy praktickej maturitnej skúšky. Zaujímavé na tom bolo to, že ona ten predmet v mojej triede neučila, ani vtedy, ani predtým. Ani o svojej snahe so mnou nekonzultovala. Príčinu jej iniciatívy som odhalil až o niekoľko mesiacov: dobre sa poznala s otcom jedného žiaka z mojej triedy. A tomu žiakovi sa príliš nedarilo, ale ambície mali vyššie.

Objavila sa správa: školstvo ide patriť pod ministerstvo vnútra. Reakcia niektorých kolegov bola: aspoň budeme mať vyšší plat. (Ale akosi napríklad také hodnotné, a podobné finty, u učiteľov sa nezaviedlo...)

14. 11. 1997: na schôdzi som sa opýtal, či som povinný chodiť na zemiakové brigády (keďže ľudia sa automaticky písali). Socialistický kolega ma potom „kamarátsky karhajúc“ upozornil: „Mirke až slzy išli do očí, keď si to povedal“. (Mirka bola dcérou predsedu družstva...)

Niekedy vyslovia názor: niektorí učitelia si nezaslúžia ani tie platy, čo majú, - kto sa díva na peniaze, nie je vhodný za učiteľa. ... Kto sú tí rečníci? Čo sledujú? Im zadarmo dajú chlieb v obchode? Ich deti zadarmo dostávajú šaty? ...

Kolegyňa silne presadzuje: konštrukciu treba učiť na počítačoch! Myslí si, že si uľahčí robotu. Hlavnou chybou však je, že stotožňuje konštruovanie s kreslením. Pravdepodobne nikdy v živote nič nekonštruovala...

Na schôdzi sa skonštatovalo: prichádzajú k nám aj žiaci s priemerom 3,6 ! Ťažké je pre nich vymyslieť úlohy. Ozvala sa jedna kolegyňa: prečo ich neberieme bez prijímačiek? ...

Riaditeľ roztrhal všetky „návrhy opatrení“ (pochvaly, pokarhania,...) lebo „Vyhláška č.“ bola písaná s V, a nie s v (podľa chybného vzoru v zborovni ...). Z takýchto príkladov potom vychádza, že učiteľ v škole je nerozhodný. Pritom v spoločnosti sa robia aj oveľa závažnejšie chyby, a neopravujú sa!

Da. vypisuje protokol o opravnej skúške. Otočí sa: „dostatočný“ s veľkým D?

26. 9. 2000, pedagogická rada: mladá, temperamentná kolegyňa navrhuje: mali by sme sa skladať mesačne po 20, alebo 50 Sk! Niektorí nadšene mrmlajú: „kolektívnosť“... V skutočnosti sa chce využiť efekt, že „spoločné“ peniaze sa ľahšie nakotúlajú aj do oblastí, ktoré darcom nie sú sympatické...

Kolektívnosť v praxi: v poslednú chvíľu sa zmenil čas schôdze. Bývalá kolegyňa vedela, že opravujem v kabinete, ale neprišla po mne...

Ďalšia kolegyňa – hovorí o exkurzii: „musíš ísť ty, lebo S. to odmietol“. Zaskočilo ma to, neviem, z čoho jej bolo jasné, že ja musím, a že druhý to môže odmietnuť?

Mali sme vyplniť výkaz pre infovek: koľkokrát sme už využívali internet... Pred niekoľkými rokmi sme mali podobnú štatistiku pre video magnetofón, predtým pre meotar, ...

Podpredsedníčka na maturitách: nemal si dať otázku z databázi. Lebo žiačka sa to neučila...

Ráno: kolegyňa: „bolo lepšie“. Ja: čo bolo lepšie? Kolegyňa: napríklad bezplatné vzdelanie. Bezplatné? (V skutočnosti: aby všetci platili, - aj darmožráčom...)

Iná kolegyňa: mali by sme otvoriť aj večerné štúdium! Ja: na základe svojich skúseností vyjadrujem k tomu svoj nechut', znamenalo by to od rána byť v škole až do večera! Hovorím jej príklad s výpočtovou technikou. Ona: „je to tvoj odbor!“. (Prečo môj? Preto, že nie je dost' ľudí, čo by to učili, a ja im s tým pomáham? Som schopný, a ochotný aj to učiť, a kvôli tomu mám mať viac obsadený deň, než tí, čo to nie sú schopní a ochotní učiť?)

Ďalšej kolegyňi (učiteľky) sa pýtam na prácu jedného prístroja. Odpoveď: mali sme ten prístroj na škole, ale neučili sme sa s ním robiť. (Žiadna samostatnosť?)

Vyskytol sa názor, že žiak nemusí mať zošit, lebo to nikde nie je písané... U nás je smerodajné to čo je písané...

Je veľa predmetov, kde sa nežiada výkon, potom žiaci nechcú robiť ani na ostatných...

26. sept. 2003: „štrajkujúci“ sa flákali po kabinetoch, mi ostatní sme mali pridelený dozor, aj namiesto nich! Ja napríklad až v troch triedach. Naviac vznikol z toho typický problém: ako napísať tieto hodiny do triednych kníh, a kto ich má podpísať? (A prečo som ja „neštrajkoval“? – lebo vôbec neboli definované normálne ciele, ani súca forma.)

Kolegyňa „robí“ SOČ s dvoma žiakmi. Ale nech im ja a kolega „poradíme“, lebo ona sa v tom nevyzná...

Aj „zlí“ žiaci boli navrhnutí na mestské vyznamenanie... Úspech vo výtvarnej súťaži, dvojka zo správania...

Dostala sa ku mne objednávka materiálu. Zist'ujem, koľko ho potrebujeme. Kolegyňa: čo najviac! Koľko je to čo najviac? Nevedel som to z nej vyžmýkať. Tak som to nechal uspať. Nechýbalo to nikomu...

29. jan. 2004: spôsob služby učiteľov je už nenormálny. No neozývajú sa, len šomrú. Keď to pripomínam, kolegyňa mi povie, že oni uplatňujú „tichý bojkot“... Správne riešenie?

Veľa žiakov má lekárske potvrdenie, na základe ktorého potom nie je možné od nich vyžadovať napríklad aby vedeli hoci len základy pravopisu. Ale potom čo hľadájú na tejto škole?

Kolega: žiaci nevedia tú a tú látku, či by som to s nimi nemohol preberať? Prekvapil ma, myslel som si, keď to jemu chýba, mal by sa to pokúsiť on s nimi preberať. Naviac: ja viem, že tým žiakom chýba aj viac! Chýba, lebo sa neučia!

Na pedagogickej rade: „treba uprednostňovať záujmy školy – pred osobnými“. Nie je to hlúposť? (Hlavne v dnešnej dobe!)

SOČ: Nadaný žiak spravil elegantný program na výpočet viac typov obalov. Svoj program optimalizoval, vybrúsil. No veľa prítomných tú krásu nevidelo! Boli nadšení inou prácou, prezentáciou v PowerPointe, - v ktorej to hýrilo farbami, čačkaním.

Cez žiacke prázdniny, keď musíme brať dovolenku – vyplňame tlačivo s nápisom: „žiada o dovolenku“...

Ako strojní inžinier, som robil „administrátora“ nových maturitných skúšok z matematiky, lebo to má robiť „kto sa v matematike nevyzná, nie matematik“. Podľa „horných“ strojní inžinier zrejme neovláda stredoškolskú matematiku...

Spontánne som natrafil na priliehavý názov pre „projekt infovek”: počítačová spartakiáda.

Školské názory spoločnosti:

Z rádia: učiteľ by sa mal zamyslieť, keď pre ťahák dal horšiu známku. Ale, napríklad potom čo dať za takú istú produkciu bez ťaháka? Lepšie hodnotenie, než si táto práca zaslúži?

Z času na čas sa rozprúdia úvahy, či známkovať? a ako? – ale: známka by mohla byť informáciou aj pre žiaka, aj pre učiteľa, aj pre rodiča, aj pre budúceho zamestnávateľa. (V normálnom štáte...)

Návšteva jedného otecka: „chcel by pozrieť referát svojho syna”:

- „že dostal štvorku – ako reparatista”,
- „on by len 20% dal na estetické vyhotovenie výkresov”,
- „to” „sa naučí v praxi”, ...

Od učenia všeličo očakávajú, keď príde do reči. Pritom by stačilo, aj keby to bolo len odovzdávanie informácií. Nevznikalo by toľko možností na zahmlievanie.

Učiteľkám základných škôl vyčítajú, že na obed „končia”, ale koľko je rodičov, čo ani pár hodín nevydržia, - ani len s vlastnými deťmi!

Stredoškólak spraví v robote viac, - vravia niektorí. Ale potom prečo „trpia” aby boli vysoké školy? A prečo chodia k lekárom? (Prečo im nestačia sestričky?)

Podľa niektorých učiteľ sa má prispôbiť žiakovi. Je to zaujímavý názor. Keby totiž žiak bol ten, kto by vedel, čo ako má byť, - tak načo by sa ešte mal učiť? Učiteľ má vedieť cieľ, a tak každé odbočenie by bola odchýlka zo správnej cesty. Tým ozajstným prispôbovacím článkom predsa má byť škola, - má prijať len tých, ktorí o jej odbory majú záujem, ktorí tie odbory sa chcú učiť, a ktorí tie odbory sú schopní sa učiť!

Nikto neprotestuje, že napríklad v železiarstve nedostane kúpiť chlieb, ale žiak a rodičia áno, že na danej škole toto a ono sa učí. Nie je to tak, - že zrejme si zle vybrali? Že prišli na zlé miesto? Načo sem prišiel, keď toto sa mu nepáči? Načo ide do železiarstva, keď si chce chlieb kúpiť?

Február 2003: Zasa sa zdvihla vlna proti učiteľom: „nevyužívajú pracovný čas!”. Vtedy pracovný čas bol 37,5 hodín/týždeň, a ja som bežne mal okolo 27 hodín v týždni. +prípravy, opravy, schôdze, atď. Chcel by som vidieť experta, ktorý to za ten čas stihne...

Žiakov berieme – ako deti, - nezodpovedné za ich činy. No na druhej strane nevymedzíme im mantinely, - ako keby už boli samostatné, zodpovedné osoby!

Učiteľ. – A spoločnosť...

Vyskytujú sa okolo nás aj prípady, ktorým výstižne inakšie sa nedá hovoriť, než že sú to:

Svinstvá

26. 8. 1994: s platnosťou od septembra, schválili zvýšenie našich plátov, - od januára!

Učitelia prejdú do platovej triedy 10 (roztrubovalo sa...) – teraz asi 20% učiteľov (dodalo sa dodatočne, menej hlasno).

Papierovo kvalifikovaného učiteľa VYT vtedy sme nemali, a keďže ja ten predmet som tiež učil, kvôli nemu do 10. triedy som sa dostal až o mesiace neskôršie. (Riaditeľ tento stav sa snažil kompenzovať odmenami, ale smutné je že vyššie miesta to neriešili.)

Riešenie prišlo neskôršie vo forme ponuky: študovať ďalšie tri roky, za 2500 Sk / semester (+ cestovanie, + strata času, + práca navyše). Ja som to nebral. Kolega áno. Má papiere na vyučovanie VYT. Nemá však

napríklad na AutoCAD. A AutoCAD u strojárov patrí do oblasti VYT... Takže aj tak to nie je vyriešené... Prax je iná, než si to byrokrati dokážu predstaviť.

19. 1. 1995: keď poslanec Čarnogurský odhaľoval články ministerkine školstva (za komunizmu), - chceli mu vypnúť mikrofón. V tej istej dobe, tí istí ľudia rečnili o morálnej očiste.

Avšak aj minister Čarnogurský, tým, že uplatňoval: odpusťme svojim nepriateľom, - nechal pri moci takých, ktorí potom mnohým ľuďom naďalej strpčovali život. To odpustenie mal nechať na tých, ktorých sa to týkalo...

3. 2. 1995: medzi ľuďmi sa rozhlásilo, ako idú učiteľom zvyšovať platy. Naše vedenie hovorilo o 4 percentách, lenže: niektoré zložky platu už nebudú...

„Starkej“ ukradli dvojkolesový vozík, z jej zamknutej pivnice. Ja som ho zbadal, vystopoval, kam s ním idú. Starká nepodnikla nič, lebo nemala dôkaz.

5. 10. 1995: v zborovni sa vyvesilo „rozpracovanie“ „projektu“ „čisté ruky“. Ako keby učitelia boli tí najväčší gangstri! V čase, keď sa inde rozkotúľali majetky v hodnotách stoviek miliónov.

V tom istom čase sa objavili aj vývesky: treba vyplniť pracovnú dobu 42,5 hodín, - aj so službami! Ako keby sme sa ulievali... (A čo tak prípravy, tvorba, štúdium, ... ?) (Hlúpa, ponižujúca, podozrievajúca nedôvera...)

12. 12. 1995: Krajská školská správa: jeden deň náhrady sa môže dať za 8,5!! suplovaných hodín! (Že ide o nadčasy, a že sú potrebné aj prípravy, - to im zrejme nedošlo.)

6. 3. 1997: posúvajú termín výplaty z 10. na 14. v mesiaci! A zálohu na 26. To je však už dva týždne meškania! Dobré sa pritom vyhovára na počítače.

Dovolenka je za celý rok, ale odmena pre ňu sa počíta z posledných troch mesiacov, keď v júni formálne odpadnú štvrtácke hodiny. Pritom však ich celý rok učíme.

Na kolegyňin podnet zasadá predmetová komisia, že úlohy, ktoré som ja zadával, boli príliš zložité (... jej chránenec dostal štvorku ...). Ale kde boli, čo teraz útočia, kritizujú, - pri schvaľovaní tých úloh?

14. 5. 1998: uvidel som, ako dvaja štvrtáci si kopírovali maturitné otázky (ktoré mali byť tajné!). Presadil som ich zmenu, ale mal som s tým ďalšie práce. Nieкто im samozrejme tie otázky musel poskytnúť. Kto vie za akú protihodnotu?

Doteraz: dobrý žiak aspoň na škole sa vynímal, až potom kúsok stratil svoje postavenie. Teraz rôzne praktiky smerujú k tomu, aby sme lajdákov „netraumatizovali“ kontrastným hodnotením ich lenivosti. (A z lenivosti o chvíľu sa vyvinie odborná neschopnosť.)

Teraz napríklad vďaka SOČ, - solventný lenivý hlúpy žiak už pred maturitami môže predbehnúť usilovného, zdatného, ale chudobného žiaka.

Kolegyňa dlho „našepkáva“ svojmu pripravujúcemu sa chránencovi na maturitách. Že sa nehanbí...

„Spravili“ nám vodovod v kúpeľni. Rozvod ku sprche tečie. Na skrutke prípojky je ryha po hasáku. To je odbornosť, to je kvalita...

Keď robím viac:

- okrádam seba, lebo môžu mi dať len neúmerne menej za moju robotu,

- okrádam kolegov, lebo o čo dostanem ja viac, o to dostanú oni menej...

Keby komunisti neboli sústredili majetky, pri privatizácii by sa tak ľahko nemohli rozkradnúť.

Stretol som svojho bývalého prepadávajúceho žiaka. Hovoril: mám dva domy, dva počítače, viac aut, ... Dačo zrejme cítil, keď mi to potreboval oznámiť...

Spýtal som sa ho: ako sa mu to podarilo dosiahnuť? Jeho odpoveď: také veci sa nerozprávajú! (Je všetko v poriadku?) (Pre úplnosť musím dodať: už si to neužíva. Havaroval.)

Nepovažujem za normálne, aby z mojich daní „sa učil“ – ten kto sa neučí, nezdraví, vyrušuje, parazituje, brzdi svojich normálnych spolužiakov.

Je veľkým podfukom existencia takzvaného „hrubého“ platu.

Druhou polovicou toho podfuku sú ceny bez „DPH“. Je to podvod smerom k normálnym pracujúcim. Ako keby dostali viac, a ako keby si mohli kúpiť viac.

Z takzvanej „privatizácie“ učiteľ automaticky bol vylúčený. Aj väčšina lekárnikov začala pracovať na druhých. Normálni pracujúci za svoje malé úspory si nemohli kúpiť nič.

1. 6. 2001: návrh vlády: osobné ohodnotenie učiteľov: 2! percentá. Podľa nich len taký rozdiel je medzi jednotlivými učiteľmi?

Musíme si vybaviť odpis registra trestov, pritom len nedávno chceli od nás výpis z registra trestov. Jedna z metód – aby každý učiteľ zaplatil niekomu 200 Sk.

Triednické hodiny sa nerátajú do základného úväzku – je to pre asi polovicu učiteľov skryté zvyšovanie základného úväzku.

Prest'ahovanie našej školy zdôvodnili, že nie sú peniaze na vykurovanie, ale akcia „riešenia“ stojí oveľa viac...

Nikde nie sú dotazníky typu: „čo vás tlačí?“, „čo treba zlepšiť?“.

22. nov. 2004: pedagogická rada: školenie učiteľov k počítačom sa maľuje ako „kariérny postup“. Uvidíme, akú kariéru spravíme... Pikantériou akcie je aj to, že kolega s dodatkovým trojročným odborným štúdiom je tam len asistentom, a ja, ktorý PC učim od 1992, účastníkom, presne tak ako tí, čo s PC nevedia nič spraviť... No možno dostanem „certifikát“...

Napadlo ma: u nás je zbytočné niečo vopred sa naučiť, po desiatich, pätnástich rokoch človeka s tým znovu budú otravovať – keď vrchnosť sa zobudí...

14. dec. 2004: jeden deň náhradného voľna (cez žiacke prázdniny) – za 6 suplovaných hodín.

Atd' ...

Atd' ...

Uviedol som asi jednu desatinu mojich starších zapamätaných zážitkov ...

A to len z oblastí: učiteľ a škola, a učiteľ a spoločnosť.

Z oblastí: učiteľ a žiak, učiteľ a rodina, učiteľ a on sám – niečo na ukážku umiestnim, v blízkej budúcnosti, asi v „knihe“ „Múdri a hlúpi“...

(Neskoršie by to mohla byť samostatná „knižka“.)

Na doplnenie pôvodného textu (koniec augusta 2008):

Za tie tri, štyri roky od jeho prvého napísania všeličo sa zmenilo:

Pozitívne:

- združovaním, a prest'ahovaním našej školy tá sa dostala k môjmu bývaniu bližšie.

Negatívne:

- denná služba: 4!! učителиa v hlavnej budove, + telocvikár v telocvični, + jazykár nad telocvičnou !!!

- obedy sa vydávajú od 10³⁵, čiže od veľkej prestávky, do konca 7. vyučovacej hodiny.

(Cez prestávku sa tam tlačia žiaci, a voľnú hodinu nemáme každý deň ...)

- systém maturít sa pozmenil, triedny sa z komisie vynechal, na deň pripadá veľa žiakov, ...

- veľa učiteľov má na starosti dve triedy (2 triedne knihy, 2 katalógy, ...) za jeden príplatok.

- naďalej sú bežné „nulté“, aj deviate hodiny. (V kombinovaných triedach je veľmi ťažké si nájsť miesto pre triednické hodiny. Často sa potom musia spraviť osobitne pre skupiny!)

- známky a absenciu máme zapisovať aj na internet! (Ďalšia, nová práca navyše ...)

- na polroka neprospeľo 49!!% žiakov a nie sú zriedkavosťou neospravedlnené absencie okolo 100 hodín.

V školskom roku 2007-2008 sme absolvovali „72 hodinové“ „školenie“ k novým maturitám, a sám som si nacvičil vyučovanie veľkého grafického programu Autodesk Inventor. (Získať k nemu licenciu, na čo vyučujúci teraz má právo, bola stresujúca, mesiace trvajúca „kalvária“.)

	ú v ä z k y												(počet tematických plánov)	hodiny poobede
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.		
79														
1979-80	tk2a	tk2b	tk2c	st1b	st1d	st3d	st4d	e2a	e2b	e2c	e3d		9.,8.,8.	
1980-81	me2b	st1d	st2d	e2a	e2b	e2c	e3c	ec3b	ec3c	th			12.,7.	
1981-82	st1a	st1c	st2d	st3d	e2a	e2b	e2c	e3b	ec3b	ec3c			9.,7.,7.	
1982-83	tk2a	st2a	st2c	st3d	st4d	e2a	e2b	e3a	e3d	ec3d			8.,8.	
1983-84	tk1c	tsm3a	st3c	st4d	e2a	e2b	e2c	e3c	ec3a	ec3c	(th)		8.,7.,7.	
1984-85	tk1a	tkc1a	tkc1d	st2d	st3d	st4c	e2a	e2b	e2c	e3b	ec3b		10.	
1985-86	(--- ?)													
1986-87	tek1b	tekc1a	aut3a	aut3b	st1d	st2d	st4d	ec2b	ec2c				11.,7.	
1987-88	tk1b	tk1c	tkc1d	aut3b	autc3b	st1d	st2d	ele3b	ted4c	th			9.,4x7.	
1988-89	tk1a	tkc1a	tk1d	tkc1d	ted4c	st1d	st2d	ec2c	aut3b	vyt2a	vytc2a	mpt4b	vyt2c 9.	
1989-90	tk1a	aut3d	autc3d	st1d	st2d	vyt2c	vytc2c	vyt2d	vytc2d	th?			10.,9.,7.,7.	
1990-91	tk1b	tk1c	vytc2a	th?	*								9.	
1991-92	tk1b	tk1c	tec3a	th?	*								9.	
1992-93	tk1a	tk1b	str1c	cvt4a	cvt4b	trh							11.,10.	
1993-94	tek1a	tek1f	tek1g	str1c	str2c	vyt1c	ivt1f						10.	
1994-95	tek1a	vyt1a	ivt1g	ivt2f	ivt2g	trh1a							9.,9.	
1995-96	vyt2a	vyt2b	ivt2g	ivt3f	ivt3g	trh2a							9.,11.,10.	
1996-97	mec1a	stk3a	ivt4f	ivt4g	aip3a	trh3a							8.,8.	
1997-98	tek1b	stkt4a	stkc4a	vyt2b	aip3b	nko3b	ivt2g	trh4a					8.,9.	
1998-99	str1b	tek1b	vyt1b	vyt2b	nko3b	nko4b	nkoc4b	aip4b	trh1b				10.	
1999-00	aip4b	nko4b	nkoc4b	nko3b	nkoc3b	vyt2b	str2b	trh2b					8.,10.	
2000-01	tek1a	tek1b	str1b	vyt1b	vyt1c	nkot3b	nkoc3b	nkot4b	nkoc4b	trh3b			8.,10.	
2001-02	tek1b	vyt1b	vyt2b	str2b	nkot4b	nkoc4b							10.,8.,8.	
2002-03	tek1b	str1b	vyt1b	str2b	vyt2b	nkot3b	nkoc3b	fyz2c					8.,8.	
2003-04	tek1b	str1b	vyt1b	nam1b	str2b	vyt2b	nkot3b	nkoc3b	aip3b	nkot4b	nkoc4b		7.,7.,7.**	
2004-05	tekt1b	tekc1b	str1b	vyt1b	str2b	vyt2b	nkot3b	nkoc3b	aip3b	nkot4b	nkoc4b	aip4b	7.,8.	
2005-06	tek1p	tek1r	str2t	vyt2t	nam2t	nko3t	aip3t	nko4t					8.,8.,8.	
2006-07	tek1p	mec1p	tek1r	inf1r	nko3t	aip3t	nko4t						8.,9.	
2007-08	tek1ps	tek1pe	tek1r	mec1p	mec2p	nko4t	ain2r	aip4s					8.,4x7.	

Aj predmety s tým istým označením môžu byť rôzne, nie len v prípade inovácií, ale aj podľa odborov:
napr.: trieda 1.A - strojárstvo, neskoršie 1.B - obalová technika, 4.F - TIS, atď.

Vysvetlenie:

- pre mňa nový predmet
- viac nových informácií, aj po technickej stránke
- vtedy ťažko dostupné informácie !
- * keď som bol predseda rady školy
- ** po mojich protestoch
- od 2005-06: združovanie, zmena označovania tried.

Tak čo? – diskutujúci typu:

hmReagovať

uprimne ? pri 45 dnoch dovolenky a plateneho volna, pri pracovnej dobe 20-24 "hodin" týždenne (rozumej 1 hodina == 45 minút). preplatene vsetky "nadcasy" ... rozumej suplovane hodiny ..

ked si to prerataju na hodinu, tak si ziju kralovsky ...

aquila info |01.07.2007, 18:45 |

základ síce nie moc, ale rôzne príplatky (správa triedy a pod....),

plus byt doma uz o pol 2 (o tom mozem iba snivat), sem tam zobrat doucko, aby som sa poobede az tak nenudil, kym zvysook pride z prace, ...

pablo1174 info |02.07.2007, 08:58 |

Pod'te, majte sa „kráľovsky“ ! ...